15 - 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2020 · ΤΕΥΧΟΣ 757 · 210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ · WWW.ATHENSVOICE.GR · FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

ATHENS voice

102.5 ATHENS VOICE RADIO

33 σελ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Βιβλίο

21 εκδότες μιλάνε για το βιβλίο την εποχή του Covid-19

Επιμέλεια: Αγγελική Μπιρμπίλη

Μιλούν

Elvis Costello
Ανδρέας Ξανθός
Λίνα Νικολοπούλου
Γιώργος Κύρτσος
Ερατώ Κουτσουδάκη
Ερμονέλα Γιάχο

ΕΤΟΣ ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

Η Μελίνα μιλάει με τον Νταλί

Ο συναρπαστικός τους διάλογος δημοσιεύεται για πρώτη φορά

Επιμέλεια: Σταυρούλα Παναγιωτάκη

Ακούμε.
Καταλαβαίνουμε.
Εξελισσόμαστε.
ΔΕΗ
Διευρυμένο ωράριο έως τις 20.00
σε 24 καταστήματά μας.
24/7 απαντήσεις στις ερωτήσεις σας
μέσω του dei.gr.
Δυνατότητα προγραμματισμένου
ραντεβού σε 74 καταστήματα,
χωρίς καμία αναμονή.
Νέα ψηφιακά
προϊόντα.
Νέο δωρεάν νούμερο για την
εξυπηρέτησή σας 800-900-1000.
Ένα με το μέλλον
dei.gr

ATHENS voice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσιρμάς

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης
Αρχισυντάκτες Γιάννης Τσάκαλος, Έρρικα Ρούσσου

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου,Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωναίος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένες, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαηλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Ευ. Τσαβδάρη, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Μορφούλα Βογιατζόγλου, Sotos Anagnos
Εικονογραφήσειςart@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς,

Digital advertising Manager Βασίλης Ζαφειρούλης

Διεύθυνση Direct Market Δημήτρης Καλαμάρης

Direct Market Χρήστος Τριανταφυλλίδης
Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
marketing@athensvoice.gr
Digital Advertorial Coordinator Έφη Ορφανάκου
efiorfanakou@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»
Διανομή: Free Sunday

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213
Αγγελίες: 210 3617. 369
Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.Ν. στα σημεία διανομής, μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα: 210 3617.360, 210 3617.369

ATHENS
Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

EDITO

Του **Φώτη Γεωργελέ**

Όποιος δεν είναι μαζί μας είναι φασίστας

Τις τελευταίες μέρες πάγωσαν πολλοί με το εξώφυλλο που στη θέση των χρυσαυγιτών βάζει δύο πρωθυπουργούς της χώρας, είναι όμως το τελευταίο μόνο επεισόδιο μιας μακράς πορείας που απαντάει σε κάποιες απορίες. Γιατί άραγε υπάρχει αυτό που ο ίδιος ο Σύριζα ονομάζει «αντισύριζα Μέτωπο»; Μήπως γιατί ο ίδιος ο Σύριζα θέλει όλους τους άλλους εχθρούς του; Ο αριστερός καθηγητής πανεπιστημίου Γιώργος Πλειός έγραψε τις προηγούμενες μέρες: «Δύο είναι τα σημερινά άκρα. Ο παλιός φασισμός που θέλει την κοινωνία σαν στρατιωτική μονάδα και ο νέος, ο νεοφιλελευθερισμός που τη θέλει σαν εταιρεία». Το εξώφυλλο δηλαδή δεν ήταν ατύχημα, ήταν πολιτική γραμμή; Όποιος δεν είναι μαζί μας, είναι φασίστας; Δεδομένου ότι νεοφιλελεύθερους η Αριστερά ονομάζει τους πάντες, από την κεντροδεξιά ως το «ακραίο κέντρο», όλοι εκτός από τους ίδιους είναι φασίστες. Επιστροφή έναν αιώνα πίσω, στον εφιαλτικό μεσοπόλεμο, στην πολιτική των 2 στρατοπέδων.

Μα γιατί αφού κυβέρνηση είναι η ΝΔ, τα Μέσα ενημέρωσης ασχολούνται με την αντιπολίτευση, ρωτάνε καλοπροαίρετα και σωστά πολλοί άνθρωποι. Έχουν δίκιο, σε φυσιολογικές συνθήκες, έτσι συνήθως γίνεται. Όμως στη σημερινή φάση η αντιπολίτευση δεν γίνεται στην κυβέρνηση, αλλά στη κοινωνία.

Σε μια κατασκευασμένη λίστα που κυκλοφορεί στα σόσιαλ μίντια, δίπλα σε 2-3 καλλιτέχνες που είχαν εκφράσει τη συμπάθειά τους στη Χρυσή Αυγή, υπάρχουν τα ονόματα καλλιτεχνών όπως ο Γιάννης Μπέζος, που όχι μόνο ουδέποτε είχε εκφράσει κάτι τέτοιο αλλά είναι γνωστή και η πολιτική του πορεία. Ο Πολάκης κατηγορεί τον Σάκη Ρουβά για τον ίδιο λόγο και ο τελευταίος τον μηνύει. Και στην περίπτωση της λίστας, χρυσαυγίτες ονομάζονται όσοι δεν ανήκουν στον χώρο της «αριστεράς και της προόδου», όσοι ήταν στο πλευρό του Ναι στο δημοψήφισμα, «φασίστες είναι όλοι οι άλλοι». Ο αριστερός δημοσιογράφος Μπογιόπουλος λέει στον Μαρκουλάκη «να βγάλει τον σκασμό», φασίστας θα είναι και ο Μαρκουλάκης. Ένας επιστήμονας γνωστός στο εξωτερικό για τη δουλειά του και συγχρόνως με παρεμβάσεις στον δημόσιο λόγο, ένας επιστήμονας-ορισμός του προοδευτικού διανοούμενου, είναι ο Αχιλλέας Γραβάνης. Πριν λίγες μέρες βαφτίστηκε ρατσιστής γιατί είπε ένα γεγονός, ότι οι μετανάστες στο κέντρο της Αθήνας είναι ευάλωτη ομάδα στην πανδημία. Λες και όταν λέμε, έχουμε πρόβλημα στα γηροκομεία, είμαστε ένοχοι ηλικιακού ρατσισμού.

Ένα πρωί το καλοκαίρι, τα κοινωνικά δίκτυα είχαν γεμίσει με ύβρεις εναντίον του Στέφανου Τσιτσιπά, γνωστή ιστοσελίδα του μίσους έγραφε «υπέροχη μέρα σήμερα», την ημέρα που αποκλείστηκε. Παιδί της Φρειδερίκης τον ανέβαζαν οι άλλοι. Τι δουλειά είχε με τη Φρειδερίκη ο Στέφανος, όχι αυτός, ούτε ο πατέρας του δεν θα την είχε προλάβει. Το παράπτωμα του Τσιτσιπά ήταν ότι έκανε ένα σποτ για τον κορωνοϊό που προέτρεπε τους νέους να προσέχουν. Και ως γνωστόν, τέτοιες «προδοτικές ενέργειες» δεν μένουν ατιμώρητες. Μέσα στον Αύγουστο, πάλι, σειρά είχε ο Πορτοκάλογλου, «αχ θάλασσά μου σολίνι», έγραφαν τα πληκτρολόγια δολοφονίας χαρακτήρων. Τι είχε κάνει ο Νίκος και του επιτέθηκε ο στρατός των τρολ; Θα έκανε μια εκπομπή στην ΕΡΤ. Πρέπει όλοι να πάρουν το μήνυμα, «η συνεργασία με τον εχθρό» τιμωρείται. Μετά από αυτά, όταν βαφτίστηκε φασίστας ο Πρίντεζης του Ολυμπιακού επειδή είχε κάνει τατουάζ, «πατρίς-θρησκεία-οικογένεια», φάνηκε σχεδόν αναμενόμενο.

Ο Μαγιορκίνης, που διαδέχτηκε τον Τσιόδρα, είναι υπόλογος γιατί το ιατρικό κέντρο στο οποίο παρείχε τις υπηρεσίες του ανέλαβε τη διενέργεια τεστ για το κράτος. Ένοχος σκανδάλου. Και ο ίδιος ο Τσιόδρας, όμως, δεν ήταν ένοχος όταν είχε πάρει τα εμβόλια γρίπης ο Αβραμόπουλος; Σκάνδαλο κι αυτό. Άσε που ψέλνει. Γενικά οι γιατροί, τα «νέα αφεντικά», είναι είτε ρατσιστές είτε ένοχοι σκανδάλων. Οι επιχειρηματίες που πήγαν αμέσως στην Κίνα και έφεραν δυο μηχανές για να φτιάξουν γρήγορα μάσκες, είναι φίλοι του Κυριάκου και ένοχοι διαπλοκής, έχουν κανονίσει ήδη τις προμήθειες στο κράτος. Τα mall άνοιξαν γρηγορότερα από τα μικρά καταστήματα, όχι γιατί έχουν χιλιάδες τετραγωνικά αλλά γιατί είναι πάτρωνες της κυβέρνησης. Τα πλοία αύξησαν την πληρότητα από 65% σε 85% γιατί οι εφοπλιστές είναι πελάτες της Νέας Δημοκρατίας, όσο για τα αεροπλάνα που πετάνε γεμάτα δεν είναι απλώς διαπλεκόμενοι, αλλά η Aegean είναι και «χρηματοδότης της Μαρέβας». Το σποτ του Υπουργείου Τουρισμού, το οποίο έφτιαξε εταιρεία μάρκετινγκ του Τουριστικού Επιμελητηρίου, κατηγορήθηκε ότι στοίχισε 32 εκατομμύρια, με αποτέλεσμα οι ξενοδόχοι οργισμένοι να στραφούν με ανακοίνωσή τους εναντίον ενός κόμματος που τους δυσφημεί. Ήταν δωρεάν. Καλά η Athens Voice δεν το συζητάμε, είναι γνωστή «φασιστική» εφημερίδα, αλλά και οι άλλοι δεν υστερούν, μη νομίζεις, οι δημοσιογράφοι των Νέων και του Βήματος είναι «υπάλληλοι πρεζέμπορα», αφού ο πρόεδρος του Ολυμπιακού είναι ως γνωστόν «ναρκέμπορος»! Άλλωστε όλοι οι δημοσιογράφοι είναι ξανθιές που τους ρίχνουν 50άρικα και χορεύουν. Ο Πρετεντέρης, ο Οικονόμου και ο Πορτοσάλτε είναι παπαγαλάκια στα κομματικά τηλεοπτικά σποτ και τα άρθρα όλων μας τα πληρώνει η λίστα Πέτσα, όπως ισχυρίζονται οι ανεξάρτητοι κομματικοί δημοσιογράφοι που τους πληρώνει το κόμμα τους...

Δεν μπορώ να ξέρω αν αυτά όλα είναι ένας μηχανισμός προπαγάνδας, ο οποίος χρησίμευσε για να φέρει το κόμμα στην εξουσία τα άγρια χρόνια του μίσους, με τις ύβρεις, τη συκοφαντία, τις δολοφονίες χαρακτήρων και τους τραμπουκισμούς, και τώρα που άλλαξε η εποχή, κρατάει εγκλωβισμένη την αντιπολίτευση σε ένα τοξικό αδιέξοδο. Ή είναι το ίδιο το κόμμα που, προϊόν των χρόνων της χρεοκοπίας, ξέρει μόνο τον δρόμο του διχασμού και δεν μπορεί να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο.

Όμως όση ανοχή και μετριοπάθεια κι αν επιδείξουν όλοι οι υπόλοιποι, το καταλαβαίνει κανείς εύκολα: Δεν γίνεται να κατηγορείς όλους τους άλλους εκτός από τον εαυτό σου για «φασίστες και πουλημένους» και να θέλεις να παίξεις πρωταγωνιστικό ρόλο σε μια κανονική εποχή. Εκτός αν το μόνο που ελπίζεις, είναι μήπως δημιουργηθούν ξανά συνθήκες μίσους, συνθήκες εμφυλιοπολεμικές, «ή τους τελειώνουμε ή μας τελειώνουν». Γιατί αν, μετά τα παπαγαλάκια δημοσιογράφους που χορεύουν με 50άρικα, τους «δεν είναι αθώοι» Μητσοτάκη και Σαμαρά, φτάσεις να μπεις σε πόλεμο και με τον Σάκη Ρουβά, δεν έχεις πια παρά έναν δρόμο: να πάρεις αγκαζέ τον Πολάκη και τον Βαξεβάνη, να ανέβεις στον Γράμμο, να συναντήσεις τη Νεολαία σου στην «κατασκήνωση Μνήμης Άρη Βελουχιώτη» και από εκεί να κηρύξεις τον Τρίτο Γύρο του Αντάρτικου. Άλλο δρόμο δεν έχεις. Τους ονόμασες όλους εχθρούς σου στον Εμφύλιο που φαντάζεσαι. Είναι αυτός ο δρόμος που θέλεις; A

ATHENS VOICES

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

-Τι έχει τελικά;
-Κάτι πολύ δύσκολο. Του έχει στρίψει το άντερο.
-Αυτό δεν είναι πολύ δύσκολο. Είναι πολύ κακό.

(Ηλικιωμένο ζευγάρι συζητάει σε προθάλαμο ιατρείου. Κολωνάκι, Τρίτη μεσημέρι)

Ανακοίνωση μέσα σε ασανσέρ πολυκατοικίας: ***«Παρακαλώ όσοι δεν προσήλθαν το Σάββατο στην είσπραξη κοινοχρήστων, να επικοινωνήσουν με τη διαχείριση. Αδιαφορία τέλος. Θα τα αφήσω όλα απλήρωτα. Διαχείριση».***

(Κέντρο Αθήνας, Δευτέρα πρωί)

«Τι θα κάνεις με τη Λίντα, Βαγγέλη;»

(Γκράφιτι στην Οκταβίου Μερλιέ, Νεάπολη Λυκαβηττού, Δευτέρα πρωί)

«ΦΙΛΗΣΕΣ τη θεία σου για να την αποχαιρετήσεις;;; Μωρή, πας καλά; Εεε; Πας καλά; ΕΕΕ; ΠΑΣ ΚΑΛΑ; Τσακίσου τώρα γρήγορα να κάνεις γαργάρα με τσικουδιά! Μωρή, δεν πας καλά».

(Έξαλλη κυρία μιλώντας στο κινητό της. Παρασκευή πρωί, Κολωνάκι, έξω από το Μαράσλειο)

«Ε ρε κόβιντ δεκαεννέα, τι μας κάνεις...»

(Καμάκι παρκαδόρου σε περαστική κοπέλα. Εξάρχεια, Τετάρτη πρωί)

-Έμαθα κλείνει το Piraeus 117 Academy, ρε συ... Κρίμα.
-Δεν πειράζει, είναι μαμούνι αυτός, θα ανοίξει άλλο.

(Σε café της Κοραή, Δευτέρα μεσημέρι)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
panikoval500@gmail.com

Info~DIET

Της **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ**

ΜΑΓΝΗΤΑΚΙ ΣΕ ΨΥΓΕΙΟ

Το ψυγείο θα παραμείνει κλειστό κατά τις νυχτερινές ώρες. Ευχαριστώ για την κατανόηση.

COATIGAN

Η λέξη της μόδας που θα φορεθεί πολύ φέτος. Δεν είναι παλτό, δεν είναι πλεκτή ζακέτα, είναι ένα υβριδικό νέο πανωφόρι και βγαίνει από τον συνδυασμό αυτών των δύο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΝΤΕΚΩ

Ο φωτισμός που σχεδίασε για την Ακρόπολη είναι ένα ακόμα σπουδαίο έργο σε μια σπουδαία καριέρα.

ΝΕΑΡΟΣ ΣΕ ΜΠΟΥΛΑΝΖΕΡΙ

«Βάλτε μου όλες τις πάστες από εδώ ως εδώ. *(δείχνει)* Και τις ενδιάμεσες.
(Αμπελόκηποι, Σάββατο βράδυ από το fb του Γιάννη Νένε)

Η MICROSOFT ΕΠΕΝΔΥΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το πρώτο καλό νέο του φθινοπώρου. Ίσως τώρα αποκτήσουμε και internet με ταχύτητες της προκοπής.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ & ΚΟΡΩΝΟΪΟΣ

«Αν έμπαινες σ' ένα μπαρ πέρσι κι έλεγες ότι το 2020 η Μπάγερν θα φάει 4 από τη Χόφενχαϊμ, η Σίτι 5 εντός από τη Λέστερ, η Γιουνάιτεντ 6 στο Ολντ Τράφορντ, η Λίβερπουλ 7 από τη Βίλα, η Μπάρτσα 8 στο CL και ο πλανήτης θα αντιμετωπίσει πανδημία, ούτε ένας δεν θα ρωτούσε για την πανδημία».
(από το fb του El Sombrero)

Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΑΡΧΙΖΕΙ

Έρχονται οι συνελεύσεις των ιδιοκτητών διαμερισμάτων πολυκατοικίας.

ΑΚΥΡΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΛΑΣΕΙΣ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Μήπως ο κορωνοϊός μάς βγάλει από την αμηχανία και τις ακυρώσουμε μια και καλή; Μόνο στη Βόρειο Κορέα κάνουν πια παρελάσεις μπροστά στον Κιμ.

ΚΕΝΖΟ ΤΑΚΑΔΑ

Έφυγε από κορωνοϊό ο πιο Ευρωπαίος από τους Γιαπωνέζους σχεδιαστές μόδας. Ο άνθρωπος που επέβαλε τα χρώματα της ζούγκλας και των λουλουδιών στην ευρωπαϊκή αυστηρότητα.

ΤΟ ΝΕΟ ΦΙΛΜ ΤΟΥ ΤΖΕΪΜΣ ΜΠΟΝΤ

Αναβλήθηκε για τον ερχόμενο Απρίλιο η πρεμιέρα.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΟΡΑ ΛΑΘΟΣ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙ ΜΑΣΚΕΣ;

Στο τέλος θα τις κάνουν μόνα τους τα παιδιά στο μάθημα των τεχνικών.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ

«Μην έρθουν τα πρώτα κρυουλάκια και σε βρουν απροετοίμαστη!»
(το θαυμαστικό δικό τους)

Ο ΑΚΤΙΒΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΝΦΛΟΥΕΝΣΕΡ

Το πιο σύντομο ανέκδοτο. Είδα πλάτη πασαλειμμένη με κρέμα χορηγού και πάνω της γραμμένο εκείνο το μαρτυρικό: «Δεν είναι αθώοι».

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΒΡΑΣ

Μα very last year, λέμε.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Γιάννης Βαλυράκης**. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα ως εικαστικός. Ξεκίνησε τις σπουδές του στην Αρχιτεκτονική Ανακαίνιση, ακολούθησε μεταπτυχιακό με υποτροφία στο School of Arts του Loughborough University, συνεχίζοντας στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Τα έργα του φιλοξενούνται σε γκαλερί της Αθήνας, του Λονδίνου και της Σαγκάης. Το σημερινό εξώφυλλο είναι παραγγελία της ATHENS VOICE με αφορμή το αφιέρωμα για το «Έτος Μελίνα Μερκούρη». Δουλειά του μπορείτε να δείτε στο @john_valyrakis.

2K BOOST

FEEL THE ZXIENCE

adidas

adidas Originals Store Athens
www.adidas.gr/zx

ZX

ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΟΠΑΠ
στο πέρασμα του χρόνου
Ιστορίες από γενιά σε γενιά

Επί δεκαετίες αποτελούν σημείο αναφοράς της γειτονιάς. Τα καταστήματα ΟΠΑΠ παραδοσιακά είναι στέκι για τους περίοικους, όπου συναντώνται για να πουν τα νέα τους, να σχολιάσουν την αθλητική επικαιρότητα και τις πολιτικές εξελίξεις, να δοκιμάσουν την τύχη τους, αλλά πλέον και για να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους.
Τα πρώτα πρακτορεία άνοιξαν σε Πάτρα, Αίγιο και Δράμα το 1959 και έκτοτε το δίκτυο του ΟΠΑΠ έχει επεκταθεί σε όλη την Ελλάδα, αριθμώντας σήμερα περισσότερα από 4.000 καταστήματα. Πολλά από αυτά έχουν μακρά ιστορία, καθώς αποτελούν οικογενειακές επιχειρήσεις που έχουν περάσει από τον πατέρα στα παιδιά τους και έχουν εξελιχθεί σε σύγχρονα καταστήματα, παραμένοντας ωστόσο σημείο συνάντησης σε κάθε γειτονιά.

Τρία τέτοια καταστήματα βρίσκονται στο Μοσχάτο, τη Γλυφάδα και στα Βριλήσσια. Οι σημερινοί ιδιοκτήτες τους, δεύτερης γενιάς πράκτορες ΟΠΑΠ, κάνουν αναδρομή στο χρόνο και μοιράζονται φωτογραφίες και αναμνήσεις από το μακρινό παρελθόν.

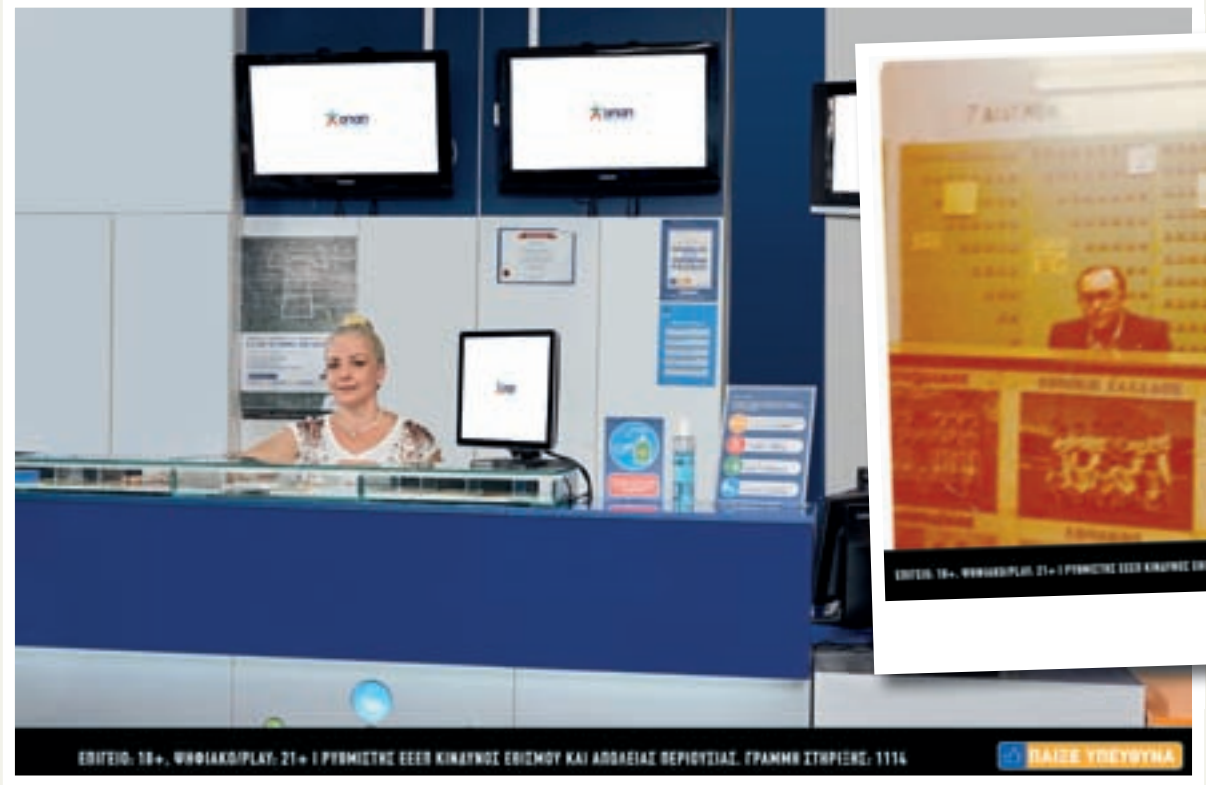

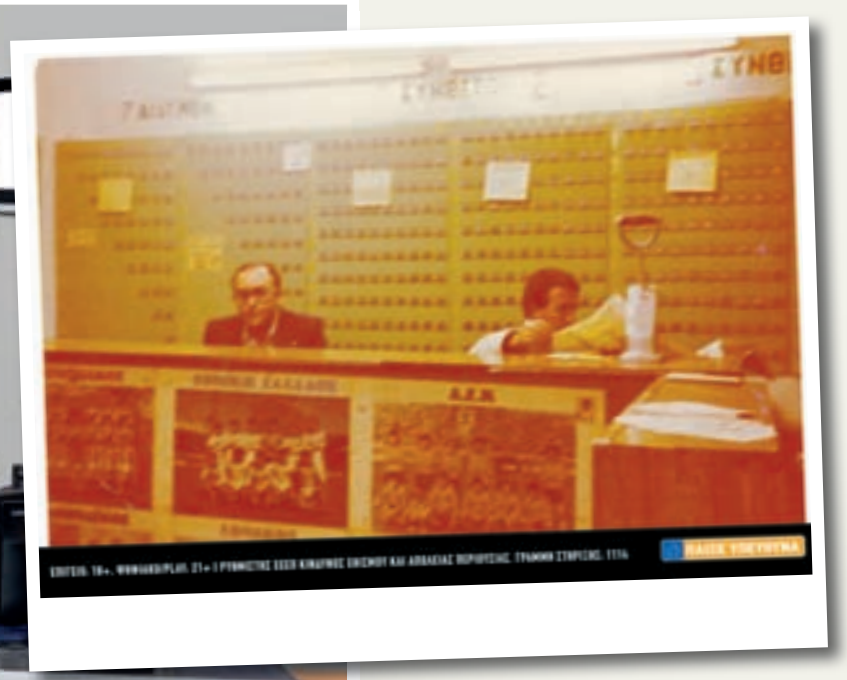

▲ **Το κατάστημα ΟΠΑΠ της οικογένειας Δημητρίου, στο Μοσχάτο το 1982, και η Ιωάννα Δημητρίου στο κατάστημα σήμερα.**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΗ

Το κατάστημα ΟΠΑΠ της οικογένειας Δημητρίου στο Μοσχάτο, μετράει λίγο πάνω από 50 χρόνια λειτουργίας. Άνοιξε τις πόρτες του το 1969 και από τότε αμέτρητες ιστορίες έχουν γραφτεί στον χώρο του. Ιστορίες που περνούν από γενιά σε γενιά και στη συγκεκριμένη περίπτωση από πατέρα σε κόρη.
Η πρώτη φωτογραφία είναι τραβηγμένη το 1982, τότε που το πρακτορείο διαχειριζόταν ο Κώστας Δημητρίου. Εκείνη την εποχή, οι πίνακες ήταν χειρόγραφοι και τα δεδομένα των παιχνιδιών αποθηκεύονταν σε κάψουλες. Στους τοίχους υπήρχαν ταμπλό για τα χαρτάκια του ιπποδρόμου, στο ΠΡΟΠΟ κολλούσαν ταινίες και οι στήλες στα μεταβλητά συστήματα γράφονταν με το χέρι.
Στο κατάστημα του κ. Δημητρίου σύχναζαν φίλοι του αθλητισμού, αλλά και διάσημοι, φωτογραφίες των οποίων κοσμούν σήμερα τους τοίχους. Σε μια από αυτές, ένα στιγμιότυπο από γύρισμα της εκπομπής «Θρυλικές Ιστορίες» του Γλύκα Αντώνη, που πραγματοποιήθηκε στον χώρο του πρακτορείου τη δεκαετία του '90.
Για την Ιωάννα, την κόρη του Κώστα Δημητρίου, η οποία διαχειρίζεται σήμερα το κατάστημα, όλα αυτά είναι διηγήσεις τις οποίες ανυπομονούσε να ακούσει τα βράδια που γυρνούσε ο πατέρας της στο σπίτι.
Η ιστορία του καταστήματος της οικογένειας Δημητρίου γράφεται πλέον σε ένα μοντέρνο και άνετο περιβάλλον, γεμάτο με ψηφιακές οθόνες. «Ως γυναίκα, έχω ανεβάσει πολύ τη γυναικεία επισκεψιμότητα στο μαγαζί», αναφέρει χαρούμενη η Ιωάννα και εξομολογείται: «Κάνω πολλά πράγματα διαφορετικά από τον πατέρα μου γιατί θέλω το κατάστημά μας να προσελκύει και νέο κόσμο». Στα άμεσα σχέδιά της είναι η αναδιαμόρφωση του εξωτερικού χώρου, ώστε να γίνει στέκι ποδοσφαιρόφιλων, όπου θα μπορούν να παρακολουθούν αγώνες με ασφάλεια. Όσον αφορά την επιτυχημένη πορεία του καταστήματος, η Ιωάννα απαντά ότι οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στον επαγγελματισμό.

Ο πατέρας τη δεκαετία του '90 και ο γιος σήμερα, στο κατάστημα ΟΠΑΠ της οικογένειας Φυκίρη στα Βριλήσσια.

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

«Θεωρούσα δεδομένο ότι κάποια στιγμή θα ασχοληθώ με το πρακτορείο του πατέρα μου, γιατί εκείνος με έκανε να νιώθω μεγάλη οικειότητα σε αυτό το περιβάλλον», τονίζει ο Νίκος Φυκίρης. Το κατάστημα της οικογένειας Φυκίρη στα Βριλήσσια λειτουργεί εδώ και 31 χρόνια. Ο Νίκος, που πλέον έχει πάρει τη σκυτάλη από τον πατέρα του, έχει μετατρέψει το κατάστημα σε έναν καινούργιο, σύγχρονο και άνετο χώρο.

Μπορεί ο γιος να ποζάρει σήμερα πίσω από τον πάγκο με τον ίδιο τρόπο που έκανε ο πατέρας του τη δεκαετία του '90, σε επαγγελματικό επίπεδο, όμως, έχει διαφοροποιηθεί από εκείνον, όπως εξηγεί: «Διαφέρω λίγο από τον πατέρα μου. Εκείνος έριχνε πιο πολύ το βάρος στην εξυπηρέτηση, πώς αντιλαμβάνεσαι τον πελάτη και πώς επικοινωνείς μαζί του. Εγώ είμαι της άποψης πως για να πετύχεις κάτι πρέπει να έχεις και το σωστό εργαλείο. Δηλαδή, η δυναμική, η άνεση που έχει πλέον το πρακτορείο, βοηθούν πολύ περισσότερο».

Βίος ανθόσπαρτος στο πρακτορείο

Οι αναμνήσεις του Νίκου, εκτός από υπερτυχερούς παίκτες, περιλαμβάνουν και ένα νεόνυμφο ζευγάρι που θέλησε να δοκιμάσει την τύχη του: «Ένα ήσυχο μεσημέρι που ήμουν μόνος στο κατάστημα, μπαίνει ένα νεόνυμφο ζευγάρι. Μόλις είχαν παντρευτεί, όπως μου εξήγησαν, και ένιωθαν τόσο τυχεροί που ήθελαν να παίξουν ΤΖΟΚΕΡ».

Εξίσου τυχερός φαίνεται ότι ένιωσε και ο ίδιος, όταν έκανε πρόταση γάμου στη μέλλουσα σύζυγό του μέσα στο πρακτορείο ΟΠΑΠ. «Είμαστε 7 χρόνια μαζί. Τα τελευταία 2 χρόνια, που έχουμε ανοίξει το καινούργιο κατάστημα, δουλεύει μαζί μου. Μετά την καραντίνα, όταν ανοίξαμε, κάπου ανάμεσα στις κληρώσεις της έκανα πρόταση γάμου», αναφέρει χαρούμενος ο Νίκος.

Αλλά και σε επαγγελματικό επίπεδο νιώθει τυχερός, αφού η οικογενειακή επιχείρηση πηγαίνει καλά. «Ακολουθώ πιστά την συμβουλή "πρώτα να ακούς και μετά να πράττεις" που μου έδωσε ο πατέρας μου», λέει ο Νίκος, πιστώνοντας σε αυτά τα λόγια μεγάλο μερίδιο της επιτυχημένης πορείας του καταστήματος επί 31 χρόνια.

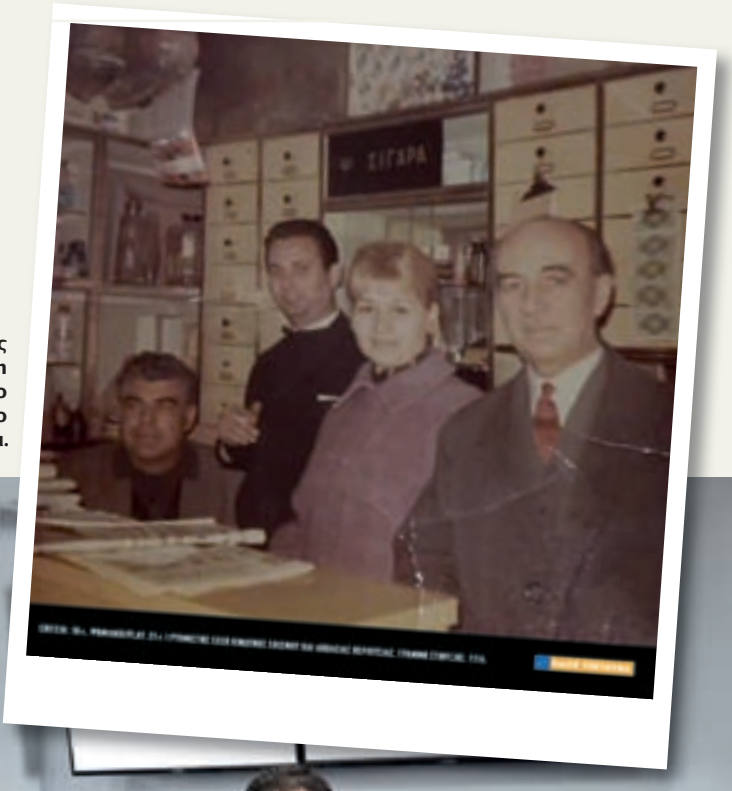

Το κατάστημα ΟΠΑΠ της οικογένειας Πουλημά στη Δάφνη, γύρω στο 1970, και ο Γιώργος Πουλημάς σήμερα στο κατάστημά του στη Γλυφάδα.

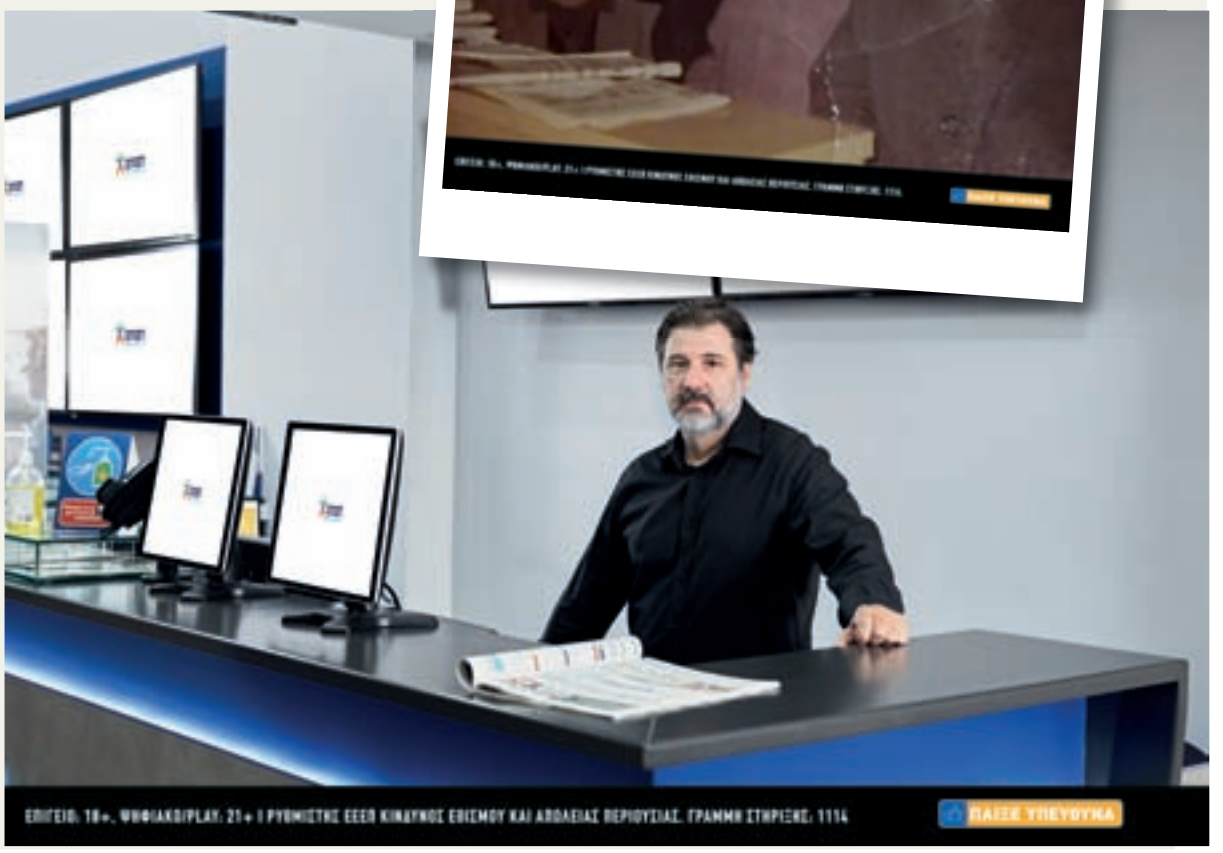

ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΤΟΥ

Αν κάποιος ψάξει τα αρχεία του μητρώου του ΟΠΑΠ, θα πρέπει να πάει στο μακρινό 1967 για να βρει την πρώτη εγγραφή του πρακτορείου της οικογένειας Πουλημά, στη Δάφνη. Ξεκίνησε ως ψιλικατζίδικο με εφημερίδες, λαχεία και το ΠΡΟΠΟ του ΟΠΑΠ, μέχρι την αποκλειστική λειτουργία του ως πρακτορείο γύρω στο 1995. Σήμερα έχουν ένα ακόμη κατάστημα ΟΠΑΠ στη Γλυφάδα.

Εκτός από ιστορικό κατάστημα για το δίκτυο του ΟΠΑΠ, είναι και τυχερό. Έχει δώσει τρεις φορές το μεγάλο έπαθλο στο ΤΖΟΚΕΡ, και άλλες δύο φορές τον πρώτο αριθμό του Εθνικού Λαχείου. Έχει ζήσει εποχές με ατέλειωτες ουρές στα πεζοδρόμια, ειδικά στα πρώτα τζακ ποτ του ΤΖΟΚΕΡ, τότε που το τηλεπικοινωνιακό σύστημα υπερφορτωνόταν.

Η πρώτη φωτογραφία τραβήχτηκε γύρω στο '70. Ο Γιώργος Πουλημάς θυμάται με νοσταλγία τα μεσημέρια που γυρνούσε ο πατέρας του στο σπίτι και του ανέθετε να κάνει λογαριασμούς. «Έμαθα να κάνω πράξεις αριθμητικής από τους λογαριασμούς του μαγαζιού. Τότε δεν ήταν απλά τα πράγματα. Έπρεπε να κάνεις κάποια σύνολα κάθετα, οριζόντια και να πολλαπλασιάζεις μεταξύ τους τις τιμές. Τα πήγαινα όμως εξ αρχής πολύ καλά με τους αριθμούς», διηγείται ο Γιώργος.

Σήμερα βρίσκεται ο ίδιος πίσω από τον πάγκο και διαχειρίζεται και ένα δεύτερο υπερσύγχρονο κατάστημα ΟΠΑΠ στη Γλυφάδα, που έκανε εγκαίνια μέσα στο 2020. «Αποφασίσαμε με την αδερφή μου να αναλάβουμε την οικογενειακή επιχείρηση. Είχαμε μεγαλώσει με την έννοια του «επιχειρείν» και μας άρεσε η ιδέα», αναφέρει χαρακτηριστικά. Όσο για το μυστικό της επιτυχίας του καταστήματος που μετράει πάνω από μισό αιώνα ζωής: «Η αγάπη για αυτό που κάνεις και ο σεβασμός προς τους πελάτες». 53 χρόνια λειτουργίας από γενιά σε γενιά είναι αυτά, κάτι παραπάνω θα ξέρουν.

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

13 έτη κάθειρξη για τους Μιχαλολιάκο, Κασιδιάρη, Λαγό, Γερμενή, Παναγιώταρο, Ματθαιόπουλο και Παππά πρότεινε η εισαγγελέας στη δίκη για την εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή.

8 χρόνια κάθειρξη πρότεινε για τους Άγγο, Καζαντζόγλου, Καλαρίτη, Κομιανό, Κορκοβίλη, Μιχάλαρο, Πατέλη, Σταμπέλο,Τσορβά.

7 χρόνια κάθειρξη για Παναγιώτη Ηλιόπουλο, Ζησιμόπουλο, Γρέγο, Κούζηλο, Μπαρμπαρούση, Ζαρούλια και Κουκούτση

6 χρόνια κάθειρξη για Δήμου, Σκάλκο, Χρυσαφίτη.

5 χρόνια κάθειρξη για τους 4 πρώην βουλευτές Μπούκουρα, Αρβανίτη, Μίχο και Αλεξόπουλο.

7 χρόνια και ισόβια πρότεινε για τον δολοφόνο του Παύλου Φύσσα, Γιώργο Ρουπακιά.

10 χρόνια κάθειρξη πρότεινε για τον πυρηνάρχη Περάματος Πανταζή, για την υπόθεση των αλιεργατών.

7 χρόνια κάθειρξη για την ίδια υπόθεση στους Αγριογιάννη, Ευγενικό, Μαρία, Παπαδόπουλο.

14 ημέρες καραντίνα θα μπουν οι καταδικασθέντες για την εγκληματική οργάνωση της Χρυσής Αυγής, πριν οδηγηθούν στα κελιά τους. Η ηγετική ομάδα θα καταλήξει πιθανότατα στον Κορυδαλλό και οι πληροφορίες αναφέρουν ότι τα κελιά τους θα βρίσκονται δίπλα στα κελιά των εναπομεινάντων καταδικασθέντων της 17Ν.

10 άτομα προσκείμενα στη Χρυσή Αυγή συγκεντρώθηκαν το πρωί της Δευτέρας έξω από το Εφετείο Αθηνών και τελικώς συνελήφθησαν καθώς ο γενικός αστυνομικός διευθυντής Αττικής είχε εκδώσει σχετική απαγόρευση. Εάν μιλήσουν και αυτοί για «χούντα», θα γελοιοποιήσουν έτι περαιτέρω την παρουσία τους…

6,5 ναυτικά μίλια μακριά του Καστελόριζου και 20 ν.μ. μακριά της Ρόδου ξεκινά η περιοχή που δέσμευσε με Navtex η Τουρκία προκειμένου το Oruc Reis να πραγματοποιήσει σεισμικές έρευνες. Το πρωί της Τρίτης το τουρκικό πλοίο με κλειστό το σύστημα γεωγραφικού προσδιορισμού ξεκίνησε για την περιοχή.

33 δισεκατομμύρια κενό ρευστότητας στις ελληνικές επιχειρήσεις «βλέπει» η Εθνική Τράπεζα σε σχετική μελέτη της για την ελληνική οικονομία και αυτό εφόσον η υγειονομική κρίση παραμένει υπό έλεγχο στο υπόλοιπο του έτους.

12 δισεκατομμύρια θα χρειαστεί ο κλάδος του εμπορίου που έχει και τις μεγαλύτερες ανάγκες. Τις πιο επείγουσες ανάγκες εμφανίζει ο κλάδος της εστίασης, που έχει απολέσει το 55% των πωλήσεων.

2060 στη λίστα με τα καλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας, σύμφωνα με σχετική κατάταξη που συνέταξε το National Taiwan University. Ακολουθούν το Αριστοτέλειο (362), το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (492), Κρήτης (499) και Μετσόβιο Πολυτεχνείο στις θέσεις 501-550.

1ο στην κατάταξη το Harvard, αυτό για το οποίο ο –τρώτε μαρούλια άφοβα– Καρτερός είχε συγγράψει στην κομματική εφημερίδα Αυγή το πόνημα «σας γ@μω τα Χαρβαρντ».

6,6 εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν ήδη ψηφίσει για τις επερχόμενες αμερικανικές προεδρικές εκλογές, έναν μήνα πριν ανοίξουν οι κάλπες. Ο Ντόναλντ Τραμπ εννοείται ότι έχει ταχθεί κατά της επιστολικής ψήφου, εκτοξεύοντας σοβαρές αβάσιμες πληροφορίες ότι οδηγεί σε νοθεία. Η αύξηση της συμμετοχής αποδίδεται εν μέρει στην επέκταση της επιστολικής ψήφου λόγω κορονοϊού αλλά και στην επιθυμία των Αμερικανών να έχουν λόγο στο πολιτικό μέλλον του Τραμπ.

65% του συνόλου των ψηφοφόρων εκτιμάται ότι θα συμμετάσχουν στις φετινές εκλογές, σύμφωνα με τον επικεφαλής του σχετικού ενημερωτικού οργανισμού Elections Project, καθηγητή Michael Mc Donald, του πανεπιστημίου της Φλόριντα. Πρόκειται για το μεγαλύτερο ποσοστό από το 1908. Η συμμετοχή φυσικά είναι ο μεγαλύτερος φόβος των λαϊκιστών και στην Ελλάδα υπενθυμίζεται ότι χρειάστηκε να δώσουμε αγώνα για να ψηφίζουν ευκολότερα Έλληνες που διαμένουν στο εξωτερικό…

308 λέξεις χρειάστηκε ο πρώην υφυπουργός Υποδομών και Μεταφορών κ. Νίκος Μαυραγάνης για να περιγράψει το κόμμα του «Ενώνω» στη σχετική ιδρυτική διακήρυξη που έδωσε στη δημοσιότητα το Σάββατο. Ο κος Μαυραγάνης είχε υποστηρίξει την άνοιξη με ανάρτησή του σε social media ότι το εμβόλιο για τον Covid θα περιέχει τσιπάκι. Τώρα βάλλει ευθέως κατά της στήλης που διαβάζετε ξεκινώντας τη διακήρυξήτου με τη φράση: «Σε έναν κόσμο, που οι άνθρωποι εξωθούνται στο περιθώριο, για να πάρουν τη θέση τους οι άψυχοι αριθμοί». Καλή τύχη…

268 ίπποις αποδίδει το νέο περιπολικό που θα περιπολεί στον Βόρειο Οδικό Άξονα της Κρήτης. Πρόκειται για ένα BMW 535 με τελική ταχύτητα 250 χλμ./ώρα και επιτάχυνση 0-100 σε 6,5 δευτερόλεπτα.

608 παραβάσεις καταγράφηκαν στο συγκεκριμένο δρόμο μόνο την εβδομάδα 12-18 Αυγούστου. Διότι κάποιοι θεωρούν λεβεντιά να τρέχεις σαν παλαβός και να παίρνεις κοσμάκη στον λαιμό σου…

36 νέες περιοχές σε όλη την Ελλάδα απέκτησαν πρόσβαση στο internet μέσω οπτικής ίνας που φθάνει μέχρι το σπίτι καθώς η Cosmote συνεχίζει να υλοποιεί το επενδυτικό πλάνο για το δίκτυο οπτικών ινών.

100.000 νέες γραμμές fiber to the home έχουν προστεθεί από τις αρχές του έτους, εμφανίζοντας ήδη μια αύξηση της τάξης του 70% σε σχέση με το σύνολο του 2019. Είναι προφανές ότι η πανδημία ώθησε τους ανθρώπους να βελτιώσουν την πρόσβασή της στο διαδίκτυο.

250.000 νοικοκυριά έχουν ήδη πρόσβαση στις υψηλές ταχύτητες που προσφέρει η οπτική ίνα μέχρι το σπίτι.

72% των ηλεκτρονικών καταστημάτων δεν παρέχει καμία ενημέρωση στους καταναλωτές για τα δικαιώματά τους σε περίπτωση καθυστέρησης της παράδοσης, σύμφωνα με σχετική έρευνα του υπουργείου Ανάπτυξης.

43% των καταστημάτων-ιστοσελίδων δεν ενημερώνει τους καταναλωτές σχετικά με το πώς μπορούν να υπαναχωρήσουν από μια σύμβαση. Ίσως ο γνωστός δισεκατομμυριούχος θείος θα έπρεπε να ελέγχει (ειδάλλως να υποχρεωθεί να ελέγχει) σε ποιους δίνει πρόσβαση στην ηλεκτρονική βιτρίνα του…

800 κεραυνοί έπεσαν σε μια μόλις ώρα τα ξημερώματα τις Τρίτης στην Αττική, όταν και ξέσπασε καταιγίδα.

10.000 κεραυνοί έπεσαν σε λίγες μόλις ώρες στην περιοχή του Ιονίου το βράδυ της Δευτέρας.

75 είναι η βαθμολογία του Ολυμπιακού στη νέα έκδοση του παιχνιδιού Fifa 21, και είναι φυσικά η υψηλότερη μεταξύ των Ελληνικών ομάδων. καλύτεροι παίκτες, οι Γιαν Εμβιλά, Ματιέ Βαλμπουενά και Ραφίνια, με βαθμολογία 79.

73 είναι η βαθμολογία του ΠΑΟΚ, ακολουθεί η ΑΕΚ με 72 και με έναν βαθμό λιγότερο εμφανίζεται ο Παναθηναϊκός.

74 είναι η βαθμολογία της Εθνικής Ομάδας. Καλύτερος παίκτης της γαλανόλευκης ο Κώστας Μανωλάς με 83.

Νούμερα με πολλά μηδενικά

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ

«Επειδή πολλά ακούγονται τις τελευταίες μέρες και βλέπουμε πολλούς όψιμους πολέμιους της Χρυσής Αυγής να πετούν λάσπη στον ανεμιστήρα, ας ακούσουμε όλοι τον κ. Ρουπακιώτη, τέως υπουργό Δικαιοσύνης της τρικομματικής»!

Αυτή ήταν η νηφάλια παραίνεση του Βουλευτή Φθιώτιδας ΣΥΡΙΖΑ προς τον ελληνικό λαό μετά τις δηλώσεις Ρουπακιώτη, ότι «με εντολή Μπαλτάκου σταμάτησε το Αντιρατσιστικό νομοσχέδιο». Η παραίνεση του οξύφωνου βουλευτή θα είχε βεβαίως μεγαλύτερη βαρύτητα αν τέσσερις ημέρες νωρίτερα και μετά τις αντίστοιχες καταγγελίες Κοντονή (για «προστασία» της Χ.Α. από τον ΣΥΡΙΖΑ) δεν είχε δηλώσει απλώς ότι ο πρώην σύντροφος-υπουργός: «εξυπηρετεί αλλότρια πολιτικά συμφέροντα εκτός ΣΥΡΙΖΑ γι' αυτό και ορθώς διεγράφη». Τώρα η δήλωση για τον Ρουπακιώτη μοιάζει απλώς με κριτική φανατισμένου οπαδού που αδικήθηκε από το VAR.

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

«Ο αλβανικής καταγωγής πρωταθλητής μας –ναι, έχει σημασία– με τη στάση του δίνει ένα μάθημα δημοκρατίας σε όλο το ελληνικό Κοινοβούλιο». Η διασημότερη θυγατέρα της επικράτειας προφανώς δεν γνώριζε τη μειονοτική καταγωγή του πιο επιτυχημένου Έλληνα Ολυμπιονίκη, γεγονός αναμενόμενο καθώς σχολιάζει επί παντός του επιστητού. Ούτε το επίσης vintage επιτραπέζιο «φωτεινός παντογνώστης» δεν θα τα κατάφερνε.

ΑΝΤΖΥ ΣΑΜΙΟΥ

«Μιλάει ο Σάκης για βούρκο σε έναν επιστήμονα και πολιτικό σαν τον Πολάκη που αν μη τι άλλο είναι άψογος ο άνθρωπος… τι να πω, ντροπή του… έχουν πάρει τα μυαλά του αέρα». Αυτά δήλωσε η παλαίμαχος αοιδός και λάτρης του «Πρωθυπουργού, του Άνδρα, του Ηγέτη, του Ανθρώπου» που ακούει στο όνομα Αλέξης Τσίπρας. Δεν είμαι βέβαιος αν οι αριστεροί καλλιτέχνες όπως η Άντζυ Σαμίου κάνουν καλό στο image της αριστεράς αλλά μπορώ εύκολα να φανταστώ τον αψύ σφακιανό να χορεύει *«Αγοράκι μου, στο τέλος θα το δεις, κοριτσάκι σαν κι εμένα δε θα βρεις, να σου κάνει άνω κάτω τη ζωή, κι εσύ να θέλεις πιο πολύ…»* **Α**

«Ανακτούμε τον έλεγχο»

Πώς οι εκστρατείες ριζοσπαστικού λαϊκισμού κέρδισαν την εξουσία σε Βρετανία και ΗΠΑ

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

[Η τριλογία του διχασμού: Μέρος 2ο]

Μπορεί τα τελευταία χρόνια ο Ντόναλντ Τραμπ να λειτουργεί σαν καταλύτης διάβρωσης της δημοκρατίας, δεν είναι όμως η πρωτογενής αιτία της διάβρωσης αυτής, αλλά σύμπτωμα μιας μακροπρόθεσμης κρίσης. Στην περιφέρεια των κρατών της Ευρώπης και των ΗΠΑ υπάρχουν μεγάλες κοινωνικές ομάδες που ανήκουν στην εθνοτική, θρησκευτική και πολιτισμική πλειοψηφία και που εδώ και χρόνια συσσωρεύουν θυμό, ταπείνωση, μνησικακία, αγανάκτηση. Η αποβιομηχανοποίηση της Δύσης, η όξυνση της οικονομικής ανισότητας, η εντυπωσιακή ανάπτυξη των μεγάλων αστικών κέντρων σε αντίθεση με την παρακμή της επαρχίας, και η απώλεια συλλογικής ταυτότητας ως αποτέλεσμα της πολυπολιτισμικότητας, έχουν δημιουργήσει ένα εκρηκτικό κοκτέιλ συναισθημάτων.

Αυτή τη νέα πραγματικότητα κατάλαβε πολύ νωρίς ο διαβόητος σύμβουλος του Μπόρις Τζόνσον, ο Ντόμινικ Κάμινγκς. Όπως εξιστορεί και το εξαιρετικό δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ «Brexit: The Uncivil War» με τον Μπένεντικτ Κάμπερμπατς, πριν το δημοψήφισμα για την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2016, ο Κάμινγκς πέρασε ατέλειωτες ώρες συνομιλώντας με απλούς ανθρώπους – σε παμπ και εστιατόρια, σταθμούς τρένων και καφέ. Μπήκε στο πετσί των δυσαρεστημένων της επαρχίας, άκουσε προσεκτικά αυτά που είχαν να πουν, και εντόπισε αυτό που μερικοί κοινωνιολόγοι και πολιτικοί επιστήμονες είχαν επισημάνει εδώ και αρκετά χρόνια: την αίσθηση απώλειας ελέγχου και την κρίση ταυτότητας λόγω της παγκοσμιοποίησης, της ψηφιοποίησης, του αβέβαιου 21ου αιώνα της Νέας Παγκόσμιας Αταξίας· την επιθυμία επιστροφής σε ένα παρελθόν που είναι πιο κατανοητό, πιο απλό, λιγότερο αγχωτικό, λιγότερο ρευστό.

Όπως αναφέρει ο Ρίτσαρντ Μπέρνσταϊν στην πρόσφατη μελέτη του για το έργο της πολιτικής φιλοσόφου Χάνα Άρεντ («Γιατί πρέπει να διαβάζουμε Χάνα Άρεντ», εκδ. Επίκεντρο, 2019, σελ. 90) «οι άνθρωποι διακατέχονται εμμονικά από την επιθυμία να αποδράσουν από τη σκληρή πραγματικότητα της καθημερινότητάς τους εξαιτίας της απώλειας του κοινωνικού στάτους και της εξαφάνισης ενός κόσμου που τους ήταν οικείος. Σαν ο καθημερινός κόσμος, της κοινής λογικής της εργασίας, της σταθερότητας και της κοινωνικής προόδου, να έχει καταρρεύσει». Η αλήθεια είναι ότι όλες οι σταθερές του μεταπολεμικού κόσμου –η μόνιμη καριέρα, η μισθωτή εργασία, το κράτος πρόνοιας, το συνταξιοδοτικό σύστημα, η κοινωνική κινητικότητα, ο ιστός των τοπικών κοινωνιών, η ταχύτητα της ζωής, η ισορροπία και ο διαχωρισμός εργασίας-αναψυχής, οι έμφυλοι ρόλοι, οι εθνικές ταυτότητες– φθίνουν ή μεταβάλλονται δραματικά.

Σε ένα περιβάλλον τόσο απότομων αλλαγών, η αλήθεια γίνεται λιγότερο σημαντική από την αίσθηση ελέγχου. Η ίδια η Άρεντ έγραφε το 1976 ότι «αυτό που πείθει τις μάζες δεν είναι τα γεγονότα, ούτε καν τα επινοημένα γεγονότα, αλλά μονάχα η συνοχή του συστήματος του οποίου υποτίθεται αποτελούν μέρος». Και συ-

μπληρώνει ο Μπέρνσταϊν, «όσοι αισθάνονται παραμελημένοι και ξεχασμένοι, λαχταρούν μια αφήγηση εκλογίκευσης του άγχους και της δυστυχίας που βιώνουν, κάποια υπόσχεση λύτρωσης από τα βάσανά τους». Η ανάγκη καθησυχασμού, σταθερότητας, υπαρξιακής ασφάλειας και συνοχής που νιώθουμε ως άτομα είναι μεγαλύτερη κι απ' την ανάγκη μας για την αλήθεια.

Όλα αυτά αντιλήφθηκε ο Κάμινγκς και κατέληξε στο σλόγκαν της καμπάνιας του Μπρέξιτ: «Ανακτούμε τον έλεγχο» (Take Back Control)· τον έλεγχο των χρημάτων μας, του εμπορίου μας, αλλά κυρίως των νόμων και των συνόρων μας. Το μήνυμα αυτό πέτυχε όχι μόνο γιατί περιείχε την έννοια του ελέγχου –που τόσοι πολλοί στη Δύση νιώθουν ότι έχουν χάσει– αλλά και γιατί η «ανάκτηση» υπονοούσε την επιστροφή σε μια προηγούμενη κατάσταση· σε ένα γνώριμο παρελθόν.

Αφού βρήκε το σλόγκαν, η καμπάνια του Μπρέξιτ χρησιμοποίησε τα πιο εξελιγμένα ψυχομετρικά τεστ της εταιρείας Aggregate IQ, τους αλγόριθμους του Facebook και στοχευμένες διαφημίσεις για να αγγίξει εκατομμύρια ψηφοφόρους – ξεχασμένους ψηφοφόρους, που δεν υπήρχαν σε καμία κομματική βάση δεδομένων γιατί είχαν από καιρό εγκαταλείψει το πολιτικό σύστημα. Το ότι η καμπάνια αυτή χρησιμοποίησε εξόφθαλμα ψέματα και υπερβολές δεν είχε τελικά τόση σημασία, όσο η ουσία του μηνύματος που πέρασε: η ζωή σας θα αποκτήσει ξανά νόημα.

Αντίστοιχη δουλειά έκανε και η καμπάνια του Τραμπ λίγους μήνες μετά· άλλωστε οι δύο εκστρατείες ήταν συγκοινωνούντα δοχεία του ίδιου, σκοτεινού, ομίλου επιχειρηματικών, πολιτικών, γεωστρατηγικών και ψηφιακών συμφερόντων στον οποίο αναμείχθηκαν μεγιστάνες των ψηφιακών κολοσσών, ρωσικές υπηρεσίες πληροφοριών, πολυεθνικές εταιρείες πολιτικής επικοινωνίας όπως η Cambridge Analytica, και πολιτικοί και ΜΜΕ της «εναλλακτικής» δεξιάς.

Χρησιμοποιώντας τα ίδια εργαλεία, και με τη συνεργασία του Facebook το οποίο πλήρωσαν αδρά, οι επιτελείς της καμπάνιας του Τραμπ παρήγαγαν εκατοντάδες χιλιάδες μικρο-στοχευμένες (micro targeted) διαδικτυακές διαφημίσεις για να χειραγωγήσουν τα συναισθήματα εκατομμυρίων ψηφοφόρων, οι οποίοι νιώθουν ξεχασμένοι από το σύστημα. Τους ανθρώπους αυτούς δεν τους έπιασαν τα «ραντάρ» των δημοσκοπήσεων, είτε γιατί βρίσκονταν στο κοινωνικό περιθώριο, το οποίο πάντα υποεκπροσωπείται σε έρευνες κοινής γνώμης, είτε γιατί δεν ήθελαν να δηλώσουν ανοιχτά την υποστήριξή τους στον Τραμπ. Έτσι, ενώ η Χίλαρι Κλίντον έλαβε τρία εκατομμύρια περισσότερες ψήφους, ο Τραμπ κέρδισε οριακές αλλά κρίσιμες πλειοψηφίες σε συγκεκριμένες πολιτείες όπου η αποβιομηχανοποίηση και η δομική ανισότητα έχουν αποσαθρώσει τον κοινωνικό ιστό.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΘΗΣΥΧΑΣΜΟΥ, ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ, ΥΠΑΡΞΙΑΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗΣ ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Όσο δυσάρεστο κι αν μας φαίνεται, οι υπέρμαχοι του ριζοσπαστικού λαϊκισμού κέρδισαν τις μάχες του 2016 γιατί ήταν καλύτεροι. Αντιλήφθηκαν τους νέους κανόνες του πολιτικού και ψηφιακού παιχνιδιού (που είχε ήδη αλλάξει από το 2008 με την καμπάνια του Ομπάμα στο Facebook) και το έφεραν στα μέτρα τους. Συνδύασαν την αποτελεσματική μικροστόχευση συγκεκριμένων ψηφοφόρων με την κυνική, και αδιάφορη για την αλήθεια, ρητορική κλιμάκωσης του μίσους και του φόβου. Αφουγκράστηκαν τις ανησυχίες μιας σιωπηλής πλειοψηφίας και χρησιμοποίησαν τα νέα ψηφιακά εργαλεία για να οξύνουν τα πάθη. Ουσιαστικά οργάνωσαν μια μίνι επανάσταση εναντίον των ελίτ και των μετριοπαθών ψηφοφόρων του πολιτικού κέντρου και των μητροπολιτικών περιοχών συνδυάζοντας τον λαϊκισμό με τους αλγόριθμους.

Μπορεί οι καμπάνιες τους να ενεπλάκησαν σε παράνομες δραστηριότητες π.χ. σε σχέση με τη χρηματοδότησή τους, τη χρήση προσωπικών δεδομένων ή την υποστήριξη απο ρωσικά συμφέροντα. Σίγουρα ήταν γεμάτες ψέματα και δημαγωγίες. Ωστόσο κέρδισαν. Και στα τέσσερα χρόνια που ακολούθησαν, προχώρησαν στην αποδόμηση της μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής ασφαλείας. Έβγαλαν τη Βρετανία από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Απαξίωσαν τη σημασία και τον ρόλο του ΝΑΤΟ και της ατλαντικής συμμαχίας. Τσάκισαν την ήπια ισχύ των ΗΠΑ, μετατρέποντας τον φάρο της φιλελεύθερης δημοκρατίας σε παγκόσμιο περίγελο. Απέτυχαν παταγωδώς να διαχειριστούν την πανδημία, επιδεινώνοντας την οικονομική και κοινωνική κρίση. Ενθάρρυναν δε περιθωριακά και εξτρεμιστικά κινήματα και θεωρίες συνωμοσίας που τώρα αναπτύσσονται ανεξέλεγκτα απειλώντας την ίδια την ύπαρξη της Δύσης.

[Την επόμενη εβδομάδα: Η αόρατη απειλή για την επιβίωση της Δύσης]

ΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΛΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Της **ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Τον πόλεμο του πολιτισμού έχουν κερδίσει, προ πολλού, οι αριστερές ελίτ: ο δημόσιος λόγος, το νομικό σύστημα, τα μέσα ενημέρωσης απηχούν τη δική τους εικόνα για τον κόσμο. Ήδη από τη δεκαετία του 1960, γινόταν λόγος για τη σιωπηλή πλειοψηφία, για τους απλούς πολίτες που αποξενώνονταν με έκπληξη και ανησυχία από τα μέσα ενημέρωσης και τον δημόσιο λόγο – οι αξίες, τα ήθη, άλλαζαν καταιγιστικά, αφήνοντας την πλειοψηφία αμήχανη μπροστά σε όσα εκτυλίσσονταν ερήμην της ή εναντίον της. Καθώς οι κοινωνικές τάξεις της παραδοσιακής κοινωνιολογίας δεν υπάρχουν πια, η κοινωνική θέση ορίζεται λιγότερο με βάση την απασχόληση και το εισόδημα και περισσότερο με τον δημόσιο ρόλο, με το πόσο μια ομάδα είναι οργανωμένη, ορατή και ηχηρή στη δημόσια σφαίρα. Μέσα στον θόρυβο της «ορθής σκέψης» ή της πολιτικής ορθότητας, οι απλοί πολίτες δεν έχουν φωνή: δεν μπορούν να εκφράσουν τις ανάγκες τους διότι φοβούνται ότι θα στιγματιστούν· εξάλλου, δεν τους ρωτάει κανείς. Όποιος τους υπόσχεται ότι θα τους δώσει βήμα, κερδίζει την εύνοιά τους: οι πολιτικοί που χαρακτηρίζουμε «λαϊκιστές» κάνουν ακριβώς αυτό. Ο Ματέο Σαλβίνι δεν έχει πτυχίο ΑΕΙ και ο Ντόναλντ Τραμπ φοίτησε στο κολέγιο (όπου δεν έμαθε τίποτα) επειδή ο μπαμπάς του ήταν μεγαλοχρηματοδότης – τέτοιοι πολιτικοί μοιράζονται με τον απλό πολίτη το φτωχό λεξιλόγιο, τα ταπεινά γούστα και τα ανεπεξέργαστα ένστικτα.

Κάποτε-κάποτε, στο δημοκρατικό σύστημα, εμφανίζονται οι ευκαιρίες να ακουστεί η σιγασμένη φωνή. Και καθώς ο απλός πολίτης είναι θύμα της υποβάθμισης της παιδείας –της ιδεολογικοποίησης και της παραμέλησής της: οι ελίτ πιστεύουν μόνο στη δική τους αριστεία– όταν καλείται να πάρει αποφάσεις, παίρνει την εκδίκησή του: το έκανε αναδεικνύοντας τον Ντόναλντ Τραμπ, το έκανε με το Brexit, το έκανε με το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία και με την ενίσχυση του Rassemblement National της Μαρίν Λε Πεν, που είναι σήμερα το πρώτο κόμμα της χώρας – υπόσχεται διάφορα ανέφικτα πράγματα όπως σύνταξη στα εξήντα, κλειστά σύνορα και οικονομικό προστατευτισμό. Όπως συνηθίζουν, οι πολιτικές ηγεσίες αποδίδουν αυτή την εκδίκηση στην οικονομία, προσδοκώντας ότι θα εξασθενήσει με την αύξηση των ημερομισθίων. Όμως, τα προβλήματα που έχουν ξεσηκώσει τους απλούς πολίτες δεν είναι πρωτίστως οικονομικά: είναι η ήττα τους στο εποικοδόμημα, το ότι τους έχουν επιβληθεί καταστάσεις –όπως η μετανάστευση, η πολυπολιτισμικότητα, η ανοχή στην εγκληματικότητα, η ανομία, η συντριπτική επικράτηση των ελίτ μεταξύ των εκλεγμένων– που τους είναι ανυπόφορες.

ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΘΟΡΥΒΟ ΤΗΣ «ΟΡΘΗΣ ΣΚΕΨΗΣ» Ή ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΡΘΟΤΗΤΑΣ, ΟΙ ΑΠΛΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΦΩΝΗ

Επιπλέον, αυτοί οι απλοί πολίτες, αν και ίσως δεν είναι πολύ φωτισμένοι, κρατούν στα χέρια τους την οικονομία: είναι η working class με τη βρετανική έννοια του όρου· οι αγρότες, οι μικροκαταστηματάρχες, οι οικογενειάρχες. Και παρ' όλ' αυτά, βρίσκονται στο στόχαστρο των υπολοίπων που τους κατηγορούν για «ριζοσπαστικοποίηση», για τον πειρασμό των άκρων. Στην πραγματικότητα, το φαινόμενο αφορά μάλλον τις αριστερές ελίτ που σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες απομακρύνονται από τη σοσιαλδημοκρατία και κινούνται προς την άκρα αριστερά – τον χώρο της σοσιαλδημοκρατίας έχουν καταλάβει κόμματα που κάποτε θεωρούνταν κεντρώα και κεντροδεξιά. Το κόμμα της Άνγκελα Μέρκελ έχει διαδεχθεί το κόμμα του Βίλι Μπραντ και του Χέλμουτ Σμιτ· το γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα έχει ταυτιστεί με την πρώην κομμουνιστική αριστερά και ούτω καθεξής. Παραλλήλως, έχουν αποποιηθεί τις θεμελιακές τους αξίες: η μετακίνηση προς την άκρα αριστερά έχει επιφέρει σκοταδισμό και δημόσιο λόγο μίσους.

Οι «απλοί άνθρωποι» κατηγορούνται επίσης ότι διχάζουν ακόμα βαθύτερα τις κατατεμαχισμένες κοινωνίες, ότι τους προσδίδουν μορφή αρχιπελάγους, με σκόρπιες κοινότητες εχθρικές μεταξύ τους. Στην πραγματικότητα η «αρχιπελαγοποίηση» έχει προηγηθεί της εκδίκησης. Οι ελίτ επικεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα όπου βρίσκεται το κοινό τους, οι κοινωνικές ομάδες που τις καταλαβαίνουν και τις ακολουθούν ακόμα και στις πιο εξωφρενικές ιδεολογικές τους εκκεντρικότητες. Στην περιφέρεια εκτυλίσσονται φαινόμενα κοινωνικής διάσπασης: αποβιομηχανοποίηση και κομματικές μεταπηδήσεις που δεν σχετίζονται με την παραδοσιακή ταξική θέση. Το κοινό του Τραμπ περιλαμβάνει φτωχούς και ξεχασμένους όπως περιλαμβάνει και εκατομμυριούχους. Τις δυο ταξικές κατηγορίες ενώνει, περισσότερο από τον οικονομικό παράγοντα, μια συγκεκριμένη ιδέα για το έθνος, για το ήθος, για τον τρόπο ζωής – τουτέστιν, αν όχι μια συνεκτική ιδεολογία, τουλάχιστον μια κοσμοαντίληψη που περιλαμβάνει μερικές θεμελιακές ιδέες για την ελευθερία και την υλική επιτυχία αλά αμερικανικά.

Αν η δημοκρατία είναι το πολίτευμα που ακούει την πλειοψηφία, δεν ζούμε σε καθεστώς δημοκρατίας. Η απόκριση στις ανάγκες της πλειοψηφίας έχει εξισωθεί με τη μη απόκριση, πιθανώς μάλιστα με την επίθεση, στις ανάγκες των μειονοτήτων. Οι μειονότητες, αληθινές, κατασκευασμένες και φαντασιακές, καθορίζουν την πολιτική και τη ρητορική. Και γι' αυτό, όποιος δεν «ανήκει» (ήδη η λέξη είναι προβληματική) σε κάποια μειονότητα, την επινοεί: προσφάτως, έχει δημιουργηθεί η μειονότητα των φεμινιστριών που κηρύσσουν απαρτχάιντ με τους άνδρες και απειλούν να μας δείρουν όλους – το πολιτισμικό αντάρτικο οξύνεται φτάνοντας σε πρωτοφανή γελοιότητα. Η ρητορική μίσους καταδικάζεται μόνο από την πλευρά των λευκών ανδρών· όλες οι άλλες παραλλαγές είναι αποδεκτές.

Έτσι, τα πρώην κόμματα της εργατικής τάξης που εκπροσωπούν, εδώ και πάνω από τρεις δεκαετίες, τους πτυχιούχους και τους ανθρώπους των πόλεων –το Δημοκρατικό Κόμμα στις ΗΠΑ και τα σοσιαλιστικά στην Ευρώπη– έχουν στραφεί προς τους μετανάστες και τις μειονότητες, υποθέτοντας ότι τα συμφέροντά τους είναι κοινά με εκείνα των υπολοίπων απλών πολιτών. Πλην όμως, αυτό δεν ισχύει· πρόκειται για φαντασίωση ανθρώπων που δεν έχουν ιδέα τι διαδραματίζεται στο πεδίο και που αναλύουν την κοινωνική πραγματικότητα από τα υπερεξοπλισμένα τους γραφεία. Αν ανακατεύονταν με τους εργαζομένους ή με τους ανέργους –με τις ανθρώπινες απώλειες της παγκοσμιοποίησης– θα διαπίστωναν ότι πολλές από τις ντιρεκτίβες, τις οικολογικές ή εκείνες της «πολιτισμικής ποικιλομορφίας», δεν εφαρμόζονται στην πράξη. Προσπαθώντας να τις επιβάλεις γεννάς τέρατα. Για παράδειγμα, πολλοί αγρότες στον ανεπτυγμένο κόσμο παραπονιούνται ότι τα «οικολογικά» παρασιτοκτόνα είναι αναποτελεσματικά κι ότι τα ζωύφια καταστρέφουν τις σοδειές τους. Όμως, κάποιοι Πράσινοι, που δεν ξέρουν τι θα πει χωράφι, τα επέβαλαν κραυγάζοντας σε μια μητροπολιτική πλατεία.

Παρατηρείται ένα παγκόσμιο κύμα εξαμερικανισμού που διαφέρει από τα προηγούμενα: αν ο αντι-διανοουμενισμός και η πολυπολιτισμικότητα ήταν χαρακτηριστικά των ΗΠΑ, σήμερα διαποτίζουν ολόκληρο τον κόσμο και επιστρέφουν πίσω στις ΗΠΑ με τρόπο που απειλεί την κοινωνική τους συνοχή. Η πλειοψηφία είναι αποδιοργανωμένη και οι μειονότητες υπερ-οργανωμένες και τυραννικές – σαν τις μαφίες: κλειστά συστήματα που αυτοπροστατεύονται με κώδικες προπαγάνδας και σιωπής. Όποιος κι αν εκλεγεί στις ΗΠΑ τον Νοέμβριο ή στη Γαλλία το 2022, οι κοινωνίες δίνουν εικόνα αρχιπελάγους: πιτσιλιές διαφορετικών χρωμάτων πάνω στον χάρτη· κοινότητες που αποφθαλμιούν η μία την άλλη και που αμφισβητούν το νομικό σύστημα απειλώντας να μετατρέψουν τον πολιτιστικό πόλεμο σε πόλεμο όπλων. **Α**

ΛΙΝΑ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Χρησιμοποίησαν ΜΜΕ και κρατικούς θεσμούς για να με συκοφαντήσουν

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Λίνα Νικολοπούλου. Είναι βέβαιο πως αν είχε (μόνο) αυτό το επίθετο δεν θα είχε υποστεί τα πάνδεινα από ορισμένα ΜΜΕ και κάποιους κρατικούς μηχανισμούς. Μηχανισμοί που είχαν κάνει αξίωμα τη ρήση του Παύλου Πολάκη πως πρέπει να βάλουμε και κανέναν φυλακή για να ξανακερδίσουμε τις εκλογές. Η κυρία Νικολοπούλου είναι εκτός από μια ξεχωριστή γυναίκα και πετυχημένη επαγγελματίας, σύζυγος του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννη Στουρνάρα. Του προσώπου δηλαδή που έβαλε, όσο λίγοι, φρένο στις προσπάθειες να βρεθεί η χώρα μας έξω από το στενό πυρήνα της Ευρώπης και μακριά από το κράτος δικαίου. Πλήρως ανακουφισμένη μετά τη δικαίωσή της από τη Δικαιοσύνη, η κυρία Νικολοπούλου μιλάει στην Α.Υ. για την πενταετή περιπέτειά της, τους παρακρατικούς μηχανισμούς που της έστησαν την ιστορία, τη στοχοποίηση του κ. Στουρνάρα, τους ανθρώπους που τη στήριξαν και πολλά άλλα.

Σας «κρέμασαν στα μανταλάκια» για τόσα χρόνια. Τι αίσθημα σας αφήνει η απόφαση της δικαιοσύνης που σας απαλλάσσει οριστικά; Η ομόφωνη αθώωσή μου με απαλλακτική εισήγηση του εισαγγελέα είναι δικαίωση μετά από 5 χρόνια αήθους δυσφήμισης και κατασυκοφάντησης.

Τι ήταν εντέλει αυτή η υπόθεση; Κατηγορήθηκα ότι παρανόμως μου ανατέθηκε από την τότε Γενική Γραμματέα Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας, Χριστίνα Παπανικολάου, η διοργάνωση του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για την ψηφιακή υγεία (eHealth2014), που στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας του πρώτου εξάμηνου του 2014 ήταν εθνική υποχρέωση για τη χώρα μας. Η διοργάνωση έγινε σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που συνέβαλε με πόρους μικρότερους από τους μισούς. Η χώρα μας δεν είχε πόρους. Ήταν η εποχή που κόβαμε μισθούς και συντάξεις. Δεν υπήρχαν χρήματα για συνέδρια, ακόμα και για τα στρατηγικής σημασίας όπως το eHealth2014. Εγώ διοργάνωσα το συνέδριο και συμπλήρωσα τους απαραίτητους πόρους κυρίως μέσω χορηγιών. Προσέφερα στη διοργάνωση εκτός από τις υπηρεσίες διοργάνωσης, περισσότερες από €400.000. Ήταν ένα μεγαλειώδες συνέδριο για το οποίο η χώρα μας έλαβε διεθνή αναγνώριση. Η ψηφιακή υγεία μπορεί να μετασχηματίσει τον υγειονομικό τομέα προς όφελος της κοινωνίας και της πολιτείας και να βελτιώσει την ανταπόκριση του συστήματος υγείας και την πρόσβαση των πολιτών σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας. Ως επιχειρηματίας επωμίστηκα ένα ρίσκο να διοργανώσω το συνέδριο και αν δεν βρω τους πόρους να καλύψει η εταιρεία μου το κόστος. Καμία άλλη εταιρεία συνεδρίων δεν θέλησε να αναλάβει τον κίνδυνο. Αυτό που κατασκεύασαν για να με πλήξουν μέσα από φιλικά τους ΜΜΕ ήταν ένα ψευδές αφήγημα για να βλάψει εμένα και την οικογένειά μου. Οι δικαστές το είδαν και με αθώωσαν. Οι συκοφάντες διώκτες μου αυτό που κέρδισαν είναι ο διασυρμός μου για κάμποσα έτη. Τώρα ήρθε η ώρα της δικαίωσης έστω και μετά από χρόνια.

Τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο πόσο σας επηρέασε αυτή η ιστορία, δεδομένου ότι έχουν κυλήσει πολλά χρόνια από τότε που άρχισε η σχετική παραφιλολογία και ακολούθως η δικαστική περιπέτεια; Οι επιθέσεις ξεκίνησαν πριν από 5 χρόνια. Προσπάθησαν επανειλημμένα πριν από την υπόθεση αυτή να με διαβάλουν και να με διασύρουν, αλλά τίποτα τελικά δεν απέδωσε. Η επιχείρησή μου υπέφερε. Το δηλητήριο της συκοφαντίας είναι πολύ ισχυρό. Οι υπάλληλοι και συνεργάτες μου υπέφεραν. Μείναμε όμως όρθιοι. Έχουμε εξαιρετικούς συνεργάτες και πελάτες που αναγνωρίζουν την ικανότητά μας και μας στήριξαν όλη αυτή την περίοδο. Κάποιοι από αυτούς δέχτηκαν βολές για αυτή τη στήριξή τους. Σημασία έχει ότι μείναμε όρθιοι και δικαιωθήκαμε.

Είδα, πάντως, τα μέσα που ασχολούνταν μαζί σας όλο το προηγούμενο διάστημα να μην... πείθονται και να ισχυρίζονται ότι το δημόσιο αποσύρθηκε από την υπόθεση. Ακόμη και τώρα που αθωώθηκα ομοφώνως, κάποιοι συνεχίζουν να ψεύδονται. Λένε ότι αθωώθηκα επειδή το δημόσιο δεν παρέστη ως πολιτική αγωγή για να υπερασπιστεί τα νόμιμα δικαιώματά του. Η αλήθεια είναι διαφορετική. Το Ελληνικό Δημόσιο παρέστη ως πολιτική αγωγή και απορρίφθηκε από το δικαστήριο ως απαράδεκτη γιατί δεν υπήρχε ζημιά, γιατί δεν ξόδεψε ούτε ένα ευρώ. Επίσης δεν υπήρχαν μάρτυρες κατηγορίας! Οι μάρτυρες του κατηγορητηρίου ήταν στην πραγματικότητα μάρτυρες υπεράσπισης και ανέδειξαν την αξία του έργου. Η συκοφαντία όμως έτσι δουλεύει. «Ρίξε λάσπη, κάτι θα μείνει» κατά τη γνωστή πρακτική του Γκαίμπελς. Η στόχευση ήταν ξεκάθαρη. Κατά το δόγμα που έγινε τελευταία γνωστό «στείλε τη στο δικαστήριο και άσε την να καθαρίσει εκεί».

Εντάσσετε και τη δική σας περίπτωση σε αυτό που ΝΔ και Κίνημα Αλλαγής χαρακτήρισαν ως σχέδιο και σκευωρία του ΣΥΡΙΖΑ κατά των πολιτικών του αντιπάλων; Απολύτως. Ο Διοικητής της ΤτΕ ήταν εμπόδιο στα σχέδιά τους και έπρεπε με κάθε τρόπο να φύγει από τη μέση. Πίστεψαν ότι επιτιθέμενοι με ορμή σε μένα θα λυγίζαμε. Λάθεψαν.

Με την απόσταση του χρόνου, θεωρείτε ότι μέσω εσάς ήθελαν να χτυπήσουν τον σύζυγό σας; Δεν αμφέβαλα ούτε λεπτό ότι η επίθεση είχε σκοπό να πληγεί ο σύζυγός μου, Γιάννης Στουρνάρας, μέσα από εμένα. Το μένος, η μέθοδος και η συστηματικότητα της επίθεσης ήταν αναπάντεχα. Από την αρχή αυτό ήταν σαφές. Χρησιμοποίησαν ορισμένα ΜΜΕ για να με συκοφαντήσουν και θεσμούς του κράτους για να με συνθλίψουν με συνεχείς και εξαντλητικούς ελέγχους της ΑΑΔΕ, απαξιωτικές εφόδους στα γραφεία της εταιρείας μου, που τελικά δεν απέδωσαν το παραμικρό: ούτε ένα ευρώ παράνομης πληρωμής δεν βρέθηκε στα βιβλία της εταιρείας μου.

Πάντως, αυτά που μας περιγράφετε και η στοχοποίηση συγγενικών προσώπων παραπέμπουν σε πρακτικές άλλων καθεστώτων. Πρόκειται για αήθεις και παράνομες πρακτικές που καταλύουν το κράτος δικαίου. Η ανάδειξη αυτού του γεγονότος ας είναι μάθημα για όλους μας, γιατί έχουμε όλοι ευθύνη να μη μείνουμε αδιάφοροι και αμέτοχοι, να καταδικάσουμε τις πρακτικές αυτές και να προφυλάξουμε το κράτος δικαίου.

Από την άλλη, υπάρχει μια γενικότερη αίσθηση πως η παρούσα κυβέρνηση δεν θέλει να ψάξει μια σειρά υποθέσεις. Σαν να θέλει να κλείσει τους σκελετούς στο ντουλάπι. Η κυβέρνηση κατά τη γνώμη μου τελικά θα πράξει τα δέοντα. Δεν πιστεύω ότι θέλει να κλείσει τους σκελετούς στο ντουλάπι. Έχει γίνει προανακριτική στη Βουλή, διερευνάται το θέμα και πιστεύω ότι θα ευδοκιμήσει η έρευνα και θα αποδοθούν τα του Καίσαρος τω Καίσαρι. Θέλω να αποδοθεί δικαιοσύνη γιατί παραβιάστηκαν κατάφωρα βασικές αρχές του κράτους δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματά μου. Η κυβέρνηση και όλα τα πολιτικά κόμματα έχουν ευθύνη, αλλά γνώμη μου είναι ότι και το ίδιο το δικαστικό σώμα πρέπει να δει αυτά τα προβλήματα.

Τα χρόνια αυτά «μετρήσατε» ανθρώπους, αλλάξατε γνώμη για ανθρώπους; Στις δύσκολες στιγμές πάντα ξεχωρίζουν κάποιοι. Αυτοί που σε εμπιστεύονται, στέκονται δίπλα σου και σε στηρίζουν ανυστερόβουλα. Υπάρχουν και άλλοι που σε πιστεύουν αλλά δεν αντέχουν και από φόβο κρατούν αποστάσεις. Είμαι τυχερός άνθρωπος γιατί έχω ισχυρούς δεσμούς με την οικογένειά μου που στάθηκε δίπλα μου και πολλούς καλούς φίλους που με στήριξαν με την αγάπη τους και την εμπιστοσύνη τους όλα αυτά τα χρόνια.

Υπάρχει, κατά τη γνώμη σας, θέμα με τα οικονομικά της υγείας; Στις περισσότερες έρευνες λογίζεται ως κατ' εξοχήν χώρος διαφθοράς. Στη χώρα μας γιατί δεν έχει γίνει το παραμικρό; Υπάρχουν καλοί και διεφθαρμένοι άνθρωποι σε όλους τους χώρους. Η υπόθεση Novartis έχει δυσφημίσει πολύ τον χώρο της υγείας και η εικόνα των ιατρών έχει τρωθεί αδίκως κατά τη γνώμη μου. Υπάρχουν χιλιάδες επαγγελματίες υγείας που εργάζονται άοκνα για να υπηρετήσουν τις ανάγκες των ασθενών τους σε δύσκολες συνθήκες, όχι μόνο τώρα. Κάποιοι για ίδιο όφελος δημιούργησαν ένα τεράστιο σκάνδαλο που δεν έχει αντίκρισμα. Κάποιοι μπορεί να είναι διεφθαρμένοι και πρέπει να τιμωρηθούν. Οι αφορισμοί και οι γενικεύσεις απειλούν το κράτος δικαίου. Α

Ο Διοικητής της ΤτΕ ήταν εμπόδιο στα σχέδιά τους και έπρεπε με κάθε τρόπο να φύγει από τη μέση. Πίστεψαν ότι επιτιθέμενοι με ορμή σε μένα θα λυγίζαμε. Λάθεψαν.

ΦΩΤΟ: ©EUROKINISSI/ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΝΤΑΡΙΝΗΣ

«ΨΩΝΙΖΩ στη ΓΕΙΤΟΝΙΑ»

Κίνητρα σε μικρές επιχειρήσεις και καταναλωτές απο την Τράπεζα Πειραιώς

Τα ψώνια στην αγορά της γειτονιάς, μικρής ή μεγαλύτερης, είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Η εμπορική και επιχειρηματική δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο, δίνει αναμφίβολα τον τόνο σε κάθε περιοχή και συμβάλλει στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία της. Μια «ζωντανή» τοπική αγορά λειτουργεί ως πόλος έλξης και συνάντησης, ενθαρρύνει νέες εμπορικές πρωτοβουλίες και αποτελεί μια τοπική αναπτυσσόμενη οικονομία. Στις σημερινές ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες που έχει δημιουργήσει η πανδημία και η απορρέουσα οικονομική κρίση, η μικρή επιχειρηματικότητα της γειτονιάς πλήττεται όλο και περισσότερο. Οι μικρές επιχειρήσεις είναι ευάλωτες και δίνουν μια καθημερινή μάχη επιβίωσης αντιμετωπίζοντας ένα αβέβαιο μέλλον. Σύμμαχός τους οι τοπικές κοινωνίες και οι καταναλωτές της περιοχής. Με στόχο τη σταθερή στήριξη τόσο των μικρών επιχειρηματιών όσο και των καταναλωτών, και την εμπορική δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο, η Τράπεζα Πειραιώς δημιούργησε ένα νέο καινοτόμο πρόγραμμα που απευθύνεται στους μικρούς επιχειρηματίες αλλά και στους καταναλωτές της γειτονιάς σε όλη την Ελλάδα. Με το Πρόγραμμα «Ψωνίζω στη γειτονιά» στόχος της Τράπεζας είναι να συμβάλει στη δημιουργία τοπικών κοινοτήτων αλληλοϋποστήριξης στη βάση των κοινών επιδιώξεων και συμφερόντων των τοπικών επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

Και επειδή η σημαντικός παράγοντας επιτυχίας είναι πάντα η συνεργασία στη βάση κοινών στόχων και επιδιώξεων, η υλοποίηση του Προγράμματος, έτσι ώστε να προσφέρει ουσιαστική υποστήριξη στους μικρούς επιχειρηματίες, στηρίζεται στη συνεργασία της Τράπεζας με την Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ) που εκπροσωπεί 330 Εμπορικούς Συλλόγους σε όλη τη χώρα. Η ΕΣΕΕ εκπροσωπεί τον εμπορικό κόσμο και γενικότερα τη μικρομεσαία επιχείρηση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις που διατηρούν φυσικό κατάστημα και δραστηριοποιούνται σε περισσότερους από 20 κλάδους της οικονομίας (άνθη - φυτά, αυτοκίνητα, βιβλιοπωλεία - παιχνίδια - ψυχαγωγία, ένδυση - υπόδηση - αθλητικά είδη, εστιατόρια - μπαρ - καφέ, ηλεκτρονικός και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, καλλυντικά - ομορφιά, κοσμήματα - οπτικά, υλικά - χρώματα και γενικώς είδη σπιτιού, τουριστικά, τρόφιμα - ποτά, φαρμακεία).

Οι επιχειρήσεις που θα συμμετέχουν στο πρόγραμμα γίνονται μέλη μιας κοινότητας με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, συμμετέχουν σε προωθητικές ενέργειες και επωφελούνται από την προβολή της επιχείρησής τους στην ιστοσελίδα *www.psonizostigeitonia.gr/* Από την ίδια ιστοσελίδα και οι καταναλωτές μπορούν να ενημερωθούν για τις συνεργαζόμενες με το πρόγραμμα επιχειρήσεις και για τα οφέλη από τη δική τους συμμετοχή.

Οφέλη για όλους

Για τις επιχειρήσεις που θα συμμετέχουν, το πρόγραμμα περιλαμβάνει προνόμια και προσφορές και συγκεκριμένα: Κάθε εβδομάδα, μία τυχερή επιχείρηση κερδίζει μετά από κλήρωση€1.000 για την κάλυψη λειτουργικών της εξόδων. Θα έχει πολλές δυνατότητες προβολής στο *psonizostigeitonia.gr* και στα προωθητικά μέσα του προγράμματος. Επιπλέον, θα έχει εκπτώσεις και προσφορές από συνεργαζόμενες επιχειρήσεις και δυνατότητα εξαργύρωσης yellows των πελατών της.

Από την άλλη πλευρά οι καταναλωτές μετά από κλήρωση, κερδίζουν επιστροφή ποσού αγοράς έως € 100 για 100 τυχερές συναλλαγές σε επιχειρήσεις που παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα.

ADVERTORIAL A.V.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

Χρειάζεται επιστημονική ενημέρωση, όχι πρόστιμα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ**

«Σκληρή» κριτική στους τρόπους με τους οποίους η κυβέρνηση και η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Υγείας αντιμετωπίζουν το δεύτερο κύμα της επιδημίας του νέου κορωνοϊού SARS-COV 2 στη χώρα μας, ασκεί σήμερα, από τις σελίδες της ATHENS VOICE, ο τέως υπουργός Υγείας και τομεάρχης Υγείας του ΣΥΡΙΖΑ, Ανδρέας Ξανθός. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο ίδιος δηλώνει πως, εάν είχε τη θεσμική αρμοδιότητα, θα προχωρούσε ακόμη και στην επιβολή ενός δεύτερου γενικού lockdown, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό το μέτρο θα αποτελούσε μία τεκμηριωμένη εισήγηση εκ μέρους της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του υπουργείου Υγείας. Ακόμη, ο Ανδρέας Ξανθός διαπιστώνει «έλλειμμα πειθούς» στην επίσημη ενημέρωση για την πορεία της επιδημίας, ενώ χαρακτηρίζει ως «πάντα χρήσιμη» τη δημόσια παρουσία του καθηγητή Σωτήρη Τσιόδρα.

Κύριε Ξανθέ, αμφισβητείτε τα στοιχεία τα οποία δίνει ο υπουργός Υγείας, Βασίλης Κικίλιας, για τον συνολικό αριθμό των κλινών μονάδων εντατικής θεραπείας (ΜΕΘ), οι οποίες έχουν αναπτυχθεί σε όλη τη χώρα. Έχει κανέναν λόγο ο υπουργός Υγείας να μην παρουσιάζει την πραγματικότητα;

Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι έχει διπλασιάσει τις κλίνες ΜΕΘ στη χώρα. Αυτό δεν ισχύει. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ παρέλαβε 438 δημόσιες κλίνες ΜΕΘ και, μέσα σε περίοδο μνημονίων και δημοσιονομικών περιορισμών και χωρίς να υπάρχει πανδημία, τις αύξησε κατά 120 (+27%) και έφτασαν στις 560 περίπου. Η κυβέρνηση της ΝΔ δεν άνοιξε κανένα επιπλέον κρεββάτι ΜΕΘ πριν την έναρξη της πανδημίας, σε αντίθεση με τον ΣΥΡΙΖΑ. Βεβαίως υπό την πίεση της υγειονομικής κρίσης κατάφερε να προσθέσει 200 περίπου παραπάνω δημόσιες κλίνες ΜΕΘ(+37%). Η αριθμητική είναι απλή: ο υπουργός Υγείας λέει ότι έχουμε αυτή τη στιγμή 940 κλίνες ΜΕΘ στη χώρα. «Ξεχνάει» να πει όμως ότι σ' αυτές συμπεριλαμβάνει και τις 180 κλίνες του ιδιωτικού τομέα και των στρατιωτικών νοσοκομείων (140+40). Μόνο που αυτές προϋπήρχαν και δεν τις άνοιξε η κυβέρνηση. Στην πραγματικότητα λοιπόν οι κλίνες του ΕΣΥ είναι 760. Πολλές από τις οποίες προέκυψαν από εσωτερική μετατροπή ειδικών κλινών που προϋπήρχαν στο ΕΣΥ (ΜΑΦ, στεφανιαίες μονάδες, θωρακοχειρουργικές και νευροχειρουργικές ΜΕΘ κ.λπ.). Και που στελεχώθηκαν επίσης με ανακατανομές και μετακινήσεις γιατρών εντός του ΕΣΥ και κάποιες προσλήψεις συμβασιούχων νοσηλευτών. Άρα κινδυνεύουν να μείνουν «στον αέρα» αν δεν καλυφθούν με μόνιμο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό. Με άλλα λόγια διπλασιασμός δεν υπάρχει. Οι 1.200 κλίνες ως σύνολο (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) είναι ένας σωστός στόχος σύγκλισης με το μέσο όρο της Ευρώπης (12 κλίνες ΜΕΘ ανά 100.000 κατοίκους), αλλά η «καραμέλα» του διπλασιασμού δεν μπορεί να συνεχίζεται. Ο κίνδυνος να εκτεθεί δεν φαίνεται να πτοεί την κυβέρνηση. Γιατί προφανώς ποντάρει στην «ασυλία» των media.

Τονίζετε σε κάθε ευκαιρία ότι η κυβέρνηση δεν «ακούει» την Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων του Υπουργείου Υγείας, κατά τη διαδικασία της εφαρμογής μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της επιδημίας του νέου κορωνοϊού SARS-COV 2 στη χώρα μας. Έχετε συγκεκριμένες πληροφορίες γι' αυτό;

Υπάρχουν δημοσιεύματα σε έγκυρες και καθόλου αντιπολιτευόμενες εφημερίδες (π.χ. «Καθημερινή») που αναφέρουν προβλήματα πρόσβασης των μελών της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων σε επιδημιολογικά δεδομένα και κρίσιμες πληροφορίες για τη διαμόρφωση επιστημονικής άποψης και τη διατύπωση έγκυρων συστάσεων προς την πολιτεία. Άρα για να «ακούσεις» πρέπει πρώτα να δώσεις όλη την εικόνα, να μην προκαθορίσεις το πλαίσιο (π.χ. ανοίγουν τα σχολεία χωρίς καμιά παρέμβαση στον αριθμό των μαθητών/τάξη) και κυρίως να μην κάνεις επιλεκτική χρήση των εισηγήσεων ή, ακόμα χειρότερα, να μη «χρεώνεις» όλες τις πολιτικές σου επιλογές στους επιστήμονες. Αν «άκουγε» η κυβέρνηση τους ειδικούς δεν θα είχε μεσολαβήσει η πρόωρη «χαλάρωση» πολλών μέτρων (π.χ. χρήση μάσκας σε supermarket), δεν θα υπήρχε η «μαύρη τρύπα» στα χερσαία σύνορα στις αρχές του καλοκαιριού, δεν θα υπήρχε ο συνωστισμός στα μέσα μαζικής μεταφοράς, δεν θα έτρεχαν «κατόπιν εορτής» στις κλειστές δομές (γηροκομεία, προσφυγικά camps, καταυλισμοί Ρομά), σε χώρους μαζικής εργασίας (εργοστάσια, χωράφια) ή σε πληθυσμούς ειδικής ευαλωτότητας (άστεγοι, τοξικοεξαρτημένοι) για να δράσουν «πυροσβεστικά».

> **Ο Σωτήρης Τσιόδρας έχει δώσει «δείγματα γραφής» επιστημονικής εγκυρότητας, αξιοπιστίας, ενσυναίσθησης. Γι' αυτό εξακολουθεί να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη της οινωνικής πλειοψηφίας.**

Πάντως, στην περίπτωση της αύξησης της επιτρεπόμενης πληρότητας στα πλοία της ακτοπλοΐας προϋπήρξε σχετική εισήγηση εκ μέρους της Επιτροπής, γεγονός το οποίο έχει επιβεβαιώσει δημοσίως και ο καθηγητής Μικροβιολογίας, Αλκιβιάδης Βατόπουλος. Εσείς, όμως, λέτε ότι η κυβέρνηση έκανε και τότε «του κεφαλιού» της...

Ας μη γελιόμαστε. Η αύξηση της πληρότητας στα πλοία σε περίοδο έξαρσης κρουσμάτων ήταν λάθος. Και ήταν πολιτική απόφαση υπό την πίεση των πλοιοκτητών. Όπως και η αραίωση των δρομολογίων των λεωφορείων την ίδια περίοδο, για να πάρουν οι εργαζόμενοι τις άδειές τους, ήταν τραγικό λάθος. Έπρεπε να γίνουν έγκαιρα προσλήψεις εποχικών οδηγών και να επιστρατευτούν τουριστικά λεωφορεία που ήταν αναξιοποίητα. Φαίνεται ότι η κυβέρνηση «επαναπαύτηκε στις δάφνες» της πρώτης φάσης, ο κίνδυνος υποτιμήθηκε γιατί έπρεπε να δοθεί αισιόδοξο «σήμα» επανεκκίνησης του τουρισμού, υποχώρησαν τα υγειονομικά standards στις πιέσεις της αγοράς και στο πολιτικό κόστος. Και, κυρίως, δεν προετοιμάστηκε το ΕΣΥ για το 2ο κύμα.

Κύριε Ξανθέ, πολύς λόγος έχει γίνει στη χώρα μας σχετικά με την επάρκεια του αριθμού των διενεργούμενων τεστ για την ανίχνευση του SARS-COV 2. Με τα σχεδόν 17.000 τεστ, που διενεργούνται πλέον καθημερινά σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΟΔΥ, επιμένετε να ζητείτε τη διενέργεια ακόμη περισσότερων τεστ;

ΦΩΤΟ: ©EUROKINISSI/ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΝΤΑΡΙΝΗΣ

Δεν είναι ποσοτικό το θέμα. Ούτε ζητάμε γενικώς και αορίστως περισσότερα test. Αυτό ήταν το απολύτως εύλογο αίτημα της αρχικής φάσης. Τώρα ζητάμε στοχευμένους προληπτικούς ελέγχους, αύξηση της δυναμικότητας των δημόσιων εργαστηρίων, διαφάνεια στη συνεργασία με ιδιωτικά εργαστήρια και όχι προκλητική εύνοια συγκεκριμένου διαγνωστικού κέντρου με το οποίο είχε σχέση ο αναπληρωτής εκπρόσωπος του Υπουργείου για το νέο κορωνοϊό κ. Μαγιορκίνης. Και πάνω απ' όλα ζητάμε να μην πληρώνουν οι πολίτες από την τσέπη τους για τα μοριακά τεστ που αναγκάζονται –λόγω αδυναμίας των δημόσιων εργαστηρίων να καλύψουν όλη τη ζήτηση– να κάνουν στον ιδιωτικό τομέα. Μια εξέταση που παίζει καθοριστικό ρόλο στην προστασία της Δημόσιας Υγείας, δεν μπορεί να επιβαρύνει τους πολίτες αλλά το κράτος. Ζητήσαμε επίσης ενημέρωση για το πόσα από τα 17.000 τεστ τη μέρα διενεργούνται δωρεάν και πόσα με ιδιωτική δαπάνη. Ακόμα περιμένουμε απάντηση….

Εάν εσείς είχατε τη θεσμική αρμοδιότητα, θα επιλέγατε να επιβάλλετε τοπικά ή ακόμη και γενικό lockdown στην Αττική, η οποία παραμένει με διαφορά το επίκεντρο της εξάπλωσης της επιδημίας του νέου κορωνοϊού στη χώρα μας;
Εάν οι ειδικοί με πολύ τεκμηριωμένο τρόπο εισηγούνταν αυτή την έσχατη λύση για την αναχαίτιση της πανδημίας και την προστασία του ΕΣΥ από την κατάρρευση, προφανώς και θα το υιοθετούσα ως πρόταση προς την κυβέρνηση. Γιατί σε κάθε δίλημμα, σε κάθε ερώτημα σε περίοδο πανδημίας, η απάντηση είναι προτεραιότητα στη Δημόσια Υγεία. Το θέμα όμως είναι τι κάνει η κυβέρνηση για να αποφύγουμε το νέο lockdown.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας ακούγαμε διαρκώς ορισμένα παράπονα και διαμαρτυρίες από μερίδα των γιατρών και των νοσηλευτών του ΕΣΥ, οι οποίοι έκαναν λόγο για ανεπαρκή μέσα προστασίας στα νοσοκομεία. Στο δεύτερο κύμα δεν ακούμε καμία τέτοια διαμαρτυρία. Τι έχει αλλάξει;
Έχει αυξηθεί στη διεθνή αγορά η διαθεσιμότητα μέσων ατομικής προστασίας. Αυτό είναι το νέο δεδομένο. Το Υπουργείο Υγείας, σωστά πράττοντας, αξιοποίησε το ΙΦΕΤ (κρατική φαρμακαποθήκη) και διασφάλισε περισσότερες ποσότητες ΜΑΠ για το ΕΣΥ. Στις μάσκες όμως για τους μαθητές τα έκανε «θάλασσα» το «επιτελικό κράτος». Και ούτως ή άλλως είμαστε ακόμα στην αρχή του 2ου κύματος και η επάρκεια ΜΑΠ θα κριθεί στην πορεία.

Φαίνεται ότι και στη χώρα μας έχει καταστεί διακριτό ένα ρεύμα αμφισβήτησης ακόμη και της ίδιας της ύπαρξης του νέου κορωνοϊού. Νομίζετε ότι υπάρχει αποτελεσματικός τρόπος για να αντιμετωπίσει κανείς αυτόν τον τόσο επικίνδυνο ανορθολογισμό;
Η αμφισβήτηση της επιστήμης και του κυρίαρχου λόγου υπάρχει, είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που πάντα σε περιόδους μεγάλων κρίσεων αποκτά κοινωνικό έρεισμα. Το πρόβλημα όμως είναι ότι αυτή η ανορθολογική και τελικά εγωϊστική λογική, αυτός ο κοινωνικός δαρβινισμός ακροδεξιάς κοπής, ειδικά σε περίοδο πανδημίας, «βλάπτουν σοβαρά τη Δημόσια Υγεία». Το στοίχημα λοιπόν σήμερα είναι συλλογική κοινωνική ευθύνη κόντρα στη συνωμοσιολογία και στον σκοταδισμό. Προϋπόθεση γι' αυτό όμως είναι αναβαθμισμένη κρατική ευθύνη, μέτρα αναχαίτισης της πανδημίας αλλά και σοβαρά αντισταθμιστικά μέτρα απέναντι σε όσους πλήττονται από την οικονομική κρίση, περισσότερη αλληλεγγύη, μέριμνα για τους αδύναμους και κοινωνική συνοχή.

Σας προβληματίζει το γεγονός ότι δεν έχει συνεδριάσει ακόμη, κατά το δεύτερο κύμα της πανδημίας, το συμβούλιο των υπουργών Υγείας της ΕΕ; Γιατί συμβαίνει αυτή η οφθαλμοφανής αβελτηρία, κατά τη γνώμη σας;
Είναι γνωστό ότι η κυρίαρχη γραμμή στην ΕΕ είναι πως τα θέματα υγείας και φαρμάκου είναι εθνική αρμοδιότητα. Ειδικά χώρες όπως η Γερμανία και οι «συνοδοιπόροι» της αντιτίθενται σε κάθε πρόταση για κοινή ευρωπαϊκή πολιτική. Όμως η πανδημία τους ανάγκασε να πάρουν την πρωτοβουλία για την προαγορά εμβολίων, που ελπίζουμε να προχωρήσει, έστω και χωρίς να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα που έσπευσε άστοχα και επιπόλαια να ανακοινώσει η κυβέρνηση. Η μη τακτική συνεδρίαση όμως του Συμβουλίου Υπουργών σε περίοδο έξαρσης της πανδημίας, υποδηλώνει χαμηλά αντανακλαστικά της ΕΕ και υπερίσχυση του «υγειονομικού εθνικισμού», έναν όρο που έχει χρησιμοποιήσει πολλές φορές ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ).

Κύριε Ξανθέ, θα ζητούσατε να επανέλθει η καθημερινή επίσημη ενημέρωση, με τον καθηγητή Σωτήρη Τσιόδρα, για την πορεία της επιδημίας στη χώρα μας;
Θεωρώ ότι η περιορισμένη κοινωνική συμμόρφωση στα περιοριστικά μέτρα αναδεικνύει ένα έλλειμμα πειθούς της πολιτείας και των αρμόδιων οργάνων της. Εκεί πρέπει να δοθεί το βάρος, στην επιστημονική ενημέρωση, στη διαφάνεια, στην ευαισθητοποίηση και προετοιμασία των τοπικών κοινωνιών και όχι στις απειλές, στα πρόστιμα και στην επιβολή. Η προστασία της Δημόσιας Υγείας δεν είναι αστυνομική υπόθεση αλλά υπόθεση εξειδικευμένων επαγγελματιών υγείας που δρουν προληπτικά και «θεραπευτικά» σε επίπεδο γενικού πληθυσμού. Ο Σωτήρης Τσιόδρας έχει δώσει «δείγματα γραφής» επιστημονικής εγκυρότητας, αξιοπιστίας και ενσυναίσθησης. Γι' αυτό και εξακολουθεί να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη της κοινωνικής πλειοψηφίας. Με την έννοια αυτή η δημόσια παρουσία του είναι πάντα ευπρόσδεκτη και χρήσιμη σε κάθε φάση της υγειονομικής κρίσης. **Α**

Κάτι πρέπει να αλλάξει στα social media πριν είναι πολύ αργά

Ο διευθυντής πληροφορικής στο Media Lab του MIT, με αφορμή το ντοκιμαντέρ του Netflix «**Social Dilemma**», εξηγεί τη λειτουργία των Κοινωνικών Δικτύων

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΜΠΛΕΤΣΑ**

Το «Social Dilemma» είναι ένα δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ του Netflix που έχει προκαλέσει πληθώρα συζητήσεων τον τελευταίο μήνα. Πραγματεύεται τις αρνητικές επιδράσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης τις οποίες θεωρεί απόρροια του βασικού τους σχεδιασμού και του επιχειρηματικού τους μοντέλου. Εμείς (οι χρήστες τους) ανταλλάσσουμε τα προσωπικά συμπεριφορικά μας δεδομένα με τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι διαδικτυακές πλατφόρμες χωρίς χρηματικό αντίτιμο. Οι πλατφόρμες χρησιμοποιούν τα συμπεριφορικά δεδομένα για να καταρτίσουν λεπτομερή προφίλ για τον κάθε χρήστη έτσι ώστε να μπορούν να προσφέρουν στους διαφημιζόμενους (που είναι οι επί πληρωμή πελάτες τους) ένα πολύ λεπτομερώς στοχευμένο, άρα και πολύ δεκτικό ακροατήριο για το μήνυμά τους.

Πολλοί κριτικοί βρήκαν το ντοκιμαντέρ και ειδικά τα δραματοποιημένα του τμήματα να έχουν σαν κύριο στόχο τον εντυπωσιασμό με απλοϊκή οπτική σε ένα όντως περίπλοκο θέμα. Η εστίασή του στο Facebook συνηγορεί στην κριτική αυτή αλλά δικαιολογείται απόλυτα από τη δεσπόζουσα θέση του (έχει τον μεγαλύτερο αριθμό ενεργών χρηστών) και το γεγονός ότι όλα του τα έσοδα προέρχονται από τις διαφημίσεις. Η δραματοποιημένη παρουσίαση των αλγορίθμων που προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν την ενασχόληση του χρήστη με το Facebook πετυχαίνει στην ανάδειξη του στόχου που θέτει το επιχειρηματικό μοντέλο: περισσότερη ενασχόληση του χρήστη παράγει περισσότερα συμπεριφορικά δεδομένα που κάνουν όλο και πιο λεπτομερές του προφίλ του χρήστη. Όσο πιο λεπτομερές είναι το προφίλ του χρήστη, τόσο μεγαλύτερη ακρίβεια έχει η στόχευση των διαφημίσεων, δεδομένου ότι ο κάθε διαφημιστής μπορεί να διαλέξει το πιο δεκτικό κοινό για τη συγκεκριμένη καμπάνια χωρίς σπατάλη για την προβολή του διαφημιστικού μηνύματος σε αδιάφορο κοινό. Και είναι ακριβώς αυτή η δυνατότητα εξαιρετικά ακριβούς στόχευσης(μικροστόχευση) που κάνει τις σημερινές διαδικτυακές πλατφόρμες τελείως διαφορετικές από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης. Η δυνατότητα που έχουν δώσει σε μικρές εταιρείες και επαγγελματίες να διαφημιστούν αποτελεσματικά με μικρό κόστος και το γεγονός ότι καλύπτουν με εθιστικό τρόπο την ενστικτώδη ανθρώπινη ανάγκη για επικοινωνία, εξηγεί την επιτυχία τους.

Σε μια μελέτη που δημοσιεύτηκε στο Science το 2018, ερευνητές από το Media Lab και τη σχολή διοίκησης του MIT εξέτασαν τη διάδοση της πληροφορίας μέσω του Twitter και βρήκαν ότι οι ψευδείς ειδήσεις διαδίδονται πιο γρήγορα και σε μεγαλύτερο εύρος από τις αληθινές σε όλες τις κατηγορίες ειδήσεων που εξέτασαν. Απέδωσαν το εύρημά τους στην έλξη που ασκεί το ασυνήθιστο στην ανθρώπινη προσοχή καθώς και στο στάτους που κερδίζει κάποιος διαδίδοντας κάτι νέο και ενδιαφέρον. Το συμπέρασμά τους περιγράφει την εμπειρία μας με όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το βασικό τους στόχο που είναι η αύξηση της ενασχόλησης, του χρόνου που περνάμε σε αυτά.

Οι μεγάλες πλατφόρμες σήμερα βασίζουν σε μεγάλο βαθμό την αξία τους στο φαινόμενο δικτύου: τον αριθμό των χρηστών τους. Είμαστε στο Facebook κυρίως γιατί είναι εκεί και οι φίλοι μας. Το μέγεθός του το προστατεύει από την τύχη που είχε το προκάτοχό του MySpace. Και δεδομένου ότι το αντιμονοπωλιακό δίκαιο στις ΗΠΑ εστιάζεται κυρίως στις τιμές που πληρώνουν οι καταναλωτές, δεν ασχολήθηκε με τις «δωρεάν» υπηρεσίες και άφησε εταιρείες όπως το Facebook και την Google να γιγαντωθούν εξαγοράζοντας μικρότερες εταιρείες και πιθανούς ανταγωνιστές. Δεν θα μάθουμε ποτέ αν το Instagram μπορούσε να ανταγωνιστεί το Facebook δεδομένης της απήχησής του στις μικρότερες ηλικίες. Σίγουρα όμως σήμερα προσφέρει στο Facebook ακόμα περισσότερα συμπεριφορικά δεδομένα για τους χρήστες του κάνοντας τα προφίλ τους ακόμα πιο λεπτομερή. Η Google αγοράζοντας τη Nest αποκτά πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με τα σπίτια των χρηστών της, αγοράζοντας τη Fitbit στοιχεία σχετικά με τη φυσική τους δραστηριότητα. Η όρεξη των πλατφορμών για συμπεριφορικά δεδομένα δεν έχει όριο σήμερα, για αυτές όσο περισσότερα ξέρουν τόσο πιο ελκυστικό είναι το προϊόν τους για τους πελάτες τους. Επίσης όλο και πιο εθιστικές μπορούν να γίνουν για τους χρήστες τους, ενίοτε προσφέροντας και χρήσιμη πληροφορία σαν παράπλευρη ωφέλεια.

Τη δεκαετία του '90 είχε γίνει πολλή έρευνα στο Media Lab για αυτές ακριβώς τις παράπλευρες σήμερα ωφέλειες. Μόνο που τότε ήταν ο κύριος στόχος της επεξεργασίας συμπεριφορικών δεδομένων από προγράμματα έξυπνων «πρακτόρων», προσωπικών βοηθών κάτω από τον αποκλειστικό έλεγχο του χρήστη. Σήμερα με τη συγκέντρωση της πληροφορίας στις μεγάλες πλατφόρμες η πραγματικότητα είναι τελείως διαφορετική και θα ήταν εντελώς δυστοπική για τους τότε ερευνητές.

Η πολιτική διαφήμιση είναι ένα πεδίο όπου η μικροστόχευση έχει αποδειχθεί εξαιρετικά αποτελεσματική. Η εποχή όπου μεγάλες ομάδες έβλεπαν, συζητούσαν, ανέλυαν και έλεγχαν την ακρίβεια των πολιτικών διαφημίσεων φαίνεται να έχει περάσει. Σήμερα κάθε υποψήφιος μπορεί να λέει σε κάθε ψηφοφόρο αυτά ακριβώς που θέλει ο τελευταίος να ακούσει τη συγκεκριμένη στιγμή χωρίς να περιορίζεται από τον οποιοδήποτε δημόσιο έλεγχο. Η προεκλογική καμπάνια του Τραμπ το 2016 έτρεξε 5,9 εκατομμύρια διαφημίσεις στο Facebook. Ο Andrew Bosworth, το διευθυντικό στέλεχος του Facebook που είχε την ευθύνη της διαφήμισης τότε, δήλωσε: «Εκλέχθηκε γιατί έτρεξε την καλύτερη ψηφιακή διαφημιστική καμπάνια που έχω δει. Τελεία». Ταυτόχρονα η Kellyanne Conway, βασική σύμβουλος του Τραμπ, δικαιολόγησε ανοιχτά τη χρήση «εναλλακτικών γεγονότων» επισημοποιώντας έτσι το οριστικό διαζύγιο του Προέδρου πλέον Τραμπ με την αλήθεια. Τα «εναλλακτικά γεγονότα» βρήκαν το τέλειο μέσο στοχευμένης διάδοσης έτσι ώστε να έχουν τη μέγιστη αποτελεσματικότητα.

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ MEDIA LAB ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΜΕΣΩ TWITTER ΒΡΗΚΑΝ ΟΤΙ ΟΙ ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΔΙΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΥΡΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΛΗΘΙΝΕΣ

Το 1976 η ταινία «Όλοι οι άνθρωποι του Προέδρου», βασισμένη στο σκάνδαλο Watergate, λάνσαρε το σλόγκαν «ακολούθησε τα χρήματα». Αν και το πλαίσιο ήταν διαφορετικό, η συμβουλή είναι επίκαιρη στο πλαίσιο του «Social Dilemma». Οι διαδικτυακές πλατφόρμες δεν έχουν άμεσα οικονομικά κίνητρα για να αντιμετωπίσουν την παραπληροφόρηση ή την κατάχρηση της διαφημιστικής μικροστόχευσης από πολιτικούς απατεώνες. Η όποια ζημιά στη φήμη τους δεν αντικατοπτρίζεται στα οικονομικά τους αποτελέσματα. Το επιχειρηματικό τους μοντέλο βασίζεται στην αυξανόμενη ενασχόληση των χρηστών και ο πιο αξιόπιστος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό δίνει προτεραιότητα στα ένστικτα και τις ορμόνες τους.

Επιπρόσθετα, η ανταλλαγή συμπεριφορικών δεδομένων (η «πρώτη ύλη» των προϊόντων τους) με υπηρεσίες προς τους χρήστες, σε περιβάλλοντα με φόρο προστιθέμενης αξίας όπως η Ευρώπη, ισοδυναμεί με φοροαποφυγή.

Χρειάζεται μια θεσμική αλλαγή και αυτή έχει να κάνει με τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των προσωπικών δεδομένων. Το σημερινό σύστημα θυμίζει έντονα τα φεουδαρχικά συστήματα του παρελθόντος. Τα δεδομένα ανήκουν στις πλατφόρμες - φεουδάρχες οι οποίες μοιράζουν «δωρεάν» υπηρεσίες στους χρήστες - υπηκόους έτσι ώστε αυτοί να συνεχίσουν να συνεισφέρουν δεδομένα. Τα δεδομένα θα πρέπει να παραμένουν ιδιοκτησία των χρηστών και όχι της εκάστοτε πλατφόρμας συλλογής. Σε κάθε χρήστη αντιστοιχεί ένα «δοχείο» αποθήκευσης για τα δεδομένα του τα οποία μπορούν να προσπελαστούν μόνο με τη συγκατάθεση του χρήστη-ιδιοκτήτη, με τμηματικό τρόπο, από οποιαδήποτε εφαρμογή (φορητότητα). Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των προσωπικών δεδομένων είναι ώριμο για να ξεπεράσει το δικό του «1984» και να απελευθερωθεί από το σημερινό συγκεντρωτικό καθεστώς. Σε ένα πιο κατανεμημένο περιβάλλον, ευνοείται ο ανταγωνισμός και δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη να καρπωθεί τα οφέλη της χρήσης τους.

Βραχυπρόθεσμα, οι πλατφόρμες θα πρέπει να υποχρεωθούν να προσφέρουν επί πληρωμή εκδόσεις των υπηρεσιών τους οι οποίες δεν θα βασίζονται σε διαφημιστικά έσοδα, απόλυτη διαφάνεια στη διαχείριση προσωπικών δεδομένων και να τους απαγορευτεί η επαναχρησιμοποίησή τους για χρήση διαφορετική από αυτή για την οποία συλλέχθηκαν αρχικά. Εξαγορές οι οποίες συνεισφέρουν προσωπικά δεδομένα θα πρέπει να εξετάζονται πολύ πιο εξονυχιστικά. Η στόχευση της πολιτικής διαφήμισης θα πρέπει να περιοριστεί σε μεγάλες ομάδες, οι πλατφόρμες θα πρέπει να προσλάβουν ικανό αριθμό από τοπικούς ελεγκτές περιεχομένου (ανάλογο με τον αριθμό των τοπικών χρηστών και όχι της διαφημιστικής αγοράς) και η φορολόγησή τους θα πρέπει να γίνει πιο τοπικά με κριτήριο των αριθμό των χρηστών ανά φορολογική επικράτεια.

Απλοϊκό ή όχι, το «Social Dilemma» θέτει πραγματικά ζητήματα και αυτό φάνηκε ξεκάθαρα από το ότι και το Facebook θεώρησε απαραίτητο να το σχολιάσει σε αντίθεση με τη συνήθη πρακτική του. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βασίζονται σήμερα σε ένα φεουδαλιστικό αντι-κοινωνικό επιχειρηματικό μοντέλο που πρέπει να εξελιχθεί. Η συζήτηση προχωράει. A

Αττική Οδός: μία κοινή πορεία, πολλές συναρπαστικές διαδρομές

Πορευόμαστε μαζί στον αυτοκινητόδρομο που κατέχει κορυφαία θέση στην εξυπηρέτηση και την οδική ασφάλεια.

Διασχίζουμε μαζί τα χιλιόμετρα μιας άρτιας υποδομής που μας φέρνει πιο κοντά στα αγαπημένα μας πρόσωπα, με άνεση και αξιοπιστία.

Μοιραζόμαστε τον αυτοκινητόδρομο, έχοντας προορισμό μας πάντα ένα φωτεινότερο μέλλον.

ΕΤΟΣ
ΜΕΛΙΝΑ
ΜΕΡΚΟΥΡΗ

Η Μελίνα μιλάει με τον Νταλί

Με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση της Μελίνας Μερκούρη (18/10) και την ανακήρυξη του 2020 ως **«Έτος Μελίνα Μερκούρη»** από το Υπουργείο Πολιτισμού, η ATHENS VOICE δημοσιεύει μία αποκλειστικότητα. Για πρώτη φορά στον Ελληνικό Τύπο παραθέτουμε ολόκληρη τη συνομιλία που έγινε στα μέσα της δεκαετίας του '60 ανάμεσα στην εμβληματική Ελληνίδα ηθοποιό και πολιτικό και στον κορυφαίο Ισπανό σουρρεαλιστή ζωγράφο, **Σαλβαντόρ Νταλί.** Η συνομιλία τους μεταφράστηκε και παραχωρήθηκε αποκλειστικά στην εφημερίδα μας από τό **Ιδρυμα Μελίνα Μερκούρη** και τη Γενική Γραμματέα του Ιδρύματος κ. **Μανουέλα Παυλίδου** τους οποίους και ευχαριστούμε θερμά.

Επιμέλεια: **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ**
Μετάφραση - Απόδοση: **Χρύσα Μωυσίδου**, εκδ. Οκτάνα

Συναντήθηκαν τη δεκαετία του ’60, στο εξοχικό του Νταλί στην Κόστα Μπράβα, εκεί όπου ο ζωγράφος περνούσε το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου του. Εκείνη την εποχή, το 1965, η Μελίνα γύριζε την ταινία «Μηχανικά πιάνα» με σκηνοθέτη τον Χουάν Αντόνιο Μπαρδέμ και συμπρωταγωνιστή τον Τζέιμς Μέισον. Στη συζήτησή τους, όπως αποτυπώθηκε μέσα από μια σειρά συναντήσεων, φαίνεται η διάσταση απόψεων που είχαν οι δυο τους. Η διαφορετική οπτική τους για τη ζωή επισημάνθηκε μάλιστα κι από την ίδια τη Μελίνα, όπως και η εντύπωση που της προξένησε ο ζωγράφος: «Ο Νταλί έμενε στο Καντακές. Εκεί γυρίζαμε το φιλμ. Και κατάφερε η φίλη μου, η Μάργκαρετ Γκαντ, να κάνουμε μια καταπληκτική συνέντευξη, όπου μιλούσαμε και οι δυο για τον έρωτα, για τον θάνατο, για ζωγραφική, για διάφορα πράγματα. Ήταν για το “Ρεντ μπουκ”, ένα φιλολογικό περιοδικό που έβγαινε τότε. Βρήκα τον Νταλί φοβερά εκκεντρικό. Δεν μπορώ να σου πω ότι είναι από τους ανθρώπους που με τράβηξαν πάρα πολύ, εκτός από την τέχνη του. Ήθελε πάντα να γίνεται το κέντρο της προσοχής, να λέει πράγματα τα οποία θα κεντρίζουν, θα κάνουνε εντύπωση. Δεν μπορώ να σου πω ότι αισθάνθηκα τεράστια, ας πούμε, αγάπη γι’ αυτόν. Πηγαίναμε κάθε μέρα, τον είδα δέκα-δεκαπέντε φορές. Ήταν βεβαίως μια μεγάλη προσωπικότητα και τεράστιος ζωγράφος». ▶

Ο Νταλί προσκάλεσε τη μις Μερκούρη στο σπίτι του, ένα κυβιστικό, εκτυφλωτικά λευκό οικοδόμημα που δεσπόζει στην ακτή του Πορ-Λιγκά, ενάμισι μίλι έξω από το Καντακές

Ο διάλογος φυσικά ανάμεσα στους δύο φλογερούς καλλιτέχνες έχει τεράστιο ενδιαφέρον μια και πρόκειται για μια σπιρτόζικη συζήτηση χωρίς αναστολές για τον έρωτα, τον πλούτο, την πίστη και τον θάνατο. Διαβάστε τι έγραφε το 1965 ο δημοσιογράφος του Red Book, που παρακολούθησε τις συζητήσεις ανάμεσα στις δύο προσωπικότητες, για να πάρετε μια ιδέα για την εποχή που έγινε η συνάντηση.

«Η Μελίνα Μερκούρη, η Ελληνίδα ηθοποιός την οποία αυτή την εποχή βλέπουμε στις αμερικάνικες αίθουσες στην ταινία "Τοπ καπί", συνάντησε τον Ισπανό ζωγράφο Σαλβαντόρ Νταλί στο Καντακές, το χωριό της Κόστα Μπράβα όπου ο Νταλί περνά επτά μήνες τον χρόνο. Η μις Μερκούρη βρισκόταν στα γυρίσματα μιας ταινίας που βασίζεται στο βραβευμένο γαλλικό μυθιστόρημα του Henri François Rey "Μηχανικά πιάνα" (στις ΗΠΑ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Farrar, Straus&Giroux). Ο Νταλί είχε μόλις ολοκληρώσει την "Αποθέωση του δολαρίου" για την Παγκόσμια Έκθεση της Νέας Υόρκης και πειραματιζόταν με μια νέα μορφή ανάγλυφης ζωγραφικής.

» Ο Νταλί προσκάλεσε τη μις Μερκούρη στο σπίτι του, ένα κυβιστικό, εκτυφλωτικά λευκό οικοδόμημα που δεσπόζει στην ακτή του Πορ-Λιγκά, ενάμισι μίλι έξω από το Καντακές. Ο οικονόμος του την οδήγησε μέσα από ατελείωτα μικροσκοπικά δωμάτια όπου δέσποζαν γιγάντια αγάλματα και παράξενα σουρεαλιστικά αντικείμενα, διασχίζοντας στενούς διαδρόμους που κατέληγαν σε μια απλόχωρη, πλιόλουστη ταράτσα.

» Λίγα λεπτά αργότερα εμφανίστηκε ο Νταλί κρατώντας μια μεγάλη χρυσοποίκιλτη βεντάλια. Φορούσε ένα εκτυφλωτικό μπλε κοστούμι με πούλιες: στενό παντελόνι και σακάκι κεντητό με στραφταλιστά αστεράκια, το μουστάκι του άψογα τσιγκελωτό χάρη στο κερί, όπως το συνήθιζε, και στο κεφάλι μια μαύρη περούκα με μπούκλες. Υποκλινόμενος με γαλαντομία, ο Νταλί φίλησε το χέρι της Μελίνας Μερκούρη, χειριζόμενος ταυτόχρονα άψογα τη βεντάλια. Στη συνέχεια την οδήγησε σε ένα μακρόστενο δωμάτιο με ολόλευκους τοίχους, στις γωνιές του οποίου συνωστίζονταν βαλσαμωμένοι κύκνοι και ξυλόγλυπτα αντικείμενα. Αφού ο υπηρέτης τους σέρβιρε ροζ σαμπάνια, ο Νταλί και η μις Μερκούρη ξεκίνησαν τη ζωηρή και βαθιά αντισυμβατική κουβέντα που ακολουθεί».

Μελίνα Μερκούρη. Ξέρω ότι τρελαίνεσαι να σε φωτογραφίζουν, αλλά τι απολαμβάνεις περισσότερο, τη συζήτηση ή τη φωτογράφιση;

Σαλβαντόρ Νταλί. Τη συζήτηση! Το να συζητώ είναι πάθος για μένα, πραγματικό πάθος – ιδίως με ένα ευφυές, καλλιεργημένο πρόσωπο όπως εσύ.

Μ.Μ. Μα εγώ δεν είμαι διόλου καλλιεργημένη...

Σ. NT. Ναι, είσαι. Όλοι οι Έλληνες είναι καλλιεργημένοι.

Μ.Μ. Τι σημαίνει για σένα καλλιέργεια;

Σ. NT. Κάποτε ζήτησαν από τον μεγάλο Ισπανό φιλόσοφο Ορτέγκα ι Γκασέ να δώσει έναν ορισμό της κουλτούρας και αυτός είπε: «Κουλτούρα είναι ό,τι απομένει αφού ξεχάσεις οτιδήποτε έχεις διαβάσει». Και είναι απολύτως σωστό. Η κουλτούρα είναι σαν αυτό που μένει στο πάτο μιας φιάλης κρασιού. Οι άνθρωποι που ανακαλούν πολλά από αυτά που έχουν διαβάσει δεν είναι καλλιεργημένοι. Είναι απλώς άνθρωποι που έμαθαν μερικά πράγματα. Οι Έλληνες, αντιθέτως, μόνο και μόνο ζώντας στη χώρα τους –ακόμη κι αν δεν ξέρουν τίποτε– είναι γεμάτοι κουλτούρα γιατί την κουβαλούν στο αίμα τους εδώ και χιλιάδες χρόνια. ...Αλλά, πριν προχωρήσουμε παρακάτω, μπορώ να παρουσιάσω με δυο λόγια την προσωπικότητά μου; Είμαι ντυμένος σαν κλόουν, αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο. Είναι επειδή ο Νταλί είναι η ενσάρκωση του Ερμή.

Η μις Μερκούρη γελά (...)

Σ. NT. *(συνεχίζει σοβαρός)* Δεν χρειάζεται καν να σου εξηγήσω ότι ο Ερμής ήταν ο Έλληνας θεός του εμπορίου και δυο πράγματα μετράνε στη ζωή μου: πρώτα-πρώτα η Γκαλά, η σύζυγός μου και μετά το χρήμα. Είναι τα μοναδικά πράγματα που λατρεύω και το μοναδικό που αγαπούσε ο Ερμής ήταν το χρήμα. Στις περιγραφές της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας τον βλέπουμε πάντα σχεδόν γυμνό. Όταν όμως δεν είναι γυμνός είναι ντυμένος σαν Αρλεκίνος και ο Αρλεκίνος είναι συνώνυμο του Ερμή. Εγώ είμαι ντυμένος σαν κλόουν κι όχι σαν Αρλεκίνος, αλλά είναι περίπου το ίδιο. Όπως επίσης γνωρίζεις, ο Ερμής είναι η ρωμαϊκή θεότητα Μέρκιουρι. Όλα αυτά προς τιμήν της μις Μερκούρη, που στην πραγματικότητα λέγεται Μέρκιουρι.

Η μις Μερκούρη γελά.

Περί έρωτα και απιστίας

Σ. NT. Αλλά φτάνει! Ας μιλήσουμε για σοβαρότερα ζητήματα. Μαζί σου νιώθω υποχρεωμένος να μιλήσω για τον έρωτα.

Μ.Μ. *(χαμογελώντας)* Α! Και τι σημαίνει για σένα έρωτας;

Σ. NT. Λοιπόν, κατά τη γνώμη μου ο έρωτας είναι ο πιο ριζοσπαστικός τρόπος μετατροπής ενός άνδρα σε ηλίθιο.

Μ.Μ. Ξέρω ότι είσαι ερωτευμένος με τη σύζυγό σου την Γκαλά. Σύμφωνα με τον ορισμό σου, σε καθιστά ηλίθιο;

Σ. NT. Ναι. Η Γκαλά, η μοναδική γυναίκα που αγαπώ και η μοναδική που αγάπησα ποτέ, έκανε δυνατή την ύπαρξη του αρχάγγελου Νταλί. Μέσω των γυναικών, μέσω οτιδήποτε σχετικού με τον έρωτα, ο άνδρας έχει την υπέροχη δύναμη να γίνει θεϊκός – ένας θεϊκός ηλίθιος! Ξέρεις, θεωρώ τις γυναίκες κενές καλλιτεχνικής αίσθησης. Ποτέ δεν έχουμε δει μια γυναίκα να γίνεται μεγάλη αρχιτέκτονας ή ζωγράφος ή μουσικός, αλλά...

Μ.Μ. *(τον διακόπτει ορμητικά)* Επίτρεψέ μου να πω μια κουβέντα. ... Ας υποθέσουμε ότι η Σαπφώ, η Έμιλυ Ντίκινσον και η Ελίζαμπεθ Μπράουνιγκ δεν υπήρξαν ποτέ. Και προς στιγμήν ας ξεχάσουμε τη Μαρί Λορενσέν και τη Σουζάν Βαλαντόν. Ας ξεχάσουμε επίσης την Γκάρμπο και τη Μάρθα Γράχαμ και τη Μύρα Ες. Και πάλι, το επιχείρημά σου είναι παλιομοδίτικο, παρωχημένο. Η κοινωνία που δημιουργήσατε εσείς οι άνδρες απέκλεισε τις γυναίκες από τις τέχνες μέχρι σήμερα. Ούτε εκατό χρόνια δεν πέρασαν από τότε που έσπασε το απαγορευτικό των τεχνών και των επιστημών για τις γυναίκες. Έχουμε σημειώσει εκπληκτική πρόοδο σε εκατό χρόνια, και η Μαντάμ Κιουρί, όπως γνωρίζεις πολύ καλά, δεν ήταν η τελευταία που τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ. Στα επόμενα εκατό χρόνια, όχι μόνο θα έχουμε ισοφαρίσει αλλά θα σας ξεπεράσουμε γιατί έχουμε να πούμε όλα αυτά για τα οποία εσείς σιωπήσατε μέχρι τώρα. Κι έπειτα, οι άνδρες έχουν κουραστεί, εκφυλίζονται. Οι γυναίκες είναι σαν μια νέα χώρα που τίποτε δεν τη σταματά...

Σ. NT. *(κάπως υποτονικά)* Κοίτα, οι γυναίκες έχουν όντως το υπέροχο χάρισμα να μετατρέπουν τους άνδρες σε ηλίθιους. Εννοώ με την καλή σημασία του όρου, όχι υποτιμητικά. Αγαπώ τους ηλίθιους. Ιδίως αυτούς που μωρολογούν, που φτάνουν σε μια κατάσταση πολύ κοντινή με αυτή των αγγέλων. Έτσι, χάρη στις γυναίκες μερικοί άνδρες, όπως ο Δάντης, γίνονται ηλίθιοι και ικανοί να γράψουν τη «Θεία Κωμωδία».

Μ.Μ. Τότε, ζήτω οι ηλίθιοι και οι γυναίκες που τους εμπνέουν.

Σ. NT. Η Μαντάμ Κιουρί δεν είναι αγγελική, ο Ραφαήλ και ο Μότσαρτ είναι. Οι γυναίκες έχουν τη μοναδική ικανότητα να εμπνέουν τους άνδρες. Η αληθινή έμπνευση είναι μια μορφή ηλιθιότητας. Για παράδειγμα: αν αίφνης η γοητεία σου, τα μάτια σου, οι ερωτικές σου χάρες κάνουν τον Νταλί να σε κοιτάει με ανοιχτό το στόμα κι ακόμη παραπέρα, να του τρέχουν τα σάλια – αυτό είναι το ύψιστο που μπορείς να πάρεις από μένα. Είναι το σημείο όπου οι ιδέες μου προσεγγίζουν την κατάσταση ηλιθιότητας. Και είναι τότε που γίνομαι ικανός να δημιουργήσω κάτι εκπληκτικό.

Μ.Μ. Κοίτα, εμείς οι κοινοί θνητοί έχουμε διαφορετική άποψη για τους ηλίθιους.

Σ. NT. Έχετε ηλίθιους της προκοπής στην Ελλάδα; Γιατί υπάρχουν εξαιρετικοί ηλίθιοι, σαν μερικούς που βρίσκεις στα βουνά· αλλά υπάρχουν και οι κοινοί ηλίθιοι. Αυτούς τους βρίσκεις παντού – σε γραφεία, τράπεζες κτλ... Αυτοί είναι κακής ποιότητας. Οι πραγματικοί ηλίθιοι, αυτοί που βρίσκονται στο όριο της τρέλας, που επικοινωνούν με τον Θεό και τους αγγέλους – αυτοί είναι πολύ καλοί (με αυταρέσκεια), υπερ-ζελατινώδεις, κολλώδεις κρετίνοι...

Η Μις Μερκούρη γελά τρομοκρατημένη.

Σ. NT. *(συνεχίζοντας)* Με συγχωρείς. Μιλάω συνεχώς. Τι σημαίνει ο έρωτας για σένα;

Μ.Μ. Θα σου θυμίσω τον διάσημο πλατωνικό διάλογο. Υπάρχει ένας ελληνικός μύθος –φυσικά, όλοι οι μύθοι είναι ελληνικοί– που λέει ότι στην αρχή ο άνθρωπος ήταν ερμαφρόδιτος. Ήταν ολοκληρωμένος ως μονάδα, καθότι μισός άνδρας και μισός γυναίκα. Και μια μέρα προσέβαλε τους θεούς. Οι θεοί για να τον τιμωρήσουν τον έκοψαν αμέσως στα δύο, χωρίζοντάς τον σε άνδρα και γυναίκα. Από τότε, ο άνδρας ψάχνει το άλλο του μισό για να συμπληρώσει τον εαυτό του, ώστε να μπορεί να ζει σε αρμονία με τον εαυτό του. Όταν το καταφέρνει αυτό, αυτό είναι ο έρωτας. Το υπέροχο με τον έρωτα είναι ότι σε κάνει να ξεχνάς τον θάνατο. Ο θάνατος είναι εχθρός και του άνδρα και της γυναίκας. Και ποιος είναι ο εχθρός

Ο Νταλί εμφανίστηκε κρατώντας μια μεγάλη χρυσοποίκιλτη βεντάλια. Φορούσε ένα εκτυφλωτικό μπλε κοστούμι με πούλιες και στο κεφάλι μια μαύρη περούκα με μπούκλες.

Σ. NT.
ΕΣΥ ΤΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΠΟΥ ΑΓΑΠΑΣ;
Μ.Μ. ΕΓΩ;
ΦΑΣΑΡΙΕΣ!

του θανάτου; Η ζωή. Και τι είναι η ζωή; Η ζωή είναι άθλος και δημιουργία και πιο ζωντανός από ποτέ αισθάνεσαι όταν ερωτεύεσαι. Συνεπώς, ο έρωτας είναι πιο ισχυρός από τον θάνατο.

Σ. ΝΤ. Αλλά ο θάνατος υπάρχει. Θεωρώ ότι τρία πράγματα υπάρχουν –το σεξουαλικό ένστικτο, ο ερωτισμός και η αίσθηση του θανάτου – στη βάση κάθε καλλιτεχνικής δημιουργίας και κάθε πάθους, συμπεριλαμβανομένου και του έρωτα.

Μ.Μ. Μα όταν ερωτεύεσαι σκέφτεσαι το μέλλον που είναι το αντίθετο του θανάτου! Σκέφτεσαι δημιουργικά, κάνεις σχέδια, ονειρεύεσαι. Όταν ερωτεύεσαι, δεν καταλαβαίνεις και πολλά! Σε κάνει τυφλό – αλλά άτρωτο, ακόμη και στον θάνατο.

Σ. ΝΤ. Κατά τη γνώμη μου, οι άνδρες που ερωτεύονται πραγματικά είναι οι χειρότεροι εραστές στον κόσμο. Και στους μεγάλους, μεγάλους έρωτες, σαν αυτόν του Τριστάνου και της Ιζόλδης – αν καταφέρουν να κάνουν έρωτα, είναι με την προϋπόθεση ότι θα πεθάνουν αμέσως. Τις περισσότερες φορές, οι μεγάλοι έρωτες δεν κορυφώνονται – σαν του Τριστάνου και της Ιζόλδης, που δεν έκαναν ποτέ έρωτα. Π' αυτό διαφέρουν τόσο πολύ οι μεγάλοι έρωτες σήμερα – επειδή υπάρχει το τηλέφωνο, επειδή όλα έχουν γίνει τόσο εύκολα…

Μ.Μ. Άρα για σένα, ο έρωτας δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς απόσταση και εμπόδια; Αυτό είναι πολύ όμορφο, πολύ συγκινητικό, σαφώς ταιριαστό για τις ερωτικές ιστορίες, αλλά στη ζωή οι εραστές πρέπει να είναι μαζί· η συνύπαρξή τους είναι που καθιστά εφικτό τον έρωτα.

Σ. ΝΤ. Όχι, όχι, όχι. Σε έναν μεγάλο έρωτα όλα πρέπει να είναι πολύ σύνθετα. Πρέπει να γράφεις γράμματα που κάνουν ένα μήνα να φτάσουν στο αγαπημένο πρόσωπο. Τότε, κάθε λέξη που γράφεις είναι σημαντική. Ενώ σήμερα κάνεις ένα καβγαδάκι, πας στο ξενοδοχείο σου, κάνεις κι ένα τηλεφώνημα κι όλα τακτοποιούνται…

Μ.Μ. Δεν μπορώ να συμφωνήσω μαζί σου. Σύμφωνα με αυτά που λες, η απόσταση και η απουσία δυναμώνουν τον έρωτα. Νομίζω ότι ισχύει το ανάποδο. Εγκρίνω το τηλέφωνο. Το τηλέφωνο σε κάνει να αισθάνεσαι ότι είσαι μαζί με τον άλλο· τα αεροπλάνα σε βοηθάνε να είσαι μαζί με τον άλλο. Δεν είμαι υπέρ του έρωτα εξ αποστάσεως. Κι έχουμε μια παροιμία που λέει «μάτια που δεν βλέπονται, γρήγορα λησμονιούνται». Η απουσία δεν κάνει τον έρωτα πιο βαθύ. Αυτό δεν είναι έρωτας! Είναι ένα είδος ανάπαυλας από το να είσαι μαζί με κάποιον, μια ξεκούραση, μια διακοπή. Ε, εγώ δεν θέλω διακοπές από τον έρωτα!

Σ. ΝΤ. Λοιπόν, είναι θέμα γούστου. Οι μεγάλες ερωτικές ιστορίες πρέπει να είναι πλούσιες και ευφάνταστες. Πρέπει να χτίζονται όπως μερικά αρχιτεκτονήματα με σκάλες, ελικοειδείς διαδρόμους, μετόπες και περίπλοκη διακόσμηση. Σήμερα δεν μπορούμε να πούμε πως υπάρχουν σπουδαίες ερωτικές ιστορίες ακριβώς επειδή η αφθονία έγινε κάτι το εύκολο.

Μ.Μ. Πολύ κρίμα. Προτιμώ την εποχή του φλερτ και του κόρτε. Οι άνθρωποι δεν φλερτάρουν πια. Δεν έχω δει ποτέ έναν άνδρα να φλερτάρει μια γυναίκα, να της κάνει κόρτε· ή μια γυναίκα να κάνει κόρτε σε έναν άνδρα.

Σ. ΝΤ. Όχι, όχι, όχι. Δεν συμφωνώ μαζί σου. Δεν ξέρω για το φλερτ, αλλά όσον αφορά το κόρτε, ισχύει. Εννοώ την επιθυμία να εντυπωσιάσεις κάποιον με το πρεστίζ σου, ακόμη και χωρίς να στοχεύεις αναγκαστικά σε σεξουαλική επιτυχία. Δεν είναι πολύ κοινό, αλλά το κόρτε υπάρχει. Εφόσον το κάνω εγώ, σημαίνει ότι υπάρχει.

Μ.Μ. *(ειρωνικά)* Δεν νομίζεις ότι μπορεί να αποβεί επικίνδυνο;

Σ. ΝΤ. Επικίνδυνο; Για μένα τίποτε δεν είναι επικίνδυνο. Εκτός από πράγματα όπως ο τύφος, πράγματα που κολλάς. Σε αυτή την περίπτωση πέφτεις στο κρεββάτι με πυρετό και τα συναφή. Δεν φοβάμαι τους ηθικούς κινδύνους, ούτε καν τη μελαγχολία, ή τις στενοχώριες που μπορούν να καταλήξουν σε μελαγχολία. Πατάω ένα κουμπί κι η στενοχώρια γίνεται απόλαυση. Δεν είναι κίνδυνος αυτό για μένα. Για σένα;

Μ.Μ. Ναι, συμφωνώ. Ο τύφος είναι πιο επικίνδυνος από το φλερτ. *(Γελούν κι οι δυο)* Και τι γνώμη έχεις για τα ζευγάρια που κοιμούνται σε χωριστές κρεβατοκάμαρες;

Η Μελίνα με τον Dali και τον James Mason

Σ. ΝΤ. Εγώ; Το θεωρώ απαίσιο.

Η μις Μερκούρη γελά με την καρδιά της.

Σ. ΝΤ. Σε εκπλήσσει αυτό;

Μ.Μ. Μου άρεσε ο τρόπος που είπες «Εγώ; Το θεωρώ απαίσιο!» Ο τόνος ήταν θαυμάσιος!

Σ. ΝΤ. Είμαι ηδονοβλεψίας[1]. Μου αρέσει να παρατηρώ το πρόσωπο με το οποίο είμαι ερωτευμένος. Κάθε χειρονομία έχει νόημα. Δεν είμαι υπέρ του κοινού κρεβατιού, ωστόσο. Προτιμώ να έχω δύο κρεβάτια, ακόμη και δυο μπάνια… Αλλά μου αρέσει να μη χάνω τίποτε: κάθε κατσούφιασμα, κάθε κίνηση αξίζει να την κατασκοπεύεις. Είναι υπέροχο!

Μ.Μ. Σιχαίνομαι να κοιμάμαι μόνη σ' ένα δωμάτιο. Και αν είμαι ερωτευμένη με έναν άνδρα, θέλω να τον βλέπω, να τον έχω δίπλα μου και να τον αγγίζω, να απολαμβάνω τη συντροφιά του. Δεν νομίζω ότι έχει κανένα νόημα να συζείς με κάποιον, αν δεν κοιμάστε στο ίδιο δωμάτιο. Οι χωριστές κρεβατοκάμαρες για μένα σημαίνουν ψυχρότητα, ένα είδος περιοδικής ανικανότητας.

Σ. ΝΤ. Κατά τη γνώμη μου, όλοι οι σπουδαίοι εραστές στην ιστορία ήταν μισο-ανίκανοι, όπως ο Ντον Τζιοβάνι. Όλοι το ξέρουν αυτό.

Μ.Μ. Αλλά όλοι ξέρουν ότι ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα δεν ήταν. Ο έρωτάς τους ολοκληρώθηκε.

Σ. ΝΤ. Ναι, αλλά ήταν σαν τον Τριστάνο με την Ιζόλδη. Ο έρωτάς τους ολοκληρώθηκε με το θάνατο.

Μ.Μ. Άρα για σένα αυτό είναι ο έρωτας;

Σ. ΝΤ. Ναι. Σε όλες τις μεγάλες ερωτικές ιστορίες πρέπει να πεθάνεις. Είναι το ίδιο με τους ταυρομάχους. Υπήρξε ένας πολύ καλός ταυρομάχος κάποτε που έκανε μια υπέροχη φαένα[2] και ο Βάγιε Ινκλάν, ένας μεγάλος Ισπανός συγγραφέας, είπε: *«Δεν φτάνει αυτό».* Ο ταυρομάχος ρώτησε: *«Τι πρέπει να κάνω; Τα έκανα όλα, τα μπράβο, τα "αυτιά του ταύρου"…»* Και ο συγγραφέας απάντησε: *«Υπάρχει κάτι παραπάνω· σου λείπει κάτι ακόμη για να γίνεις μεγάλος ταυρομάχος. Ο ταύρος πρέπει να σε σκοτώσει».*

Μ.Μ. Υπέροχη παρατήρηση, όμορφη…

Σ. ΝΤ. Τέλος πάντων, αν και διαθέτω ερωτική φαντασία, ποτέ δεν έκανα έρωτα με καμία άλλη εκτός από τη γυναίκα μου.

Μ.Μ. Δεν σε πιστεύω!

Σ. ΝΤ. Είναι η απόλυτη αλήθεια… Αλλά η φαντασία μου είναι απίστευτα ερωτική. Κάνω όλων των ειδών τα ασυνήθιστα ερωτικά πράγματα στη φαντασία μου.

Μ.Μ. Μα αυτή είναι η χειρότερη από τις απιστίες!

Σ. ΝΤ. Καθόλου, επειδή αυτό που οι άνθρωποι αποκαλούν έρωτα…

Μ.Μ. Όχι, όχι, όχι! Είσαι φοβερά άπιστος, αν φαντάζεσαι πράγματα με άλλες γυναίκες! Εγώ θα ήμουν έξαλλη…

Σ. ΝΤ. Οπότε αν είσαι πολύ πιστή, ας το θέσουμε έτσι, και ο κύριος πηγαίνει στον κινηματογράφο και βλέπει μια ερωτική ταινία, αισθάνεσαι ότι είναι άπιστος;

Μ.Μ. Αν τον βασανίζει το βράδυ, ναι. Οι σκέψεις ενός άνδρα με νοιάζουν πολύ περισσότερο από το αν πέρασε το βράδυ με μια άλλη γυναίκα. Με το τελευταίο δεν θα ζήλευα τόσο πολύ…

Σ. ΝΤ. Για μένα ισχύει το ακριβώς αντίθετο, επειδή όλες οι ονομαζόμενες καλλιτεχνικές δημιουργίες είναι ερωτικές και το σημαντικό είναι να υπερβείς τον ερωτισμό διά της επινοητικότητας. Για παράδειγμα, μια ερωτική ιδέα μου μπορεί να γίνει πολυέλαιος, ποίημα ή τραγωδία.

Μ.Μ. Αν ο άνδρας μου εμπνέεται, θέλω να εμπνέεται από μένα. Αν αυτό προέρχεται από την άλλη γυναίκα, θα τον έσπαζα τον πολυέλαιο! Θα τον μισούσα! Δεν θα σε μισούσα αν είχες μια ιστοριούλα με ένα ωραίο κορίτσι. Κοιμήσου μαζί της, αν είναι ανάγκη. Αλλά θα σε μισούσα αν δημιουργούσες για χάρη της.

Σ. ΝΤ. Είναι ακριβώς το αντίθετο. Δεν μπορείς να εμποδίσεις έναν καλλιτέχνη του οποίου ολόκληρη η ζωή βασίζεται στα μάτια του να είναι ηδονοβλεψίας. Του είναι αδύνατον να μη βλέπει τα πράγματα που θεωρεί όμορφα.

Μ.Μ. Εννοείς ότι αν ζήσω με έναν καλλιτέχνη θα πρέπει να αποδεχτώ ότι κάποια άλλη τον εμπνέει να δημιουργεί και ότι εκείνος κι εγώ δεν θα βλέπουμε τα πράγματα με τα ίδια μάτια, αλλά εκείνος θα έχει ένα μυστικό; Α παπα!

Σ. ΝΤ. *(πιθανολογώντας)* Δηλαδή εσύ μπορείς να κάνεις μια ταινία χωρίς τον σύζυγό σου Ζιλ Ντασσέν αλλά δεν θέλεις να κάνει εκείνος μια ταινία με μια άλλη γυναίκα;

Μ.Μ. Κυρίως δεν θέλω να κάνει μια καλή ταινία. Αυτό θα ήταν ακόμη χειρότερο.

Σ. ΝΤ. Ακόμη κι αν δημιουργούσε κάτι θεϊκό και…

Μ.Μ. Και δεν συμμετέχω σ' αυτό; Δεν θα το επιτρέψω. Όχι με τον τρόπο που το λες.

Σ. ΝΤ. Πολύ ενδιαφέρων τρόπος σκέψης. Το είδος της πίστης που απαιτείς είναι αδύνατον για έναν καλλιτέχνη. Είναι αδύνατον για εκείνον να μην εμπνέεται από ένα ωραίο πρόσωπο που θα δει.

Μ.Μ. Ας δει το ωραίο πρόσωπο. Αυτό δεν μπορώ να το απαγορεύσω. Αλλά του απαγορεύω να το σκέφτεται τα βράδια.

Σ. ΝΤ. Όχι, όχι, όχι. Δεν είναι μόνο τα βράδια το ζήτημα. Είναι θέμα φαντασίας. Εγώ προσωπικά δεν κάνω τίποτε. Είναι οξύμωρο. Είμαι ο πιο πιστός άνδρας στον κόσμο, αφού ποτέ δεν είχα άλλη σχέση, αλλά συνεχώς επινοώ ερωτικά πράγματα. Αν δω δυο όμορφα ανθρώπινα πλάσματα, μου αρέσει να τους κοιτάζω και να δημιουργώ ένα πάθος μεταξύ τους, σαν να ήμουν θεός. Ξαφνικά τους βλέπω σαν καλλιτεχνική δημιουργία…

Μ.Μ. Γενναιόδωρο εκ μέρους σου! Νταλί, ο θεός Έρως! ▶

Ψέματα και αλήθειες

Σ. ΝΤ. Πες μου, ωστόσο, μις Μερκούρη, πιστεύεις ότι κάποιος πρέπει να είναι ειλικρινής στα ερωτικά ζητήματα;
Μ.Μ. Ναι, πιστεύω ότι πρέπει να είναι ειλικρινής, αλλά όχι τελείως· ας πούμε, κατά ενενήντα πέντε τοις εκατό.
Σ. ΝΤ. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να λέει εκατό τοις εκατό ψέματα, διότι η ομιλία χρησιμεύει μόνο για τα ψεύδη, συνεχώς.
Μ.Μ. Εντάξει, λες ψέματα όταν ερωτεύεσαι αλλά θα με πείραζε να λέω ψέματα συνεχώς. Δεν έχω τόσο πολλή φαντασία.
Σ. ΝΤ. Σε μένα το ψέμα είναι φυσικό χάρισμα. Δεν μπορώ να πω ποτέ την αλήθεια, ακόμη και στα όνειρα. Καταφέρνω να μεταμορφώνω τις φαντασίες μου σε πραγματικά πράγματα προς όφελος όλων. Πρέπει να επινοώ συνεχώς κάτι.
Μ.Μ. Και στο τέλος πιστεύεις όλα όσα λες;
Σ. ΝΤ. Στο τέλος ναι. Για παράδειγμα, ξεκίνησα να λέω ότι είμαι ιδιοφυΐα για να σοκάρω τον κόσμο και τελικά έγινα ιδιοφυΐα. Τέτοια πράματα μου συμβαίνουν συνέχεια.
Μ.Μ. Δεν το πίστεψες, έγινες. Αυτό είναι διαφορετικό.
Σ. ΝΤ. Υποκρίθηκα. Υποκρίθηκα ότι είμαι ιδιοφυΐα και έγινα μία. Οπότε αν υποκριθείς ότι είσαι ερωτευμένος με κάποιον, ενδεχομένως…
Μ.Μ. Ενδεχομένως σε καμία περίπτωση! Ποτέ δεν θα τα κατάφερνα να πείσω τον εαυτό μου! Να υποκριθώ ότι είμαι ερωτευμένη και να ερωτευτώ; Όχι, αυτό είναι αδύνατον. Δεν θα μπορούσα. … Στο φανταστικό σου ειδύλλιο, σε απατά ποτέ η κυρία;
Σ. ΝΤ. Αν ενδιαφέρομαι για μια γυναίκα και μάθω ότι σχετίζεται με κάποιον άλλο, χαίρομαι ιδιαιτέρως.
Μ.Μ. Γιατί σε κάνει να υποφέρεις;
Σ. ΝΤ. Καθόλου! Μου προκαλεί υπέρτατη απόλαυση.
Μ.Μ. Όχι! Αρνούμαι την πολυτέλεια της διαστροφής.
Σ. ΝΤ. Όχι, όχι, όχι. Απλώς με εξιτάρει περισσότερο. Αισθάνομαι ακόμη πιο έντονα για αυτό το πρόσωπο, ιδίως αν είναι όμορφη. Γίνεται αμέσως σημαντικότερη· γίνεται εκατό φορές πιο ποιητική. Αισθάνομαι χίλιες φορές τρυφερότερα. Αν όμως δω μια γυναίκα να ταΐζει ένα σκύλο ή να κανακεύει ένα παιδί, εκεί τελειώνουν όλα. Αυτά είναι πράγματα φριχτά για μένα.
Μ.Μ. Α, δηλαδή της επιτρέπεις να είναι άπιστη αλλά δεν της συγχωρείς μητρικές εκδηλώσεις!
Σ. ΝΤ. Ναι, ναι, η μητρότητα… Επίτρεψέ μου να σου πω κάτι που έγινε τις προάλλες. Δειπνούσα με μια κυρία που ήθελε να σχεδιάσω το εξώφυλλο ενός βιβλίου. Αγαπά τα ζώα και ερωτεύτηκε ένα λιοντάρι που κουβαλούσε μαζί της σ' όλη την Αμερική. Το λιοντάρι αυτό είναι το μοναδικό πράγμα που αγαπά και θέλει να κάνει μια καμπάνια για τα λιοντάρια για να πείσει τους πάντες ότι τα λιοντάρια είναι καλύτερα από τους ανθρώπους. Την άκουσα, αλλά αισθανόμουν τελείως διαφορετικά. Εμένα θα μου άρεσε να δείξω το λιοντάρι να πεθαίνει από την πείνα. Θα ήθελα να δω τον βασιλιά των ζώων καταδέσμιο με τα πιο εξεζητημένα λουριά και περιτριγυρισμένο από χρυσά κλουβιά· και μέσα στα κλουβιά οι εκλεκτότερες λιχουδιές – μικρά πουλιά, φουαγκρά και άλλες νοστιμιές· κάθε πουλί σε κάθε κλουβί θα ταΐζεται αλλά στο λιοντάρι δεν θα δίνεται τίποτε. Και όλα τα παιδιά θα έρχονται από το σχολείο να βλέπουν το λιοντάρι να πεθαίνει από την πείνα. Θα ήταν εξαίσιο να δεις τον βασιλιά των ζώων να πέφτει νεκρός κάτω από σωρούς τροφής…
Μ.Μ. Μα τα λιοντάρια είναι υπέροχα! Συγκρινόμενος με ένα λιοντάρι, ο άνθρωπος είναι μίζερος! Εξάλλου, το λιοντάρι μάς απομάκρυνε πολύ από τον έρωτα… Είναι ο έρωτας πολύ σημαντικός στη ζωή σου;
Σ. ΝΤ. Κεφαλαιώδης! Για σένα;
Μ.Μ. Έχει τεράστια σημασία.
Σ. ΝΤ. Απλώς τεράστια; Όχι κεφαλαιώδη;
Μ.Μ. Το τεράστια είναι ισχυρότερο από το… κεφαλαιώδη.
Σ. ΝΤ. Καθόλου! Αλλά ποια είναι η σημασία του έρωτα στην προσωπική σου ζωή; Φαντάσου να είχες να διαλέξεις ανάμεσα στον έρωτα και την καριέρα σου. Τι θα έκανες;
Μ.Μ. Δεν θα μπορούσα να ζήσω χωρίς αυτά τα δύο. Τι σημαίνει «η καριέρα μου»; Η καριέρα μου δεν είναι παρά εγώ. Εγώ είμαι. Ζω με τις δυνάμεις μου, την καριέρα μου, με αυτό που είμαι, με αυτά που κατέχω. Δεν υπάρχει ζήτημα επιλογής. Τώρα, μου επιτρέπεις να σε ρωτήσω κάτι; Τι δίνεις στο πρόσωπο που αγαπάς;

Από τα γυρίσματα της ταινίας «Τα μηχανικά πιάνα» με τον Hardy Kruger

Πλούτος & πλούτη

Σ. ΝΤ. Εγώ; Τα πάντα, τα πάντα. Είμαι πολύ πλούσιος και συνεχώς χαρίζω τα πλούτη μου. Δημιουργώ μια νέα ύπαρξη για το πρόσωπο που αγαπώ. Και παρά το ότι λέω συνέχεια πόσο αδύναμος είμαι, μου αρέσει να προσφέρω πνευματικά… Κάνω τα πάντα ώστε το πρόσωπο που αγαπώ να υπάρχει και να ζει με έναν τρόπο εξ ολοκλήρου διαφορετικό, αδιανόητο χωρίς την ύπαρξη του Νταλί. Και καταφέρνω να κάνω ευτυχισμένους ανθρώπους ακόμη και σαν τη σύζυγό μου Γκαλά, που έχει σλάβικη ψυχή, καταλαβαίνεις· είναι εν γένει απαισιόδοξη…
Μ.Μ. Ναι, πάντως η σλάβικη ψυχή έχει επίσης εξάρσεις αισιοδοξίας.
Σ. ΝΤ. Κάνω θαύματα! Είναι φορές που την κάνω να γελάει, όπως δεν τα κατάφερε κανείς ποτέ πριν. Η Γκαλά λέει ότι κανείς άλλος δεν έχει το κωμικό μου χάρισμα. Γελά συνέχεια. Οι άνθρωποι γύρω μας είναι λιγότερο ή περισσότερο δυστυχισμένοι, αλλά εμείς συγχαίρουμε συνέχεια τον εαυτό μας λέγοντας *«Μπράβο! Μπράβο μας!»* και γελάμε σαν τρελοί… Εσύ; Εσύ τι προσφέρεις στον άνδρα που αγαπάς;
Μ.Μ. Εγώ; Φασαρίες!
Σ. ΝΤ. Έτσι λες εσύ. Είμαι σίγουρος ότι εκείνος δεν συμφωνεί.
Μ.Μ. Έτσι νομίζω. *(Ανασηκώνει τους ώμους)* Δεν νομίζω ότι προσφέρω κάτι εξαιρετικό… Πες μου όμως, τι περιμένεις από την Γκαλά σε αντάλλαγμα για όσα της δίνεις;
Σ. ΝΤ. Τι περιμένω; Λοιπόν, περιμένω κυρίως να ρυθμίζει τα οικονομικά. Αγαπώ το χρήμα πάρα πολύ και ξέρω ότι, αν λείψει εκείνη, όλα θα καταρρεύσουν σε δευτερόλεπτα. Ασφάλεια, λεφτά στην τράπεζα, όλα θα διαλυθούν και θα χαθούν.

Η Μις Μερκούρη μιλάει με τον Νταλί

Η Μις Μερκούρη ξεκαρδίζεται.
Σ. ΝΤ. Ναι, αυτή είναι η αλήθεια. Ευτυχώς, η Γκαλά είναι απόλυτα ακριβής και τίποτε δεν χάνεται, ούτε σεντ. Με γεμίζει με τεράστια ικανοποίηση να ξέρω ότι υπάρχει κάποιος που δεν αφήνει να χαθεί τίποτε.
Μ.Μ. Εννοούσα πνευματικά.
Σ. ΝΤ. Α, μα για μένα δεν υπάρχει στον κόσμο τίποτε πιο πνευματικό από το χρήμα. Ο μοναδικός τρόπος να πνευματικοποιήσεις την ύλη είναι να τη χρυσώσεις, όπως έκαναν στον μεσαίωνα. Οι αλχημιστές μετάλλασσαν τα ευτελέστερα υλικά σε χρυσό και πολύτιμους λίθους, δηλαδή σε πνευματικές αξίες.
Μ.Μ. Και ποια χρησιμότητα έχει να κυνηγάς το χρήμα; Γιατί το βρίσκεις τόσο ενδιαφέρον; Γιατί μπορεί να αγοράσει όμορφα πράγματα;
Σ. ΝΤ. Σε καμία περίπτωση. Είναι επειδή για μένα το χρήμα είναι το μέσο της πνευματικοποίησης της ζωής. Είμαι τρομαχτικά άπληστος. Όσο περισσότερα χρήματα έχω, τόσο καλύτερα αισθάνομαι. Αισθάνομαι την ανάγκη να ξέρω ότι υπάρχουν άφθονα, ότι συνεχίζουν να αυγατίζουν στην τράπεζα. Είναι συμβολικό, ωστόσο. Δεν ξέρω ούτε σε ποια τράπεζα έχω λογαριασμό, ούτε τι ποσό έχω. Αλλά έχω την αίσθηση του ότι είναι δικό μου, ότι αυξάνει κάθε μέρα και αυτό μου δίνει τη μεγαλύτερη χαρά στον κόσμο.
Μ.Μ. Ναι, αλλά για ποιο λόγο; Τα έχεις εκεί ως τι;
Σ. ΝΤ. Συμβολικά. Έχουν πνευματική σημασία.
Μ.Μ. Αφού δεν ξέρεις ούτε καν πόσα χρήματα έχεις…
Σ. ΝΤ. Ξέρω όμως ότι έχω χρήματα και ότι βγάζω όλο και περισσότερα… Φυσικά, έχω πολύ λιγότερα απ' όσα λέω ότι έχω. *(Γελάνε και οι δυο ξανά)* Γιατί είμαι καυχησιάρης.

Πάντως, είναι γεγονός ότι νιώθω την υπέρτατη ευχαρίστηση όταν κάποιος μου λέει από το τηλέφωνο ότι με περιμένει μια επιταγή.

Μ.Μ. Περισσότερη ευχαρίστηση κι από όση σου δίνει η φήμη;

Σ. ΝΤ. Δεν υπάρχει σύγκριση. Το χρήμα είναι χρήμα.

Μ.Μ. Και το χρήμα που φέρνει η φήμη;

Σ. ΝΤ. Ό,τι και να το φέρνει… Συχνά λέω ότι είμαι η μεγαλύτερη πόρνη της εποχής μας.

Μ.Μ. Για τους τύπους, ενίσταμαι!

(Γελάνε)

Σ. ΝΤ. Αλήθεια, θα έκανα τα πάντα για το χρήμα. Τα πάντα! Δεν έχω αναστολές. Εκτός από μία, λόγω δειλίας, δεν θα ήθελα να πάω φυλακή. Εσένα δεν σου αρέσει το χρήμα;

Μ.Μ. Δεν τίθεται έτσι το θέμα. Αρνούμαι να γίνω σκλάβα ή πόρνη για το χρήμα. Το χρήμα είναι χρήσιμο όταν θέλεις να αγοράσεις εκπληκτικά πράγματα, αλλά δεν με ενδιαφέρουν γενικά τα ωραία πράγματα ή τα κοσμήματα. Ένα πράγμα που θα μου άρεσε να έχω, είναι ωραίοι πίνακες ζωγραφικής· καθώς όμως λατρεύω τους ανθρώπους, θα προτιμούσα να έχω φίλους σπουδαίους ζωγράφους που θα μου έδιναν τους πίνακές τους. Μόνο αυτό θα με ενδιέφερε να αγοράσω με τα λεφτά μου. Αλλά δεν μπορείς να αγοράσεις φίλους με τα χρήματα, οπότε ποια η χρησιμότητα; Και αν οι άνθρωποι που αγαπώ ενδιαφέρονταν για τα λεφτά μου, δεν θα μου ήταν όσο αγαπητοί μου είναι. Χρειάζεσαι λεφτά για να πληρώσεις το ρεύμα και το γκάζι, αλλά πολύ λίγα από τα σημαντικά αγοράζονται και νομίζω ότι στις μέρες μας που τόσο πολλοί άνθρωποι δεν έχουν τίποτε, το να έχεις πολλά λεφτά είναι βαριά ευθύνη – πολύ βαρύ φορτίο. Εξάλλου, από αισθητικής απόψεως, δεν μου αρέσει το χρώμα και το σχήμα του χρήματος. Δεν μου φαίνεται καθόλου όμορφο. Όπως έλεγα, με ενδιαφέρουν κυρίως οι άνθρωποι· και οι άνθρωποι που μπορείς να αποκτήσεις με τα λεφτά σου μ' αφήνουν αδιάφορη. Οπότε, δεν χρειάζομαι λεφτά.

Σ. ΝΤ. Α, κι εγώ χρειάζομαι πολύ λίγα χρήματα για τον εαυτό μου. Θα μπορούσα να περάσω τρία χρόνια στο Καντακές χωρίς να βλέπω κανέναν – ζώντας τη ζωή του ψαρά χωρίς να μου λείπει τίποτε. Αυτό όμως που έχω ανάγκη να ξέρω είναι ότι τα λεφτά μου εντωμεταξύ στοιβάζονται. Όπως σου είπα, είμαι αδύναμος άνθρωπος και τα χρήματα μου δίνουν μια κολοσσιαία εντύπωση δύναμης. Μάλλον συμβολίζουν τη δύναμη.

Μ.Μ. Αναμφίβολα. Αλλιώς δεν θα μπορούσα να καταλάβω τι αγαπάς στο χρήμα.

Σ. ΝΤ. Σ' ολόκληρη την ελληνική μυθολογία, ο πιο μεγαλειώδης θεός και αυτός που πάντα αναπαρίσταται ως ο πιο όμορφος είναι ο φίλος μας ο Ερμής, ο θεός του εμπορίου. Και υποθέτω ότι γνωρίζεις πως όταν ο Δίας ήθελε να αποπλανήσει αυτή που θα γινόταν η μητέρα του Περσέα, πήρε τη μορφή βροχής από χρυσάφι… Θα σου πω ένα υπέροχο ανέκδοτο. Κάποτε, ο Λένιν είπε –αυτό το γνωρίζουν πολύ λίγοι άνθρωποι–, είπε λοιπόν «όταν κατακτήσουμε την εξουσία, θα κάνουμε δημόσιες τουαλέτες από χρυσάφι!» Αυτά είπε επί λέξει. Αυτή η έννοια του χρήματος, του χρυσού, έρχεται κατευθείαν από τον μεσαίωνα! Η μεταστοιχείωση της αμμωνίας σε χρυσό! Ήταν μεγαλειώδες! Θεσπέσιο! Κι έτσι, την Κυριακή των Βαΐων η εφημερίδα του Μεντές-Φρανς[3] παρέθεσε το ανέκδοτό μου, σχολιάζοντας «το δημοσιεύουμε ως αστείο, και μάλλον είναι απ' αυτά που επινοεί ο Νταλί, διότι ο Λένιν ποτέ δεν είπε τέτοιο πράγμα».

Μ.Μ. Το είπε όμως;

Σ. ΝΤ. *(Νεύοντας με ενθουσιασμό)* Και τρεις μέρες αργότερα, ο Χρουστσώφ επισκέφτηκε το Παρίσι. Πήγε στην οδό ντε λα Τομπ-Ισουάρ όπου ζούσε ο Λένιν, βγήκε στο μπαλκόνι και είπε: «Ελπίζω ότι μια μέρα θα είμαστε σε θέση να πραγματοποιήσουμε το όνειρο του συντρόφου μας Λένιν, να κατασκευάσουμε δημόσιες τουαλέτες από χρυσάφι». Το επόμενο πρωί, ο Μεντές-Φρανς σήκωσε το τηλέφωνο και μου είπε, «Σου οφείλουμε μία συγγνώμη. Ήταν αλήθεια και δεν το ξέραμε. Γνωρίζεις περισσότερα από όλους μας για τον μαρξισμό». Βλέπεις, η εμμονή με τον χρυσό υπάρχει και στους κομμουνιστές. Τώρα τον θέλουν για όλους. Το όνειρό τους είναι να φτιαχτούν δημόσιες τουαλέτες από χρυσό…

Μ.Μ. Οπωσδήποτε, μια συναρπαστική ιστορία. Μια και μιλάμε για εφημερίδες, δεν είναι αλήθεια ότι η δημοσιότητα υπήρξε πολύ σημαντική στη ζωή σου;

Σ. ΝΤ. Α, λατρεύω όλα τα είδη δημοσιότητας. Είμαι επιδειξίας. Μου αρέσει να μιλάνε όλοι για τον Νταλί, ακόμη κι όταν λένε καλά λόγια. Αλλά όταν λένε άσχημα, αυτό είναι θεσπέσιο! Τρελαίνομαι όταν ασχολούνται όλοι με τον Νταλί. Για παράδειγμα, τη μέρα που κυκλοφόρησε στο Παρίσι το βιβλίο μου «Ημερολόγιο μιας ιδιοφυΐας», την πέρασα ολόκληρη με τους δημοσιογράφους. Η Γκαλά ήταν αντίθετη για λόγους αρχής, αλλά εγώ δέχθηκα κι ήταν η πιο ευχάριστη μέρα της ζωής μου. Ήταν θεσπέσιο! Πήρα ταξί – φωτογραφία! Έφαγα ένα κομμάτι καμαμπέρ – άλλη φωτογραφία. Φωτογραφίες, φωτογραφίες, φωτογραφίες! Το επόμενο πρωί, όταν πήρα την αλληλογραφία μου την ώρα του πρωινού, ξαναέζησα αυτές τις αλησμόνητες στιγμές. Θυμάμαι κάθε γεύση, πολύ καλύτερα από τον Προυστ όταν έγραφε τα δικά του απομνημονεύματα… Αλλά κι εσύ, ως ηθοποιός, θα πρέπει να ξέρεις από δημοσιότητα.

Μ.Μ. Στα αγγλικά, η λέξη δημοσιότητα παράγεται από τη λέξη για το κοινό. Το να αρέσεις στο κοινό και να έχεις την επιδοκιμασία του είναι αυτό που ευχόμαστε. Με τη δημοσιότητα ξεπουλάς. Γνωρίζεις όμως πολύ καλά πως ό,τι φτάνει στο κοινό από τον Σαλβαντόρ Νταλί –ή από μια ηθοποιό– είναι η δουλειά σου.

Σ. ΝΤ. Εν γένει, ό,τι έκανα στη ζωή μου χωρίς να σκεφτώ τη δημοσιότητα ήταν μεγάλη επιτυχία.

Μ.Μ. Είσαι το καλύτερο πρακτορείο τύπου του κόσμου!

Σ. ΝΤ. Δεν νομίζω ότι η δημοσιότητα με συγκινεί καθαυτή. Αυτό που μου αρέσει είναι να αποδεικνύω στον εαυτό μου ότι υπάρχω, συμβολικά…

Μ.Μ. Και το χρειάζεσαι συνεχώς αυτό, να πείθεις τον εαυτό σου ότι υπάρχεις;

Μ.Μ. ΠΟΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΧΕΙ ΝΑ ΚΥΝΗΓΑΣ ΤΟ ΧΡΗΜΑ;

Σ. ΝΤ. ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΟΥΤΕ ΣΕ ΠΟΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΧΩ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ, ΟΥΤΕ ΤΙ ΠΟΣΟ ΕΧΩ. ΑΛΛΑ ΕΧΩ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΜΟΥ, ΟΤΙ ΑΥΞΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΜΟΥ ΔΙΝΕΙ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΧΑΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.

Οικογενειακοί δεμοί

Σ. ΝΤ. Συνεχώς! Εξαιτίας του αδελφού μου…

Μ.Μ. Εξαιτίας τίνος;

Σ. ΝΤ. Του αδελφού μου. Λεγόταν επίσης Σαλβαντόρ και έχει πεθάνει. Πέρασα την παιδική μου ηλικία νομίζοντας ότι είμαι νεκρός, ότι είμαι ο αδελφός μου. Έτσι πρέπει να έχω δημοσιότητα –το μουστάκι, τις εκκεντρικότητες– για να πείθω τον εαυτό μου…

Μ.Μ. …Ότι υπάρχεις;

Σ. ΝΤ. …Ότι δεν είμαι ο νεκρός μου αδελφός, ότι είμαι ζωντανός. Οπότε, κάθε φορά που κάνω κάτι εκκεντρικό, νιώθω ότι σκοτώνω ξανά τον αδελφό μου, διαπράττοντας ένα έγκλημα ολοένα και βαρύτερο. Όταν τον θάψω εντελώς, θα γίνω αθάνατος. Είναι το μέσο για να γίνω αθάνατος – να σκοτώσω τον αδελφό μου, τη μνήμη του αδελφού μου που με στοίχειωνε στα νιάτα μου!

Μ.Μ. Ήσουν πολύ δεμένος μαζί του;

Σ. ΝΤ. Καθόλου! Η οικογένειά μου ήταν. Η οικογένειά μου τον αγαπούσε κι εφόσον γεννήθηκα μετά τον θάνατό του…

Μ.Μ. Άρα δεν τον γνώρισες;

Σ. ΝΤ. Όχι. Αλλά όλοι μιλούσαν για μένα συνδέοντάς με με τον αδελφό μου. Για παράδειγμα, μου τύλιγαν ένα μαντίλι στο λαιμό γιατί κάποτε είχε κρυώσει ο αδελφός μου. Στο τέλος, δεν ήμουν πια ο εαυτός μου· ήμουν ο αδελφός μου… Έκαναν επίσης αυτό το φριχτό και συνάμα θαυμάσιο πράγμα, να μου δώσουν το όνομά του. Με ονόμασαν κι εμένα Σαλβαντόρ. Υπήρχαν έτσι δύο Σαλβαντόρ. Γι' αυτό ξανάφτιαξα μέσα μου το μύθο των Διόσκουρων – δυο αδέλφια, ο ένας θνητός ο άλλος αθάνατος. Για τον θνητό αδελφό άκουγα κάθε μέρα. Χάρη σ' αυτό κάνω τον εαυτό μου αθάνατο. Υπάρχει ένα βιβλίο που θα κυκλοφορήσει σύντομα, Ο «Διοσκουρικός Μύθος του Σαλβαντόρ Νταλί», όπου παρουσιάζεται η αναλογία μας με τον Κάστορα και τον Πολυδεύκη.

Μ.Μ. Κάτι παρόμοιο έχει και η δική μου παιδική ηλικία. Έζησα πολύ με τον παππού μου. Εκείνος με μεγάλωσε. Είχε επτά παιδιά και μια του κόρη πέθανε στην ηλικία των δεκατριών χρονών. Όταν γεννήθηκα, όλοι περιμένανε αγόρι, αλλά ο παππούς μου με είδε σαν μετενσάρκωση της κόρης του που είχε πεθάνει. Σε αντίθεση όμως μ' εσένα, εγώ είμαι ευγνώμων που βρήκα μια αγάπη που υπήρχε από πριν. Εννοώ πως δεν έκανα καμιά προσπάθεια να κατακτήσω τη στοργή του ανθρώπου που αγαπούσα περισσότερο. Με περίμενε ήδη μόλις γεννήθηκα και με βοήθησε να ανθίσω πολύ νωρίτερα. Μου έδωσε ένα είδος αυτοπεποίθησης με τους ανθρώπους. … Πες μου, όμως, δεν φοβάσαι μήπως όλες αυτές οι εκκεντρικότητες κάνουν τους ανθρώπους να ξεχάσουν ότι είσαι μεγάλος ζωγράφος, ένας πραγματικά μεγάλος ζωγράφος;

Σ. ΝΤ. Ίσα-ίσα! Προτιμώ οι άνθρωποι να με θεωρούν έναν κλόουν, έναν διασκεδαστή παρά μεγάλο ζωγράφο.

Μ.Μ. Γιατί;

Σ. ΝΤ. Καταρχάς, δεν πιστεύω ότι είμαι καλός ζωγράφος· κι έπειτα, είναι καλό οι άνθρωποι να το ανακαλύπτουν από μόνοι τους. Όταν τυπώνουν φωτογραφίες των έργων μου, προτιμώ τις πολύ κακές ρεπροντιξιόν που οι άνθρωποι απορρίπτουν, οπότε όταν ξαφνικά δουν τον πρωτότυπο πίνακα μπορεί να πουν «Μα δεν είναι διόλου κακό!» Είναι υπέροχο να σε ανακαλύπτουν. Θέλω να είμαι γνωστός για την προσωπικότητά μου, και όσο πιο μακριά είναι αυτό από την πραγματικότητα, τόσο το καλύτερο, επειδή αυτό είναι ο μύθος Νταλί.

Μ.Μ. Ναι, συχνά ο μύθος επισκιάζει την πραγματικότητα. Εγώ δεν πιστεύω ότι σε θεωρείς κακό ζωγράφο.

Σ. ΝΤ. Σε σύγκριση με τους μεγάλους δασκάλους της Αναγέννησης, σαν τον Βερμέερ και τον Βελάσκεθ, είμαι πολύ κακός ζωγράφος. Αλλά αν συγκριθώ με τους συγχρόνους μου, είμαι ο καλύτερος. Όχι επειδή είμαι αφ' εαυτού καλός, αλλά επειδή όλοι οι άλλοι είναι τόσο χειρότεροί μου, αυτό είναι όλο. Κι έπειτα, ζωγραφίζω τόσο πολλά χρόνια…

Μ.Μ. Μοιάζεις τουλάχιστον είκοσι χρόνια νεότερος με αυτή την περούκα.

Σ. ΝΤ. Ναι, έτσι μου λένε. Πρέπει να φοράω περούκα γιατί άρχισε η φαλάκρα. Λέω να ξεφορτωθώ το μουστάκι και να φοράω περούκα. Αλλά όχι τέτοια περούκα. Κάτι πιο αληθοφανές. ▶

Μ.Μ. Δοκίμασες ποτέ μια ξανθιά περούκα;
Σ. ΝΤ. Είχα μια όταν πήγα στο Καπ ντ΄Έιγ με μια φίλη μου πριγκίπισσα. Ήταν όταν είχαμε ερωτευθεί τους αδελφούς Μαρξ. Φορούσα μια μακριά ξανθιά περούκα ακόμη κι όταν πηγαίναμε για κολύμπι. Ήταν εξαίσια!
Μ.Μ. *(Με θαυμασμό)* Και πότε σκοπεύεις να ξυρίσεις το μουστάκι σου;
Σ. ΝΤ. Σε δυο χρόνια.
Μ.Μ. *(Γελώντας)* Εκτιμώ την ακρίβεια της απάντησης. Σε δυο χρόνια! Τι μήνα; Σε ποιο μέρος;
Σ. ΝΤ. Σε δυο χρόνια, στη Βενετία, μήνα Σεπτέμβριο. Είναι όλα προετοιμασμένα, τα τηλεοπτικά συνεργεία και τα σχετικά. Θα είναι όλοι τους εκεί.
Μ.Μ. Πότε άφησες μουστάκι;
Σ. ΝΤ. Ω, ήμουν πολύ νέος, οπότε ήταν μικροσκοπικό. Τώρα, όπως βλέπεις, είναι μεγαλύτερο. Αλλά αφού άρχισα να χάνω τα μαλλιά μου πρέπει να φοράω πολύ ωραίες περούκες και μετά γίνεται υπερβολικό, το μουστάκι και η περούκα. Οπότε πρέπει να το πάρω απόφαση ποιο από τα δύο θα φοράω.
Μ.Μ. Τα μάτια σου είναι πάρα πολύ πράσινα…
Σ. ΝΤ. Το πράσινο της ελιάς, ναι.
Μ.Μ. Της ελιάς! Τι σπάνιο!
Σ. ΝΤ. Σαν τα δικά σου, αλλά τα δικά σου έχουν και λίγο χρυσό μέσα.
Μ.Μ. Τα δικά σου δεν φαίνονται στις φωτογραφίες. Ναι, της ελιάς, πράγματι. Της ελιάς και σπινθηροβόλα.
Σ. ΝΤ. Κι εγώ σε βρίσκω πολύ πιο ελκυστική απ' ό,τι στις ταινίες σου. Βλέπω περισσότερες αράχνες…
Μ.Μ. *(Εξιταρισμένη)* Περισσότερες αράχνες;
Σ. ΝΤ. Όχι πραγματικές αράχνες. Κάτι σαν αράχνες, μικρούτσικα συναισθήματα που τρέχουν στο πρόσωπό σου. Να, εδώ *(δείχνει)* μπαίνουν στη μύτη σου και βγαίνουν πάλι. Υπάρχει μεγάλη κινητικότητα πάνω σου.
Μ.Μ. Κι είναι κακό αυτό;
Σ. ΝΤ. Μεγάλη κινητικότητα. Α, το λατρεύω! Είδα μια ταινία, «Φαίδρα» είναι ο τίτλος;
Μ.Μ. Είδες τη «Φαίδρα»; *(γελάει)*
Σ. ΝΤ. Ναι, εκεί ήσουν τελείως στατική, σαν άγαλμα. Δεν υπήρχε τίποτε από όλη αυτή την κινητικότητα, τη ζωντάνια… Μια μέρα πρέπει να σε ζωγραφίσω.
Μ.Μ. Ποια μέρα; Τι ώρα; Με ή χωρίς αράχνες;
Σταματούν για λίγο.
Μ.Μ. Που μας οδηγεί στο ερώτημα, τι θεωρείς ευτυχία;
Σ. ΝΤ. Για μένα είναι απόλυτα σαφές, ευτυχία είναι να γίνεις Νταλί! Γιατί αυτό ήταν το όραμά μου. Όταν ήμουν μικρός ήθελα να γίνω μάγειρας και μετά Ναπολέων. Μετά ήθελα να γίνω σαν τον Νταλί. Τώρα είμαι σχεδόν Νταλί και θα ήθελα να γίνω ο θρύλος Νταλί που δημιούργησα.
Μ.Μ. Ως άτομο ή ως ζωγράφος;
Σ. ΝΤ. Όχι, όχι, όχι! Ως αυτό που ονειρεύομαι όταν βλέπω αυτόν τον χαρακτήρα Νταλί και τους άθλους του.
Μ.Μ. Τον χαρακτήρα;
Σ. ΝΤ. Ναι, τον χαρακτήρα, ένα είδος θεϊκού όντος που εγώ δεν είμαι. Για μένα ευτυχία θα ήταν να γίνω Νταλί. Τώρα είμαι απλώς ένας κακομοίρης.
Μ.Μ. Δηλαδή δεν είσαι ευτυχισμένος;
Σ. ΝΤ. Ολοκληρωτικά; Όχι, καθόλου. Αλλά παίρνω πολύ ικανοποίηση.
Μ.Μ. Επειδή πλησιάζεις τον στόχο σου;
Σ. ΝΤ. Ακριβώς. Τον πλησιάζω κάθε μέρα. Για σένα τι είναι ευτυχία;
Μ.Μ. Καταρχάς, να μη φοβάμαι.
Σ. ΝΤ. Τι να μη φοβάσαι;
Μ.Μ. Τον θάνατο, νομίζω. Να μη φοβάμαι τον θάνατο.
Σ. ΝΤ. Τότε πιστεύεις το ίδιο μ' εμένα.
Μ.Μ. Θα μου άρεσε να είμαι αιώνια…
Σ. ΝΤ. Είναι ακριβώς το ίδιο. Λέμε κι οι δυο το ίδιο πράγμα. Αν καταφέρω να γίνω ο «θεϊκός Νταλί», δεν θα τίθεται το ζήτημα να μπω σε ένα φέρετρο, να γίνω σκελετός και όλα τα σχετικά.
Μ.Μ. Τότε η ευτυχία είναι αδύνατη.
Σ. ΝΤ. Δεν είναι αδύνατη! Δεν είναι!
Μ.Μ. Δεν ξέρω. Ίσως να υπάρχει ένας τρόπος…
Σ. ΝΤ. Για τη Μις Μερκούρη θα είναι αρκετό να βρει έναν ιερέα που…
Μ.Μ. …Για λέγε…
Σ. ΝΤ. Του δόγματος της ανάστασης της σάρκας… και, αυτό είναι!

Αφού ο υπηρέτης τούς σέρβιρε ροζ σαμπάνια, ο Νταλί και η μις Μερκούρη ξεκίνησαν τη ζωηρή και βαθιά αντισυμβατική κουβέντα τους

Μ.Μ. Αυτό είναι, ναι! Ίσως για μένα άλλος είναι ο τρόπος για να ξεπεράσω…
Σ. ΝΤ. …Τον φόβο;
Μ.Μ. Βασικά αυτός θα ήταν η ευτυχία.
Σ. ΝΤ. Συμφωνώ. Για μένα το να γίνω ο «θεϊκός Νταλί» είναι η αποφυγή του φόβου του θανάτου. Είναι ο μοναδικός τρόπος για να μπορούσα να ξεφύγω απ' τον θάνατο.
Μ.Μ. Και τώρα η ερώτηση-Ντοστογιέφσκι: πώς αντιδράς στον πόνο;
Σ. ΝΤ. Λοιπόν, εξαρτάται ποιος υποφέρει. Ο πόνος μου αρέσει, αρκεί να μην τον υποφέρω εγώ. *[Γελά]* Τις προάλλες ήταν εδώ ο καλύτερός μου φίλος και υπέφερε φριχτά. Χτυπιόταν σαν φυματικός σε κρίση κι εγώ παρακαλούσα να συνεχίσει για πάντα. Ένιωσα μεγάλη ευχαρίστηση!
Μ.Μ. Να τον βλέπεις να υποφέρει;
Σ. ΝΤ. Όχι, όχι. Ήταν η ατμόσφαιρα. Είναι το ίδιο με τις καταιγίδες. Όταν έχει καταιγίδα δεν θέλω να τελειώσει. Μόλις γίνει καθαρός ο ουρανός αισθάνομαι απογοήτευση και αναλογίζομαι «τι κρίμα!», γιατί την επόμενη μέρα θα ακούσω για πλημμύρες, καταστροφές…
Μ.Μ. Η καταιγίδα έχει κάτι από σθένος, αλλά…
Σ. ΝΤ. Όπως και η αρρώστια…
Μ.Μ. Όχι! Η αρρώστια διαλύει το σθένος.
Σ. ΝΤ. Ε, εγώ έτσι το νιώθω.
Μ.Μ. *(Δύσπιστη)* Έτσι το νιώθεις;
Σ. ΝΤ. Μα είμαι εξίσου καλός. Όταν ήταν εδώ ο φίλος μου πήγα να φέρω το γιατρό. Συμπεριφέρθηκα σαν τζέντλεμαν. Πήγα να πάρω και τα φάρμακα.
Μ.Μ. Τι λες, βρε παιδί μου! Τέτοια θυσία της ευχαρίστησής σου!
Σ. ΝΤ. Παραιτήθηκα από την ευχαρίστησή μου από μια αίσθηση καθήκοντος. Ένα χριστιανικό, βαρετό καθήκον, αλλά πάντως συμπεριφέρθηκα άψογα. Είμαι στ' αλήθεια πολύ καλός, ποτέ δεν θα πλήγωνα κάποιον.
Μ.Μ. Αυτό είναι προσχηματικό, γιατί προϋπήρχε η ευχαρίστηση του να βλέπεις κάποιον να υποφέρει.
Σ. ΝΤ. Όχι, δεν είναι καθόλου έτσι. Βλέπεις αυτά τα δυο μικρά γλαστράκια με τους κάκτους στο γείσο του τζακιού; Λοιπόν, αν μάθαινα τώρα ότι γίνεται παγκόσμιος πόλεμος και ολόκληρες πόλεις αφανίζονται, αυτά τα κακτάκια θα μου φαινόταν υπέροχα αντικείμενα. Θα μπορούσα ακόμη και να κλάψω από συγκίνηση βλέποντας το σχήμα τους.
Μ.Μ. Αλλά δεν θα έβαζες τα κλάματα, αν μάθαινες ότι γίνεται παγκόσμιος πόλεμος και άνθρωποι και πόλεις καταστρέφονται;
Σ. ΝΤ. Όχι. Πάντα έλεγα ότι οι πόλεμοι είναι παντελώς αβλαβείς. Ποτέ δεν έπεσε μια βόμβα σε ένα έργο του Ραφαήλ. Οι βόμβες πέφτουν πάντα στις τράπεζες, τα νοσοκομεία, πάντα σε μέρη που δεν παρουσιάζουν κανένα ενδιαφέρον. … Σκέψου όλους αυτούς τους ανθρώπους στις τράπεζες, τους γραφειοκράτες, που ζουν αυτές τις φριχτές ζωούλες. Ξεσπά πόλεμος και σε τρεις μέρες ζουν ένα όνειρο κατά πολύ ανώτερο από όποια αγωνία έχουν γνωρίσει μέχρι τότε. Σε δυο μέρες ζουν περισσότερο απ' όσο έζησαν τα προηγούμενα δέκα χρόνια νορμάλ ζωής.
Μ.Μ. Σε αυτή την περίπτωση, γιατί δεν δείχνεις λίγη φιλανθρωπία; Γιατί δεν οργανώνεις μια σφαγή εσύ ο ίδιος που θα οδηγήσει τους ανθρώπους στον θάνατο;
Σ. ΝΤ. Επειδή, πέραν όλων αυτών των αρνητικών ιδιοτήτων του χαρακτήρα μου, είμαι επιπλέον και απίστευτα δειλός. Κανείς δεν φοβάται περισσότερο από μένα. Δεν μπορείς να φανταστείς πόσο δειλός είμαι.
Μ.Μ. Θα μπορούσα να κάνω μια προσπάθεια.
Σ. ΝΤ. Είμαι.
Μ.Μ. Μα τότε δεν μπορείς να ευχαριστηθείς τίποτε στη ζωή σου!
Σ. ΝΤ. Κι όμως, γνώρισα πολλή ευχαρίστηση! Συνέχεια! Διαρκώς! Είναι ένα διαφορετικό είδος ευχαρίστησης… Όταν είμαι μόνος στο σπίτι, είμαι τόσο τρομοκρατημένος που περπατώ πολύ-πολύ αργά μη τυχόν πέσω από τις σκάλες. Όταν με βλέπουν οι άλλοι συμπεριφέρομαι κανονικά, αλλά όταν είμαι μόνος στο ατελιέ μου τα πάντα γίνονται επικίνδυνα. Είμαι τελείως φοβιτσιάρης. Παρόλα αυτά, πρέπει να πω ότι μερικές φορές γίνομαι φοβερά παράτολμος.
Μ.Μ. Πιστεύω ότι η ζωή σου είναι μια σειρά από παράτολμες πράξεις.
Σ. ΝΤ. Ιστορικά, ναι. Μέσα στο σπίτι, όταν εξοργίζομαι κάνω τολμηρά πράγματα, όπως ας πούμε σπάω το παράθυρο με ένα φτυάρι.
Μ.Μ. Αυτό θα πει θάρρος!
Σ. ΝΤ. Αλλά συνήθως κρατά δέκα λεπτά και αμέσως μετά νιώθω και πάλι ασήμαντος.
Μ.Μ. Και τι άλλα ελαττώματα έχεις;
Σ. ΝΤ. Εγώ; Δεν έχω ελαττώματα!
Μ.Μ. *(Γελώντας)* Μόλις είπες ότι είσαι δειλός. Αυτό είναι ελάττωμα!
Σ. ΝΤ. Α, μπορεί να είναι ελάττωμα ή χάρισμα – εξαρτάται. Είμαι δειλός για να πάω στον πόλεμο. Αλλά μπορεί να είναι υπέροχο να είσαι δειλός όταν ζωγραφίζεις.
Μ.Μ. Αποκλείεται! Εξάλλου η ζωγραφική σου δεν είναι διόλου δειλή. Δεν νομίζω ότι θα ήταν υπέροχο για έναν ζωγράφο το να είναι δειλός!
Σ. ΝΤ. Μπορεί να μην είναι δειλή αλλά είναι παραστιλβωμένη κι αυτό είναι μια μορφή δειλίας.
Μ.Μ. Τι εννοείς «παραστιλβωμένη»;
Σ. ΝΤ. Είναι ένα είδος ζωγραφικής που δεν έχει γενναιότητα. Το τελείως αντίθετο.
Μ.Μ. Εγώ βρίσκω τη ζωγραφική σου θαρραλέα.
Σ. ΝΤ. Οι ιδέες ενδεχομένως είναι, η τεχνική όχι. …Και τα δικά σου ελαττώματα; Εσύ έχεις κάποιο;
Μ.Μ. Είμαι τεμπέλα.
Σ. ΝΤ. Αυτό δεν είναι ελάττωμα. Η τεμπελιά μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία. Δεν κάνεις τίποτε. Κι επειδή περνάς μεγάλο διάστημα άπραγος τελικά κάνεις κάτι πολύ δυνατό και γεμάτο νόημα… Τώρα, μια από τις αγαπημένες μου ερωτήσεις. Τι θα έκανες αν είχες τη δύναμη να ελέγξεις το πεπρωμένο σου;
Μ.Μ. *(Νεύοντας)* Για μένα το σημαντικό είναι να ξεπεράσω τον φόβο μου για τον θάνατο. Ίσως να ήθελα να πάψω να είμαι ηθοποιός. Θα ήθελα να ασχοληθώ με κάτι βαθύτερο, να με προετοιμάσω για άλλα καθήκοντα που θα ήταν περισσότερο σημαντικά. Θα ήθελα να κάνω κάτι για τη χώρα μου… Θα ήθελα όλος ο κόσμος να γνωρίσει και να αγαπήσει την Ελλάδα, να μάθει τη δύναμη και την ομορφιά του λαού μας. Ίσως και να ήθελα να ιδρύσω ένα θέατρο στην Ελλάδα, μια στέγη για νέους συγγραφείς. Ναι, αυτό θα μου άρεσε – να ξανακερδίσει η Ελλάδα τη σπουδαία της θέση στη λογοτεχνία και τις τέχνες. Ή ίσως να ήθελα να μπω στην πολιτική. Ξέρεις, προέρχομαι από πολιτική οικογένεια. Ο παππούς μου ήταν δήμαρχος Αθηναίων για 30 χρόνια, ο πατέρας μου βουλευτής, εδώ και πολλές γενιές όλοι στην οικογένεια εμπλεκόμαστε στην πολιτική… Θα ήθελα η ζωή μου να πάρει μια νέα τροπή. Ξέρεις, δεν βρήκα ακόμη τον δρόμο μου. Γι' αυτό νιώθω ότι είναι πια καιρός για…
Σ. ΝΤ. Για μια μετάβαση;
Μ.Μ. Ναι, για μια μετάβαση. Θέλω να αλλάξω. *[Νεύει]* Δεν είμαι ικανοποιημένη με ό,τι έγινα. Αλλά είναι τόσο σοβαρά όλα αυτά! Ας πούμε κάτι διασκεδαστικό. Λοιπόν, γιατί δεν παίζουμε το παιχνίδι της αλήθειας; Ποιος στ' αλήθεια είσαι και ποια στ' αλήθεια είμαι;
Σ. ΝΤ. Εγώ είμαι ο Πολυδεύκης, ξέρεις, ο αδελφός του Κάστορα. *[Γελάνε κι οι δύο]* Ας πούμε ότι είμαι ο θεϊκός Πολυδεύκης. *[Η Μις Μερκούρη συνεχίζει να γελά]* Τουλάχιστον, σε έκανα να γελάσεις!
Μ.Μ. Α, ναι! Λατρεύω τον «θεϊκό Πολυδεύκη»!
Σ. ΝΤ. Και η Μελίνα Μερκούρη, ποια είναι;
Μ.Μ. Εντάξει, είμαι ο Μέρκιουρι *(Ερμής)*, ο θεός του εμπορίου – κι αν δεις την ταινία μου «Τοπκαπί», θα δεις ότι επίσης είμαι ο Ερμής, ο αρχηγός των κλεφτών! A

1. «I am a Peeping Tom», επί λέξει: ο Νταλί αναφέρεται στην ομώνυμη ταινία του Michael Powell (1960) όπου ο «ματάκιας» δολοφόνος απολαμβάνει να παρατηρεί την έκφραση των γυναικών την ώρα τις δολοφονεί.

2. Faena, όρος της ισπανικής ταυρομαχίας που σημαίνει την τελευταία σειρά περασμάτων του ταυρομάχου πριν σκοτώσει τον ταύρο. Ομοίως στη συνέχεια της παραγράφου, τα «μπράβο» και τα «αυτιά του ταύρου» είναι τεχνικές που εφαρμόζει ο ταυρομάχος στην αρένα.

3. Ο Πιερ Μεντές-Φρανς ήταν Γάλλος πολιτικός της ριζοσπαστικής αριστεράς. Συμμετείχε στην αντίσταση κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, χρημάτισε σε πολλά σημαντικά κρατικά αξιώματα έπειτα και υπήρξε από τους σοβαρότερους επικριτές της αποικιοκρατίας.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

#foudouniamono

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΓΕΥΣΗ, ΓΙΑ ΑΥΘΕΝΤΙΚΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ!

Τα **Foudounia** σε προσκαλούν να φτιάξεις μαζί τους
το μεγαλύτερο gallery αυθεντικών στιγμών στο Instagram.

1. **ΒΓΑΛΕ** φωτογραφία τη δική σου αυθεντική στιγμή,
με τα Foudounia σε πρώτο ΠΛΑΝΟ.
2. **ΑΝΕΒΑΣΕ** την στο Instagram με mention @foudounia_official και #foudouniamono
& κέρδισε πλούσια δώρα!

★ Βάλε τους φίλους σου να κάνουν το ίδιο... και κέρδισε περισσότερα!

Ακολούθησέ μας για περισσότερους
Διαγωνισμούς & Foudounia-νίστευτα νέα!

Elvis Costello

Να συνεχίσουμε να είμαστε μεγαλόψυχοι

Τον λένε Ντίκλαν Πάτρικ ΜακΜάνους αλλά στη σκηνή, στα ηχεία και στις καρδιές μας ονομάζεται Elvis Costello. Το νέο του άλμπουμ, *«Hey Clockface»*, κυκλοφορεί σε όλο τον κόσμο και στην Ελλάδα από τη Minos EMI, a Universal Music Company με την υποστήριξη του Athens Voice 102.5 στις 30 Οκτωβρίου. Τουτ τουτ, ντριν ντριν... και μια ζεστή φωνή που διαλύει το άγχος, ξεκινά μια εξομολογητική συζήτηση.

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ** - Φωτό: **RAY DI PIETRO**

Kalispera! Χαχά! Είναι τα μόνα ελληνικά που κατέχω αυτή τη στιγμή.

Μήπως το έμαθες στην Ελλάδα; *(γέλια)* Γιατί έχεις έρθει! Θυμάσαι πώς ήταν το πρώτο σου ταξίδι στη χώρα μας; Ήμουν 14 και αποβιβάστηκα από ένα πολεμικό πλοίο. Το ξέρω ότι ακούγεται περίεργο, αλλά ήμουν σε εκπαιδευτική εκδρομή με το σχολείο μου και με άλλους συμμαθητές από τη γειτονιά μου, ανεβήκαμε σε ένα πολεμικό πλοίο του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, το οποίο μετατράπηκε σε «πλεούμενο σχολείο» και έτσι ξεκινήσαμε για αυτή την περιπέτεια γύρω στη Μεσόγειο. Μας «χτύπησε» μια τρομερή καταιγίδα στον κόλπο του Biscay και ήμουν από τους λίγους που δεν τους έπιασε ναυτία – έχω μεγάλη αντοχή όταν βρίσκομαι στη θάλασσα. Όλα τα μαθήματα είχαν ακυρωθεί για τις επόμενες τρεις μέρες, οπότε δεν καταφέραμε να κάνουμε και πολλά μετά από αυτό, εκτός των λιμανιών που επισκεφτήκαμε. «Δέσαμε» Γιβραλτάρ, στη Βαλέτα, στη Μάλτα, και τελικά στο λιμάνι του Πειραιά απ' όπου φυσικά πήραμε λεωφορείο και επισκεφτήκαμε τα αξιοθέατα της αρχαίας Αθήνας, όσα προλαβαίναμε να δούμε σε μια μέρα... Μετά πάλι φύγαμε για τον επόμενο προορισμό. Είναι κάτι που μου έχει μείνει στο μυαλό, εγώ δηλαδή ως έφηβος να στέκομαι πάνω σε αποβάθρες. Αυτό είναι κάτι πολύ γνώριμο και για την οικογένειά μου, ειδικά τον παππού μου. Θα έλεγα κάτι σαν οικογενειακή φιλοδοξία, το να είμαι πάνω σε πλοίο, ταξιδεύοντας οπουδήποτε, αλλά δεν κατάφερα να το ξανακάνω, μόνο τότε ως παιδί. Δεν ξανά ήρθα στην Ελλάδα, μέχρι το... δεν θυμάμαι πολύ καλά. Ήταν το 1992; Δεν είμαι σίγουρος. Εσύ θα μου πεις ίσως τι χρονιά ήταν...

Ήταν το 1996... Σε ένα ποδοσφαιρικό στάδιο ποδοσφαίρου, νομίζω του Παναθηναϊκού, επίσης δεν είμαι σίγουρος. Τέλος πάντων, ήταν ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, όπου παίξαμε μαζί με τον Lou Reed και τον David Bowie και ήταν πραγματικά εκπληκτικά! Νομίζω πως αυτό είναι και το μοναδικό μου σόου στην Ελλάδα, μέχρι τη στιγμή που γυρίσαμε και παίξαμε με τον Allen Toussaint, νομίζω το 2007. Ήταν ένα υπέροχο βράδυ, θα το θυμάμαι ως μια από τις πιο συναρπαστικές εμπειρίες όλων των εποχών. Ο Allen ήταν απλά ενθουσιασμένος και μόνο με την τοποθεσία. Η τοποθεσία όπου έγινε η συναυλία ήταν εκπληκτική, αυτό το υπέροχο ιστορικό θέατρο! Ο Allen ταξίδεψε στον κόσμο πιο πρόσφατα. Μετά τον τυφώνα Κατρίνα, και αφού έφυγε και ξαναγύρισε στη Νέα Ορλεάνη, έγινε ένας από τους πιο κοσμογυρισμένους μουσικούς. Τα τελευταία του χρόνια έπαιζε με εμάς, ή με άλλες μπάντες ή solo σε διάφορα μέρη στον κόσμο που και εγώ ακόμα δεν έχω επισκεφθεί. Αυτή ήταν μια ειδική περίσταση, λοιπόν, να μοιραστώ τη σκηνή μαζί του στην Αθήνα, ήταν πραγματικά κάτι ιδιαίτερο.

Από το 1996 στο 2020 έχουν περάσει κάμποσα χρόνια. Συνεχίζουμε να σε ακούμε, φανατικά κάποιοι από μας, και τώρα έρχεσαι με ένα νέο δίσκο, το «Hey Clockface». Να σου πω ότι ακούω συνεχώς το «No Flag», θεωρώ ότι είναι ένα από τα πιο δυνατά τραγούδια του. Γιατί επέλεξες αυτή τη στιγμή για να ηχογραφήσεις ένα τραγούδι με τέτοιο «ωμό» ήχο; Έτσι ένιωθα τη μέρα εκείνη που έγραψα αυτό το τραγούδι και πήγα στο Ελσίνκι να προσπαθήσω να βρω έναν τρόπο να παίξω ελεύθερα, χωρίς κανόνες, χωρίς μπάντα, μονάχα δουλεύοντας με έναν νεαρό μηχανικό – ο οποίος είχε μια ελεύθερη, καινούρια ιδέα για τον τρόπο που ηχογραφούσα. Είναι ένα απλό τραγούδι... για το ο ποίο προσπαθήσαμε να βρούμε έναν αυθεντικό τρόπο να κάνουμε την ηχογράφηση και νομίζω πως το πετύχαμε.

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία στο άλμπουμ «Hey Clockface». Ποιες είναι οι διάφορες πτυχές του εαυτού σου ή οι διάφορες πτυχές της πραγματικότητας που θέλεις να εκφράσεις; Πιστεύω πως είναι αυτό ακριβώς. Κανένας μας δεν μπορεί να μένει στην ίδια κατάσταση, με την ίδια διάθεση, με το ίδιο συναίσθημα όλη την ώρα. Οπότε, αυτά τα τραγούδια είναι γραμμένα, κατά κύριο λόγο, πολύ κοντά το ένα με το άλλο. Αντανακλούν πολλές διαφορετικές ιστορίες, διαφορετικούς χαρακτήρες, δικών μου ή άλλων ανθρώπων... Απλά προσπάθησα να βρω τη μουσική για να το αντιπροσωπεύσω όλο αυτό όσο πιο καθαρά μπορώ. Είχα τη μεγάλη τύχη να πάω στο Παρίσι και να ηχογραφήσω εκεί με κάποιους εξαιρετικούς μουσικούς που τους είχε μαζέψει ο Steve Nieve, ο οποίος διευθύνει την μπάντα από το πιάνο. Και μετά ένας φίλος μου έστειλε από τη Νέα Υόρκη τη μουσική πάνω στην οποία είχα τη δυνατότητα να ηχογραφήσω, εδώ στο σπίτι, και κάπως έτσι είχαμε έναν ολόκληρο δίσκο από πολλά διαφορετικά σκηνικά.

Σκεφτόμουν τον τίτλο του νέου άλμπουμ «Hey Clockface» και τη σχέση σου με τον χρόνο... Αλήθεια, πώς ορίζεις την έννοια του χρόνου; Θα έλεγα ότι πρόκειται για ένα σχετικά εύθυμο τραγούδι, παίζεται με πολύ χαρούμενο τρόπο. Το να παίρνεις μια μορφή ενός τραγουδιού που ίσως υπήρξε τη δεκαετία του 1920 ή του 1930 και να το «ζωντανεύεις», να το φέρεις στο τώρα, στο σήμερα... Για παράδειγμα, σκέφτομαι εκείνη τη στιγμή όταν κάθεται κάποιος και περιμένεις την αγαπημένη ή τον αγαπημένο σου, όποια ή όποιος κι αν είναι, να φτάσει και το ρολόι πηγαίνει πολύ αργά ή πολύ γρήγορα όταν είναι η ώρα για να φύγουν. Είναι κατά κάποιο τρόπο μια κάπως φαντασιόπληκτη ιδέα, η εντύπωση δηλαδή ότι το ίδιο το ρολόι είναι και ο πραγματικός αντίπαλος. Αυτή είναι η γενική ιδέα. Δεν πιστεύω όμως πως είναι ένα τραγούδι που μιλάει για τον τρόμο του χρόνου που κάποιοι άνθρωποι αισθάνονται, αν εξαιρέσεις την ηλικία που είμαι. Όπως επίσης αν ακούσεις ένα άλλο τραγούδι σε αυτόν τον δίσκο το «What Is It That I Need That I Don't Already Have», που ίσως λέγαμε ότι έχει να κάνει με την αχαριστία, με τη γνώση ότι όλοι είμαστε «ένοχοι» να λέμε ότι ίσως υπάρχει κάτι καλύτερο πέρα από αυτό τον τοίχο, από αυτή την πόρτα, στο επόμενο δωμάτιο, με τον επόμενο άνθρωπο. Αυτό είναι κάτι που μπορεί να σε φέρει γρήγορα κοντά στη μιζέρια και την απογοήτευση, ή και στην ικανοποίηση. Οπότε είναι και αυτό ένα τραγούδι για τον χρόνο, απλά δεν αναφέρεται το ρολόι.

Τι χρειαζόμαστε που δεν έχουμε ήδη... Μήπως εμπειρίες, ταξίδια... Αλήθεια, μπορείς να μου πεις ποιο είναι το ομορφότερο μέρος που έχεις δει ποτέ; Νομίζω πως είναι δύσκολο να συγκρίνω. Διότι, καμιά φορά, μπορείς να βρεις ομορφιά ακόμα και σε ένα γυμνό τοπίο. Πάντα έβρισκα τη δυτική πλευρά του νησιού όμορφη. Δεν είναι ένα όμορφο τοπίο όπως οι περισσότεροι άνθρωποι το φαντάζονται. Μερικές φορές ένα πιο «σκληρό» τοπίο είναι και το πιο όμορφο. Ή όταν τα σύννεφα είναι πολύ χαμηλά... ή όταν βρέχει, το λατρεύω αυτό. Άλλοι άνθρωποι μπορεί να ψάχνουν για τον ήλιο, ή το ηλιοβασίλεμα ή έναν φοίνικα, εγώ όμως βλέπω κάτι διαφορετικό. Και μου αρέσουν, συγκεκριμένα, οι δρόμοι, όπου ίσως δεν υπάρχει καθόλου ομορφιά, αλλά είναι γεμάτοι με ζωή. Περισσότερο ευτυχής είμαι όταν είμαι μαζί με την οικογένειά μου, οπουδήποτε και να είμαστε, αρκεί να είναι καλά και ευτυχισμένοι και να κάνουν αυτό που θέλουν να κάνουν. Δεν έχω την ανάγκη να βρίσκομαι κάπου συγκεκριμένα. Ευτυχώς γιατί έτσι κι αλλιώς δεν μπορώ να πάω πουθενά αυτήν τη στιγμή. Χαχά... Δεν αισθάνομαι πως είναι κάτι δύσκολο για εμένα, το να μην ταξιδεύω, αν σκεφτείς ότι το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου ταξιδεύω, δεν θα μου ράγιζε και τόσο η καρδιά αν δεν ξαναέβγαινα από το σπίτι... Το ξέρω ότι κάποια στιγμή θα πρέπει να γυρίσω στη δουλειά μου, σε αυτό που συνήθως κάνω, να παίζω σε συναυλίες και να ταξιδεύω. Αλλά αυτή τη στιγμή το να περνάω τον χρόνο μου στο σπίτι είναι κάτι πολύ ικανοποιητικό και πολύ όμορφο, το να είμαι, δηλαδή, κάθε μέρα με τους μικρούς μου γιους, να βλέπω ταινίες, να κάνω ένα δίσκο, να ολοκληρώσω αυτόν το δίσκο το «Hey Clockface», να γράφω ολοκαίνουρια τραγούδια, που ελπίζω, να μπορέσουμε να σας παρουσιάσουμε την επόμενη χρονιά. Όλα αυτά είναι ένα μεγάλο δώρο που δεν το περίμενα, αλλά έγινε λόγω αυτής της κρίσιμης κατάστασης που περνάμε.

Τι έκανες κατά τη διάρκεια του lockdown; Απέκτησες κάποιο καινούργιο χόμπι; Δουλεύεις αυτή τη στιγμή πάνω σε κάτι; Δεν είμαι ο κατάλληλος άνθρωπος για χόμπι. Ήμουν σε περιοδεία όταν τα πράγματα έγιναν σαφώς πιο δύσκολα. Και τότε αρχίσαμε να βλέπουμε άδειες θέσεις σε συναυλίες που γνωρίζαμε πως είναι sold out, οπότε καταλάβαμε ότι ο κόσμος θα αγχωνόταν να έρθει στη συναυλία, κι έτσι μετά το σόου στο Λονδίνο, αποφάσισα ότι θα ήταν ανευθυνότητα εκ μέρους μου να συνεχίσω να βάζω σε κίνδυνο την μπάντα μου και το κοινό. Μετά βγήκε και η ανακοίνωση ότι θα κλείσουν τα σύνορα σε λίγες μέρες, οπότε έπρεπε αναγκαστικά να γυρίσω στην οικογένειά μου. Μετά από αναγκαστική καραντίνα, πήγα μαζί τους σε ένα κάμπινγκ στη Νήσο Βανκούβερ, όπου μείναμε σε ένα μικρός μέρος, που κανονικά δεν είναι για να μένεις συνέχεια. Ήταν περισσότερο ένα μέρος που θα φύγεις το πρωί και θα γυρίσεις το βράδυ. Αλλά εμείς ήμασταν όλη μέρα εκεί. Εκτός από ένα πανέμορφο μονοπάτι μέσα στο δάσος, το οποίο μπορούσαμε να περπατήσουμε, καθώς παρέμεινε ανοιχτό σε σχέση με τα περισσότερα πάρκα που ήταν κλειστά. Αυτό το συγκεκριμένο έμεινε ανοιχτό, οπότε ήμασταν πολύ τυχεροί που μπορούσαμε να πηγαίνουμε βόλτα στον καθαρό αέρα. Σύντομα βρέθηκα να ανασκοπώ τα τραγούδια που είχα ηχογραφήσει περίπου τρεις εβδομάδες νωρίτερα, μετά έγραφα και έγραφα και έγραφα. Όπως επίσης επικοινωνούσα με τους φίλους μου για να σιγουρευτώ πως είναι καλά, με τη μητέρα μου που ζει στην Αγγλία, είναι 93, και με όσους μπορούσα να κρατήσω επαφή. Δεν αισθανόμουν να δυσκολεύομαι να ζω με αυτόν τον τρόπο. Το ξέρω πως είναι διαφορετικό αν ζεις σε μια πολύ πυκνοκατοικημένη πόλη, οπότε ανησυχούσα για τους φίλους μου στη Νέα Υόρκη και στο Λονδίνο.

Ζεις μαζί με την Diana Krall εδώ και πολλά χρόνια. Με ποιον τρόπο σε έχει επηρεάσει δημιουργικά και πώς πιστεύεις ότι την έχεις εσύ επηρεάσει; Δεν πιστεύω πως επηρεάζει ένας τον άλλον σχεδόν καθόλου, θα έλεγα. Εννοώ πως έχουμε τελείως διαφορετικά ερε-

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΕΥΤΥΧΗΣ ΕΙΜΑΙ ΟΤΑΝ ΕΙΜΑΙ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ, ΟΠΟΥΔΗΠΟΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ, ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ

Αποκλειστική συνέντευξη στην ATHENS VOICE

θίσματα στη μουσική, διαφορετικές ικανότητες. Είναι ερμηνεύτρια, κάτι που απαιτεί τεράστια συγκέντρωση και πρεμία για να φτάσεις βαθιά μέσα σε ένα τραγούδι, για να βρεις κάτι νέο και αυθεντικό σε ένα τραγούδι που ίσως κυκλοφόρησε στο παρελθόν. Πολλοί άνθρωποι τραγουδάνε, αλλά μένουν στην επιφάνεια της σύνθεσης και στην πραγματικότητα τραγουδάνε αντιγράφοντας κάποιον άλλον. Η Diana δεν το κάνει αυτό... Την έχω παρακολουθήσει αρκετά, ειδικά φέτος, να «συναρμολογεί» τη μουσική της, ήμουν εκεί αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι επηρέασα το αποτέλεσμα όπως και να έχει. Έχουμε σίγουρα γράψει υπέροχα τραγούδια μαζί. Ο τρόπος που η Diana επηρεάζει εμένα έχει να κάνει με την παρουσία της αγάπης της στη ζωή μου και όχι με τις μουσικές μου επιλογές. Έχω καλύψει πολύ έδαφος τα χρόνια που είμαστε μαζί, όπως και αυτή ήταν πάντα πολύ ενθαρρυντική προς εμένα και προς ό,τι έκανα. Και πάντα χαιρόμουν να της παίζω τα τραγούδια, αυτά που είχα ολοκληρώσει. Και οι δυο το κάνουμε αυτό. Είναι μια στιγμή που μας αρέσει.

Τι κάνεις για να φορτίσουν οι δημιουργικές σου μπαταρίες; Δεν είμαι σίγουρος. Δεν ξέρω, γιατί η ζωή συνήθως κινείται τόσο γρήγορα, με όλα αυτά τα ταξίδια και τις παραστάσεις. Έτσι γίνονται τα πράγματα τα τελευταία 40 χρόνια. Μερικές φορές ίσως νιώσω ότι δεν έχω κάποια ώθηση για να γράψω ή δεν υπάρχει κάτι νέο να πω. Αλλά συνήθως περνάει, δεν αγχώνομαι γι' αυτό, γιατί θεωρώ πως αυτός θα ήταν ο καλύτερος τρόπος για να παραλύσω. Τώρα, που σταμάτησα να ταξιδεύω για λίγο καιρό υποχρεωτικά, θα έλεγα ότι δεν έχω ξανακάνει τόσο πολλή δουλειά όσο έκανα τους τελευταίους 6-7 μήνες. Νομίζω από τότε που ήμουν 22. Στην πραγματικότητα πολλή περισσότερη απ' όταν ήμουν 22. Με τη διαφορά ότι έπαιζα συνέχεια σε παραστάσεις, όταν ήμουν 22-23. Αυτή τη στιγμή δεν το κάνω αυτό, οπότε σίγουρα μπορώ να καταφέρω περισσότερα εφόσον δεν είμαι όλη την ώρα πάνω σε αεροπλάνα και λεωφορεία, εννοώ ότι κοιμάμαι στο δικό μου κρεβάτι κάθε βράδυ. Για όσο λοιπόν διαρκέσει αυτή η κατάσταση, πιστεύω πως είναι πολύ σημαντικό να συνεχίσουμε να είμαστε μεγαλόψυχοι, να συνεχίσουμε να επικοινωνούμε με τον κόσμο, είτε για να βεβαιωθούμε πως όλοι είναι καλά είτε για να τους στείλουμε μουσική, που ίσως κάπως χρησιμεύσει σε κάποιον. Αυτό είναι κάτι που πάντα προσπαθούμε να κάνουμε. Αν όλα πάνε καλά, στο τέλος θα έχουμε πολύ μεγαλύτερο ρεπερτόριο, με πολλά νέα τραγούδια να παίξουμε. Θα είναι συναρπαστικά.

Αν ο 23χρονος εαυτός σου μπορούσε να σε δει τώρα, αυτός με το «My Aim Is True», τι θα σκεφτόταν; Και τι θα σκεφτόσουν εσύ γι' αυτόν; Θα έλεγα ότι ο 23χρονος εαυτός μου ίσως έμενε έκπληκτος που είμαι ακόμα ζωντανός, ή μάλλον ο 25χρονος εαυτός μου σίγουρα θα έμενε έκπληκτος που είμαι ακόμα ζωντανός. Ο 23χρονος εαυτός μου θα χαιρόταν πολύ που κατάφερα να κάνω μια καριέρα 40 χρόνων στη μουσική, που ήταν πάντα αυτό που ήθελα να κάνω. Αυτό που ήθελα είναι να γράφω τραγούδια, πότε δεν είχα σκοπό να γίνω τραγουδιστής, αλλά κανένας άλλος δεν θα μπορούσε να πει τα τραγούδια μου, επειδή είναι πολύ ασυνήθιστα και σε κάποιες περιπτώσεις αρκετά δύσκολα για να τα τραγουδήσεις. Μπορεί να μη φαίνονται έτσι όταν τα ακούς, αλλά θα πρέπει να προσπαθήσεις να τα τραγουδήσεις για να καταλάβεις πόσο δύσκολα είναι. Υπάρχουν πολλά πράγματα για τα οποία είμαι ευγνώμων. Κυρίως το ότι είμαι υγιής αυτή τη στιγμή και η μικρή δυσάρεστη εμπειρία των δύο τελευταίων ετών ανήκει πια στο παρελθόν. Διατηρώ φιλικές σχέσεις 40 ή και περισσότερων χρόνων με δύο μουσικούς, όπως και με άλλους πολλούς συναδέλφους που έχουμε παίξει μαζί, και είμαι πραγματικά πολύ χαρούμενος που μοιράστηκα τον χρόνο μου μαζί τους. Και ακόμα δεν έχει τελειώσει. Υπάρχουν πολλές σκέψεις, μεγάλες εκπλήξεις, που θα έρθουν πολύ σύντομα, όχι μόνο το «Hey Clockface». Αν, λοιπόν, ο 23χρονος εαυτός μπορούσε να με δει, σίγουρα θα ήταν χαρούμενος που δεν βασίστηκα μόνο σε ένα τραγούδι 40 χρόνια πριν, για να φτιάξω μια καριέρα. Προσπαθώ να σκέφτομαι το επόμενο τραγούδι. Και βλέπω πως όλα εκείνα τα παλιά τραγούδια έχουν σημασία και τώρα. Γιατί όντως έχουν σημασία για εμένα αλλιώς δεν θα τα τραγουδούσα. Αυτή είναι η απάντηση.

www.athens voice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

Σε ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σου... Σε ευχαριστώ για τη συζήτηση, ελπίζω να είσαι καλά και τα πράγματα να γίνουν καλύτερα σύντομα και να υπάρξει μια ακόμα ευκαιρία να παίξουμε στην Αθήνα ή κάπου αλλού στην Ελλάδα. **A**

Ερατώ Κουτσουδάκη

Με αφορμή την covidfree έκθεση για τον Μίκη Θεοδωράκη την οποία ετοιμάζει στο **Μέγαρο Μουσικής Αθηνών,** η μουσειολόγος & αρχιτέκτων που έχει επιμεληθεί μερικές από τις πιο επιτυχημένες, πρόσφατες θεματικές διοργανώσεις μιλά για τις αλλαγές που επέφερε η πανδημία στη δουλειά της, για το σύγχρονο πρόσωπο των Μουσείων αλλά και για τις πλανητικές γειτονιές στις πόλεις του μέλλοντος και την ιδιότυπη ομορφιά της Αθήνας.

«Η διαχείριση της Ιστορίας είναι πολιτική υπόθεση»

Της **ΙΣΜΑΣ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ - Φωτ**ογραφία: **ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΕΡΟΛΥΜΠΟΣ**

Η συνάντησα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, την ημέρα που ξεκινούσαν οι εργασίες για το στήσιμο της έκθεσης **«Ο Γαλαξίας του Μίκη Θεοδωράκη»** την οποία έχει ανακοινώσει ήδη το Υπουργείο Πολιτισμού και τα εγκαίνιά της αναμένονται στις αρχές Νοεμβρίου. Τη διοργάνωση έχει αναλάβει ο Σύλλογος Οι Φίλοι της Μουσικής –δεδομένου ότι το ογκωδέστατο Αρχείο του συνθέτη φυλάσσεται υπό την εποπτεία του στη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη»– και η Ερατώ Κουτσουδάκη υπογράφει την επιμέλεια.

Παρά τον όγκο της δουλειάς δεν είναι η μοναδική της ασχολία αυτό τον καιρό. Παράλληλα, εκπονεί τη μελέτη επανέκθεσης του Βοτανικού Μουσείου του Εθνικού Κήπου αλλά και την αντίστοιχη του Μουσείου Ορυκτών και Πετρωμάτων. Έχοντας σπουδάσει αρχιτεκτονική στο Μετσόβιο και μουσειολογία στο ΑΠΘ ασχολείται με τον εκθεσιακό σχεδιασμό τα τελευταία 15 χρόνια συμμετέχοντας ενεργά στον δημόσιο λόγο για τη μουσειακή πραγματικότητα της Ελλάδας. Η μόνιμη έκθεση του Βιομηχανικού Φωταερίου στο Γκάζι, η μελέτη για το Μουσείο Μαρία Κάλλας του Δήμου Αθηναίων περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στο υλοποιημένο έργο της ενώ ανάμεσα στις περιοδικές διοργανώσεις συναντά κανείς τίτλους όπως «Η μεγάλη πρόκληση, 90 χρόνια Φράγμα Μαραθώνα», «Άνθρωποι και Εργοστάσια-Βιομηχανική Ελευσίνα», «160 χρόνια made in Greece» κ.ά.

Δυναμική επαγγελματίας, σύζυγος του γνωστού φωτογράφου, αρχιτέκτονα και εικαστικού Γιώργη Γερόλυμπου και μητέρα δύο μικρών παιδιών, καλείται καθημερινά να ανταπεξέλθει στους πολλούς ρόλους της σύγχρονης γυναίκας. Με αφορμή την covid free έκθεση του Θεοδωράκη που επιμελείται, μιλά για τις αλλαγές που επέφερε η πανδημία στη δουλειά της, για το σύγχρονο πρόσωπο των Μουσείων, για τις πλανητικές γειτονιές στις πόλεις του μέλλοντος αλλά και για την ιδιότυπη ομορφιά της Αθήνας και το «μυστικό» του Εθνικού Κήπου...

Πώς αρχίζετε, αλήθεια, να φτιάχνετε μια καινούρια έκθεση; Τι σας κινητοποιεί; Καταδύομαι. Κατεβάζω ό,τι σχετικό έχει γραφτεί και μελετώ σε βάθος το υλικό. Αναζητώ ανθρώπους που έχουν βιωματική σχέση με το θέμα και μέσα απ' αυτό το πέλαγος των πληροφοριών προσπαθώ να απομονώσω τι είναι αυτό, τελικά, το οποίο έχει για μένα ενδιαφέρον για ένα πράγμα που, προτού εμπλακώ, μου φαινόταν έως και αδιάφορο... Δεν είχα σκεφθεί ποτέ, ας πούμε, ότι το Φράγμα του Μαραθώνα κρύβει τέτοιους θησαυρούς οπότε, ναι, αν κάποιος με ρωτούσε πριν από δύο χρόνια τι μ' ενδιαφέρει απ' αυτό, πιθανώς θα απαντούσα «τίποτα». Δεν μπορώ να πω το ίδιο για τον Μίκη Θεοδωράκη που είναι μια τρομερή περίπτωση, ένα «φυσικό φαινόμενο», για να δανειστώ μια φράση του Χρήστου Χωμενίδη. Σε όλες, όμως, τις προηγούμενες περιπτώσεις, της Κάλλας εξαιρουμένης, στη διάρκεια της κατάδυσης προσπαθώ να βρω ανθρώπους που υπήρξαν σ' αυτή την ιστορία και δεν έχουν μείνει στη συλλογική μνήμη, μικρές ιστορίες που δεν έχουν γραφτεί στη μεγάλη, και είναι πράγματι σαν να τους συναντώ και να μου δίνουν το χέρι να τους

▲ **Industrial Gas Museum**
Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου, μόνιμη έκθεση στους χώρους του παλαιού εργοστασίου, νυν Τεχνόπολη. Τα εγκαίνια έγιναν το 2013. Για το έργο συγκροτήθηκε πολυμελής διεπιστημονική ομάδα. (Μουσειογραφικός σχεδιασμός και επιμέλεια, διοίκηση έργου: Ερατώ Κουτσουδάκη)

◀ **Callas Olympia**
Μικρή μόνιμη έκθεση αφιερωμένη στη Μαρία Κάλλας, στο φουαγιέ του θεάτρου ΟΛΥΜΠΙΑ, που εγκαινιάστηκε το 2019. Είχε προηγηθεί, το 2014, μελέτη για το Μουσείο Μαρία Κάλλας του Δήμου Αθηναίων, σε νεοκλασικό της οδού Μητροπόλεως 44, σε συνεργασία με τη μουσειολόγο Ανδρομάχη Γκαζή και τον μουσικολόγο Αλέξανδρο Χαρκιολάκη. (μουσειογραφικός σχεδιασμός και επιμέλεια: Ερατώ Κουτσουδάκη)

www.athens voice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

τραβήξω έξω. Οπότε, έτσι νομίζω ότι το πιάνω. Μαζί με τα εργαλεία της δουλειάς μου, φυσικά, που μου προσφέρουν τα μέσα για την ίδια την κατάδυση. Ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζουμε βιωματικά μια έκθεση, γράφουμε, δηλαδή, το σενάριο μιας ιστορίας που θα στηθεί στον χώρο, το πώς το σενάριο αυτό θα πάρει σάρκα και οστά, οι αλληλουχίες των αναγκαίων εργασιών, το πώς διαχειρίζεσαι τον προϋπολογισμό αλλά και το πώς θα κάνεις τον εργοδότη σου κοινωνό και συμμέτοχο. Ε, όλ' αυτά αποκτώνται με την εμπειρία σταδιακά και είναι διαδοχικά «πουκάμισα» που φοράς και δεν σε δεσμεύουν αλλά σε βοηθούν…

Στην περίπτωση του Θεοδωράκη δουλεύετε διαφορετικά; Εν προκειμένω η πίεση του χρόνου σε σχέση με τον αχανή όγκο του υλικού ήταν σχεδόν φοβιστική. Νομίζω, όμως, ότι έχουμε έρθει πλέον σ' έναν λογαριασμό. Η διαφορά είναι ότι εδώ δεν έπεσα να καταδυθώ «άοπλη» στα βράχια, είχα την καθοδήγηση της διευθύντριας της Μουσικής Βιβλιοθήκης, Στεφανίας Μεράκου, και της υπεύθυνης του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής, Βάλιας Βράκα, οπότε σε μεγάλο βαθμό η επιστημονική τους επιμέλεια υπέδειξε ό,τι ήταν σημαντικό για να στήσω την αφήγησή μου, πράγμα λίγο διαφορετικό από τις προηγούμενες περιπτώσεις. Επίσης, κάτι που θα φανεί μετά, δεν μπορώ τώρα να το αξιολογήσω όπως πρέπει, είναι ότι πρόκειται για τη μοναδική φορά που καλούμαι να διαχειριστώ το έργο ενός ανθρώπου ο οποίος ζει και βασιλεύει ακόμη. Γενικά το αποφεύγω γιατί είναι δύσκολο να επιμεληθείς τη δουλειά και τη ζωή κάποιου ο οποίος έχει απόλυτη άποψη και είναι εκεί για να σου την πει κιόλας. Ελπίζω να τον ικανοποιήσει το αποτέλεσμα…

Σ' όλο αυτό το υλικό του αρχείου του συνθέτη υπήρξε, άραγε, κάποιο τεκμήριο που σας εντυπωσίασε ιδιαίτερα; Η ζωή του ολόκληρη μ' εντυπωσίασε. Ομολογώ ότι δεν ήξερα πολλά. Δεν ξεκίνησα την έκθεση ως apriori θαυμάστρια του έργου του Θεοδωράκη. Ωστόσο, η περίπτωσή του με συγκλόνισε. Αν έπρεπε να επιλέξω, θα στεκόμουν σε μια σειρά τεκμήρια που δείχνουν ότι τόσο ο ίδιος όσο και ο πατέρας του, από τα πρώτα κιόλας χρόνια, διατηρούν την παραγωγή του έργου του, τα προσωπικά του αντικείμενα, ό,τι έχει καταγραφεί γι' αυτόν, με τρόπο που σου δίνει την εντύπωση πως είχαν εξαρχής συνειδητοποιήσει ότι πολύ μετά το πέρασμα των ίδιων από τη ζωή οι άνθρωποι θα μελετούν και θα «βυθίζονται» στο έργο του. Αυτό δείχνει άνθρωπο ο οποίος έχει συναίσθηση του εαυτού του κι έξω ακόμη απ' αυτόν. Σπουδαίο πράγμα, δεν το συναντάς συχνά. Κι ενδεικτικό του χαρακτήρα του…

Η πανδημία κατά πόσο επηρέασε τον τρόπο που στήνει κανείς μια έκθεση; Τον έχει αλλάξει πρόσκαιρα και θέλω να επιμείνω σ' αυτό. Ο κορωνοϊός μας έχει κάνει πολύ πιο επιφυλακτικούς σ' αυτό που ήταν το «γλυκάκι», το «ψαχνό», το «ζουμί» σε κάθε έκθεση. Το να διαδρούμε, δηλαδή, με τα εκθέματα. Να ακουμπάμε, να γυρίζουμε, να σηκώνουμε, να συζητούμε με τον άγνωστό μας διπλανό επισκέπτη σε πολύ κοντινή απόσταση, να εμπλεκόμαστε, με μια φράση, πολύ. Ναι, αυτό για λίγο καιρό το έχουμε περιορίσει. Στην περίπτωση του Θεοδωράκη, για παράδειγμα, σχεδιάζουμε μια covid free έκθεση που δεν θα υπάρχει τίποτε διαδραστικό. Ή θα έπρεπε να έχει κανείς παραταγμένα άπειρα μπουκάλια αντισηπτικού αλλά και πάλι οι αποστάσεις θα ήταν ανάγκη να τηρούνται, ή δεν ξέρω, πραγματικά… Εμείς εδώ το πήραμε απόφαση, αλλά είμαι σίγουρη ότι δε θα κρατήσει για πάντα. Δεν ενδιαφέρει τα ίδια τα μουσεία να γυρίσουν τόσο πίσω, να ξαναγίνουν παραδοσιακά.

Οι εικονικές περιηγήσεις που αναδείχθηκαν περισσότερο την περίοδο της πανδημίας πιστεύετε πως ήρθαν για να μείνουν; Ναι, αυτό το πιστεύω. Αν όμως με ρωτάτε εάν θα καταφέρουν να αντικαταστήσουν τη φυσική παρουσία, τότε θα έλεγα όχι. Δεν έχω στα χέρια μου κάποια επιστημονική έρευνα αλλά είμαι σίγουρη παρατηρώντας τους γύρω μου, ότι αν ανήκεις στο κοινό των Μουσείων τότε θα ξαναπάς όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν, σου λείπει, είναι μέρος της ζωής σου. Εγώ που μεγαλώνοντας δύο μικρά παιδιά την τελευταία πενταετία έχω περιοριστεί αρκετά αναφορικά με τα προϊόντα πολιτισμού –πάω ελάχιστα θέατρο και σινεμά σε σχέση μ' αυτό που θα ήθελα– είτε γιατί ο χρόνος μου είναι πολύ λίγος ή γιατί έχω κάνει την επιλογή να τον χαρίσω στα παιδιά μου, ομολογώ πως η πανδημία ήταν απόλαυση. Γενικά βρέθηκα να έχω πρόσβαση μέσω διαδικτύου σε πράγματα που δεν είχα καμιά δυνατότητα να δω αλλιώς, είτε γιατί παρήλθαν, είτε γιατί γίνονταν σε άλλο μέρος του πλανήτη, είτε γιατί ακόμη κι αν «έτρεχαν» εδώ, εγώ δεν μπορούσα να τα δω. Δεν κρύβω μάλιστα, ξέροντας ότι αυτό δεν είναι πολύ σωστό για τους δημιουργούς, ότι αν καμιά φορά έπεφτα σε κάτι που δεν με αφορούσε, είχα και τη δυνατότητα του fast forward ή του delete. Πολλές φορές όμως έβλεπα μια εικονική περιήγηση μουσείου ή μια παράσταση και το μόνο που σκεφτόμουν ήταν πότε θα μπορέσω να ξαναπάω. Το μέσο αυτό ενίσχυσε την επιθυμία μου να το ζήσω και πάλι από κοντά…

Θεωρείτε ότι το διαδίκτυο απευθύνθηκε, αντίστοιχα, και σε νέου τύπου κοινό; Ναι, θα πω, γιατί νιώθω ότι έτσι πρέπει, αλλά δεν είμαι τόσο σίγουρη. Είναι προφανές ότι, όταν βγάλεις ένα προϊόν σε μεγαλύτερη αγορά, κάποιος ο οποίος δεν το είχε υπόψη του ενδεχομένως να το αγοράσει. Αυτό σημαίνει, όμως, ότι θα γίνει κάποιο ξαφνικό «μπουμ» και θα αποκτήσει διάχυση την οποία πριν δεν είχε; Δεν νομίζω… Για να μην την είχε, μάλλον η γλώσσα του δεν αφορούσε αυτό το άλλο μη κοινό. Αν πρέπει να θεωρήσουμε ότι μια παράσταση, μια μουσειακή δραστηριότητα, οφείλει να στοχεύσει στο μη κοινό, ασφαλώς και θα πω ναι. Πετυχαίνει, όμως, αυτό; Υπάρχουν επιστημονικές καταγραφές κι επιχειρήματα και από τη μια και από την άλλη πλευρά. Αν μου ζητήσετε να πάρω θέση, νομίζω ότι δεν έχω αποφασίσει. Οι καλές προθέσεις λένε ναι, αλλά ίσως είναι μόνο καλές προθέσεις…

Τι σημαίνει για σας σύγχρονο μουσείο; Το βασικό στοιχείο είναι το να μου γίνεται σαφές ότι με αφορά η ανάγνωση του παρελθόντος που μου προσφέρει. Και ότι αυτή η ανάγνωση δεν είναι ένα κλειστό, οριστικό σχήμα αλλά ανοιχτό. Δεν μ' ενδιαφέρει η ερμηνεία που θεωρεί εαυτήν τη μόνη έγκυρη, ευπρόσδεκτη και μη διαπραγματεύσιμη. Η ερμηνεία του παρελθόντος είναι απόλυτα συνδεδεμένη με την καταγραφή του παρόντος. Σήμερα ερμηνεύουμε την αρχαιότητα μ' έναν τρόπο, μετά από 300 χρόνια μ' έναν άλλον, μέσα από τα μάτια των ζητημάτων που διακυβεύονται εκείνη την εποχή. Μ' ενδιαφέρει ένα μουσείο που διαθέτει την ευθυκρισία να πει «ίσως είναι έτσι» ή να αναρωτηθεί «γιατί είναι έτσι;» και να με κάνει να θέλω να απαντήσω σ' αυτό το ερώτημα. Να σκεφθώ μόνη μου. Κι αν κάποιος έρθει με διαφορετική άποψη, να βρει κι αυτή τον χώρο της. Την ίδια στιγμή, όμως, εμάς τους ανθρώπους του χώρου μάς πιάνει κι ένας ελιτισμός που νομίζω ότι δεν μπορεί να μας πάει πολύ μακριά…

Δεν ξεκίνησα την έκθεση ως apriori θαυμάστρια του έργου του Θεοδωράκη. Ωστόσο, η περίπτωσή του με συγκλόνισε.

Τι εννοείτε; Θα χρησιμοποιήσω ένα παράδειγμα: μελετώντας το αρχείο του Θεοδωράκη, κάπου υπάρχει μια φωτογραφία του με τον Χαρίλαο Φλωράκη σε σχετικά νέα ηλικία. Την κοιτούσα με μια νεαρή συνεργάτιδα, γεννημένη στα τέλη της δεκαετίας του '90, η οποία δεν τον αναγνώρισε. Στην αρχή σοκαρίστηκα. Μετά σκέφτηκα ότι αυτό το κορίτσι δεν έχει ζώσα μνήμη από τον ιστορικό ηγέτη του ΚΚΕ. Τι πρέπει να κάνω λοιπόν; Να σκεφθώ ότι ένα τόσο νεαρό κορίτσι θέλω να έρθει στην έκθεση οπότε δεν πρέπει να θεωρήσω δεδομένο ότι καταγράφω τη φωτογραφία του Φλωράκη χωρίς να εξηγήσω ποιος είναι. Με την ίδια λογική ένας συνομήλικός μου, σημερινός 45άρης, δεν είναι απαραίτητο να ξέρει ποιος ήταν ο Παναγούλης ή ο Γρηγόρης Λαμπράκης. Αν αυτά ο επιμελητής δεν τα θεωρήσει δεδομένα και αντιστοίχως θελήσει –σε πιο προχωρημένη κατάσταση– να τα συνδέσει ας πούμε με τον Παύλο Φύσσα, ο νεότερος επισκέπτης αισθάνεται ότι του προσφέρεις ένα χέρι, τον φροντίζεις. Ο ελιτισμός του τύπου «δεν ξέρεις κάτι και ντροπή σου» δεν βοηθά. Ο τρόπος που χειρίζεται κανείς την Ιστορία είναι πολιτική θέση. Όχι κομματική, αλλά σαφώς πολιτική. Ε, και η μουσειακή δραστηριότητα είτε αφορά στην αρχαιότητα είτε σε κάτι που έγινε χθες είναι πολιτική ιστορία κι έχει πολλές αναγνώσεις. Κι αυτό είναι το γοητευτικό… A

Η διάσημη Αλβανίδα υψίφωνος, **Ερμονέλα Γιάχο**, λίγες μέρες πριν το ελληνικό ντεμπούτο της στην «Μαντάμα Μπατερφλάι», το αριστούργημα του Τζάκομο Πουτσίνι, που σηματοδοτεί την πολυαναμενόμενη επανεκκίνηση της Λυρικής, μιλά στην Athens Voice για το πάθος της με την όπερα, την ταύτισή της με τις ηρωίδες που ενσαρκώνει και τα όνειρά της που ζωντανεύουν επί σκηνής.

Η Λυρική σκηνή ανοίγει αυλαία με Μαντάμ Μπατερφλάι

Της ΛΕΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Πώς αισθάνεστε που τραγουδάτε μετά από τόσο καιρό; Απίστευτα ωραία, και χαίρομαι ακόμα πιο πολύ γιατί συμβαίνει εδώ, στην Ελλάδα. Μου είναι τόσο οικεία η ελληνική ιδιοσυγκρασία… Μιλάμε την ίδια γλώσσα, της ψυχής. Είμαστε Βαλκάνιοι, ξέρουμε τι θα πει συναίσθημα, τι θα πει να παθιάζεσαι, να φλέγεσαι, κάτι που αρχίζει να λείπει από την όπερα. Εγώ όμως έχω ανάγκη το πάθος – και όχι μόνο όταν βρίσκομαι στη σκηνή. Στην πρώτη πρόβα έπειτα από 7 μήνες σιγής, αισθάνθηκα σαν μικρό κοριτσάκι, ανατρίχιασα, μου είχαν λείψει όλα τόσο πολύ! Η ορχήστρα, ο Λουκάς (Καρυτινός), αυτός ο υπέροχος μαέστρος… Αυτή η παραγωγή θα πρέπει να γίνει παράδειγμα προς μίμηση για το λυρικό θέατρο. Τώρα που οι μεγάλες σκηνές σε όλο τον κόσμο, επιλέγουν την ασφάλεια των οπερατικών έργων σε μορφή κονσερτάντε, η απόφαση του Γιώργου Κουμεντάκη να ανεβάσει μια υψηλής ποιότητας όπερα, κανονικά σκηνοθετημένη, κρύβει πολύ θάρρος. Ειλικρινά, ακόμα και αν ανακοινωθούν νέα περιοριστικά μέτρα και δεν καταφέρουμε να κάνουμε πρεμιέρα, εγώ και πάλι θα αισθάνομαι ευγνώμων γι' αυτή την πρόβα, για την ευκαιρία που μου δόθηκε να βρεθώ στη σκηνή, έστω και για ένα λεπτό…

Τη σκηνοθεσία της «Μαντάμα Μπατερφλάι» που θα παρακολουθήσουμε υπογράφει ο Ούγκο ντε Άνα. Είναι αναβίωση μιας παλιότερης σκηνοθεσίας του για τη Λυρική, προσαρμοσμένη στα νέα δεδομένα. Τι να περιμένουμε; Καταρχάς, νιώθω τυχερή που συνεργάζομαι με τον Ούγκο ντε Άνα, έναν από τους καλύτερους σκηνοθέτες όπερας. Είχα δουλέψει ξανά μαζί του πριν από 10 περίπου χρόνια. Ο Ούγκο, για να αναδείξει το δράμα, δίνει τρομακτική σημασία στις λεπτομέρειες. Όντως έχουν γίνει ορισμένες αλλαγές, τέθηκαν αναγκαστικοί περιορισμοί τους οποίους οφείλουμε να σεβαστούμε. Η χορωδία τραγουδά εκτός σκηνής, στο ερωτικό ντουέτο με τον Πίνκερτον δεν φιλιόμαστε, ούτε αγκαλιαζόμαστε… Όμως οι δυσκολίες αυτές έχουν μια ομορφιά, είναι μια πρόκληση. Για να είμαστε πειστικοί, πρέπει όλοι μας να σκάψουμε πιο βαθιά στο συναίσθημά μας. Για να βρούμε αντιστάθμισμα στα αγγίγματα και τα φιλιά θα πρέπει να δουλέψουμε την υποκριτική μας όσο και τη φωνή μας.

Θεωρείστε μία από τις σημαντικότερες ερμηνεύτριες του βεριστικού ρεπερτορίου. Σύμφωνα με τον Guardian, έχετε μια σπάνια ικανότητα να μπαίνετε στο μυαλό κάθε χαρακτήρα που ερμηνεύετε. Πώς το καταφέρνετε; Σε κάθε χαρακτήρα βρίσκουμε κάτι από τον εαυτό μας. Η Βιολέτα στην «Τραβιάτα» είναι μια τυραννισμένη ψυχή, μια γυναίκα που υποφέρει εξαιτίας της κοινωνίας, θυσιάζεται για τον έρωτα. Ανθρώπινα συναισθήματα, που όλοι μας έχουμε νιώσει, έστω και αν ζούμε σε άλλη εποχή. Οι όπερες του βερισμού μού αρέσουν γιατί οι ιστορίες τους είναι πιο μοντέρνες, πιο αληθινές, πιο κοντά σε μας. Η Τσο-Τσο-Σαν πιστεύει στον έρωτα άνευ όρων. Το ίδιο κι εγώ. Από το ξεκίνημά μου ονειρευόμουν να τραγουδήσω «Μπατερφλάι», γιατί ταυτιζόμουν με το άπιαστο όνειρο της ηρωίδας. Ένα όνειρο που απαιτεί θυσία, απόλυτη δέσμευση και πολλή τύχη για να γίνει πραγματικότητα. Βλέπετε, εκείνη την εποχή στην Αλβανία, προτεραιότητα ήταν να επιβιώσεις, όχι να κάνεις καριέρα στο τραγούδι. Εγώ όμως μόνο αυτό είχα στο μυαλό μου. Ήταν σαν να ζω διπλή ζωή. Κατάφερα λοιπόν να βρω ένα τρόπο, ένα κανάλι, και διοχετεύω τα όνειρα και τα συναισθήματά μου στη σκηνή. Ανοίγω την ψυχή μου στους άλλους ανθρώπους. Δεν είναι τεχνική, είναι ειλικρίνεια και ίσως αυτό με κάνει πιστευτή. Αγαπάω, υποφέρω, βασανίζομαι, ζω το δράμα, κάνω όσα ονειρεύομαι αλλά δεν τα τολμώ στην καθημερινή μου ζωή. Η σκηνή είναι η θεραπεία μου. Αλλά αυτό εσείς το ξέρετε καλά. Η Ελλάδα έμαθε στο παγκόσμιο θέατρο τη σημασία της κάθαρσης.

Περάσατε τα παιδικά χρόνια και την εφηβεία σας στην Αλβανία, μια εποχή που η χώρα ήταν απομονωμένη και εντελώς αποκομμένη από τη δυτική κουλτούρα. Πώς σας μπήκε το μικρόβιο της όπερας; Πράγματι ήμασταν αποκλεισμένοι. Υπήρχε η Όπερα των Τιράνων αλλά οι δυτικές παραστάσεις που ανέβαιναν ήταν λιγοστές και στα αλβανικά. Οι πολιτιστικές επιρροές μας ήταν κατά βάση από την τότε Σοβιετική Ένωση. Ήμασταν οι δύο χώρες σαν αδέλφια, όταν βέβαια δεν ήμασταν εχθροί. *(γέλια…)* Το θετικό από αυτή την αλληλεπίδραση ήταν πως πολλοί μουσικοί και τραγουδιστές σπούδασαν στη Ρωσία και απέκτησαν στέρεες βάσεις. Ξεκίνησα πολύ μικρή να τραγουδώ, 6 χρονών. Ήμουν πολύ ντροπαλή και μόνο όταν τραγουδούσα απελευθερωνόμουν. Οι γονείς μου το αντιλήφθηκαν και ο πατέρας μου με πήγε αρχικά σε ένα μουσικό φεστιβάλ. Όπως όλα τα μικρά κορίτσια, τότε και τώρα, ονειρευόμουν να γίνω pop τραγουδίστρια. Έχοντας πλέον αποφασίσει στα 13 μου ότι ήθελα να ασχοληθώ επαγγελματικά με το τραγούδι, γράφτηκα στο Liceu Artistik, το καλλιτεχνικό σχολείο των Τιράνων. Για να περάσω τις εξετάσεις έπρεπε να τραγουδήσω μια οπερατική ρομάντσα, ώστε να διαπιστώσουν το επίπεδο της φωνής μου. Παρακάλεσα τότε τον πατέρα μου να πάμε στην Όπερα για να καταλάβω τι ακριβώς μου ζητούσαν. Δεν είχα ιδέα! Τα ακούσματά μου στο σπίτι ήταν μόνο λαϊκή μουσική της Αλβανίας… Βρέθηκα έτσι να παρακολουθώ, παρέα με τον μεγάλο μου αδερφό, την πρώτη μου όπερα. *«Τραβιάτα»*. Ήταν έρωτας με την πρώτη ματιά! Στο τέλος της παράστασης δήλωσα στον αδελφό μου ότι θα γίνω τραγουδίστρια όπερας και πως αν δεν κάνω «Τραβιάτα» έστω και για μια φορά στη ζωή μου, θα πεθάνω – τελικά από τότε την τραγούδησα 300 φορές! Συνάντησα πολλές δυσκολίες μέχρι να βρω τον δρόμο μου. Άρχισα να δοκιμάζω τη φωνή μου, να πειραματίζομαι πότε σαν σοπράνο και πότε σαν μέτζο σοπράνο – ήθελα να τραγουδήσω τα πάντα! Η τύχη μου χαμογέλασε όταν κέρδισα σε ένα διαγωνισμό Masterclass που οργάνωνε η κορυφαία ιταλίδα υψίφωνος Κάτια Ριτσιαρέλι και βρέθηκα για μουσικές σπουδές στην Ιταλία. Τότε ήταν που για πρώτη μου φορά είδα και άκουσα από μια βιντεοκασέτα τη Μαρία Κάλλας. Μαγεύτηκα με τον τρόπο που χρησιμοποιούσε τη φωνή της – σαν μια γέφυρα που ενώνει την ψυχή της με τον κόσμο– και έγινε το ίνδαλμά μου. Κάπως έτσι ξεκίνησαν όλα…

Επιστρέφετε συχνά στην Αλβανία; Ναι, κάθε χρόνο, και τελευταία οργανώνω masterclasses για νέους τραγουδιστές. Αυτό κυρίως που προσπαθώ να τους δώσω να καταλάβουν είναι ότι ο δρόμος που διάλεξαν είναι αφάνταστα δύσκολος και αβέβαιος. Μόνο αν αγαπούν παθολογικά αυτό που κάνουν, μόνο αν δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς να τραγουδούν, αξίζει να το προσπαθήσουν. Διαφορετικά τους περιμένουν απογοητεύσεις, απορρίψεις, χαμένες ευκαιρίες…

Υπάρχει κάτι που σας στέρησε η καριέρα σας; Λυπάμαι που στερήθηκα την οικογένειά μου. Έχασα τους γονείς μου ενώ βρισκόμουν στο εξωτερικό, γύρισα για την κηδεία και την επομένη επέστρεψα στη σκηνή. Π' αυτό όμως που λυπάμαι πιο πολύ είναι που η μητέρα μου δεν με είδε ποτέ live στην όπερα. Χαιρόταν να με ακούει να της διηγούμαι τα πάντα, με κάθε λεπτομέρεια. Μου έλεγε, «δεν θέλω να πεθάνω και να μη σε έχω δει να τραγουδάς "Μπατερφλάι"». Ήταν η αγαπημένη της όπερα. Όμως δεν πρόλαβε. Έφυγε πολύ νέα, όταν δεν ήμουν ακόμα φωνητικά έτοιμη – έκανα ντεμπούτο στον ρόλο ένα χρόνο μετά τον θάνατό της. Από τότε, κάθε φορά που ανεβαίνω στη σκηνή να τραγουδήσω «Μαντάμα Μπατερφλάι», αισθάνομαι ότι με παρακολουθεί και μου δίνει δύναμη. A

www.athens voice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

INFO
14, 16, 18, 20, 23, 25, 30/10 & 1, 8, 15/11
Αίθουσα Σταύρος Νιάρχος Εθνικής Λυρικής Σκηνής ΚΠΙΣΝ
Ώρα έναρξης: 20.00 (Κυριακές: 18.30)

©VALERIA ISAEVA

HAUNTED LIBRARY
Έργο της **Αγγελικής Ξυνού** που παρουσιάζεται στην Art Athina 2020 από την Αίθουσα Τέχνης Αθηνών

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

BOOK Voice

21 εκδότες μιλάνε για το βιβλίο την εποχή του Covid-19

Επιμέλεια: **Αγγελική Μπιρμπίλη**

Ο Covid-19 «στηρίζει» το ΒΙΒΛΙΟ;

Η πανδημία άλλαξε τη ζωή μας, τον τρόπο που σκεφτόμαστε, που επικοινωνούμε, που εργαζόμαστε, που διασκεδάζουμε. Πώς επηρέασε όμως τον χώρο του βιβλίου; Κλειστήκαμε στα σπίτια μας και διαβάζουμε περισσότερο ή η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά εκδοτικούς οίκους, συγγραφείς, ποιητές και κοινό; Ζητήσαμε από 21 εκδότες να επιλέξουν και να απαντήσουν σε δύο από τις παρακάτω ερωτήσεις.

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ**

1. Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

2. Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

3. Τι προγραμματίζετε για το 2021;

4. Οι νέοι σήμερα έχουν «εκπαιδεύει» και από τα social media στα μικρά κείμενα, ή δεν διαβάζουν καθόλου. Συμφωνείτε με αυτή την πεποίθηση και τι κάνετε γι αυτό;

5. Ποιους θεωρείτε τους πιο πολλά υποσχόμενους συγγραφείς των εκδόσεών σας;

6. Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

7. Υπάρχει κάποιος συγγραφέας σας κάτω των 30 που πιστεύετε ότι θα είναι ο επόμενος «μεγάλος»;

8. Η ποίηση είναι χαμένη υπόθεση;

Ελένη Παπαγεωργίου

Εκδόσεις Μεταίχμιο

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Το 1821 θα ολοκληρωθεί το μεγάλο μας εκδοτικό «αφιέρωμα» στην επέτειο της Παλιγγενεσίας. Η σειρά *«200 χρόνια από την Επανάσταση»*, που συντονίζει ο Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, δέκα βιβλία για τους πρωταγωνιστές και τα καθοριστικά ζητήματα της περιόδου αυτής που μπορούν να διαβαστούν από τον καθένα και συνεισφέρουν ουσιαστικά στην συζήτηση για το 1821.
Ετοιμάζουμε επίσης πολλά βιβλία Ελλήνων συγγραφέων, γνώριμες πένες αλλά και νέες αφίξεις, σε όλα τα είδη, από το διήγημα ως το αστυνομικό μυθιστόρημα. Στη μεταφρασμένη πεζογραφία, θα ξεχωρίσω κάτι που πολλοί αναγνώστες θα περιμένουν με αγωνία: τη συνέχεια της *«Βαλκανικής Τριλογίας»* της Olivia Manning, με τίτλο η *«Τριλογία του Λεβάντε»*, που αναμένουμε να κυκλοφορήσει το καλοκαίρι, σε μετάφραση Κλαίρης Παπαμιχαήλ.
Επειδή προγραμματίζουμε σε βάθος το εκδοτικό μας πρόγραμμα, μπορώ να αποκαλύψω και δύο ξεχωριστά βιβλία που θα διαβάσουμε στα ελληνικά προς το τέλος της χρονιάς. Το νέο μυθιστόρημα του David Mitchell με τίτλο *«Utopia Avenue»*, σε μετάφραση της εξαιρετικής Μαρίας Ξυλούρη, μια σημαντική προσθήκη στον κατάλογό μας. Και το νέο μυθιστόρημα του Jo Nesbo, που φαίνεται ότι θα εκδοθεί μέσα στο 2021, και εκτυλίσσεται –επιτέλους– σε ένα αγαπημένο του ελληνικό νησί.

Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

Ο *«Μεγάλος περίπατος του Πέτρου»* γνώρισε στις εκδόσεις Μεταίχμιο μια δεύτερη εκδοτική ζωή όταν κυκλοφόρησε, μαζί με τα περισσότερα βιβλία της Άλκης Ζέη το 2011. Είναι ένας βασικός τίτλος του παιδικού καταλόγου μας, ένα μυθιστόρημα που επιλέγουν κάθε χρόνο να διαβάσουν χιλιάδες παιδιά, αλλά και ένα βιβλίο που συχνά προτείνεται από εκπαιδευτικούς και εντάσσεται στη δουλειά τους στην τάξη. Τον Δεκέμβριο θα μπορούμε πλέον να ξαναδιαβάσουμε την ιστορία του Πέτρου, που δεν φοβήθηκε να πάρει θέση και να συμμετάσχει στα γεγονότα του καιρού του, της οικογένειάς του και της... χελώνας του αλλιώς. Το εμβληματικό μυθιστόρημα της Άλκης Ζέη έγινε graphic novel με τη φροντίδα δύο εξαιρετικών δημιουργών: η Αγγελική Δαρλάση έγραψε το σενάριο και ο κομίστας Δημήτρης Μαστώρος το εικονογράφησε. Ένα graphic novel-φόρος τιμής από τους δημιουργούς νεότερων γενιών σ' ένα αγαπημένο κλασικό βιβλίο της ελληνικής λογοτεχνίας για παιδιά και νέους, είμαι σίγουρη ότι θα το απολαύσουν μικροί και μεγάλοι. ●

Αργύρης Καστανιώτης

Εκδόσεις Καστανιώτη

Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Όλη αυτή η κατάσταση στην οποία έχουμε περιέλθει είναι πρωτόγνωρη, με τους περιορισμούς στις μετακινήσεις, τις αποστάσεις ασφαλείας, τον επιβεβλημένο εγκλεισμό. Υπάρχει μια αιωρούμενη απειλή σε όλο τον κόσμο, μια ανησυχία για την υγεία, την κοινωνία, την οικονομία, ωστόσο διατηρώ μια συγκρατημένη αισιοδοξία. Η βιβλιαγορά, από την αρχή της καραντίνας μέχρι σήμερα, έδειξε να προσαρμόζεται, ενώ τα βιβλία μας κινήθηκαν ικανοποιητικά. Οι βιβλιόφιλοι εξακολούθησαν να διαβάζουν τους σύγχρονους σπουδαίους συγγραφείς μας, αλλά ξαναστράφηκαν και στα μεγάλα κλασικά έργα, όπως είναι, για παράδειγμα, η «Πανούκλα» του Αλμπέρ Καμύ, ένα αριστούργημα που ξαναέγινε επίκαιρο.
Εκτιμώ ότι αν προσέξουμε και αποφύγουμε ένα λοκντάουν διαρκείας, δεν θα αλλάξει κάτι δραματικά ή θεαματικά.

Η ποίηση είναι χαμένη υπόθεση;

Πώς θα μπορούσε η ποίηση να θεωρηθεί χαμένη αυτή την εποχή; Η ποίηση δεν είναι τέχνη της ευτυχίας. Συστατικά της είναι ο πόνος, η πληγή, ο έρωτας, ο θάνατος, η μοναξιά, η αγωνία για τα πάντα, η ανησυχία για τον κόσμο που φεύγει και για τον κόσμο που έρχεται.
Αξίζει να διαβάσετε όλα τα ποιητικά βιβλία που έχουμε επιλέξει για αυτό το διάστημα: το *«Θάνατος ο Δεύτερος»* του Αντώνη Φωστιέρη, την *«Αρχαία δίψα»* της Κατερίνας Καριζώνη, τον *«Ρινόκερω»* του Παναγιώτη Ιωαννίδη, το *«Μπλε δείπνο»* της Δάφνης Νικήτα. Και μαζί με αυτά το *«Η ζωή εδώ και τώρα»* της Πολωνής νομπελίστριας Βισουάβα Σιμπόρσκα και το *«Ρόδο του χρόνου»* του Μπέι Ντάο, ο οποίος είναι ο κορυφαίος σύγχρονος Κινέζος ποιητής. ●

Οι βιβλιόφιλοι εξακολούθησαν να διαβάζουν τους σύγχρονους σπουδαίους συγγραφείς, αλλά στράφηκαν και στα μεγάλα κλασικά έργα, όπως η «Πανούκλα» του Καμύ, ένα αριστούργημα επίκαιρο

Γιάννης Λεβέντης
Εκδόσεις Κάκτος

Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

Η μεγαλύτερη επιτυχία, για την οποία είμαι ιδιαίτερα υπερήφανος, είναι η βραβευμένη σειρά του Κάκτου της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, η οποία περιλαμβάνει πάνω από 800 τόμους, έργα από όλα τα γένη και είδη του αρχαίου ελληνικού λόγου, σε δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις, με το πρωτότυπο κείμενο, εισαγωγές, αναλύσεις και σχόλια.
Για τις Εκδόσεις Κάκτος, αλλά και για μένα προσωπικά, είναι ένα στοίχημα, ένας υψηλός στόχος να κάνω τη σειρά αυτή γνωστή στα πέρατα του κόσμου, αλλά και να την παντρέψω με τη σύγχρονη ελληνική και ξένη λογοτεχνία, με σκοπό να μπει ο Κάκτος δυναμικά στη νέα εποχή, γιατί η μελέτη των αρχαίων κειμένων είναι η λυδία λίθος του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
Η σειρά αυτή μάλιστα βραβεύτηκε τον Απρίλιο του 2000 από το Πανεπιστήμιο της Aix-en-Provence, στη Γαλλία, ως ένα από τα σπουδαιότερα έργα της εποχής μας, και αργότερα, τον Οκτώβριο του 2002, από το Ίδρυμα Πιερίδη, στην Κύπρο.

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Πολλά και σημαντικά βιβλία θα κυκλοφορήσουν από τις Εκδόσεις Κάκτος· μεταξύ αυτών θα εκδώσουμε το μυθιστόρημα «Real Life» του Brandon Taylor, short list για τα Booker Prize (τελική ανακοίνωση 17 Νοεμβρίου). Το βιβλίο αυτό αφηγείται την ιστορία του Γουάλας, ενός μαύρου γκέι μεταπτυχιακού φοιτητή στο Πανεπιστήμιο του Γουισκόνσιν. Ο ήρωας αγωνίζεται να βρει την ταυτότητά του αλλά και να διακριθεί σε ένα campus σχεδόν αποκλειστικά «λευκό», προσπαθώντας να αντιμετωπίσει με υπερηφάνεια τις επιθέσεις που δέχεται από τους λευκούς φίλους/καθηγητές/συνεργάτες του.
Επίσης, θα κυκλοφορήσει το φιλοσοφικό βιβλίο *«Ο Έλληνας Βούδας»* του Christopher Beckwith, το οποίο πραγματεύεται τη ζωή του Έλληνα φιλοσόφου Πύρρωνα το Ηλείου. Ο Πύρρωνας υπήρξε ιδρυτής της Σχολής του Σκεπτικισμού, ιερέας και περίφημος για την ψυχική του γαλήνη. Ήταν σύγχρονος του Μεγάλου Αλεξάνδρου με τον οποίο συναντήθηκε στην κεντρική Ασία και Ινδία, όπου ο πρώιμος Βουδισμός διαμόρφωσε τη σκέψη του φιλοσόφου και, κατ' επέκταση, επηρέασε τη δυτική φιλοσοφία γενικότερα.
Και, επίσης, το βιβλίο της Ελληνοαμερικανίδας σωματοφύλακα των Αμερικανών Προέδρων Evy Poumpouras με τίτλο *«Becoming Bulletproof»*. Η Evy Poumpouras υπήρξε υπεύθυνη για την ασφάλεια των Αμερικανών Προέδρων καθώς και για την 11η Σεπτεμβρίου. Τώρα, μέσα από το βιβλίο της, μας μαθαίνει μυστικά αυτοάμυνας, καθώς, όπως η ίδια δηλώνει, από μικρή ήθελε να είναι δυνατή, σαν τους αρχαίους Έλληνες θεούς, για να μπορεί να αντιμετωπίζει το bullying στο σχολείο. Επίσης, μας εξηγεί στο βιβλίο της πώς ξεκίνησε να διαβάζει αρχαία ελληνική φιλοσοφία και πόσο αυτό τη βοήθησε καταλυτικά στην καριέρα της. ●

Δήμητρα Β. Καραγιάννη
Εκδόσεις Παρέμβαση

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν κι αυτή που διανύουμε; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Δεν θα έλεγα πως μπορεί να υπάρξει κάποιο είδος ιδανικής «στρατηγικής» στις μέρες του Covid, η οποία να μπορεί να διασφαλίσει πράγματα ή να υψώσει άμυνες απέναντι σε μια συνθήκη τόσο απρόσμενη, αιφνιδιαστική και πρωτόγνωρη, όπως αυτή. Αυτό ισχύει τόσο στον χώρο των εκδόσεων, όσο και σε όλους τους τομείς της αγοράς, αλλά και της ζωής. Θα μπορούσαμε, όμως, να μιλήσουμε για στοχευμένες επιλογές και για σταθερά βήματα, που ενισχύουν και στερεώνουν την εκδοτική δημιουργία και παραγωγή, ακόμα και σε δύσκολες εποχές. Μην ξεχνάμε ότι σε καιρούς κρίσης σημειώνεται συχνά μια στροφή στη δημιουργία – ως αντανακλαστική κίνηση των ανθρώπων απέναντι στο άγνωστο που τους φοβίζει. Μιλώντας, λοιπόν, για προσαρμογή της εκδοτικής μας πολιτικής, θα έλεγα ότι επιδιώκουμε να είμαστε «κοντά» στους ανθρώπους που γράφουν και δημιουργούν, τόσο σε ό,τι αφορά σε ζητήματα πρακτικής ή οικονομικής φύσεως, όσο και σε ό,τι αφορά στη γενικότερη στήριξη του έργου τους. Επιδιώκουμε να είμαστε ευέλικτοι, ευπροσάρμοστοι στις εκάστοτε συνθήκες και δίπλα στους συγγραφείς μας.

Η ποίηση είναι χαμένη υπόθεση αυτή την εποχή;

Αδιαμφισβήτητα, όχι. Η ποίηση δεν είναι χαμένη υπόθεση σε καμία εποχή. Πιστεύω βαθιά στη δύναμή της και στην αναγκαιότητά της, ειδικά στις μέρες μας. Η εποχή μας χρειάζεται την ποίηση, γιατί η ποίηση καθρεφτίζει τις πιο ευαίσθητες και τις πιο σκληρές εκδοχές της ζωής. Η ποίηση μιλάει για όλα. Για τις λεπτές αποχρώσεις κάθε έννοιας, κάθε θέματος και κάθε έκφανσης του κόσμου. Δοκιμάζει τα όρια της ανθρώπινης δημιουργίας. Δίνει μορφή στον φόβο με τρόπο άμεσο και δυναμικό. Μπορεί να συμπυκνώσει το νόημα ολόκληρης της κοινωνικής κρίσης και όλο το βάρος της ψυχικής απόγνωσης σε λίγους στίχους. Σήμερα η ποίηση μπορεί να διαβάζεται λιγότερο σε σύγκριση με άλλες εποχές, αλλά είναι περισσότεροι οι άνθρωποι που γράφουν ποίηση στις μέρες μας. Κι αυτό είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον... Η ποίηση μπορεί να μην είναι το δημοφιλέστερο λογοτεχνικό είδος, αποτελεί όμως την καρδιά της λογοτεχνικής δημιουργίας. Γι' αυτό και οφείλουμε να επενδύσουμε σ' αυτήν. Πρόκειται για μια ανάγκη και μια ωραία πρόκληση. ●

Χάρης Νικολακάκης
Εκδόσεις Bell

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Το 2020 ήταν μια χρονιά ανατροπών για όλους. Κανείς δεν μπορούσε να έχει προβλέψει τις πρωτόγνωρες καταστάσεις που ζήσαμε –και συνεχίζουμε να ζούμε– λόγω της πανδημίας. Ο Covid-19 έφερε αναβολές και καθυστερήσεις στις εκδόσεις βιβλίων, αβεβαιότητα, πτώση στις πωλήσεις... Μετά το πρώτο σοκ του περασμένου Μαρτίου και της εποχής του lockdown ήρθε η συνειδητοποίηση πως θα πρέπει να προσαρμοστούμε στα νέα δεδομένα, καθώς η μετά-COVID εποχή δεν θα έρθει τόσο γρήγορα όσο αρχικά ελπίζαμε. Τι θα κάνουμε εμείς; Φυσικά και θα συνεχίσουμε να εκδίδουμε βιβλία, επενδύοντας τόσο σε γνωστούς, αγαπημένους συγγραφείς (για παράδειγμα μέσα στις επόμενες εβδομάδες έρχονται τα νέα βιβλία των Ken Follett, Wilbur Smith και Alex North), όσο και στην ανακάλυψη νέων φωνών. Παράλληλα, αυτές τις μέρες ξεκινάμε και πάλι (μετά από αρκετά χρόνια αποχής) την παραγωγή ebooks, τα οποία δεν τα βλέπουμε ανταγωνιστικά ως προς το έντυπο βιβλίο, αλλά συμπληρωματικά για τους αναγνώστες που τα προτιμούν λόγω ευκολίας και ταχύτητας (Κυριακή στο σπίτι, δεν έχω κάτι να διαβάσω, μπαίνω στο ίντερνετ και με δύο κλικ έχω το βιβλίο στο τάμπλετ μου). Παράλληλα, σχεδιάζουμε την είσοδό μας και σε νέους τομείς, ώστε να διευρύνουμε το αναγνωστικό μας κοινό ή και, γιατί όχι, να δημιουργήσουμε νέο.

Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

Αναμφισβήτητα το *«Όταν σκοτώνουν τα κοτσύφια»* της Harper Lee είναι το απόλυτο long seller μας, καθώς συνεχίζει να διαβάζεται και να αγαπιέται από ανθρώπους κάθε ηλικίας από το 1984, όταν πρωτοεκδόθηκε από τα BELL σε μορφή πόκετ και με τίτλο, τότε, *«Ακάνθινο στεφάνι»*. Το βραβευμένο με Πούλιτζερ βιβλίο της Lee, που έχει μεταφραστεί σε όλες σχεδόν τις γλώσσες και ανήκει πλέον στα κλασικά έργα της σύγχρονης αμερικανικής λογοτεχνίας, εξακολουθεί 60 χρόνια μετά την πρώτη του έκδοση (το 1960) να είναι επίκαιρο και να μεταφέρει το δικό του αντιρατσιστικό μήνυμα με τον πιο απλό, ευαίσθητο και αληθινό τρόπο: μέσα από τα μάτια δύο παιδιών, της πρωταγωνίστριας Σκάουτ, αλλά και του αδερφού της Τζεμ, οι οποίοι ζουν στο Μέικομπ της Αλαμπάμα τη δεκαετία του 1930. Ο πατέρας τους, Άτικους Φίντς, είναι δικηγόρος και υπερασπίζεται έναν νεαρό μαύρο ο οποίος κατηγορείται για τον βιασμό μιας λευκής. Ο Άτικους πρέπει να αντιμετωπίσει τους συμπολίτες του, προκαταλήψεις, βία και υποκρισία, αλλά και να εξηγήσει στα παιδιά του πόσο σημαντικό είναι για αυτόν αλλά και για το μέλλον του τόπου το να κερδίσει αυτή την υπόθεση. Το «Όταν σκοτώνουν τα κοτσύφια» είναι ένα διαχρονικό μανιφέστο ανθρωπιάς και συμπόνιας, μια συγκλονιστική ιστορία που στέκεται απέναντι στο μίσος, στις προκαταλήψεις και στο ρατσισμό. Και είναι η απόδειξη ότι, ναι, μερικά βιβλία βοηθούν να γίνεται ο κόσμος μας λίγο καλύτερος. ●

▶

Αμέρισσα Μπάστα

Υπεύθυνη Επικοινωνίας των Εκδόσεων Κλειδάριθμος

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Οι Εκδόσεις Κλειδάριθμος έχουν αποκτήσει τα τελευταία χρόνια τα δικαιώματα έκδοσης του έργου σημαντικών συγγραφέων, με ναυαρχίδα τον εμβληματικό Stephen King, που έχει ένα φανατικό και γεωμετρικά αυξανόμενο κοινό και επίσης σημαντικούς λογοτέχνες όπως η Edna O'Brien και ο James Ellroy. Ωστόσο, μεγάλη είναι η χαρά και η έκπληξή μας όταν βλέπουμε να εντείνεται το ενδιαφέρον για τα βιβλία προσωπικής ανάπτυξης, με τα οποία επίσης οι εκδόσεις μας φαίνεται να είναι συνυφασμένες στο μυαλό τον αναγνώστη. Θεωρούμε πολύ ελπιδοφόρο το γεγονός ότι το αναγνωστικο κοινό και ιδιαίτερα το νεανικό στρέφεται σε ηγετικές προσωπικότητες της σύγχρονης σκέψης και διανόησης, όπως ο Malcolm Gladwell, η Naomi Klein, ο Nassim Nicholas Taleb, η Brene Brown, ο Simon Sinek, ο Seth Godin και προσθέτει δίπλα στις κλασικές λογοτεχνικές του αναγνώσεις και μη-αφηγηματικές επιλογές.

Ποιους θεωρείτε τους πιο πολλά υποσχόμενους συγγραφείς των εκδόσεών σας;

Η πανδημία έχει επηρεάσει πλέον κάθε τομέα της ζωής μας, και αναπόφευκτα αυτόν της λειτουργίας των επιχειρήσεων. Οι βασικοί άξονες πάνω στους οποίους εξαρχής κινήθηκαν οι εκδόσεις μας είναι η ασφάλεια των εργαζομένων μας, η ευελιξία, η τακτική αναπροσαρμογή των αποφάσεων και των κινήσεών μας ανάλογα με τα εκάστοτε δεδομένα, ο σχεδιασμός της επόμενης ημέρας ώστε να παραμείνουμε υγιείς σε επίπεδο ανθρώπων και επιχείρησης όταν όλο αυτό τελειώσει. Σε αυτές τις πρωτοφανείς συνθήκες καταβάλουμε προσπάθεια να προσφέρουμε στο αναγνωστικό κοινό υψηλής ποιότητας βιβλία που θα ενημερώσουν, θα ψυχαγωγήσουν, θα καλύψουν διαφορετικές αναγνωστικές απαιτήσεις και θα βοηθήσουν στο να δούμε όλοι μαζί το αύριο με αισιοδοξία, ψυχραιμία, έμπνευση και νέες ιδέες. ●

Νίκος Χατζόπουλος

Εκδόσεις Οξύ

Ο Covid-19 «στηρίζει» το βιβλίο; Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Ο Covid-19 δεν στηρίζει το βιβλίο, όπως δεν στηρίζει και κανένα άλλο πολιτιστικό προϊόν. Η ψυχολογία όλων μας είναι στο μηδέν και έχουμε κουραστεί από όλη αυτή την κατάσταση η οποία δεν ξέρουμε πόσο ακόμη θα κρατήσει. Η όαση που προσφέρει ένα βιβλίο συνεχίζει να είναι όαση για τους ανθρώπους που διάβαζαν και δύσκολα ένας αναγνώστης των δυο-τριών βιβλίων τον χρόνο θα μπει στη διαδικασία για πιο εντατική ανάγνωση, όσο κι αν αποτελεί μια απόλαυση. Για τους υπόλοιπους, το βιβλίο θα συνεχίσει να παραμένει μια άγνωστη καθημερινότητα. Αυτό που λέμε χρόνια όλοι οι εκδότες είναι ότι η σωτηρία του βιβλίου βρίσκεται στην εκπαίδευση και στα σχολεία. Όμως κι εκεί τα πράγματα μάλλον χειροτερεύουν για το βιβλίο παρά ανθίζουν παρόλη την προσπάθεια λίγων πεφωτισμένων εκπαιδευτικών. Είμαστε όμως πάντα αισιόδοξοι και θετικοί απέναντι σε αυτή την κατάσταση γιατί όλοι οι άνθρωποι του βιβλίου ουσιαστικά έχουμε κάνει το χόμπι μας επάγγελμα.

Οι νέοι σήμερα έχουν «εκπαιδευτεί» και από τα social media στα μικρά κείμενα, ή δεν διαβάζουν καθόλου. Συμφωνείτε με αυτή την πεποίθηση και τι κάνετε γι' αυτό;

Διάβαζαν οι νέοι παλαιότερα μεγαλύτερα κείμενα; Προφανώς και όχι. Θα έλεγα μάλιστα ότι οι νέοι διαβάζουν περισσότερο σήμερα, έστω και μικρά κείμενα, απ' ό,τι στο παρελθόν. Φυσικά πάντα με τις εξαιρέσεις που υπήρχαν και υπάρχουν. Οι εκδόσεις ΟΞΥ όπως και όλος ο εκδοτικός χώρος σήμερα προσπαθεί και τα καταφέρνει, θέλοντας πάντοτε το καλύτερο. Εκδίδονται πιο προσεγμένα βιβλία, με θεματικές μεγαλύτερου εύρους και κουλτούρα πιο κοντά στη νεολαία. Τα τυπογραφικά στοιχεία, οι μεταφράσεις, οι επιμέλειες και οι παραγωγές είναι πιο άρτιες και ολοκληρωμένες – κάτι που κάνει το βιβλίο ακόμη πιο ελκυστικό στους νέους. ●

Άννα Πατάκη

Εκδόσεις Πατάκη

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Κάθε φορά που αναγκαζόμαστε, λόγω εκτάκτων συνθηκών, δυσκολιών, κρίσεων, να αναθεωρήσουμε άρδην διαδικασίες και προγράμματα, το πρώτο που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να επικεντρώσουμε σε αυτό που υπό οποιεσδήποτε συνθήκες πιστεύουμε πως πρέπει και μπορεί να διαβαστεί. Κάνοντας τον απολογισμό των προσαρμογών και αλλαγών που έχουμε κάνει σε περιόδους μεγάλων δυσκολιών, έχω παρατηρήσει πως πολύ συχνά όλοι μας, όταν κληθούμε να πάρουμε μια απόφαση που είναι «ζωής ή θανάτου», κάνουμε επιλογές πολύ πιο ουσιαστικές, πολύ πιο κοντά σε αυτό που πραγματικά ψάχνουμε. Αυτό που ζούμε τώρα είναι ένα κράμα κρίσης και ευκαιρίας. Κρίσης γιατί η οικονομική ανασφάλεια που γεννά η πανδημία φοβόμαστε πως δεν έχει δείξει ακόμη το πιο σκληρό της πρόσωπο, και ευκαιρίας για το βιβλίο, γιατί αληθινά, εδώ όπως και σε ολόκληρο τον κόσμο, οι άνθρωποι, πολλοί άνθρωποι, αναζήτησαν και βρήκαν στα βιβλία μια συνομιλία για το νόημα, τη χαρά, την ουσία της ζωής. Κι αυτό δεν είναι θεωρητικό.

Η ποίηση είναι χαμένη υπόθεση;

Γιατί να είναι χαμένη υπόθεση η ποίηση, δεν το καταλαβαίνω. Υπάρχει ένα παράδοξο, για να το πω λίγο υπερβολικά. Από τη μία η ποίηση δεν έχει μεγάλο κοινό, και από την άλλη την επικαλείται και ο πιο απλός άνθρωπος, περισσότερο κι από την πεζογραφία, όταν αναφέρεται στην τέχνη του λόγου. Κι υπάρχουν επίσης κοινότητες ποιητών και θύλακες ενεργοί, γύρω μας, ανάμεσά μας, που συναντιούνται, διαβάζουν μεγαλόφωνα, αλληλοεπηρεάζονται, νέοι και μεγαλύτεροι ποιητές, που πειραματίζονται, που μας δίνουν πολύ καλά βιβλία, που συνομιλούν με το παρελθόν με καινοφανείς τρόπους, που δημοσιεύουν σε περιοδικά ποίησης, που εκδίδουν συλλογές που βρίσκουν τον δρόμο για τα κεντρικά, και όχι μόνο, βιβλιοπωλεία, χάρη και στην δημοκρατική και πλουραλιστική φυσιογνωμία της ελληνικής αγοράς του βιβλίου. Ας της δώσουμε λίγο περισσότερο χώρο, αυτό χρειάζεται, νομίζω. ●

Θωμάς Νάκας

Εκδόσεις Χάρτινη Πόλη

Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Είναι γεγονός πως η ελληνική αγορά υπέστη και εξακολουθεί να υφίσταται μια έντονη κρίση λόγω Covid-19, σε διάφορους τομείς. Ο τομέας του βιβλίου, όμως, απέδειξε για άλλη μια φορά πως καλά κρατεί, δεδομένων των συνθηκών και των καταστάσεων. Το βιβλίο αποτελεί προϊόν που παρέχει μοναδική συντροφιά στο αναγνωστικό κοινό, ειδικά εν καιρώ πανδημίας, που ο κόσμος διαθέτει περισσότερο ελεύθερο χρόνο για διάβασμα. Σαφέστατα, όπως όλοι οι τομείς, κλονίστηκε εν συγκρίσει με άλλα προϊόντα πρώτης ανάγκης. Οι πρώτες όμως εκτιμήσεις τόσο της εγχώριας, όσο και της παγκόσμιας αγοράς, μας επιτρέπουν να είμαστε αισιόδοξοι για το μέλλον, ειδικά όσον αφορά τα παιδικά βιβλία.

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Το σημαντικότερο που μπορεί να κάνει ένας εκδότης, όταν αντιμετωπίζει τέτοιου είδους πρωτόγνωρες καταστάσεις, είναι να διαχειριστεί τα πράγματα με ευελιξία και διάθεση για αλλαγές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες της αγοράς και να προσαρμόζουμε το πρόγραμμά μας ανάλογα με αυτές. Τη δεδομένη στιγμή έχουμε εστιάσει την προσοχή μας στα μυθιστορήματα και στα βιβλία για παιδιά, τα οποία, πέρα από ψυχαγωγία, τους προσφέρουν και δημιουργική απασχόληση. ●

σελ. 432

Η απατηλή ζωή των ενηλίκων

Έλενα Φερράντε

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ **ΔΗΜΗΤΡΑ ΔΟΤΣΗ**

«Για άλλη μια φορά η Φερράντε συνέλαβε έναν ολόκληρο κόσμο».

Il libraio

σελ. 176

Η καλύτερη χειρότερη μέρα της ζωής σου

Αύγουστος Κορτώ

Η κατάθλιψη είναι ο κοινός μας αγώνας, και μέχρι να περάσει –και θα περάσει– σου δίνω το χέρι μ' αυτό το βιβλίο.

σελ. 80

Τώρα θα μιλήσω εγώ

Χάρης Βλαβιανός

Όσα δεν είπε η αδελφή μου όσο ζούσε –αφού τον ράλο του αφηγητή τον μονοπωλούσε άλλος– τα λέει τώρα σ' αυτόν τον δραματικό αποσπασματικό μονόλογο.

σελ. 496

Άγριο φιλί

Ρομπέρτο Σαβιάνο

«Η αποθέωση της καταβύθισης του Σαβιάνο στο πιο τρυφερό και απαρακτικό κομμάτι του γκανγκστερικού σύμπαντος».

Lire

«Δεν μπορείς να το αφήσεις από τα χέρια σου!»

Die Welt

σελ. 360

Ο μονάρχης των σκιών

Χαβιέρ Θέρκας

«Ο *Μονάρχης των σκιών* είναι ένα βιβλίο πιο σημαντικό κι από τους *Στρατιώτες της Σαλαμίνας*...»

The New York Times

«Ένα γενναίο καθηλωτικό μυθιστόρημα!»

El País

σελ. 424

Το σπήλαιο των ιδεών

Χοσέ Κάρλος Σομόθα

Ένας λαμπρός μαθητής της Ακαδημίας του Πλάτωνος βρίσκεται νεκρός, κατασπαραγμένος, όπως φαίνεται, από λύκους. Ένας πλατωνικός φιλόσοφος και ένας θιασώτης της τετράγωνης λογικής θα αποδυθούν στην αναζήτηση της αλήθειας και των ενόχων.

σελ. 264

Ρίζες και θεμέλια

Μαρία Ευθυμίου

σε συνεργασία με τον Μάκη Προβατά

Ο Ελληνισμός από τις απαρχές του μέχρι σήμερα: οι ρίζες, τα θεμέλια και τα οδόσημα της Ιστορίας του.

σελ. 464

Η πηγή

Άνοιξε τον νου σου, άλλαξε τη ζωή σου

Δρ Τάρα Σουόρτ

Αν μπορούσες να έχεις ό,τι θέλεις στη ζωή, τι θα ήταν αυτό;

σελ. 64

Θτα πατώματα!

Αρκάς

Η Σίσσυ, το κορίτσι των ονείρων του Θανασάκη, αδιαφορεί γι' αυτόν και για τον έρωτά του. Η αδιαφορία της αυτή τον εξουθενώνει και τον ρίχνει στα πατώματα, όπως ο κρυπτονίτης τον Σούπερμαν.

Νίκος Ψυχογιός

Εκδόσεις Ψυχογιός

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Ιδανική στρατηγική δεν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει. Θα πρέπει κάθε εταιρεία να προσαρμόζεται γρήγορα και οργανωμένα στις συνθήκες που επιβάλλει η αγορά. Η πανδημία επέβαλε σε όλο τον πλανήτη να αλλάξει συνήθειες, να σκεφτεί έξω από το κουτί για να επιβιώσει, να αναθεωρήσει τα όποια δεδομένα. Εμείς, θεωρώ, ότι αντιδράσαμε γρήγορα, αλλά σε αυτό βοήθησε και η γενικότερη οργανωτική δομή της εταιρείας. Κανείς δεν ήταν προετοιμασμένος για ένα γενικό lock down, όμως καταφέραμε να αντιμετωπίσουμε το φαινόμενο του «μαύρου κύκνου» με επιτυχία, κάνοντας συντονισμένες κινήσεις και προσαρμόζοντας το εκδοτικό μας πρόγραμμα στις συνθήκες που επέβαλε η όλη κατάσταση. Σίγουρα διδαχτήκαμε ότι καθημερινά θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για το αναπάντεχο, να είμαστε ευέλικτοι και να μην επαναπαυόμαστε. Σημαντικό πλεονέκτημα για εμάς ήταν η τεχνολογία, στην οποία επενδύουμε δεκαετίες, οπότε από την πρώτη στιγμή λειτουργήσαμε απρόσκοπτα με την εξ αποστάσεως εργασία.

Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

Το *«Άρωμα»* του Πάτρικ Ζίσκιντ είναι αναμφίβολα μία από τις μεγαλύτερες επιτυχίες των Εκδόσεων Ψυχογιός. Πρωτοκυκλοφόρησε το 1986 και για δεκαετίες βρισκόταν στις πρώτες θέσεις των πωλήσεων. Αποτελεί ένα κλασικό πλέον μυθιστόρημα και δύσκολα θα βρούμε βιβλιοθήκες λάτρεων της ανάγνωσης που δεν το περιέχουν. Κάποιοι το έχουν χαρακτηρίσει τρομακτικό παραμύθι, άλλοι φιλοσοφικό θρίλερ και για πολλούς αποτελεί μια ερωτική φαντασία. Το βέβαιο είναι ότι κανένας αναγνώστης δεν το αποκάλεσε αδιάφορο, ενώ οι περισσότεροι το θεωρούν πραγματικά συγκλονιστικό. ●

Θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για το αναπάντεχο, να είμαστε ευέλικτοι και να μην επαναπαυόμαστε. Σημαντικό πλεονέκτημα για εμάς η τεχνολογία, στην οποία επενδύουμε δεκαετίες...

Ραχήλ Μισδραχή-Καπόν

Εκδόσεις Καπόν

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Δεν θα μπορούσε να υπάρξει κάποια ιδανική στρατηγική για απρόβλεπτες περιόδους όπως η τωρινή, δεν χωρούν εδώ κανόνες μιας οργανωμένης τακτικής και κινήσεις μετά από προσεκτική μελέτη κάποιου «αντιπάλου».
Στις εκδόσεις μας συνεχίσαμε, παρά τις δυσκολίες, τη δραστηριότητά μας, με σταθερό σημείο αναφοράς την αφοσίωσή μας στο βιβλίο. Άλλωστε, πάντοτε παραμένω αισιόδοξη στην καθημερινότητά μου.
Σίγουρα η πίστη, εάν θέλετε, στην αξία του βιβλίου και ο ενθουσιασμός που συνοδεύει τη δημιουργική του διαδικασία συμβάλλει σε αυτή την αισιόδοξη ματιά.
Προσπαθήσαμε φυσικά μέσα από ηλεκτρονική επικοινωνία, τον Τύπο και τα μέσα δικτύωσης να διατηρήσουμε την επαφή με τους φίλους των εκδόσεών μας, που μας τιμούσαν όλα αυτά τα χρόνια με την παρουσία τους στις εκδηλώσεις μας.
Τέλος, μην ξεχνάμε πως η περίοδος αυτή μπορεί να εμπνεύσει, όπως συνέβη με τον καθηγητή Βάσο Καραγιώργη, που μέσα στους μήνες της καραντίνας επέστρεψε σε μια παλιά του αγάπη, τα ομηρικά έπη, και έγραψε μια μελέτη με έναν ξεχωριστά προσωπικό τόνο, *«Με τον Όμηρο στις μέρες του κορωνοϊού»*.

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Για το έτος που μας έρχεται, συνεχίζουμε στις γνωστές μας εκδοτικές διαδρομές της Τέχνης και της Ιστορίας. Στο πνεύμα των 200 χρόνων από την Επανάσταση, θα ξεκινήσουμε με μια περιεκτική περιδιάβαση στους χρόνους του '21 από την Αθηνά Κακούρη στο *«Αλφαβητάρι Νεοελληνικής Ιστορίας»*.
Επίσης, θα εκδοθεί μια ιδιαίτερη μελέτη του καθηγητή Πέτρου Θέμελη για τα ακρόπρωρα των πλοίων του Αγώνα.
Για τους μικρούς φίλους των εκδόσεών μας, ετοιμάζουμε μια πρωτότυπη περιήγηση στον κόσμο των εικόνων του Μακρυγιάννη από τη Μαρίζα Ντεκάστρο, με το *«24 εικόνες για την Επανάσταση του 1821»*, όπου ξεδιπλώνεται το όραμα και οι αναμνήσεις ενός εμβληματικού αγωνιστή της Ανεξαρτησίας.
Πέρα από αυτή τη θεματική, ο Κώστας Μ. Σταματόπουλος έγραψε μια ευσύνοπτη και ταυτόχρονα αποκαλυπτική μελέτη για τη Μικρασιατική Καταστροφή, με μια αντικειμενική θεώρηση των γεγονότων.
Επιπλέον, ετοιμάζουμε μια μεγάλη έκδοση για τους Σεφαραδίτες, από την Καρίνα Λάμψα και τον Ιακώβ Σιμπή, που καλύπτει τέσσερεις πολυκύμαντους αιώνες ιστορίας των ισπανόφωνων Εβραίων, από την Ισπανία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, με έμφαση στη μεγάλη σεφαραδίτικη κοινότητα της Θεσσαλονίκης.
Τέλος, μια ξεχωριστή έκδοση για μια ιδιαίτερη έκφραση του λαϊκού μας πολιτισμού θα είναι οι *«Περιστεριώνες της Τήνου 1955-2018»*. Το 1955, ο Manuel Baud-Bovy, φοιτητής ακόμα, ανακάλυψε στο πρώτο ταξίδι του στην Τήνο περί τους οκτακόσιους περιστεριώνες, με τον καθένα να ξεπερνά τον προηγούμενο σε ομορφιά και περηφάνια. Η αδημοσίευτη μελέτη του διακεκριμένου φιλέλληνα αρχιτέκτονα εκδίδεται τώρα, μαζί με εισαγωγικό κείμενο και σπάνιο φωτογραφικό υλικό. ●

Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος

Εκδόσεις Διόπτρα

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Η περίοδος που διανύουμε είναι μοναδική τόσο για όσα μας έφερε όσο και για όσα θα μας φέρει. Επαγγελματικά όμως μιλώντας, νομίζω ότι μας ωθεί να γίνουμε καλύτεροι ακόμα και σε τομείς που δεν ξέραμε ότι υπάρχουν ή που ίσως η πλειονότητα δεν έδινε ιδιαίτερη σημασία. Αν και πάντα στη Διόπτρα κατείχε κυρίαρχη θέση η εξυπηρέτηση του πελάτη, τώρα εμπεδώνουμε ακόμα περισσότερο τη σημασία του. Ο αναγνώστης μας θέλει δίπλα του και χρειάζεται να νιώθει ότι η επαφή του μαζί μας είναι προσωποποιημένη. Και ιδιαίτερα τώρα που η διάδοση μέσα από τα ψηφιακά κανάλια είναι ταχύτατη. Εταιρείες που παρείχαν τη δυνατότητα παραγγελίας από το site τους και δεν μπόρεσαν να εξυπηρετήσουν τον αναγνώστη, ενημερώνοντάς τον για την όποια καθυστέρηση ή έλλειψη παρουσιάστηκε εξαιτίας του μεγάλου φόρτου, τώρα που τα μαγαζιά είναι ανοιχτά δυσκολεύονται να ξανακερδίσουν το κοινό τους. Όλα τα δικά μας παιδιά, που είναι επιφορτισμένα με αυτό τον ρόλο, διαθέτουν το απαραίτητο υπόβαθρο για να μιλήσουν στον αναγνώστη και να τον καθοδηγήσουν σε κάθε θέμα. Θέλουμε και είμαστε δίπλα στους αναγνώστες μας, είμαστε ένα με την κοινότητα που έχουμε δημιουργήσει. Δεν είναι απλώς ένα από τα καθήκοντά μας, είναι αυτό που μας μεγαλώνει και μας κάνει καλύτερους κάθε μέρα.

Ποιο βιβλίο ήταν η μεγαλύτερη εκδοτική επιτυχία σας και γιατί πρέπει να το διαβάσουμε;

Μου είναι αδύνατον να διαλέξω έναν τίτλο. Υπάρχουν πολλά βιβλία που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαδρομή μας και μας έφεραν στο σημείο που είμαστε σήμερα, πράγμα για το οποίο είμαι ευγνώμων. Έχουμε βιβλία σε πολλές κατηγορίες αλλά θα σταθώ σε εκείνη που μας μεγάλωσε, μας στήριξε, και σε αυτήν που έχουμε πιστούς αναγνώστες εδώ και σαράντα τρία χρόνια, και δεν είναι άλλη από τα βιβλία αυτοβοήθειας. Πολλές φορές γνωρίζω ανθρώπους που μετά τις συστάσεις μου χαμογελούν, αναφέροντας ότι κάποιο βιβλίο μας τους βοήθησε σε μια δύσκολη περίοδο, ή τους έδειξε νέες διαδρομές στη ζωή. Κι αυτό με κάνει ιδιαίτερα χαρούμενο. Και θα εστιάσω σε ένα από τα τελευταία βιβλία που έκαναν πολλούς γονείς να αλλάξουν στάση απέναντι στα παιδιά τους αλλά και στον εαυτό τους: *«Το βιβλίο που θα ήθελες να είχαν διαβάσει οι γονείς σου»* (και τα παιδιά σου θα σε ευγνωμονούν που το έκανες), της γνωστής Βρετανίδας ψυχολόγου Dr. Philippa Perry, όπου μέσα σε λιγότερες από τριακόσιες σελίδες προσφέρει έναν χάρτη για υγιείς σχέσεις με τα παιδιά μας και με τους εαυτούς μας. Ίσως αυτό να είναι το πρώτο βήμα για να αλλάξουμε και τη χώρα μας. ●

ΤΑ 8 ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ ΦΕΤΟΣ ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕ 1.000.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

Το 1ο μέρος της ΤΡΙΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΥΚΗΣ ΠΟΛΗΣ. Το διεθνές best seller που έχει μεταφραστεί σε 14 γλώσσες και έγινε κινηματογραφική ταινία.

Το 2ο βιβλίο της ΤΡΙΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΛΕΥΚΗΣ ΠΟΛΗΣ, που κατέκτησε τις λίστες των best seller διεθνώς!

NEW YORK TIMES & SUNDAY TIMES BEST SELLER ΕΧΕΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΙ ΣΕ 25 ΓΛΩΣΣΕΣ

Η Βανέσα ήταν δεκαπέντε ετών όταν τα έφτιαξε με τον καθηγητή της. Μήπως όμως δεν ήταν ο έρωτας της ζωής του, αλλά ένα από τα θύματά του; Ένα βιβλίο-δυναμίτης!

Τα Κορίτσια των Λουλουδιών πήραν το μικρότερο παιδάκι για να παίξουν. Δεν ήθελαν να του κάνουν κακό. Χρόνια μετά, ένα άλλο παιδί εξαφανίζεται. *Βασισμένο σε πραγματική υπόθεση στην Αγγλία.*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ένα ιστορικό μυθιστόρημα που ξετυλίγεται στη γη της Θράκης, με άρχοντες, κυράδες και θεριά που ράβουν τους έρωτες και τις προδοσίες με γερές βελονιές πάνω στη ζωή τους.

Σε ένα μικρό ακριτικό χωριό ένας επτάχρονος εξαφανίζεται. Ατύχημα, φόνος, απαγωγή ή νέο παιδομάζωμα; Ένα υπαρξιακό μυθιστόρημα μυστηρίου και αγωνίας, με καταιγιστικό ρυθμό και απροσδόκητο τέλος.

ΒΙΒΛΙΑ ΕΥ ΖΗΝ

JAY SHETTY ΠΡΩΗΝ ΜΟΝΑΧΟΣ, ΜΕ 38,5 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

«Ο Jay Shetty σού δείχνει βήμα βήμα πώς να χτίσεις τη δύναμή σου μετατοπίζοντας το βάρος από την εικόνα σου στην αυτοεκτίμηση. Αυτό το βιβλίο σε βοηθάει να γίνεις ο αρχιτέκτονας της δικής σου ζωής». DEEPAK CHOPRA

Το βιβλίο του Γιώργου Πιντέρη μάς δείχνει το μονοπάτι που οδηγεί από την ανασφάλεια στην αυτοπεποίθηση διότι πρέπει να κατεβάσεις το ένα για ν' ανέβει το άλλο.

ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Η ζωή σε βιβλία
www.psichogios.gr

Γιάννης Παπαδόπουλος

Εκδόσεις Παπαδόπουλος

Ο Covid-19 «στηρίζει» το βιβλίο; Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Προφανώς και δεν στηρίζει το βιβλίο ο Covid! Η παρεξήγηση αυτή ίσως δημιουργήθηκε απο την εκτίναξη των ηλεκτρονικών πωλήσεων κατά τη διάρκεια της καραντίνας, όμως, όσο μεγάλη και αν ήταν αυτή, δεν κάλυψε το σύνολο των απωλειών που προήλθαν από το κλείσιμο των καταστημάτων.

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Ολοι ψάχνουμε να βρούμε την ιδανική στρατηγική μέσα σε πρωτόγνωρες καταστάσεις. Εμείς συγκεκριμένα επενδύσαμε ιδιαίτερα στην ψηφιακή, αλλά και σε άλλες υποδομές μας, και ελπίζουμε ότι όταν το αποτέλεσμα των προσπαθειών μας φανεί στην αγορά – από το 2021 – το περιβάλλον θα είναι καλύτερο για όλους. Ως προς τα εκδοτικά πάντως, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον κινούμαστε αρκετά συντηρητικά.

Νίκος Μανούσος

Εκδόσεις Anubis

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν κι αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Ο συνδυασμός υγειονομικής κι οικονομικής κρίσης άλλαξε, ασφαλώς, τα δεδομένα για την αγορά του βιβλίου. Στο πλαίσιο των νέων συνθηκών, οι εκδόσεις Anubis στράφηκαν σε μια πιο ισχυρή υποστήριξη της digital παρουσίας τους, ενώ επέλεξαν να στηρίξουν τους πιο ισχυρούς κι επώνυμους best-selling τίτλους τους, παγώνοντας, για την ώρα, πειραματικές εκδόσεις.

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Η σειρά «Dune» αποτελεί έναν από τους βασικούς κορμούς της εκδοτικής μας παρουσίας για την περίοδο 2021-23. Πρόκειται για μια σειρά που ήδη αριθμεί 16 βιβλία, στα οποία προβλέπεται να προστεθούν ακόμα έξι τίτλοι (πλέον κι ορισμένων νέων graphic novels), κατά τη διάρκεια της επόμενης τριετίας. Ήδη έχουμε ξεκινήσει την επανέκδοση στα πρώτα βιβλία της σειράς με νέα εικαστικά εξωφύλλων, ενώ σταδιακά θα ακολουθήσουν και τα υπόλοιπα.

Η δημοφιλής σειρά «Outlander» της Diana Gabaldon αποτελεί άλλον έναν από τους κορμούς που θα στηρίξουμε την επόμενη χρονιά. Ήδη προγραμματίζονται τα δύο επόμενα βιβλία και θα ακολουθήσουν και δύο ακόμα μέσα στο '21.

Στα παιδικά, πέρα από την αειθαλή «Peppa Pig» που αποτελεί διαχρονική αξία, θα συνεχίσουμε τη σειρά «Τζωρτζ» που έχει γράψει η Lucy Hawking, κόρη του Stephen Hawking, σε συνεργασία με τον πατέρα της, ενώ θα προστεθούν και κάποιες νέες επώνυμες σειρές.

Στον χώρο των graphic novels, που αποτελεί κι ιστορικό τομέα για τις εκδόσεις Anubis, προετοιμάζουμε τις νέες εκδόσεις για το «Dune», σε συνδυασμό με σημαντικά σύγχρονα έργα του χώρου, όπως το «Superman: Year One», του Frank Miller και το «Doomsday Clock» των Geoff Johns και Gary Frank. Επανεκδίδουμε, επίσης, το κλασικό «Eternals» του Neil Gaiman, με αφορμή την επικείμενη ομότιτλη ταινία της Marvel. ●

Γιάννης Κωνσταντάρόπουλος

Εκδόσεις Μίνωας

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Οι εκδόσεις Μίνωας έχουν ετοιμάσει για το 2021 ένα πλούσιο εκδοτικό πρόγραμμα. Σας παρουσιάζουμε ορισμένους μόνο από τους νέους τίτλους, αν και είμαστε περήφανοι για πολλούς περισσότερους από αυτούς!

1. *«Το μήλον της Έριδος»,* ένα βιβλίο για την ταραχώδη δεκαετία 1940-1950, μέσα από την ψύχραιμη ματιά του ιστορικού και φιλέλληνα Κρίστοφερ Μ. Γουντχάους. **2.** Το νέο βιβλίο του ανερχόμενου συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων, Χρήστου Μαρκογιαννάκη, του οποίου τα βιβλία κυκλοφορούν στη Γαλλία, θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά αποκλειστικά από τις εκδόσεις μας. **3.** Το *«Long Bright River»,* ένα εκπληκτικό αστυνομικό μυθιστόρημα που διαδραματίζεται στη Φιλαδέλφεια των ΗΠΑ από μια νέα συγγραφέα, τη Liz Moore. Γυρίζεται ήδη και σε κινηματογραφική ταινία. **4.** Ο Σπύρος Πετρουλάκης, ο συγγραφέας των 100.000 αντιτύπων, επιστρέφει με μια συγκλονιστική αφήγηση βασισμένη σε ένα πραγματικό γεγονός που συντάραξε την ελληνική κοινωνία τη δεκαετία του '60. Αναμένουμε με προσμονή το νέο του βιβλίο! **5.** Το λεύκωμα *«Αθήνα»,* της Μαρίας Ηλιού, ένα λεύκωμα με άγνωστες κυρίως φωτογραφίες της Αθήνας του 19ου αιώνα που ξεδιπλώνουν τις μεταμορφώσεις της Αθήνας, αλλά και των κατοίκων της, την περίοδο 1821-1896. **6.** Από τις παιδικές σειρές ξεχωρίζουμε τη σειρά *«Awesomely Austen»,* όπου παρουσιάζονται ειδικά διασκευασμένα και επιμελημένα για παιδιά από 8 ετών, με πολύ όμορφη εικονογράφηση, τα κλασικά μυθιστορήματα της Τζέιν Όστεν. **7.** Η σειρά *«Τόσο απλά»,* με τρυφερή εικονογράφηση, αναδεικνύει στιγμές της καθημερινότητας των παιδιών. Η Κατρίν Ντολτό, γιατρός, κόρη της διάσημης ψυχαναλύτριας Φρανσουάζ Ντολτό, απευθύνεται με μοναδικό τρόπο στα παιδιά και αποτυπώνει όσα τα απασχολούν, τα μπερδεύουν ή τα στεναχωρούν. Τη σειρά εγκαινιάζουν τα βιβλία *«Ο θυμός»* και *«Οι οθόνες».*

Οι νέοι σήμερα έχουν «εκπαιδευτεί» και από τα social media στα μικρά κείμενα, ή δεν διαβάζουν καθόλου. Συμφωνείτε με αυτή την πεποίθηση και τι κάνετε γι' αυτό;

Οι νέοι, 14 έως 17 ετών, δεν διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία, αφού το απαράδεκτο ελληνικό σύστημα εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση τους αποξενώνει από οποιαδήποτε άλλη ενασχόληση. Αντιθέτως, οι νέοι –18 και άνω– συνηθίζουν να διαβάζουν, αν και όχι τόσο όσο οι συνομήλικοί τους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αλλά για αυτές τις διαφορές και πάλι την ευθύνη φέρει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αφού, αντί να ενθαρρύνει τη χρήση των εξωσχολικών βιβλίων, περιορίζει τη διαδικασία της εκπαίδευσης σε ένα, μοναδικό, κρατικά παραγόμενο βιβλίο, κακής εκτυπωτικής ποιότητας αλλά και εντελώς ξεπερασμένο αφού δεν ανανεώνεται επί σειρά ετών. Ταυτοχρόνως, η ανυπαρξία σχολικών βιβλιοθηκών αποτρέπει την επαφή με τα εξωσχολικά βιβλία.

Εδώ χρειάζεται να τονίσω ότι η ανάγνωση είναι μια συνήθεια που αναπτύσσεται από την ηλικία των 2 ετών, όταν ο γονέας διαβάζει βιβλία στα παιδιά του, έως την ηλικία των 9 ετών, όταν το σχολείο βοηθά στην επιλογή βιβλίων που συμβάλλουν στο να αγαπήσει το παιδί την ανάγνωση. Μετά από αυτή την ηλικία, κανείς δεν μπορεί να κάνει τίποτα ουσιαστικό για να αυξήσει σημαντικά την επιθυμία για ανάγνωση.

Τα social media, σε έναν βαθμό, έχουν επηρεάσει αρνητικά πολλές δραστηριότητες του ανθρώπου. Μια από αυτές είναι σίγουρα ο χρόνος που προσφέρεται στην ανάγνωση βιβλίων. Από την άλλη όμως υπάρχει μια αυξημένη διάδραση μεταξύ των ανθρώπων, όσον αφορά την ανταλλαγή απόψεων για βιβλία και γενικά για πολιτιστικά θέματα. Το καλύτερο που μπορεί να κάνει ένας εκδότης είναι να προσπαθεί να εκδίδει όσο το δυνατόν καλύτερα βιβλία, με πιο σύγχρονη θεματολογία. ●

Γιώργου Χατζηιακώβου

Εκδόσεις Αρμός

Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Κάθε εποχή έχει ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων που διαβάζουν κι ένα μεγαλύτερο ποσοστό ανθρώπων που είναι αδιάφοροι. Το ίδιο ισχύει και στην παρούσα συγκυρία της πανδημίας. Ίσως στην περίοδο της καραντίνας κάποιοι αναγνώστες να είχαν περισσότερο χρόνο για διάβασμα. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει πως όλοι αυτοί έσπευσαν να αγοράσουν πιο πολλά βιβλία. Μην ξεχνάμε και την προηγούμενη δεκαετή οικονομική κρίση. Κι εδώ πάλι τίθεται το ζήτημα της προσωπικής ευθύνης τόσο των εκδοτών όσο και των υπευθύνων των ΜΜΕ, διότι βεβαίως υπάρχουν αναγνώστες που διαβάζουν μόνο για διασκέδαση και άλλοι που αυτή τη διασκέδαση τη συνδυάζουν με την πρόθεση να κατανοήσουν καλύτερα τον κόσμο και, γιατί όχι, να τον αλλάξουν προς το καλύτερο. Κι εδώ χρειάζεται η αξιολόγηση των βιβλίων από τους εκδότες και τα ΜΜΕ, που βεβαίως έχει καταβολές στις προθέσεις του καθενός. Οι έχοντες στόχο μόνο το οικονομικό κέρδος προβάλλουν ή εκδίδουν ό,τι αρέσει στον κόσμο. Όσοι όμως έχουν αίσθημα ευθύνης, ό,τι μας βοηθάει να γίνουμε καλύτεροι ως προσωπικότητες κι ως κοινωνία, αφενός, κι αφετέρου με ευαισθησία και φροντίδα προς το περιβάλλον και τον πλανήτη μας. Όταν υπάρχει αυτό το αίσθημα ευθύνης, η αγορά του βιβλίου, με την αρχαιοελληνική έννοια, θα έχει νόημα και σε οποιεσδήποτε συνθήκες πανδημίας ή οικονομικής κρίσης, δεν θα είναι απλώς ζωντανή αλλά θα είναι μία διαρκής επανάσταση...

Οι νέοι σήμερα έχουν «εκπαιδευτεί» και από τα social media στα μικρά κείμενα, ή δεν διαβάζουν καθόλου. Συμφωνείτε με αυτή την πεποίθηση και τι κάνετε γι' αυτό;

Είναι γεγονός ότι τουλάχιστον οι νέοι συνηθίζουν να διαβάζουν μικρά κείμενα. Κι εμείς έχουμε ευθύνη να δώσουμε βιβλία με μικρά μεν κείμενα, τα οποία όμως να δίνουν στους αναγνώστες δυνατότητες αφενός καλύτερης κατανόησης του εαυτού μας, της κοινωνίας και του κόσμου μας κι αφετέρου μεγαλύτερης ευαισθησίας σε ζωτικής σημασίας θέματα που απασχολούν την ανθρωπότητα. Έτσι την τελευταία δεκαετία έχουμε στις Εκδόσεις Αρμός τέτοιου είδους βιβλία, που είχαν εξαιρετική υποδοχή από τους αναγνώστες, με πολλές χιλιάδες αντίτυπα. Τέτοια βιβλία είναι: «Όλα είναι δρόμος», «Κάθε τέλος μια αρχή», «Ζωή δίχως συνταγές» του π. Χαράλαμπου Παπαδόπουλου, «Πολιτική από στόμα σε στόμα» του Στέλιου Ράμφου και, το τελευταίο της Μάρως Βαμβουνάκη, «Η φιλία είναι και δεν είναι παντοτινή». ●

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΣ ΤΗΣ ΚΝΕ

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Η έκδοση κυκλοφορεί προς τιμήν των 150 χρόνων από τη γέννηση του Λένιν, φιλοδοξώντας ν' αποτελέσει μια πρώτη γνωριμία με το έργο του για κάθε νέο και νέα που δε συμβιβάζεται με τη σημερινή κατάσταση, που ψάχνει απαντήσεις στα ερωτήματα και τις ανησυχίες του.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΕ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΠΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΕ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Η έκδοση προσεγγίζει τις βασικές πλευρές του κοινωνικού φαινομένου της εξάρτησης από ψυχοδραστικές ουσίες σύμφωνα με τη διαλεκτική υλιστική αντίληψη. Ταυτόχρονα, προβάλλει το ολοκληρωμένο πλαίσιο αιτημάτων του ΚΚΕ, που θέτει στο επίκεντρο τις αιτίες του φαινομένου και τις σύγχρονες ανάγκες του ανθρώπου.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΤΕΡΕΣ ΗΛΙΚΙΕΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

«ΚΙ ΟΜΩΣ, ΚΙΝΕΙΤΑΙ...»

Σκοπός του βιβλίου είναι να εξηγήσει μ' εύληπτο τρόπο στα παιδιά τον τρόπο με τον οποίο σχηματίστηκαν οι ανθρώπινες κοινωνίες, πώς αυτές εξελίσσονται, προχωρούν και αλλάζουν εδώ και χιλιάδες χρόνια, μέχρι και σήμερα. Και γιατί όχι; Πώς θα μοιάζουν αύριο.

ΡΑΤΖΑΝΙ ΠΑΛΜΕ ΝΤΑΤ

ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η αδυναμία της σοσιαλδημοκρατικής πολιτικής σε σχέση με όσα υπόσχεται, όταν δεν μπορεί στέρεα να επανέλθει η φιλελεύθερη διαχείριση, φέρνει πιο κοντά το φασισμό στη διακυβέρνηση. Στο βιβλίο αναδεικνύεται όλη η παραπάνω κίνηση, με πιο χαρακτηριστική την εξέλιξή της στη Γερμανία από το 1918 έως το 1933, αλλά και στην Ιταλία.

ΡΙΤΣΑΡΝΤ Ο. ΜΠΟΓΙΕΡ
ΧΕΡΜΠΕΡΤ Μ. ΜΟΡΕ

Η ΑΓΝΩΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ

Από τον Εμφύλιο μέχρι το μακαρθισμό

Το κίνημα της οργανωμένης εργατικής τάξης των ΗΠΑ ενάντια στο αμερικανικό μονοπώλιο από τα μέσα του 19ου αιώνα έως τα μέσα του 20ού αιώνα. Οι Αμερικανοί εργάτες έμαθαν να διεκδικούν τα δικαιώματά τους αγωνιζόμενοι ενάντια στα μονοπώλια και τα τραστ!

η γνώση είναι δύναμη!

www.sep.gr

E-SHOP

Αξιοποιήστε το e-shop της Σύγχρονης Εποχής και παραλάβετε τα βιβλία στην πόρτα σας...

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ:

ΑΘΗΝΑ, Μαυροκορδάτου 3
τηλ.: 2103829835

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Πλάτωνος 7
τηλ.: 2310 283810

ΠΑΤΡΑ, Κανακάρη 159
τηλ.: 2610 222804

Δημήτρης Ξεκαλάκης

Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Ολοκληρώνοντας σταδιακά την εκδοτική μας δραστηριότητα για το 2020 και βαδίζοντας προς το 2021, σκοπεύουμε να αναδείξουμε με πολυποίκιλες εκδόσεις το ζήτημα της επετείου της Επανάστασης του 1821, για την οποία ήδη κυκλοφορεί από τη Σύγχρονη Εποχή η έκδοση του Τμήματος Ιστορίας της ΚΕ του ΚΚΕ 1821. Η Επανάσταση και οι απαρχές του ελληνικού αστικού κράτους. Πρόκειται για έκδοση τομή στην ιστοριογραφία για την Επανάσταση του 1821, καθώς αναδεικνύει την ουσία των ιστορικών γεγονότων, συμβάλλει στο να διαμορφώνουν τα εργατικά-λαϊκά στρώματα ταξικά κριτήρια για τη μελέτη της Ιστορίας, συνεισφέρει στην πιο ουσιαστική αντιπαράθεση με την οπτική της αστικής ιστοριογραφίας και κατ' επέκταση βοηθάει στην ενίσχυση της ταξικής πάλης.
Επιπλέον, συνεχίζοντας να αναδεικνύουμε και να τιμάμε τα 200 χρόνια από τη γέννηση του Μαρξ και στη συνέχεια του Ένγκελς, καθώς και τα 150 χρόνια από την 1η έκδοση του 1ου τόμου του *«Κεφαλαίου»*, προχωράμε στην έκδοση 2 τόμων (ο 1ος κυκλοφορεί ήδη, με τον τίτλο *«Αλληλογραφία για "Το Κεφάλαιο"»*) που περιλαμβάνουν την Αλληλογραφία ανάμεσα στους δύο θεωρητικούς του επιστημονικού κομμουνισμού που συνδέεται με τη συγγραφή και την έκδοση του μεγαλειώδους έργου του Μαρξ. Πρόκειται για μια έκδοση η οποία μεταφράζεται για πρώτη φορά στην ελληνική γλώσσα και η οποία αποτελεί προϊόν της σταθερής προσπάθειας δεκαετιών της Σύγχρονης Εποχής να μεταφράζει και να εκδίδει στα ελληνικά ένα όλο και μεγαλύτερο μέρος από την πλούσια και πολυσχιδή κληρονομιά των Μαρξ-Ένγκελς. Πρόκειται δε για μια έκδοση που φωτίζει σημαντικές πλευρές του *«Κεφαλαίου»* και της αντιπαράθεσης που αναπτύχθηκε γύρω από αυτό. Και στην πορεία, μέσα στο 2021 θα υπάρξουν και άλλες παρεμφερείς εκδόσεις από μέρους μας που θα φωτίζουν το μαρξιστικό έργο αλλά και τη ζωή των Μαρξ-Ένγκελς, όπως η έκδοση που ετοιμάζουμε για τη ζωή του Ένγκελς με τίτλο *«Ο Στρατηγός»*, σε αντιστοιχία με την ενδιαφέρουσα έκδοσή μας *«Ο Μαύρος»* που σχετίζεται με τη ζωή και τις ιδέες του Μαρξ.
Τέλος, στα 150 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου επαναστάτη, του Λένιν, σε συνεργασία με την Ιδεολογική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ, προχωράμε σε ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες και σημαντικές εκδόσεις που αναδεικνύουν το θεωρητικό έργο αλλά και τη δράση των Μπολσεβίκων, που οδήγησε στη δημιουργία και την οικοδόμηση του πρώτου εργατικού κράτους στον κόσμο, εξηγώντας πώς αποτελούν και τη διέξοδο για το σήμερα και για την ικανοποίηση των σύγχρονων λαϊκών αναγκών. Τέτοιες εκδόσεις είναι η έκδοσή μας *«Σοσιαλισμός - Η απάντηση για τον 21ο αιώνα»*, σε επιμέλεια της Ιδεολογικής Επιτροπής της ΚΕ του ΚΚΕ, καθώς και η έκδοση *«Μια πρώτη γνωριμία με την επαναστατική θεωρία»*, σε επιμέλεια της Ιδεολογικής Επιτροπής του ΚΣ της ΚΝΕ. Ωστόσο, ακόμη πιο ενδιαφέρουσες είναι οι εκδόσεις μας που θα ακολουθήσουν σε σχέση με τα ζητήματα αυτά!

Οι νέοι σήμερα έχουν «εκπαιδευτεί» και από τα social media στα μικρά κείμενα ή δεν διαβάζουν καθόλου. Συμφωνείτε με αυτή την πεποίθηση και τι κάνετε γι' αυτό;

Η παιδεία που παρέχει το κράτος σήμερα στους μαθητές και τους φοιτητές-σπουδαστές ωθεί σαφώς στην αποστέωση, στη συντηρητικοποίηση της σκέψης και της δράσης τους. Είναι πολυδιασπασμένη, όχι ολόπλευρη, εστιάζει στην πληροφορία και όχι στη γνώση, και κυριαρχείται από τον ιδεαλισμό. Σαφώς τα social media, όντας στα χέρια μεγάλων μονοπωλιακών ομίλων, παίζουν το δικό τους σημαντικό ρόλο σε όλη αυτή τη διαδικασία, με δεδομένο ότι η μεγάλη πλειοψηφία της νεολαίας συμμετέχει σε αυτά.
Ωστόσο, υπάρχει και η πλευρά της νεολαίας που αντιλαμβάνεται ότι η γνώση είναι δύναμη και παλεύει για να γίνει αυτό κατάκτηση όλης της νεολαίας της χώρας μας. Σε αυτή την προσπάθεια θέλουμε να συμβάλουν και οι δικές μας εκδόσεις, είτε έντυπες είτε ηλεκτρονικές (e-book). Εκδόσεις που προωθούν την υλιστική θεώρηση της επιστήμης και της Ιστορίας, αναδεικνύουν στους νέους τη διαλεκτική μέθοδο σκέψης και συμβάλλουν στη διαμόρφωση κριτηρίων για να μπορούν οι νέοι να εξηγούν τον κόσμο και τις αλλαγές που συντελούνται.
Αυτό προσπαθούμε να το μεταδώσουμε ακόμα και σε μικρούς ηλικιακά αναγνώστες μας, με εκδόσεις όπως το *«Κι όμως κινείται…»*, που κυκλοφόρησε πριν μερικές μέρες από τη Σύγχρονη Εποχή. ●

Νέστορας Πουλάκος

Εκδόσεις Βακχικόν

Ο Covid-19 «στηρίζει» το βιβλίο; Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Όχι φυσικά, δεν το στηρίζει καθόλου, το αντίθετο θα έλεγα. Όπως επίσης και να πάψει επιτέλους αυτός ο «μύθος» με τις μεγάλες πωλήσεις από τα e-shop. Δεν υφίσταται σύγκριση με την παραδοσιακή πώληση και ούτε οι αναλογίες είναι οι ίδιες. Δεν έχω καταλήξει αν διανύουμε μια μεταβατική περίοδο προς μια νέα συνθήκη προς την επιστροφή στην «κανονικότητα» που ζούσαμε. Σε κάθε περίπτωση είμαστε σε περίοδο αναμονής, η πτώση του τζίρου είναι δεδομένη και μεγάλη· το βιβλίο όπως αντίστοιχα το θέατρο και η μουσική, στηρίζεται στις δημόσιες εκδηλώσεις (παρουσιάσεις, events, εκθέσεις, φεστιβάλ, κ.ά.) και χωρίς αυτές δεν είναι θετικό το παρόν. Όπως έχουν τα πράγματα, είναι πολυτέλεια να συζητάμε για το μέλλον.

Ποιους θεωρείτε τους πιο πολλά υποσχόμενους συγγραφείς των εκδόσεών σας;

Η Κατερίνα Κονιδάρη και ο Αλέξανδρος Πετρόχειλος είναι δύο πολλά υποσχόμενοι συγγραφείς μας, οι οποίοι με το ντεμπούτο τους –συλλογές διηγημάτων αμφότεροι– μας έχουν αφήσει με την αγωνία του επόμενου βιβλίου. Τους περιμένουμε! ●

Πέτρος Παπασαραντόπουλος

Εκδόσεις Επίκεντρο

Ο Covid-19 «στηρίζει» το βιβλίο; Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Ένα παράπλευρο αποτέλεσμα του Covid-19 ήταν η αναγκαστική ψηφιοποίηση πολλών κοινωνικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Τηλεμαθήματα, τηλεδιασκέψεις, τηλεργασία και πολλές άλλες δραστηριότητες μεταφέρθηκαν στον κυβερνοχώρο. Η ζωή μας, όλο και περισσότερο, ψηφιοποιείται.
Ο εκδοτικός κόσμος δεν πρέπει να μείνει έξω από αυτή τη νέα ψηφιακή πραγματικότητα. Ήδη, οι περισσότερες από τις βιβλιοπαρουσιάσεις γίνονται ψηφιακά. Είναι κάτι που πρέπει να συνεχιστεί και να ενταθεί. Το ψηφιακό μάρκετινγκ των εκδοτών, άγνωστο πριν από λίγα χρόνια, συνεχώς κερδίζει έδαφος
Σε αυτά τα πλαίσια, είναι αναγκαίο να δούμε προσεκτικά το θέμα των ηλεκτρονικών βιβλίων, των e-books. Ανήκω σε αυτούς που πιστεύουν ότι το τυπωμένο βιβλίο θα επιζήσει για πολλά χρόνια. Πρέπει όμως να συνυπάρξει δημιουργικά με τη νέα ψηφιακή πραγματικότητα.

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Ιδανική στρατηγική δεν υπάρχει. Δοκιμάζουμε νέες ιδέες και προσπαθούμε να κατανοήσουμε τη νέα πραγματικότητα.
Η κρίση και ο κορωνοϊός έπληξαν άσχημα την αγορά του βιβλίου την τελευταία δεκαετία. Πολλές εκδοτικές και βιβλιοπωλικές επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να κλείσουν. Είναι επείγουσα ανάγκη να δημιουργήσουμε ένα νέο βιβλιοφιλικό κοινό.
Στο Επίκεντρο, αναγκαστήκαμε να περιορίσουμε τον αριθμό των τίτλων που εκδίδουμε. Ήταν αναπόφευκτο, αλλά αναγκαίο. Αυτό μας δίνει τη δυνατότητα να προβάλουμε πιο αποτελεσματικά τις νέες μας εκδόσεις, καθώς και τα διαχρονικά βιβλία που δεν έχουν ημερομηνία λήξης. ●

Βασίλης Βαρδάκας

Εκδόσεις Key Books

Ο Covid-19 «στηρίζει» το βιβλίο; Πώς βλέπετε το μέλλον της εκδοτικής αγοράς με δεδομένη την πανδημία αλλά και την οικονομική κρίση που τη συνοδεύει;

Όπως λέω και στους φίλους μου όταν με ρωτάνε: «Πόσο Netflix να δει πια ο κόσμος; Θα διαβάσει περισσότερο!». Και το πιστεύω ακράδαντα αυτό. Θεωρώ ότι το βιβλίο ευνοήθηκε στη συγκεκριμένη συγκυρία. Όσοι διέθεταν ένα μέρος του εισοδήματος τους για να πάνε σε συναυλίες ή σε μια θεατρική παράσταση, τώρα μπορούν να βρουν διέξοδο σ' ένα βιβλίο.
Το βιβλίο είναι περισσότερο στο πνεύμα της εποχής από ποτέ, γιατί πρόκειται για μια ποιοτική επιλογή ψυχαγωγίας, ενημέρωσης, αλλά και σύνδεσης με τον κόσμο. Ένα βιβλίο είναι ασφαλές, έχει υψηλή προστιθέμενη αξία και είναι εξαιρετικά οικονομικό. Με τα χρήματα που θα έδινες για να πιεις δύο ποτά, μπορείς να ταξιδέψεις για 15 ώρες σε όλο τον κόσμο ή βουτήξεις μέσα σου και να ξεκινήσεις την ενδοσκόπηση. Οι καιροί που ζούμε προσφέρονται για κάτι τέτοιο. Γι' αυτό και πιστεύουμε πολύ στην τάση που βλέπουμε στα βιβλία προσωπικής ανάπτυξης. Σε μια περίοδο αβεβαιότητας και ανασφάλειας καλούμαστε να αντλήσουμε δύναμη από μέσα μας και κάποιοι ίσως χρειαστούν κι ένα νέο σχέδιο ζωής. Μπορεί να επιλέξουν νέο επαγγελματικό προσανατολισμό, τόπο κατοικίας, διαφορετικές προτεραιότητες στη ζωή τους. Όσο για το μέλλον, την οικονομική κρίση που πάει χέρι-χέρι με τον Covid, δεν θα τολμήσω ούτε μια πρόβλεψη. Ας εστιάσουμε στο σήμερα. Είναι το μόνο που είναι στο χέρι μας.

Ποιους θεωρείτε τους πιο πολλά υποσχόμενους συγγραφείς των εκδόσεων σας;

Στις 21/10 κυκλοφορεί το βιβλίο *«Ευ: Βρες το Καλό»* από τον πρωτοεμφανιζόμενο Λεωνίδα Καραϊσκο. Είναι μια φωνή που έχει νόημα να ακουστεί σήμερα. Μέσα από τις 72 ιστορίες του βιβλίου του ταξιδεύουμε σε καθημερινές στιγμές χαράς, ευγνωμοσύνης και αγάπης. Σε αυτές τις μικρές στιγμές κρύβεται όλη η μαγεία της ζωής.
Μια κατηγορία από μόνος του είναι και ο Τζόρνταν Πίτερσον. Ο πιο πολυσυζητημένος ψυχολόγος του καιρού μας διαθέτει ένα γνωσιακό οπλοστάσιο που μπορεί να γίνει προσιτό σε πολλούς. Πρόκειται για ένα υπέροχο μυαλό και είμαστε περήφανοι που θα κυκλοφορήσουμε στα ελληνικά το παγκόσμιο bestseller του με τίτλο *«12 Κανόνες για τη Ζωή»* (έρχεται στις 11/11). ●

Διονυσία Δασκάλου
Διευθύντρια Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης

Υπάρχει ιδανική στρατηγική για περιόδους σαν και αυτή; Εσείς πώς προσαρμόσατε την εκδοτική πολιτική σας;

Το κάθε βιβλίο που εκδίδουμε (από τα 30-35 νέα βιβλία ετησίως) είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιας ετοιμασίας, τόσο για την αξιολόγησή του και για την εκτενή βιβλιογραφική μελέτη της επιστημονικής περιοχής που καλύπτει, όσο και για την επιμέλεια που απαιτεί μέχρι την έκδοσή του. Το κύριο μέλημά μας είναι να στηρίξουμε την πανεπιστημιακή εκπαίδευση με καλά επιλεγμένα συγγράμματα, να παρέχουμε εκδοτική στέγη στην πρωτότυπη επιστημονική έρευνα αλλά και σε μεταφράσεις σημαντικών βιβλίων αναφοράς πάνω σε θέματα ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού, καθώς και να παρέχουμε, μέσα από τα βιβλία, έγκυρη και επιστημονική γνώση σε ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία της εποχής μας. Οπότε, η πιθανή ακύρωση, καθυστέρηση ή αναβολή μιας έκδοσης δεν περιλαμβάνεται στα σχέδιά μας. Λόγω της τωρινής κρίσης, αυτό που άμεσα θα αλλάξουμε είναι να εμπλουτίσουμε τον κατάλογό μας με την ψηφιακή μορφή των βιβλίων που εκδίδουμε (όσο κι αν παραμένουμε λάτρεις των έντυπων εκδόσεων...), ώστε να είναι ευκολότερα προσβάσιμα σε όλους, εφόσον οι υγειονομικές συνθήκες κατά τους μήνες που έρχονται δεν είναι καθόλου προβλέψιμες. Με το ίδιο σκεπτικό, θα παραχωρήσουμε έναν μεγάλο αριθμό εκδόσεών μας σε ψηφιακή μορφή στην Εθνική Βιβλιοθήκη (όσο μας το επιτρέπουν τα συμβόλαιά μας με ξένους εκδότες και τους συγγραφείς μας), ώστε να είναι διαθέσιμα προς ηλεκτρονικό δανεισμό, τηρώντας πάντα τους κανόνες προστασίας του περιεχομένου τους.

Τι προγραμματίζετε για το 2021;

Δεν θα απαριθμήσω όλους τους τίτλους που ετοιμάζουμε, αλλά θα σταθώ σε μερικούς μόνο, που θεωρώ ότι θα αφήσουν ένα πολύ διακριτό εκδοτικό αποτύπωμα στη χρονιά που έρχεται:

1. Ο τόμος *«Κριτικό Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης»* σε επιμέλεια του Π. Κιτρομηλίδη και Κ. Τσουκαλά – είναι ο ίδιος τόμος που θα κυκλοφορήσει παράλληλα και στα αγγλικά από το Harvard University Press. Οι σαράντα συγγραφείς του τόμου επιχειρούν να παρουσιάσουν και να τεκμηριώσουν τις ελληνικές όψεις της «εποχής των επαναστάσεων». Ο τόμος δεν αποτελεί μια πλήρη νέα ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, αλλά μια νέα κριτική προσέγγιση και στοχαστική επεξεργασία των κύριων γνωρισμάτων και συνιστωσών της ως πολυδιάστατου ιστορικού φαινομένου.

2. Το βιβλίο *«Ένας φορτωτός κόσμος. Φέρνοντας στο φως τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων, ένα επιστημονικό θαύμα του αρχαίου κόσμου»*, τουAlexander Jones, ενός μελετητή του Μηχανισμού των Αντικυθήρων με παγκόσμια αναγνώριση, όπου εξηγείται η λειτουργία του Μηχανισμού των Αντικυθήρων, το πώς κατασκευάστηκε, ποιον σκοπό υπηρετούσε, πώς κατέληξε σε πλοίο το οποίο ναυάγησε στην ακτή ενός μικρού ελληνικού νησιού γύρω στο 60 π.Χ., καθώς και τι αποκαλύπτει για την ελληνορωμαϊκή αστρονομία και την τεχνολογική εξέλιξη και τη θέση τους στην ελληνική κοινωνία, και εν τέλει το πώς καθεμιά από τις αστρονομικές και τις χρονολογικές λειτουργίες του Μηχανισμού είχε ένα αντίστοιχο πλούσιο υπόβαθρο στην αρχαία ελληνική ζωή και σκέψη. Ένα ιδιαίτερα ξεχωριστό θέμα του βιβλίου αποτελεί η δημόσια εικόνα της ελληνικής αστρονομίας κατά τους ελληνιστικούς χρόνους: οι πολυάριθμοι τρόποι με τους οποίους οι ειδικοί και οι εκλαϊκευτές επιδίωξαν να καταστήσουν την επιστήμη ορατή, κατανοητή και ενδιαφέρουσα για τον απλό άνθρωπο.

3. Η μελέτη του σημαντικού αρχιτέκτονα, πολεοδόμου και ιστορικού της αρχιτεκτονικής Γιάννη Τσιώμη *«Αθήνα, για τον εαυτό της ξένη. Η γέννηση μιας νεοκλασικής πρωτεύουσας»* που αποτυπώνει πρώτα απ' όλα τη διαδρομή των ιδεών, των γνώσεων και των προσώπων που διαμόρφωσαν την ιδεολογική βάση στην οποία στηρίχθηκε η ίδρυση της νεότερης Αθήνας, μιας κατεστραμμένης οθωμανικής κωμόπολης που μετατράπηκε σε πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους στις αρχές του 19ου αιώνα. Το βιβλίο, που συνοδεύεται από πλούσια εικονογραφική τεκμηρίωση,διερευνά το πώς οργανώθηκαν οι νέες χωρικές δομές στην πόλη ώστε να απαγκιστρωθεί από το οθωμανικό της παρελθόν, να επανασυνδεθεί με την Αρχαιότητα και να ενταχθεί στον ευρωπαϊκό, νεωτερικό κόσμο, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως ένα νεοκλασικό πρότυπο πόλεως.

4. Η μελέτη του Παρασκευά Ματάλα *«Κοσμοπολίτες εθνικιστές: Ο Μωρίς Μπαρρές και οι ανά τον κόσμο μαθητές του»*. Μέσα από την έρευνα και μελέτη του αρχείου του Μωρίς Μπαρρές αλλά και ποικίλων άλλων πηγών, ο Π. Ματάλας εξετάζει τη γέννηση και την εξέλιξη της θεωρίας του εθνικισμού του Γάλλου συγγραφέα και τη διεθνή απήχησή του, ενώ, ευρύτερα, προσεγγίζει την ιστορία του εθνικισμού ως διεθνούς φαινομένου. Ιδιαίτερη θέση στο βιβλίο κατέχει η μελέτη της σχέσης του Μπαρρές με τον Ίωνα Δραγούμη, ο οποίος με τη σειρά του θα επηρεάσει έναν κύκλο σημαντικών διανοουμένων και καλλιτεχνών στην Ελλάδα των αρχών του 20ού αιώνα, και αργότερα, κατά τη δεκαετία του 1930, όσους αναζητούσαν μια «νέα ελληνικότητα».

5. *«Γνώρισε το γονιδίωμά σου»,* του κορυφαίου Έλληνα Γενετιστή Στυλιανού Αντωναράκη: Είναι ήδη εφικτό (σε λίγα χρόνια θα είναι και οικονομικά προσιτό για όλους) να αναγνώσει κανείς το πλήρες γονιδίωμά του, δηλαδή όσα γονίδια έχουμε κληρονομήσει από τους γονείς μας, όσες καινούργιες παραλλαγές τους εμφανίστηκαν όταν σχηματιστήκαμε ως έμβρυα, αλλά και όσες προκύπτουν διαρκώς σε κάθε κυτταρική διαίρεση που συμβαίνει στο σώμα μας.Μέσα από τις μόλις 120 σελίδες του, ο αναγνώστης θα καταλάβει πόσο σημαντική είναι η ανάγνωση του γονιδιώματος, θα μάθει για το πώς προσεγγίστηκαν 50 ενδεικτικές περιπτώσεις παθογονικών παραλλαγών που εντοπίστηκαν σε άτομα, θα καταδειχθεί η δυσκολία αλλά και η σημασία που έχει η εξατομικευμένη ιατρική ερμηνεία αυτών των παραλλαγών, αλλά και το τι μπορεί να σημαίνει αυτή η ερμηνεία για εμάς και για τους κοντινούς συγγενείς μας, καθώς και το πόσο σημαντική είναι η γονιδιακή ποικιλομορφία του καθενός μας για την ανταπόκρισή μας σε μια φαρμακευτική θεραπεία όσο και για τις παρενέργειες των φαρμάκων.Δεν πρόκειται για βιβλίο ιατρικής, αλλά για έναν συνοπτικό οδηγό για το γονιδίωμά μας και τα όσα θαυμαστά μπορεί να μας αποκαλύψει. **Α**

Η Χαρίκλεια Καβάφη στα πρώτα χρόνια του γάμου της, στην Αγγλία (φωτογραφία κορνιζαρισμένη στο σαλόνι του ποιητή)

Ο πατέρας του ποιητή, Πέτρος Ιωάννης Καβάφης (1814-1870)

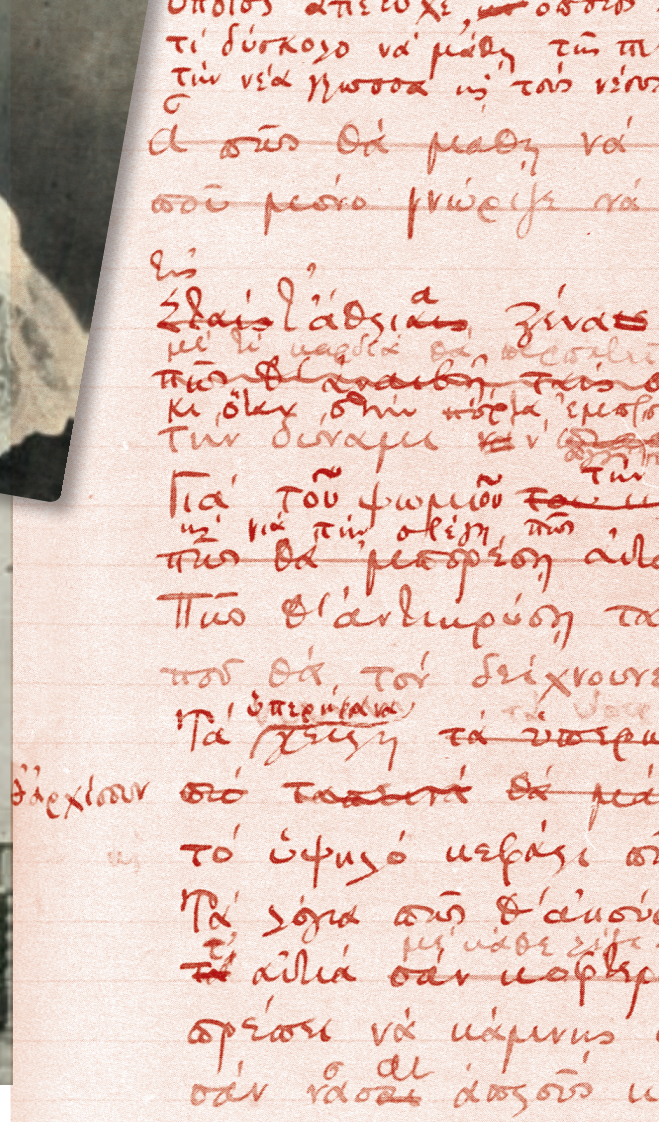

Παρουσίαση στο συλλεκτικό *«Λεύκωμα Καβάφη, 1863-1910»* (εκδ. Ερμής), σε επιμέλεια **Λένας Σαββίδη** με σπάνιο υλικό από το αρχείο του ποιητή και cd με τα 6 τραγούδια του **Νίκου Πλάτανου**

Του *ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ*
(panikoval500@gmail.com)

Σπάνιο υλικό που δεν έχουμε ξαναδεί

«Λεύκωμα Καβάφη, 1863-1910»

Πριν λίγες μέρες, οι εκδόσεις Ερμής παρουσίασαν το συλλεκτικό *«Λεύκωμα Καβάφη, 1863-1910»* σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων και το CD που το συνοδεύει, με έξι ποιήματα του ποιητή, μελοποιημένα από τον Νίκο Πλάτανο, τα οποία ερμηνεύουν η Αναστασία Καπάνταη και ο Σταύρος Νιφοράτος, σε επιμέλεια της Μέμης Σπυράτου.

Όπως λέει η κυρία Λένα Σαββίδη στον πρόλογο της έκδοσης, «το Λεύκωμα Καβάφη (έκδοση 1983) περιέχει φωτογραφίες προσώπων και τόπων, αλλά και χειρογράφων, ή και μεταγραφές χειρογράφων: Επιστολές, λογαριασμοί, μνημόνια, σκέψεις, ημερολογιακές σημειώσεις του ποιητή, δηλαδή πολύ περισσότερα κα ετερόκλητα τεκμήρια από αυτά που συνήθως αποτελούν τα εικονογραφημένα λευκώματα. Αλλά ο ίδιος ο Καβάφης έγραφε και κρατούσε με πολλή φροντίδα, επιμέλεια και τάξη τα χαρτιά αυτά. Φαίνεται πως είχαν ένα αντίκρισμα στη ζωή του. Επιλέγοντάς τα, λοιπόν, επιχειρούμε να δώσουμε, κατά κάποιον τρόπο, την ατμόσφαιρα της ζωής ενός ανθρώπου και μιας οικογένειας· ανοίγουμε ίσως ένα παράθυρο –όχι κλειδαρότρυπα– στην καθημερινή ιδιωτική ζωή του ποιητή. Το ότι δεν είναι πλήρης η εικόνα ή τελειωτική είναι αυτονόητο. Όσο θα μελετιέται το αρχείο και η ποίηση του Καβάφη, τόσο η εικόνα θα συμπληρώνεται (…)»

*Ξεφυλλίζοντας τις μεγάλων διαστάσεων σελίδες του βιβλίου, βλέπουμε τον τρόπο που ο Καβάφης μάζευε στοιχεία από τους συγγενείς του της Κων/πολης και προσπαθούσε, παράλληλα με τον αδερφό του Τζων, να συντάξει το γενεαλογικό τους δέντρο. Δίπλα, ανέκδοτα κείμενα όπως εκείνο γραμμένο στα αγγλικά και «βραχυγραφικά» που τιτλοφορεί **«Memorandum about the Cavafy family»** και τη **«Γενεαλογία»** στα ελληνικά. Ακόμα, σπάνιες φωτογραφίες, όπως η μοναδική φωτογραφία του αδελφού, Πέτρου - Ιωάννη Καβάφη, η Χαρίκλεια Καβάφη στα πρώτα χρόνια του γάμου της στην Αγγλία (φωτογραφία που βρισκόταν κορνιζαρισμένη στο σαλόνι του ποιητή), ο ίδιος με τα αδέρφια, όλοι νήπια, ή ακόμα οι προσόψεις των σπιτιών και των διαμερισμάτων που έζησε ο ίδιος και τα αδέρφια του: Αλεξάνδρεια – η Πλατεία Προξένων μετά τον βομβαρδισμό του 1882 όπου γκρεμίστηκε το σπίτι της οικογένειας Καβάφη και χάθηκαν τα βιβλία και χειρόγραφα του ποιητή. Λονδίνο, Παρίσι, το Grand Hotel του Φαλήρου, σκηνές από γάμους και συγκεντρώσεις.*

*Μικρές λεπτομέρειες που φανερώνουν, ίσως, άγνωστες πλευρές του χαρακτήρα του ποιητή. Όπως σχολιάζει σε μία ανέκδοτη φωτογραφία ο Γ.Π.Σαββίδης: «Το κοντό μαλλί ίσως να ήταν της μόδας εκείνα τα χρόνια όπως και το κομψό, αρειμάνιο μουστάκι, αλλά πίστευαν επίσης ότι ήταν αντίδοτο στην πρόωρη φαλάκρα» (περιοδικό **«Grand Street»**, Ν.Υόρκη (1983). Σε άλλες φωτογραφίες, ο Καβάφης όταν δοκίμαζε να αφήσει γένι και πήγε στον φωτογράφο την πρώτη μέρα μοιάζοντας απλώς αξύριστος και τη δεύτερη με κάπως πιο φανερό μούσι. Ήταν το 1891, μία από τις πιο κρίσιμες χρονιές του. Σε άλλες όρθιος με μπαστουνάκι και σκληρό καπέλο αλλά και μία ανέκδοτη φωτογραφία, η τελευταία του ως «νέου», η πρώτη του χωρίς μουστάκι. Φωτογραφία στην οποία είχε αδυναμία ο Καβάφης. Την έδινε επί πολλά χρόνια στα έντυπα που τού ζητούσαν φωτογραφία του. Το 1917, όταν ο διευθυντής του περιοδικού «Γράμματα», Στέφανος Πάργας, του είπε ότι η φωτογραφία δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, ο ποιητής του είπε να δημοσιευτεί με την ένδειξη **«Καβάφης προ χρόνων»**. Και έτσι έγινε.*

Ντοκουμέντα, ποιήματα χειρόγραφα με διορθώσεις και εκείνη την εξαιρετική καλλιγραφία της εποχής που δίνει το γράψιμο με πένα. Σελίδες εφημερίδων, χαλκογραφίες, μεταφρασμένες και πρωτότυπες επιστολές, καρτ-βιζίτ, μενού πρωτοχρονιάτικων γευμάτων υπογεγραμμένα από όλη την παρέα (αποκλειστικά ανδρική), τετράδια επισκέψεων με τις ημέρες που δέχονται οι διάφοροι φίλοι και οικογένειες, προσκλήσεις, πρόγραμμα χορού όπου δίπλα στις ονομασίες των χορών είναι τα ονόματα των κυριών που θα συνόδευαν ως ντάμες τους κυρίους. Κατάλογοι, κατατάξεις, λίστες, σημειωματάριο «Τζόγος» με κέρδη και απώλειες σε σκάκι, τόμπολα, Ναπολεόν, μικρή ρουλέτα, άλογα, ντόμινο… Και ανάμεσα στο πλούσιο υλικό, κάπου, σε μία σελίδα και η φωτογραφία ενός νέου με λεπτό μουστάκι, η οποία, κατά τον βιογράφο του Καβάφη **R.Liddell,** *πρόκειται μάλλον για τον Γιώργο Ψύλλιαρη, τον γιο της θείας Αμαλίας Καλλινούς. Υπάρχει μία σημείωση της Ρίκας Σεγκοπούλου που λέει ότι «η ομοσεξουαλικότης του Καβάφη άρχισε να εκδηλώνεται το 1883 με τον εξάδελφό του Γ. Ψύλλιαρη, στην Πόλη». Ίσως.*

Το ποίημα «Οποιος απέτυχε», που πρωτοδημοσιεύθηκε στα 1968, είχε μείνει στο αρχείο του ποιητή και συνοδευόταν από σημείωμα με τη μνεία στα αγγλικά «δεν είναι για δημοσίευση αλλά μπορεί να μείνει εδώ»

ΦΑΛΗΡΟΝ. Άποψις Μεγ. Ξενοδοχείου PHALÈRE. Le grand Hôtel

Φωτογραφία του Καβάφη, αχρονολόγητη. Η τελευταία του εμφάνιση ως «νέου», η πρώτη χωρίς μουστάκι.

Φωτογραφία του Καβάφη, αχρονολόγητη, ίσως του 1889 ή του1890

Ο Κ.Καβάφης 2 ετών (στη μέση), με τα δυο του αδέρφια, τον Τζων, 4, και τον Παύλο, 5 ετών

Οδός Λέψιους, αρ.10. Το διαμέρισμα που νοίκιασαν ο Κωνσταντίνος και ο Παύλος Καβάφης είναι αυτό με το μπαλκόνι (1907)

Τα τραγούδια του Καβάφη

Ένα έργο σε 100 αντίτυπα. Έξι ποιήματα μελοποιημένα από τον **Νίκο Πλάτανο**, *έναν μουσικό που έχει συνθέσει μουσικές για τον κινηματογράφο και το θέατρο, έχει μελοποιήσει Οδυσσέα Ελύτη, Γιώργο Σεφέρη, Ελένη Αρβελέρ, αλλά έχει συνεργαστεί δισκογραφικά και με τη Μελίνα Κανά και τα Υπόγεια Ρεύματα.*

Όπως σημειώνει η **Λένα Σαββίδη**, *«δύσκολη προσπάθεια η μελοποίηση του Καβάφη, όμως αυτά τα έξι ποιήματα - τραγούδια μοιάζει να συνοψίζουν τη στάση ζωής του που τον κράτησε ζωντανό, ευαίσθητο, καίριο, στο πάνθεο των χαμένων ποιητών».*

Ο Νίκος Πλάτανος λέει: «Όταν άρχισα να καταπιάνομαι με τις μελοποιήσεις των ποιημάτων του Καβάφη, που είχαν τη φήμη του "δύσκολου" ή και του "αμελοποίητου", ένιωσα έκπληκτος με την αμεσότητα και τη βαθιά απλότητα που είχαν αυτά τα ποιήματα. Η σχετικά ελεύθερη φόρμα, με καθαρό όμως το στοιχείο του ρυθμού και συχνά της ομοιοκαταληξίας, άνοιγε περισσότερες δυνατότητες μουσικής επεξεργασίας από τις άκαμπτες παραδοσιακές φόρμες με τα κλειστά τετράστιχα και την επαναλαμβανόμενη ρυθμολογία. (...) Σε κάθε ποιητικό έργο μπορεί να διακρίνει κανείς μια κρυμμένη μουσικότητα συχνά ήδη από τον πρώτο στίχο».

Αλλά και ο **Κώστας Γεωργουσόπουλος** *σημειώνει στο άλμπουμ: «η διάρκεια ενός δημιουργού πιστοποιείται, εφόσον συνεχίζει να συγκινεί, να προβληματίζει, να εμπνέει, ακόμα κι αν κρίνεται αρνητικά από τις γενιές που έρχονται. Ο Κ.Π. Καβάφης, μονήρης, αλλά τολμηρός ποιητής στη μακρινή Αλεξάνδρεια, έγινε με τα χρόνια, όχι μόνον μία αυθεντική, ποιητική φωνή, αλλά, κυρίως, ένας καταγραφέας αυστηρός του νεοελληνικού ήθους και ιδεολογικού στίγματος της διαχρονικής Ελλαδας. Κάθε ερμηνευτική προσέγγιση του έργου του αποκαλύπτει απροσδόκητες πλευρές της μέσα Ελλάδας».*

Η μελοποίηση του έργου του από τον Νίκο Πλάτανο και η «ανάγνωσή του» από τη **Μέμη Σπυράτου**, *είναι μία αποκάλυψη της καβαφικής ρυθμολογίας και μελωδίας. Η ποίηση, πέρα από τις ιδέες, έλεγε ο Μαλαρμέ, είναι η μουσική των λέξεων. Η Σπυράτου και οι έξοχοι μουσικοί συνεργάτες της ακολούθησαν την πλατωνική εντολή: «Μουσικήν ποίει και εργάζου».*

Ρωτάω τον Νίκο Πλάτανο αν η έμπνευσή του επηρεάστηκε από τα χειρόγραφα του Καβάφη, τις φωτογραφίες, τις λίστες, τον γραφικό του χαρακτήρα. Τα είχε σαν εικόνα στο μυαλό του όταν καθόταν στο πιάνο;

«Είναι σίγουρο» απαντάει, «ότι αυτός ο καβαφικός κόσμος που περιγράφετε, αυτή η ατμόσφαιρα της εποχής του, της πόλης του, του σπιτιού του, αυτό το παραδοσιακό αστικό πλαίσιο, είναι πολύ ζωντανά στο μυαλό αλλά θα 'λεγε κανείς και στις αισθήσεις αυτού που θέλει να βυθιστεί σ' αυτή την ποίηση. Είναι μια ποίηση κατεξοχήν ατμοσφαιρική, όπως κάθε μεγάλη ποίηση άλλωστε, όπου όμως αισθάνεται κανείς έντονα στο βάθος της προσωπικότητα του ποιητή. Είμαι τυχερός, πιστεύω, που καταπιάστηκα με την ποίηση του Καβάφη σχεδόν αμέσως μετά την επιστροφή μου από τις σπουδές στη Γαλλία, άρα είχα φρέσκιες στο μυαλό μου τις ευρωπαϊκές μουσικές φόρμες, την κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα του Παρισιού, όλο αυτό το αστικό πλαίσιο, απαραίτητο για να αισθανθεί κανείς αυτή την ποίηση. Και θα τολμούσα να πω ότι ο λόγος που η Λένα Σαββίδη περιέλαβε αυτά τα τραγούδια στην έκδοση αυτού του τόσο προσωπικού Λευκώματος Καβάφη (το δηλώνει ξεκάθαρα στο σημείωμά της) είναι, πέρα από την όποια μουσική τους ποιότητα, η συμμετοχή τους σ' αυτό τον τόσο ιδιαίτερο καβαφικό κόσμο».

Πιστεύετε ότι η ποίηση του Καβάφη έχει δημιουργήσει μία δική της, θα έλεγα, «σχολή» στο ελληνικό τραγούδι;

«Κάθε απόπειρα να τραγουδηθεί ο Καβάφης προσκρούει σε μια μεγάλη προκατάληψη, ότι η ποίησή του δεν μελοποιείται, είναι στρυφνή, δύσκολη κ.λπ. Αυτό είναι πολύ παράξενο, να λέγεται για έναν ποιητή με μεγάλη αίσθηση του ρυθμού, του μέτρου, με εξωτερικές και εσωτερικές ομοιοκαταληξίες και κυρίως με πεντακάθαρα νοήματα, έντονη μουσικότητα και βαθύ αίσθημα. Η αλήθεια είναι ότι ο Καβάφης δεν μελοποιείται με τον τρόπο που ξέραμε. Παρ' όλη την αίσθηση της Ιστορίας που τον διακρίνει, αντίκειται στις μεγάλες αφηγήσεις, τις πλατιές μελωδικές γραμμές, τις μεγάλες ορχήστρες. Είναι μια φωνή λυρική, εσωτερική, μοναχική και γι' αυτό ευεπίφορη στην έκφραση του προσωπικού συναισθήματος. Επιπλέον χρησιμοποιεί μια φόρμα ανοιχτή και ευέλικτη, μακριά από τα επαναλαμβανόμενα τετράστιχα και την άκαμπτη ρυθμολογία της παραδοσιακής ποίησης, αλλά και της παραδοσιακής τραγουδοποιίας. Μ' αυτή την έννοια, ναι, δημιουργεί μια νέα σχολή στο ελληνικό τραγούδι. Γιατί η ανάγκη να τραγουδάμε τους ποιητές μας δεν εξαντλείται στη δεκαετία του '60 και του '70. Είναι ζωντανή πάντα, αρκεί να βρίσκουμε νέους τρόπους έκφρασης και να προσαρμόζουμε τη φωνή μας στις απαιτήσεις των καιρών. Για άλλη μια φορά αυτή η αγαπημένη ποίηση επιβεβαιώνει την αντοχή της στο χρόνο και μας ανοίγει ένα καινούριο δρόμο».

Τα 6 αυτά τραγούδια σας θα τα ακούγατε να παίζονται σε μία μπουάτ του νέου κύματος; Πού θα θέλατε να τα δείτε να στέκονται;

«Τυχαίνει να εμφανίζομαι σταθερά στην τελευταία Μπουάτ της Πλάκας που έμεινε ζωντανή μέχρι σήμερα, στην "Απανεμιά". Εκεί αντιστρέφουμε την παράδοση που θέλει τα "κουλτουριάρικα" τραγούδια στην αρχή του προγράμματος και μετά αυτά της διασκέδασης, οπότε ξεκινώντας μια περιήγηση σε όλο το φάσμα της ελληνικής μουσικής που φτάνει ως το λαϊκό γλέντι, πολύ αργά τη νύχτα, όταν έχουμε μείνει λίγοι, παίζουμε "Μεγάλο Ερωτικό" ή τα "Λυρικά" του Μίκη. Τότε απολαμβάνουμε τη μαγεία μιας τέτοιας μουσικής. Το ίδιο ισχύει για μια γιορτή σ' ένα σπίτι. Λίγο πριν από την ανατολή του ήλιου, λίγοι φίλοι σε μια βεράντα ακούνε Φλέρη Νταντωνάκη. Έτσι φαντάζομαι αυτά τα τραγούδια: ένα "απολλώνειο" επιστέγασμα μιας "διονυσιακής" γιορτής».

* *Ευχαριστούμε την κ.Λένα Σαββίδη και τις εκδόσεις Ερμής για την παραχώρηση του υλικού*

7 ΥΠΕΡΟΧΑ ΓΚΡΑΦΙΚ ΝΟΒΕΛΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Άγνωστες πτυχές της ιστορίας και έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας μέσα από εικόνες, noir γάτες-ντετέκτιβ και ιστορίες για έφηβους.Διαλέγουμε τα καλύτερα κόμικς για το φθινόπωρο.

Του ΜΑΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ

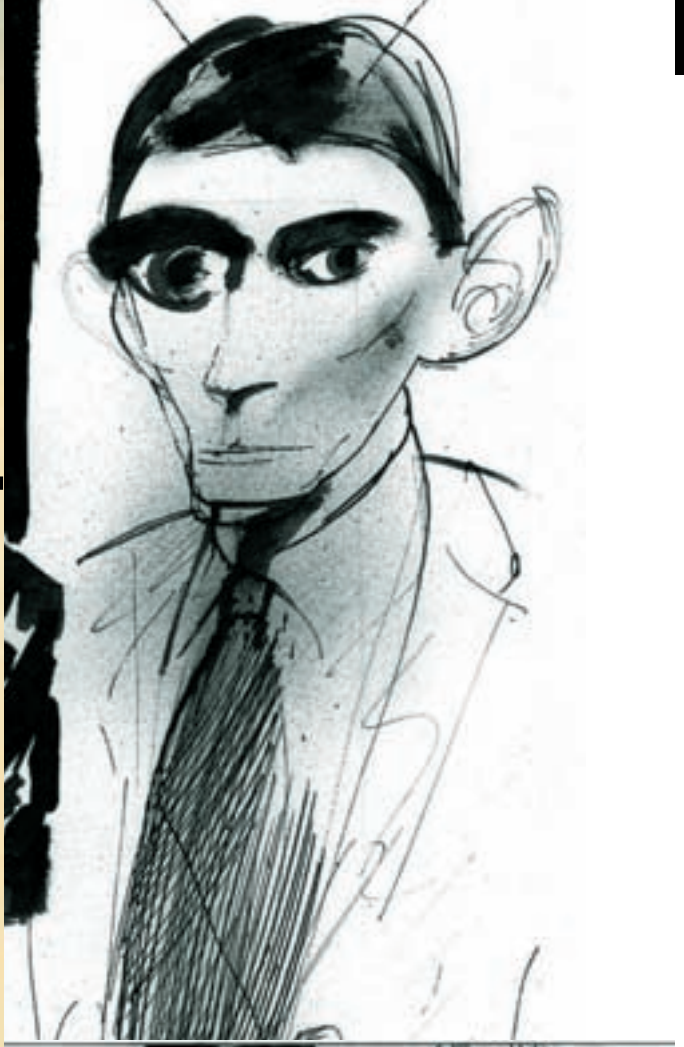

BLACKSAD

Σκοτεινό noir βιβλίο κόμικ με ήρωα μία μαύρη γάτα ντετέκτιβ. Ποιος μπορεί να πει όχι σε έναν τέτοιο συνδυασμό; Χαιρόμαστε που το «Blacksad» των ισπανών δημιουργών Juan Diaz Canales και Juanjo Guarnido βρήκε τον δρόμο του στην ελληνική αγορά καθώς είναι ένας τίτλος που φέτος κλείνει τα 20 χρόνια και έχει χτίσει το δικό του φανατικό κοινό σε όλο τον κόσμο. Κάποιοι λένε πως οι γάτες έχουν εννιά ζωές, κάτι που εκμεταλλεύεται η γάτα-ντετέκτιβ, σε ένα γκράφικ νόβελ γεμάτο κάπνα, μυστήριο και σκιές, λες και είναι βγαλμένο από αμερικάνικη ταινία noir. Άλλωστε η όλη πλοκή εξελίσσεται στην Αμερική της δεκαετίας του '50, άσχετα αν έχουμε αντι-ήρωες γάτες, κίσσες και κόκορες, αντί για ανθρώπους.

Εκδόσεις Μικρός Ήρως, σελ. 286, € 25

FRANZ KAFKA
Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

Είναι πολύ δύσκολο να δώσεις νέα πνοή, μέσα από εικονογραφήσεις, σε ένα από τα πιο σημαντικά διηγήματα του 20ού αιώνα, αλλά ο αργεντινός καλλιτέχνης Luis Scafati τα καταφέρνει περίφημα. Το θεμελιώδες έργο του τσέχου συγγραφέα Φραντς Κάφκα, με ήρωα τον Γκρέγκορ Σάμσα, έναν κατά τα άλλα συνηθισμένο άνθρωπο που ξυπνάει από τον ύπνο του και βρίσκει τον εαυτό του μεταμορφωμένο σε τεράστιο έντομο, «ζωντανεύει» μέσα από εικόνες και μας καλεί να το διαβάσουμε και να το κατανοήσουμε από την αρχή. Η νέα σειρά Οξύ Illustrated μας υπόσχεται σύντομα και άλλους κλασικούς λογοτεχνικούς τίτλους εμπλουτισμένους με πρωτότυπες εικονογραφήσεις.

Εκδόσεις Οξύ, σελ. 96, € 8,50

ΤΖΟΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

Οι Γάλλοι Κριστέν Πιερ και Σεμπαστιέν Βερντιέ, η παλιά και η νέα γενιά συγγραφέων και σχεδιαστών κόμικς, αφηγούνται με εικόνα και λόγο τη ζωή του βρετανού οραματιστή συγγραφέα Τζορτζ Όργουελ. Από αυτή τη σύμπραξη και συνεργασία γεννήθηκε ένα απολαυστικό γκράφικ νόβελ 160 σελίδων με ήρωα τον συγγραφέα του «1984» και της «Φάρμας των Ζώων». Η ζωή του Τζορτζ Όργουελ, από αστυνομικός των Ινδιών στη Βιρμανία μέχρι τα ταξίδια του στο Λονδίνο, το Παρίσι και σαν απόφοιτος του πανεπιστημίου του Ίτον, ήταν εξίσου συναρπαστική με τα μυθιστορήματά του. Ήταν ο πρώτος που έγραψε για τον «Μεγάλο Αδελφό» και προανήγγειλε, εβδομήντα χρόνια πριν, τον έλεγχο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και του διαδικτύου αλλά και την πρόσβαση τρίτων στα προσωπικά μας δεδομένα.

Εκδόσεις Μίνωας, σελ. 160, €16,60

ΛΗΣΤΕΣ - Η ΖΩΗ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΝΗ ΚΑΙ ΘΥΜΙΟΥ ΝΤΟΒΑ

Σαν τα κεράσια το κακό. Ένα παίρνεις απ' το καλάθι, δυο τρία σηκώνονται. Η συνεργασία του συγγραφέα-δημοσιογράφου Γιάννη Ράγκου με τον σχεδιαστή κόμικς Γιώργο Γούση έχει αποδειχτεί πολύ ενδιαφέρουσα και καρποφόρα. Μέσα από τη σειρά «Η νεοελληνική λογοτεχνία σε γκράφικ νόβελς» των εκδόσεων Polaris μας έχουν δώσει πραγματικά εξαιρετικές δουλειές όπως τον βραβευμένο «Ερωτόκριτο» του Βιτζέντου Κορνάρου (με τρίτο στην παρέα δημιουργών τον συγγραφέα Δημοσθένη Παπαμάρκου) και τα «Μυστικά του Βάλτου» της Πηνελόπης Δέλτα. Όσοι διαβάζαμε το περιοδικό κόμικς «Μπλε Κομήτης» είχαμε πάρει μία γερή γεύση από τους «Ληστές» των Ράγκου και Γούση, το σενάριο του πρώτου και το σχέδιο του δεύτερου, έτσι έφτασε η ώρα όλες αυτές οι ιστορίες να κυκλοφορήσουν μέσα από ένα γκράφικ νόβελ. Η ιστορία των «Ληστών» εμπνέεται από αληθινά γεγονότα και μεταφερόμαστε στην Ήπειρο των πρώτων δεκαετών του 20ού αιώνα, με έντονο ακόμα το φαινόμενο της ληστοκρατίας. Ο Γιάννης και ο Θύμιος Ντόβας παίρνουν εκδίκηση για την άγρια δολοφονία του πατέρα τους και κατόπιν ακολουθούν τον μοναδικό δρόμο που τους απομένει: της παρανομίας, της αδιάλλακτης βίας και της αναμέτρησης με τους κρατικούς θεσμούς.

Εκδόσεις Polaris, σελ. 136, €13,30

1800: 4 ΧΑΚΙ

Ο σχεδιαστής κόμικς Θανάσης Καραμπάλιος γεννήθηκε στην Ελασσόνα της Λάρισας και η θεσσαλική γη και ύπαιθρος φαίνεται πως έχουν ιδιαίτερη επίδραση στο έργο του. Δεν το έχεις και λίγο ένας έλληνας δημιουργός (εδώ και στο σενάριο), σε μία εποχή που πολλά πράγματα παρεξηγούνται, να ασχολείται με φανταστικούς και πραγματικούς ήρωες της προεπαναστατικής περιόδου και την αθέατη πλευρά της ιστορίας, μακριά από κάθε φανατισμό. Το αντίθετο. Ήταν και μία περίοδος, λίγο πριν το '21, που γεννήθηκαν ήρωες, αντι-ήρωες και προδότες, φουστανέλες και γιαταγάνια, κλέφτες και αρματολοί, μάχες σε βουνά και θάλασσα. Ήρωάς μας εδώ ο Δήμος Καραμάνος, ένας οικογενειάρχης που ζει ήσυχα μαζί με τη γυναίκα του και τα πέντε τους παιδιά σε ένα χωριουδάκι της Ελασσόνας, που καλείται ξανά στη δράση και τον αγώνα. Αναζητήστε και τα προηγούμενα τρία μέρη του «1800», κλείνοντας έτσι ο πρώτος κύκλος του Θανάση Καραμπάλιου, μία πραγματικά ξεχωριστή πρόταση.

Jemma Press, σελ. 48, € 8,95

ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Μία διαφορετική πρόταση από τις υπόλοιπες. Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με ήρωες του Κάφκα, τον Τζορτζ Όργουελ και λήσταρχους της Ηπείρου, αλλά με ένα πολύ όμορφο βιβλίο κόμικ για εφήβους και όχι μόνο. Ένα σύγχρονο κόμικ, μέσα από μία ιστορία του Σπύρου Γιαννακόπουλου και το υπέροχο σχέδιο της Στέλλας Στεργίου, ένα παραμύθι το οποίο μας καλεί σε μια βόλτα στο δάσος και μέσα στην ίδια μας την ψυχή. Ο μικρός Τζακ χάνεται στο δάσος και από τη στιγμή εκείνη θα ξεκινήσει ένα ταξίδι μύησης και ενηλικίωσης. Ήρθε η ώρα να αντιμετωπίσει τους κινδύνους με θάρρος, ενώ σε αυτή τη βόλτα θα συναντήσει νάνους και γίγαντες, μάγισσες και τρολ, έναν ιππότη και μία βατραχίνα-πριγκίπισσα.

Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 88, €12,70

ΟΙ ΟΜΗΡΟΙ ΤΟΥ ΓΚΑΙΡΛΙΤΣ

Μία έκδοση που ήρθε από το πουθενά –τουλάχιστον σε εμένα– και δείχνει πως η εγχώρια σκηνή των κόμικς και οι δημιουργοί (σχεδιαστές, σεναριογράφοι) ζουν την πιο παραγωγική τους περίοδο. Στους «Όμηρους του Γκαίρλιτς», ο σχεδιαστής Θανάσης Πέτρου (και στο σενάριο και την ιστορική έρευνα) ασχολείται με μια αθέατη πτυχή της ιστορίας, ένα θέμα που δεν έχουν αγγίξει πολλοί. Τη διαδρομή των Ελλήνων στρατιωτών του Δ΄ Σώματος Στρατού, εν μέσω του αιματηρού Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, μέχρι το Γκαίρλιτς της Γερμανίας και την επώδυνη-πολυπόθητη επιστροφή στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 1919. Θα τους υποδεχτούν σαν ήρωες ή σαν προδότες; Μια απίστευτη, αληθινή ιστορία διχασμού και πολέμου. Προσωπικά έμαθα πράγματα που δεν ήξερα, κάτι που αποδεικνύει τη δύναμη των εικόνων και του λόγου.

Εκδόσεις Ίκαρος, σελ.104, € 15,50

Ο Γιώργος Κύρτσος μετράει τις (αναλυτικές) δυνάμεις του με την πανδημία

Από χθες βρίσκεται στα βιβλιοπωλεία το βιβλίο «**Στον λαβύρινθο της πανδημίας**» (εκδόσεις Κλειδάριθμός) του ευρωβουλευτή της ΝΔ Γιώργου Κύρτσου, ο οποίος διατηρεί ταυτόχρονα την ιδιότητα του δημοσιογράφου και του συγγραφέα.
Το εκδοτικό γεγονός αποτέλεσε την αφορμή για μια συνέντευξη με μία προσωπικότητα η οποία άλλοτε ενθουσιάζει, άλλοτε προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις, σίγουρα όμως δεν περνάει απαρατήρητη.

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ**

Νέο βιβλίο από τον Γιώργο Κύρτσο; Επιστροφή στον… τόπο του εγκλήματος της εκδοτικής σας επιτυχίας του 2003-2004 «Ο μυστικός πόλεμος των εξουσιών»; Όχι ακριβώς. Τότε ήμουν πιο νέος και δυναμικός και κυρίως οργισμένος από το τέλος της περιόδου κατά την οποία ήμουν διευθυντής και εκδότης στο ισχυρό συγκρότημα του Ελεύθερου Τύπου. Στο βιβλίο εκείνο παρουσίασα με βάση την εμπειρία μου στον εκδοτικό χώρο τις διαπλεκόμενες σχέσεις μεταξύ της ΝΔ, ισχυρών επιχειρηματικών παραγόντων και την προσπάθεια ελέγχου του Ελεύθερου Τύπου εκ μέρους τους. Ήταν μία μεγάλη εκδοτική επιτυχία γιατί μίλησα με γεγονότα και κυρίως διευθύνσεις και ονόματα. Κόντεψα να πέσω θύμα της επιτυχίας μου γιατί κόπηκαν γέφυρες και χρειάστηκε να διασχίσω την επαγγελματική και πολιτική έρημο. Τώρα τα πράγματα είναι πιο ήρεμα σε προσωπικό επίπεδο αλλά πιο δύσκολα σε συλλογικό. Στις 405 σελίδες του βιβλίου μου «Στον λαβύρινθο της πανδημίας» προσπαθώ να αναλύσω τον κορωνοϊό σαν κοσμοϊστορικό γεγονός που επηρεάζει τις εξελίξεις και την ισορροπία δυνάμεων.

Βιβλίο 405 σελίδων δεν είναι δύσκολη υπόθεση για έναν ευρωβουλευτή με φόρτο εργασίας και διαρκή παρουσία στον δημόσιο βίο; Το ερέθισμα αλλά και την ευκαιρία μου έδωσε η πανδημία. Ήμουν ο πρώτος ο οποίος υποστήριξα δημόσια από τέλη Μαρτίου - αρχές Απριλίου του 2020 ότι αντιμετωπίζαμε μια πολυδιάστατη πρόκληση που θα πήγαινε σε βάθος χρόνου και πως τα σενάρια για γρήγορες και εύκολες λύσεις δεν είχαν σχέση με τη σκληρή πραγματικότητα. Μου είχε κάνει μάλιστα εντύπωση η αντίδραση του κυβερνητικού εκπροσώπου, κ. Πέτσα, ο οποίος προφανώς από υπερβάλλοντα ζήλο είχε κάνει κριτική και στη σύζυγό μου, Αμαλία Καραγκούνη –ομότιμη καθηγήτρια στο Τμήμα Βιολογίας του ΕΚΠΑ–, στις επιστημονικές γνώσεις και στη διεθνή ακαδημαϊκή διασύνδεση της οποίας στηρίζω πολλές από τις εκτιμήσεις μου. Περιττό να πω ότι οι εξελίξεις με δικαίωσαν με την έννοια ότι η πτώση της ελληνικής οικονομίας ήταν πολύ μεγάλη, η ανάκαμψη δεν ήρθε το δεύτερο εξάμηνο του 2020, τα δημόσια οικονομικά ανατράπηκαν πλήρως και το δημόσιο χρέος πηγαίνει προς το 200% του ΑΕΠ ενώ η θεραπεία και το εμβόλιο δεν είναι στην ημερήσια διάταξη. Τον χρόνο τον βρήκα λόγω του εγκλεισμού που προκάλεσε η πανδημία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έμεινε κλειστό για ένα διάστημα και στη συνέχεια λειτούργησε κυρίως μέσω τηλεδιασκέψεων και ηλεκτρονικών ψηφοφοριών από απόσταση. Είχα λοιπόν το ερέθισμα λόγω της σημασίας της πανδημίας, βρήκα και τον αναγκαίο χρόνο για να σκεφτώ, να μελετήσω και να γράψω. Άλλωστε, το γράψιμο για μένα είναι η μεγάλη χαρά. Ακόμη και την περίοδο που είμαι ευρωβουλευτής δημοσιεύω κείμενα με ρυθμό –κατά μέσο όρο– χίλιες λέξεις την ημέρα.

Η πανδημία δείχνει να είναι κοσμοϊστορικό γεγονός αλλά γιατί να υπάρχει η αίσθηση ότι βρισκόμαστε σε λαβύρινθο; Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου μου βγάζω, όπως χαρακτηριστικά λέω, τα… πρώτα 122 συμπεράσματα για την πανδημία. Μέσα από αυτά αναδεικνύεται ο δυναμικός, σύνθετος και απρόβλεπτος χαρακτήρας της πρόκλησης που αντιμετωπίζουμε, γι' αυτό τη χαρακτηρίζω σύγχρονο λαβύρινθο. Δεν υπάρχουν βεβαιότητες σε σχέση με την αντιμετώπιση του κορωνοϊού και πρέπει να κινηθούμε πειθαρχημένα, με δημιουργική σκέψη και αποτελεσματικά για να αφήσουμε πίσω μας τη δοκιμασία. Προς το παρόν, διαχειριζόμαστε την πανδημία χωρίς να την αντιμετωπίζουμε. Το μοντέλο που εφαρμόζεται στην ΕΕ, στην Ελλάδα και στις ΗΠΑ αποσκοπεί στο να μην ξεπεράσουν αυτοί που θα αρρωστήσουν βαριά από τον Covid-19 τις δυνατότητες του συστήματος υγείας και δημιουργηθούν απαράδεκτες καταστάσεις όπως στη Βόρεια Ιταλία, την Ισπανία ή τη Νέα Υόρκη στο πρώτο κύμα της πανδημίας. Στην Κίνα και σε άλλες χώρες της Άπω Ανατολής αντιμετωπίζουν αντί να διαχειρίζονται την πανδημία με μεθόδους που ξεπερνούν τις δυνατότητες της Δύσης. Εγκλεισμός με αυστηρούς όρους, τεστ κορωνοϊού σε όλο τον πληθυσμό, ψηφιακή παρακολούθηση όσων έχουν νοσήσει και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντός τους. Στο βιβλίο μου αναφέρομαι αναλυτικά στο παράδοξο του κορωνοϊού ο οποίος ξεκίνησε από την Κίνα και έτσι όπως εξελίσσονται τα πράγματα ενισχύει τη στρατηγική θέση της νέας υπερδύναμης σε βάρος των ΗΠΑ και της ΕΕ.

Ποια είναι τα θέματα που θίγονται στο βιβλίο και μπορεί να έχουν ένα ευρύτερο ενδιαφέρον για το αναγνωστικό κοινό; Πρώτον, εξηγώ πώς επηρεάζει η πανδημία την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων και τις ανατροπές που μπορεί να φέρει σε ό,τι αφορά την Κίνα, τις ΗΠΑ και την ΕΕ, αλλά και περιοχές στρατηγικής σημασίας. Δεύτερον, αναλύω σε ειδική ενότητα τις επιπτώσεις της πανδημίας στην κατάσταση και την προοπτική της ΕΕ. Ο κορωνοϊός προστέθηκε σε άλλες ευρω-κρίσεις και ανέδειξε κι αυτός τα τεράστια κενά στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τρίτον, σε άλλη ενότητα του βιβλίου υπολογίζω το οικονομικό και κοινωνικό κόστος του Covid-19 για την Ελλάδα αποφεύγοντας τις κυβερνητικές ωραιοποιήσεις και την αντιπολιτευτική κινδυνολογία. Τέταρτον, ασχολούμαι με ειδικά θέματα και τον τρόπο που επηρεάζονται από την πανδημία. Το ενεργειακό, το προσφυγικό-μεταναστευτικό, τις σχέσεις με την Τουρκία. Πέμπτον, αναλύω την πανδημία σαν καταλύτη μεγάλων αλλαγών, τη νέα οργάνωση της εργασίας μέχρι τον νέο τρόπο διαμόρφωσης της κοινής γνώμης και το ψηφιακό άλμα στο μέλλον. Έκανα μία σοβαρή προσπάθεια να καταλάβω και να εκλαϊκεύσω αυτά τα ζητήματα και ελπίζω το αναγνωστικό κοινό να ανταποκριθεί.

Στο βιβλίο μου αναφέρομαι αναλυτικά στο παράδοξο του κορωνοϊού ο οποίος ξεκίνησε από την Κίνα και έτσι όπως εξελίσσονται τα πράγματα ενισχύει τη στρατηγική θέση της νέας υπερδύναμης σε βάρος των ΗΠΑ και της ΕΕ.

Τελικά στο βιβλίο θα συναντήσουμε τον πολιτικό, τον δημοσιογράφο ή τον διανοούμενο Γιώργο Κύρτσο; Από τα 18 μου αναζητώ τον ρόλο που μου πάει καλύτερα. Πενήντα χρόνια αργότερα μπορώ να πω ότι η διαδρομή ήταν και παραμένει εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και πως δεν έχω καταφέρει να δώσω την οριστική απάντηση στο ερώτημα που ο ίδιος έθεσα στον εαυτό μου. Υποθέτω ότι στο βιβλίο μου ο αναγνώστης θα συναντήσει και τον πολιτικό και τον δημοσιογράφο και τον διανοούμενο σε μια δύσκολη ισορροπία και στα όρια των δυνατοτήτων τους. Θεωρώ πάντως ότι είμαι σοβαρός και ειλικρινής στην προσπάθειά μου και το αποτέλεσμα με ικανοποιεί.

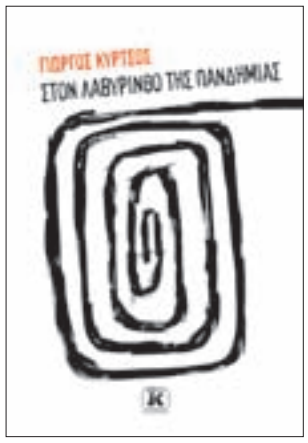

Να απευθυνθώ λοιπόν στον πολιτικό Γιώργο Κύρτσο και να τον ρωτήσω πώς αξιολογεί την κυβερνητική προσπάθεια σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση της πανδημίας. Στο πρώτο κύμα η αντιμετώπιση ήταν υποδειγματική και μας μετέτρεψε σε παράδειγμα προς μίμηση στην ΕΕ αλλά είχε τεράστιο οικονομικό κόστος. Στη συνέχεια, επιχειρήσαμε το αναγκαίο άνοιγμα στον τουρισμό χωρίς να επιτύχουμε αξιόλογες οικονομικές επιδόσεις, ενώ η καλοκαιρινή και τουριστική χαλάρωση έδωσαν νέες ευκαιρίες στον κορωνοϊό. Σήμερα ακολουθούμε τη γενική ευρωπαϊκή τάση της επιδείνωσης, είμαστε αρκετά καλύτεροι από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο αλλά έχουμε σταματήσει να είμαστε το παράδειγμα προς μίμηση. Ο χρόνος δουλεύει σε βάρος μας γιατί η κοινωνία έχει αρχίσει να αμφιβάλλει για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής που ακολουθείται και δεν πειθαρχεί όπως στο ξεκίνημα της δοκιμασίας, ενώ εξαντλούνται και τα οικονομικά περιθώρια. Το αδύνατο σημείο της κυβερνητικής πολιτικής είναι η καθημερινότητα του πολίτη και της οικογένειας από τα σχολεία μέχρι τις συγκοινωνίες. Παρά τα προβλήματα, η κοινή γνώμη εμπιστεύεται τον Μητσοτάκη και την κυβέρνηση συγκρίνοντας αυτά που συμβαίνουν στη χώρα μας με πολύ χειρότερα που παρατηρούνται σε χώρες όπως η Ισπανία και η Γαλλία.

Το βασικό μήνυμα του βιβλίου είναι αισιόδοξο ή απαισιόδοξο; Το βασικό μήνυμα είναι αγωνιστικό και γι' αυτό αισιόδοξο. Η κατάσταση είναι τόσο δύσκολη και σύνθετη ώστε η απαισιοδοξία είναι μια απαράδεκτη πολυτέλεια. **Α**

Ακούω περιπολικά!

Σειρήνες, χειροπέδες και... ορίστε τα αστυνομικά βιβλία της νέας σεζόν

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

● Peter May,
Lockdown, εκδόσεις Πεδίο

Μια πόλη σε καραντίνα: Λονδίνο. Το επίκεντρο μιας παγκόσμιας πανδημίας. Μια μητρόπολη σε καθολικό lockdown. Κανείς δεν αισθάνεται ασφαλής από τον θανατηφόρο ιό, που έχει κοστίσει τη ζωή σε χιλιάδες ανθρώπους. Το σύστημα υγείας συντρίβεται υπό το βάρος των συνθηκών. Ένα δολοφονημένο παιδί: σε ένα εργοτάξιο για ένα νοσοκομείο έκτακτης ανάγκης, οι εργάτες ανακαλύπτουν τον σάκο με τα οστά ενός δολοφονημένου παιδιού. Ένας αδίστακτος δολοφόνος δρα ανεξέλεγκτος στην πόλη. Μια πανίσχυρη συνωμοσία: Ο επιθεωρητής Τζακ Μακνίλ, μετρώντας τις τελευταίες ώρες του στην υπηρεσία, αναλαμβάνει δράση. Στο μεταξύ, η καριέρα και ο γάμος του καταρρέουν, ενώ η οικογένειά του βρίσκεται στον απειλητικό κλοιό του ιού. Οι δυνάμεις του κακού παρακολουθούν κάθε κίνησή του, έτοιμες να σκοτώσουν ξανά ώστε να μην αποκαλυφθεί η αλήθεια. Ποιος θα τον σταματήσει πρώτος – ο ιός ή οι δολοφόνοι;

● Alex North
Οι Σκιές, (The Shadow Friend), εκδόσεις Bell

Ο Alex North επιστρέφει με το νέο σκοτεινό, πανέξυπνο μυθιστόρημά του, Οι Σκιές: «ένα σαγηνευτικά ατμοσφαιρικό και απολαυστικά ανατριχιαστικό βιβλίο που αφηγείται πώς το παρελθόν μπορεί να εισβάλει στο παρόν και πώς τα όνειρα επηρεάζουν την πραγματικότητα ώσπου γίνεται ολοένα πιο δύσκολο να ξεχωρίσεις το ένα απ' το άλλο... Και τότε τα πνία παίρνει ο εφιάλτης» (Alex Michaelides, συγγραφέας του bestseller Η Σιωπηλή Ασθενής). Στις Σκιές μια δυσοίωνη αίσθηση αναπότρεπτου κακού και καταστροφής πλανιέται πάνω από το διαρκές σκοτάδι του δάσους της περιοχής, ενώ η πλοκή ελίσσεται με μαεστρία ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, επιφυλάσσοντας στους αναγνώστες πολυάριθμες εκπλήξεις και ανατροπές. Αν σας άρεσε ο Ψιθυριστής, ετοιμαστείτε για ένα ακόμη πιο σκοτεινό και καθηλωτικό μυθιστόρημα, με ένα απροσδόκητο και συγκινητικό φινάλε που θα το θυμάστε για καιρό.

● Ρόμπερτ βαν Γκούλικ
Το στοιχειωμένο μοναστήρι, Εκδόσεις Μίνωας

Ο Δικαστής Τι και η συνοδεία του, παγιδευμένοι σε μια καταιγίδα στα βουνά, βρίσκουν καταφύγιο σε ένα ταοϊστικό μοναστήρι. Εκεί ο ηγούμενος πεθαίνει μυστηριωδώς αφού πρώτα παραδώσει ένα εκστατικό κήρυγμα. Οι μοναχοί το αποκαλούν μεταφυσική εμπειρία, ο δικαστής όμως πιστεύει ότι πρόκειται για έγκλημα. Τους ζητά μια κάτοψη του αχανούς κτιρίου και ξεκινά την έρευνα, ανακρίνοντας έναν θίασο ηθοποιών που βρίσκονται στο μοναστήρι. Ένας μυστηριώδης πίνακας ζωγραφισμένος από το χέρι ενός θύματος αποκαλύπτει ένα σημαντικό στοιχείο για τις δολοφονίες, μέχρι που ο ίδιος ο δικαστής γίνεται ο επόμενος στόχος ενός σατανικού δολοφόνου. Με δώδεκα εικόνες σχεδιασμένες από τον συγγραφέα, με την κινεζική τεχνοτροπία, και σε μετάφραση της Χριστιάννας Σαμαρά.

● Michael Connelly
Ιερή σκοτεινή νύχτα, εκδόσεις Διόπτρα

Δύο μυθιστορηματικοί ντετέκτιβ, μοναδικοί στη δουλειά τους, ενώνουν τις δυνάμεις τους: η Ρενέ Μπάλαρντ δουλεύει πάλι τη νυχτερινή βάρδια. Επιστρέφοντας στο Αστυνομικό Τμήμα του Χόλιγουντ τις πρώτες πρωινές ώρες, βρίσκει έναν άγνωστο να ψάχνει τα αρχεία παλιών υποθέσεων. Ο εισβολέας δεν είναι άλλος από τον συνταξιούχο ντετέκτιβ Χάρι Μπος, ο οποίος σκαλίζει μια άλυτη υπόθεση που του έχει γίνει εμμονή. Η Μπάλαρντ εξαγριωμένη τον πετάει έξω, όμως, όταν ρίχνει και η ίδια μια ματιά στον φάκελο της υπόθεσης, νιώθει να κατακλύζεται από συμπόνια και οργή. Η υπόθεση αφορά τον θάνατο της δεκαπεντάχρονης Ντέιζι Κλέιτον. Η Μπάλαρντ ενώνει τώρα τις δυνάμεις της με τον Μπος, προκειμένου ν' ανακαλύψουν τι συνέβη στην Ντέιζι και να οδηγήσουν τον φονιά της ενώπιον της δικαιοσύνης.

● Ντίνος Οικονόμου
Τα στειρωμένα νερά, εκδόσεις Αρμός

Ο ομότιμος καθηγητής της Χειρουργικής Περκατές και οι δύο πρώην συμμαθητές και παλιοί φίλοι του, πετυχημένοι κι εκείνοι στη δουλειά τους, τον στηρίζουν στην πραγματοποίηση του οράματός του, που είναι η ίδρυση και λειτουργία ενός πρότυπου οίκου ευζωίας για ηλικιωμένους ανθρώπους. Η οικονομική ισορροπία του οίκου εξασφαλίζεται από τη συνύπαρξη δύο πτερύγων του. Της πολυτελούς, στην οποία φιλοξενούνται εύρωστοι οικονομικά τρόφιμοι, και της άλλης, ευπρεπούς κατά τα λοιπά πτέρυγας, η οποία στεγάζει ηλικιωμένους με πενιχρά ή ανύπαρκτα βαλάντια. Τα όσα θα επακολουθήσουν έχουν τις ρίζες τους σε παλιά δράματα, δολοπλοκίες, δυνατούς, ακατάλυτους έρωτες και δίψα για εκδίκηση. Θα έρθει άραγε η κάθαρση; Ένα μυθιστόρημα που μιλάει για την κοινωνική ευθύνη, τον έρωτα, την κακία, το μίσος, αλλά και την απροϋπόθετη αγάπη. Για σχέσεις που όσος χρόνος κι αν περάσει παραμένουν αναλλοίωτες.

● Αντώνης Παπαϊωάννου
Άμα θέλω γίνομαι διάβολος, εκδόσεις Δίαυλος

Το πρώτο αστυνομικό μυθιστόρημα που αναφέρεται στα χρόνια της ελληνικής επανάστασης του 1821. Μια συναρπαστική ιστορία, που διατρέχει την καθημερινή ζωή, αλλά και τα ιστορικά περιστατικά της διετίας 1824-1826 στο Μεσολόγγι. 1824. Το ελεύθερο πλέον Μεσολόγγι έχει αντέξει στην πρώτη πολιορκία και οχυρώνεται για την πιθανότητα μιας δεύτερης. Η παρουσία του Λόρδου Βύρωνα και του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου καθώς και η βοήθεια της φιλελληνικής κομητείας του Λονδίνου συμβάλλουν ώστε η πόλη να αποκτήσει σιγά σιγά τους ρυθμούς που ταιριάζουν σε μια ελεύθερη κοινωνία. Ο φόνος της πανέμορφης κόρης ενός πρόκριτου της πόλης είναι μια μελανή κηλίδα, μέσα στο κλίμα ευφορίας που επικρατεί. Η δεύτερη πολιορκία, ο λιμός και η πρωϊκή έξοδος που έρχονται στη συνέχεια, θα τον κάνουν να ξεχάσει το προσωπικό του χρέος ή θα καταφέρει να φτάσει στον στόχο του;

● Stuart MacBride
Σφαγείο Ψυχών, εκδόσεις Πεδίο

Ο τρόμος χτυπά και πάλι στη Γρανιτένια Πόλη... Όταν ένα εμπορικό κοντέινερ εμφανίζεται στο λιμάνι του Αμπερντίν γεμάτο ανθρώπινο κρέας, αρχίζει να ξετυλίγεται το νήμα του μεγαλύτερου μυστηρίου στην ιστορία της πόλης. Είκοσι χρόνια πριν, ο Σαρκοβόρος σφαγιάζει ανθρώπους σε ολόκληρη τη Βρετανία, μετατρέποντας τα θύματά του... σε μερίδες έτοιμες για μαγείρεμα, ώσπου οι επίλεκτοι της Αστυνομίας τον συλλαμβάνουν. Αποφυλακίζεται όμως έπειτα από έφεση και καταζητείται ξανά καθώς η πόλη γεμίζει πτώματα. Και σαν να μην έφτανε αυτό, οι αστυνομικοί που ήταν υπεύθυνοι της αρχικής έρευνας αρχίζουν να εξαφανίζονται. Τότε ο αρχιφύλακας Λόγκαν ΜακΡέι αντιλαμβάνεται ότι η υπόθεση δεν είναι τόσο ξεκάθαρη όσο φαίνεται... Είκοσι χρόνια γεμάτα μυστικά και ψέματα έρχονται στο φως. Και το μόνο βέβαιο είναι ότι το Αμπερντίν δεν θα είναι ποτέ ξανά το ίδιο.

● Χοσέ Κάρλος Σομόθα
Το Σπήλαιο των Ιδεών, εκδόσεις Πατάκη

Ένας έφηβος, λαμπρός μαθητής της Ακαδημίας του Πλάτωνος, βρίσκεται νεκρός. Όμως ο δάσκαλός του, ο Διαγόρας, βέβαιος για τον τρόμο που είχε δει στα μάτια του νέου την προηγουμένη του θανάτου του, καταφεύγει στις υπηρεσίες του Ηρακλή Πόντορος, Αποκρυπτογράφου Αινιγμάτων. Ένας πλατωνικός φιλόσοφος και ένας θιασώτης της τετράγωνης λογικής θα αποδυθούν στην αναζήτηση της Αλήθειας και των ενόχων, ενώ τα διαμελισμένα πτώματα θα πληθαίνουν στους δρόμους του τέως κλειστού άστεως. Ο επιφανής επιμελητής του απεβίωσε πριν ολοκληρώσει το έργο του και πλέον ο ανώνυμος μεταφραστής του μπαίνει ολοένα και πιο βαθιά στο κείμενο, συντάσσοντας εκτενείς υποσελίδιες σημειώσεις. Ώσπου κάποια στιγμή ανακαλύπτει ότι ο επιμελητής του χειρογράφου πέθανε κάτω από τις ίδιες συνθήκες με τον έφηβο μαθητή της Πλατωνικής Ακαδημίας... Το Σπήλαιο των Ιδεών είναι ένα αταξινόμητο αστυνομικό μυθιστόρημα σε μετάφραση της Μελίνας Παναγιωτίδου.

● Robert Bryndza
Σκοτεινό νερό, εκδόσεις Κλειδάριθμος

Η τρίτη συναρπαστική υπόθεση της Έρικα Φόστερ: το πτώμα βυθίστηκε γρήγορα κάτω από το νερό. Στην ξηρά, ο εφιάλτης μόλις ξεκινούσε. Η υπαστυνόμος Έρικα Φόστερ δίνει εντολή να ερευνηθεί ένα εγκαταλειμμένο λατομείο στα περίχωρα του Λονδίνου, όπου βρέθηκαν τα βασικά στοιχεία μιας σοβαρής υπόθεσης ναρκωτικών. Μαζί με αυτά, όμως, ανασύρεται από την παχιά λάσπη και ο σκελετός ενός μικρού κοριτσιού. Σύντομα διαπιστώνουν ότι ο σκελετός ανήκει στην επτάχρονη Τζέσικα Κόλινς, το αγνοούμενο κορίτσι του οποίου η εξαφάνιση είχε γίνει πρώτη είδηση πριν από είκοσι έξι χρόνια. Η Έρικα θα συνειδητοποιήσει ότι αυτή θα είναι μια από τις πιο δύσκολες και απαιτητικές υποθέσεις που έχει αναλάβει.

● Søren Sveistrup
Ο καστανάνθρωπος, εκδόσεις Διόπτρα

Ένας δολοφόνος τρομοκρατεί την Κοπεγχάγη. Μια σοκαριστική αποκάλυψη δίπλα σε κάθε θύμα του. Κανείς δεν είναι ασφαλής: σε κάθε αιματοβαμμένο τόπο εγκλήματος αφήνει την «κάρτα» του, έναν καστανάνθρωπο, μια χειροποίητη κούκλα φτιαγμένη από σπίρτα και δύο κάστανα. Εξετάζοντας τις κούκλες, η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών βρίσκεται μπροστά σε μια συγκλονιστική ανακάλυψη: ένα αποτύπωμα το οποίο ανήκει σε ένα κορίτσι, την κόρη μιας υπουργού, που είχε απαχθεί και δολοφονηθεί έναν χρόνο πριν. Τραγική σύμπτωση ή κάτι πολύ πιο διεστραμμένο; Προκειμένου να σωθούν αθώες ζωές, ένα ζευγάρι ντετέκτιβ θα βάλει τα δυνατά του...

• M. W. Craven
Μαύρο Καλοκαίρι,
εκδόσεις Bell
Ο Τζάρεντ Κίτον είναι διάσημος σεφ. Γοητευτικός. Χαρισματικός. Ψυχοπαθής… Εκτίει ποινή ισόβιων δεσμών για τη βίαιη δολοφονία της κόρης του, της Ελίζαμπεθ. Το πτώμα της δε βρέθηκε ποτέ και ο Κίτον καταδικάστηκε κυρίως εξαιτίας της κατάθεσης του ντετέκτιβ Ουάσινγκτον Πόου. Όταν μια νεαρή γυναίκα εμφανίζεται σε ένα απομονωμένο αστυνομικό τμήμα με ατράνταχτα στοιχεία πως είναι η Ελίζαμπεθ Κίτον, ο Πόου θα γίνει το αντικείμενο μιας έρευνας, η οποία μπορεί να του στοιχίσει κάτι περισσότερο από την καριέρα του. Μετά τις Μαριονέτες, που απέσπασαν το βραβείο CWA Gold Dagger ως το καλύτερο αστυνομικό μυθιστόρημα του 2019, ο M.W. Craven επιστρέφει με τη δεύτερη συναρπαστική υπόθεση του ντετέκτιβ Ουάσινγκτον Πόου. Μετάφραση: Βαγγέλης Γιαννίτσης.

• Steve Cavanagh
Χωρίς όνομα,
εκδόσεις Διόπτρα
Ποτέ μην αφήνεις έναν φόνο να χαλάσει μια καλή ιστορία και πριν διαβάσετε αυτό το βιβλίο πρέπει να γνωρίζετε τρία πράγματα: 1. Η αστυνομία προσπαθεί να με κατηγορήσει για φόνο. 2. Κανείς δεν ξέρει ποιος είμαι ή πώς τον έκανα. 3. Αν πιστεύεις ότι με έχεις βρει, είσαι το επόμενο θύμα. Ναι, όταν διαβάσεις το βιβλίο, θα καταλάβεις ότι η αλήθεια είναι ακόμα πιο ανατρεπτική απ' ό,τι νόμιζες…

• Θεοφανία Ανδρονίκου-Βασιλάκη
Άσπιλοι ένοχοι, **εκδόσεις Χάρτινη Πόλη**
«Τίποτα και κανείς δεν είναι όπως φαίνεται σ' αυτή την πόλη». Ένα σύγχρονο, καθαρόαιμο, αστυνομικό μυθιστόρημα με ανατρεπτική, γρήγορη πλοκή και σκηνές που κόβουν την ανάσα. Γνωρίστε τον αστυνόμο Μάξιμο Βαγενά! Σε μια μικρή επαρχιακή πόλη, μια 35χρονη γυναίκα, μητέρα ενός παιδιού, εξαφανίζεται μυστηριωδώς. Κανένα ίχνος, καμία ένδειξη, κανένα τηλεφώνημα για λύτρα, πουθενά το πτώμα της. Παρά τις έρευνες της τοπικής αστυνομίας, στέκεται αδύνατο να βρεθεί, νεκρή ή ζωντανή. Ο Βαγενάς, ένας από τους πιο έμπειρους και καταξιωμένους αξιωματικούς του Τμήματος Εγκλημάτων Κατά Ζωής, αναλαμβάνει κάπως απρόθυμα να ρίξει φως στο μυστήριο της εξαφάνισης, ενώ παλεύει με τους δικούς του δαίμονες. Βήμα-βήμα και χαρτογραφώντας τα ίχνη της, ο Μάξιμος έρχεται αντιμέτωπος με ανατριχιαστικές αποκαλύψεις, οι οποίες θα αλλάξουν ακόμα και τη δική του ζωή…

• Katherine Neville
Η Φωτιά, **εκδόσεις Πεδίο**
1822, Αλβανία: Σχεδόν τριάντα χρόνια μετά τη Γαλλική Επανάσταση, τα γκρίζα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν απειλητικά πάνω από την Ευρώπη. Σε κατάσταση πολιορκίας, ο Αλή πασάς, ο πιο ισχυρός ηγέτης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αναθέτει στην κόρη του Χαϊδή να φυγαδεύσει κρυφά από τη χώρα ένα πολύτιμο κομμάτι της σκακιέρας του Αβαείου της Μονγκλάν. Κυνηγημένη από τον εχθρό, η Χαϊδή δραπετεύει στο Μαρόκο, έπειτα στη Ρώμη και λίγο μετά στην Ελλάδα. 2003, Κολοράντο, ΗΠΑ: Πριν καν φτάσει στο οικογενειακό καταφύγιο, η Αλεξάνδρα Σολάριν ήξερε πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Τριάντα χρόνια πριν, οι γονείς της είχαν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο να σκορπίσουν τα παντοδύναμα κομμάτια της σκακιέρας στα πέρατα του κόσμου, θάβοντας βαθιά τα μυστικά της ανείπωτης δύναμής της. Ωστόσο, φτάνοντας εκεί, η Αλεξάνδρα ανακαλύπτει πως η μητέρα της αγνοείται αφήνοντας για την κόρη της μια σειρά από στρατηγικά τοποθετημένα στοιχεία, ώστε να ανακαλύψει πού βρίσκεται. Το Παιχνίδι έχει μόλις αρχίσει!

• Εύη Φρυγανά
Ο κήπος με τους υάκινθους,
εκδόσεις Χάρτινη Πόλη
Η πρωτοεμφανιζόμενη Εύη Φρυγανά υπογράφει το πρώτο βιβλίο της σειράς με πρωταγωνίστρια την αρχιφύλακα Λόρεν Γουότερστον. Με φόντο το μουντό τοπίο μια επαρχιακής πόλη της Ανατολικής Αγγλίας, οι υάκινθοι που θέλησε να φυτέψει στον κήπο του αδερφού της η αρχιφύλακας Λόρεν Γουότερστον έγιναν η αιτία να ανακαλύψει το πτώμα μιας γυναίκας που είχε εξαφανιστεί από καιρό. Οι υποψίες για τη δολοφονία πέφτουν στην οικογένειά της, οπότε της απαγορεύεται κάθε συμμετοχή στην υπόθεση. Τα βασικά στοιχεία από τον φάκελο του θύματος, που της παρέχει κρυφά ο επιθεωρητής Πίτερ Ρέντφορντ, την οδηγούν να χτίσει τις δικές της θεωρίες για το τι συνέβη… ●

Βιτρίνες και περιεχόμενο!

Μια βόλτα στα βιβλιοπωλεία κι ένα ξεφύλλισμα για να πάρετε ιδέες για έναν καλό αναγνωστικό χειμώνα

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

• Μαργαρίτα Αλευρίδη
Το Τζόκερ, εκδόσεις Bell
Η Μαργαρίτα Αλευρίδη μάς συστήνεται με το Τζόκερ, ένα ιδιαίτερο κοινωνικό μυθιστόρημα που θα σας κάνει να χαμογελάσετε, να δακρύσετε, να αναπολήσετε. Αναλογιστείτε τον χρόνο που περνάει, τα όνειρα που πραγματοποιούνται, τα όνειρα που μένουν ανεκπλήρωτα, τις συναντήσεις εκείνες που καθόρισαν τελικά τις διαδρομές. Πόσες φορές έχεις νιώσει θεατής στην ίδια σου τη ζωή; Πόσες λάθος στροφές έχεις πάρει και πόσες φορές μετάνιωσες για τις επιλογές σου; Πόσες φορές ευχήθηκες να μπορούσες να γυρίσεις πίσω για να αλλάξεις τα κακώς κείμενα; Πόσο καιρό λαχταράς αυτή τη μία και μοναδική ευκαιρία που αν έρθει θα αλλάξει τα πάντα; Αν… όταν έρθει… εσύ θα είσαι έτοιμος να την διακρίνεις; Φιλίες, έρωτες, οικογένεια… Παρελθόν, παρόν, μέλλον… Ζωή, θάνατος…

• Frank Herbert
Dune, εκδόσεις Anubis
Ένα έπος κι ένα έργο σταθμός για την επιστημονική φαντασία, δαφνοστεφανωμένο με τα βραβεία Hugo και Nebula. Ο πρώτος τόμος μας συστήνει τον Αρράκις-πλανήτη των ερήμων. Ένα μοναδικό μέρος στο σύμπαν όπου το μπαχαρικό μελάνζ παρατείνει τη ζωή, διευρύνει την ανθρώπινη συνείδηση κι επιτρέπει στους Πλοηγούς της Διαστημικής Συντεχνίας να αναδιπλώνουν το διάστημα, προσφέροντας έτσι στο ανθρώπινο είδος τη δυνατότητα να ταξιδεύει στ' αστέρια. Στον παράξενο αυτό κόσμο γνωστό ως Dune, ο Πωλ Ατρείδης καλείται να δώσει σάρκα και οστά στο μεγαλεπήβολο όνειρο της ανθρωπότητας. Το εκδοτικό πρόγραμμα ξεκινάει με την επανέκδοση των τριών πρώτων βιβλίων του Dune universe, «Dune», «Ο Μεσσίας του Ντιουν» και «Τα Παιδιά του Ντιουν», ενώ μέχρι τον Δεκέμβριο θα επανεκδοθούν το 4ο, 5ο και 6ο βιβλίο της σάγκα του Dune, «Ο Θεϊκός Αυτοκράτορας του Ντιουν», «Οι Αιρετικοί του Ντιουν» και «Η Αδελφότητα του Ντιουν», καθώς επίσης και του prequel «Ο Οίκος των Ατρειδών», που αποτελεί το πρώτο μέρος της τριλογίας «Houses of Dune» που έγραψε ο Brian Herbert σε συνεργασία με τον Kevin J. Anderson. Καταιγιστική δράση μυστικισμός, οικολογικό όραμα ίντριγκα και πολιτική πρωταγωνιστούν στο κλασικό έργο του Frank Herbert. Παραμένει πάντα επίκαιρο και δίκαια έχει χαρακτηριστεί το μεγαλύτερο έπος επιστημονικής φαντασίας. Περισσότερα στο dune.gr.

• Μένιος Σακελλαρόπουλος
Τα δεκαέξι γράμματα, εκδόσεις Ψυχογιός
«Γιε μου, πονάει η ψυχή μου τώρα που σου γράφω ξεχασμένος σε ένα καταθλιπτικό δωμάτιο ενός γηροκομείου, αποκομμένος από όλους. Πιο πολύ όμως υποφέρω που δε σε βλέπω. Ξέρω, έχεις τις δουλειές σου και τα τρεχάματά σου, αλλά η μοναξιά πληγώνει πολύ, δεν αντέχεται. Και τι δε θα έδινα για να σε δω! Κι ο χρόνος μου δεν είναι πια πολύς. Μακάρι να είναι όλα καλά στη ζωή σου και να είσαι χαρούμενος και ευτυχισμένος. Σε σκέφτομαι και σ' αγαπώ πολύ, ο πατέρας σου». Ο συνταξιούχος πυροσβέστης Αργύρης Φαρμάκης, ο γιος του Άρης, με ροπή σε κάθε είδους μπλέξιμο και μια αληθινή ιστορία πατέρα και γιου που βουτάει ως τα τρίσβαθα της ψυχής και φέρνει δάκρυα στα μάτια…

• Μαρία Ευθυμίου
Ρίζες και θεμέλια, εκδόσεις Πατάκη
Η ιστορία των Ελλήνων ταξιδεύει στον χρόνο πάνω στο καράβι που ονομάζεται ελληνική γλώσσα. Ναυτοσύνη και γλώσσα έχουν διαχρονικά σμιλέψει τα χαρακτηριστικά αυτού του ανήσυχου λαού του οποίου τα ίχνη εντοπίζονται βαθιά στο παρελθόν, περίπου 4.000 χρόνια πριν. Στο βιβλίο αυτό, μέσα από τις συζητήσεις της καθηγήτριας Ιστορίας Μαρίας Ευθυμίου με τον Μάκη Προβατά, προσεγγίζεται ο Ελληνισμός από τις απαρχές του μέχρι σήμερα, ανιχνεύονται οι ρίζες, τα θεμέλια και τα οδόσημα της Ιστορίας του. Πίσω από ημερομηνίες και γεγονότα υπάρχουν καιροί και χώροι πολύ μεγαλύτερης σημασίας. Υπάρχουν κομβικά πρόσωπα και συμβάντα που δεν είναι πάντοτε τα προφανή.

• Κατερίνα Μαλακατέ
Χωρίς πρόσωπο, εκδόσεις Μεταίχμιο
Πάνω σε έναν καβγά με τη μητέρα του, ο 23χρονος Διονύσης αυτοπυροβολείται. Το μισό του πρόσωπο διαλύεται. Χωρίς μύτη, στόμα, μάγουλα, δυσκολεύεται να φάει και να μιλήσει, επιβιώνει στη σκιά με μόνη συντροφιά τους γονείς του. Για αρκετό καιρό ζει μέσα στα σόσιαλ μίντια, κρυμμένος πίσω από την οθόνη του υπολογιστή του. Ώσπου ένα βράδυ τον βρίσκει η ελπίδα, μια γιατρός τού στέλνει υλικό για την εγχείρηση που θα τον σώσει — μεταμόσχευση προσώπου. Μπορεί όμως το πρόσωπο ενός άλλου να σου δώσει πίσω τα χαμένα χρόνια; Πώς ωριμάζει κανείς χωρίς ρυτίδες; Πώς ερωτεύεται με νέα ταυτότητα; Ένα μυθιστόρημα που πραγματεύεται ζητήματα βιοηθικής, αλλά και τον έρωτα, την οικογένεια, τους μητρικούς και πατρικούς δεσμούς, τις σχέσεις την εποχή του διαδικτύου.

• Bret Easton Ellis
Αμερικανική Ψύχωση, εκδόσεις Οξύ
Στα τέλη της «χορτασμένης» δεκαετίας του '80, ένας από τους δεκάδες νεαρούς γιάππηδες της Γουόλ Στριτ, ο λάτρης του καλού γούστου και των εκλεπτυσμένων απολαύσεων Πάτρικ Μπέιτμαν, που απεχθάνεται τους ζητιάνους και θαυμάζει απεριόριστα τον… Ντόναλντ Τραμπ, αρχίζει να βυθίζεται στον ίλιγγο της παράνοιας, του νοσηρού εγκλήματος και του απόλυτου κενού. Και ο Μπρετ Ίστον Έλις, ομολογουμένως στην καλύτερη στιγμή του, δεν χάνει την ευκαιρία να εξαντλήσει όλο το συγγραφικό ταλέντο του περνώντας από κανονικό λογοτεχνικό ηλεκτροσόκ ολόκληρη τη «λαμπερή» πλευρά των σύγχρονων δυτικών ηθών, της υλιστικής ψευδαίσθησης και της κουλτούρας της υπερβολής, μ' έναν ανελέητο σαρκασμό που τσακίζει κόκαλα.

• Βασίλης Βασιλικός
Σχολή Ξένων Γλωσσών», εκδόσεις Παρέμβαση
Έντεκα διηγήματα που γράφτηκαν από το 1955 μέχρι το 1977, σε μία αναπροσαρμοσμένη έκδοση ορισμένων από τις πιο συναρπαστικές ιστορίες του Βασίλη Βασιλικού. Ερωτικές αφηγήσεις, οικογενειακές αναμνήσεις, ιστορίες με προσωπικές, κοινωνικές και πολιτικές μνήμες, βαθιά εσωτερικές και γοητευτικές, αναδεικνύουν τη γνήσια πένα ενός από τους μεγαλύτερους Έλληνες συγγραφείς της εποχής μας, που διαβάζεται αδιάκοπα με το ίδιο ενδιαφέρον κι αποτελεί μια από τις διαχρονικότερες αξίες της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας.

• Scott Lynch
Κόκκινες Θάλασσες, Κόκκινοι Ουρανοί - Ευγενείς Μπάσταρδοι - Βιβλίο 2, εκδόσεις Anubis
Ύστερα από μια επική μάχη με τον υπόκοσμο της Καμόρ, ο Λοκ Λαμόρα και ο επιστήθιος φίλος του, Ζαν Τάνεν, δραπετεύουν πληγωμένοι και εξουθενωμένοι στις εξωτικές ακτές του Ταλ Βεράρ. Στη νέα τους έδρα, σύντομα θα επιστρέψουν στα παλιά τους τεχνάσματα και θα καταστρώσουν νέο σχέδιο για το αγαπημένο τους παιχνίδι: να κλέβουν αστρονομικά ποσά από τους πλούσιους. Αυτή τη φορά, μάλιστα, οι επαγγελματίες απατεώνες βάζουν στόχο το πιο απόρθητο φρούριο – μια κλειστή λέσχη αποκλειστικά για την ελίτ, όπου η απάτη τιμωρείται με θάνατο. Το δεύτερο βιβλίο μιας βραβευμένης σειράς που εντυπωσίασε με τις ανατροπές και το χιούμορ της και κατέκτησε τις διεθνείς λίστες μπεστ σέλερ.

• Omid Scobie και Carolyn Durand
Finding Freedom – Βρίσκοντας την ελευθερία, (Χάρι και Μέγκαν και η Δημιουργία μιας Μοντέρνας Βασιλικής Οικογένειας, εκδόσεις), Χάρτινη Πόλη
Στο βιβλίο αυτό παρέχονται αποκλειστικές πληροφορίες τόσο για το ειδύλλιό τους και την άγνωστη ιστορία του αρραβώνα τους, όσο και για τις προκλήσεις με τις οποίες ήρθαν αντιμέτωποι μέσα στον θεσμό της μοναρχίας. Από τις λεπτομέρειες για τις σχέσεις της Μέγκαν με τη Δούκισσα του Κέιμπριτζ και τη Βασίλισσα, την ιστορία της φημολογούμενης ρήξης ανάμεσα στον Χάρι και τον αδερφό του, πρίγκιπα Ουίλιαμ, και την ταραγμένη σχέση της Μέγκαν με τον πατέρα της, έως την αλήθεια για την έντονη επιθυμία του ζευγαριού να αποκτήσουν περισσότερη ελευθερία για την οικογένειά τους και να κρατήσουν αποστάσεις από τα πρωτοσέλιδα. Το βιβλίο σκιαγραφεί αφοπλιστικά και με ειλικρίνεια το πορτρέτο ενός ζευγαριού γεμάτου αυτοπεποίθηση, με πρωτοποριακό τρόπο σκέψης και επιρροή, το οποίο δεν φοβάται να σπάσει την παράδοση, είναι αποφασισμένο να χαράξει έναν νέο δρόμο μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας και αφοσιωμένο στη δημιουργία μιας ανθρωπιστικής κληρονομιάς η οποία θα κάνει ουσιαστική διαφορά στον κόσμο.

▶

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΔΙΝΟΥΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΕ ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ο Κωνσταντίνος Φίλης αναδεικνύει και αναλύει τα γεγονότα που σημάδεψαν την ελληνική εξωτερική πολιτική και τις μελλοντικές επιλογές της ελληνικής ηγεσίας.

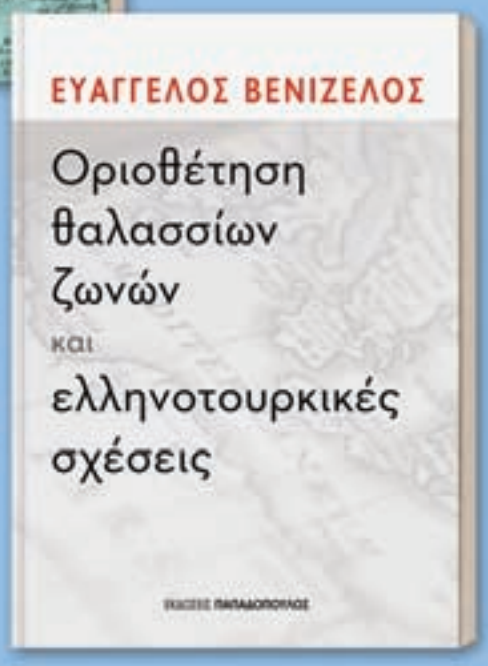

Μια συλλογή κειμένων του Ευάγγελου Βενιζέλου με κεντρικό άξονα την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών και τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
www.epbooks.gr
Σε όλα τα βιβλιοπωλεία

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ
ΣΟΥ ΕΡΘΕΙ ΚΟΛΠΟΣ,
ΕΝΗΜΕΡΩΣΟΥ
ΤΩΡΑ!

Ξέρεις ότι...

Τα προφυλακτικά πρέπει να χρησιμοποιούνται μαζί με λιπαντικό;

Η κατανάλωση ζάχαρης δεν προκαλεί κολπική λοίμωξη;

Το σεξ δεν θα έπρεπε να είναι επώδυνο;

ΕΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ
Ο ΑΞΙΟΠΙΣΤΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΣΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΖΩΗ

metaixmio.gr
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Τα βιβλία της ζωής μας

Εθνικό είναι το «αληθές»

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι το μεγαλύτερο αγκάθι στην εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Οι τουρκικές προκλήσεις και τα θερμά επεισόδια, η Κύπρος και άλλα θέματα απασχολούν χρόνια την ελληνική κοινή γνώμη. Η πρόσφατη στρατιωτική ένταση στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο και το μεταναστευτικό, που μας δημιουργεί άγχος και ανασφάλεια, κυριαρχούν τους τελευταίους μήνες στον δημόσιο διάλογο. Ξέρουμε ότι η χώρα μας αναγνωρίζει ως μόνη νομική διαφορά με την Τουρκία την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ, στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Το πρόβλημα όμως είναι πολύ πιο σύνθετο, γράφει ο Ευάγγελος Βενιζέλος στο καινούργιο του βιβλίο «Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και Ελληνοτουρκικές σχέσεις». Δεν περιλαμβάνει μόνο την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών, αλλά έναν μακρύ κατάλογο τουρκικών ισχυρισμών, διεκδικήσεων αλλά και απειλών και παραβιάσεων κανόνων του Διεθνούς Δικαίου εκ μέρους της Τουρκίας και αεροναυτικών πρακτικών που θίγουν συχνά ακόμα και κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Στο βιβλίο αυτό, που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος, περιλαμβάνονται σχετικά άρθρα που δημοσιεύθηκαν στον Τύπο, ομιλίες του συγγραφέα σε δημόσιες εκδηλώσεις τα τρία τελευταία χρόνια (2017-2020) καθώς και κείμενα που γράφτηκαν με αφορμή τις τελευταίες τουρκικές προκλήσεις, την αντίδραση της χώρας μας, τη συμφωνία Ελλάδας-Αιγύπτου για τη μερική οριοθέτηση της ΑΟΖ φέτος τον Αύγουστο και δύο πολύ πρόσφατες συνεντεύξεις του.

Ο Ευάγγελος Βενιζέλος στην πολιτική του διαδρομή είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί πολλά χρονικά διαστήματα και από διάφορες θέσεις με ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, πολιτικής ασφαλείας και άμυνας της χώρας. Συγκεκριμένα με το Κυπριακό, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών ήδη από το 1990 ως σύμβουλος του Ανδρέα Παπανδρέου και μετά, από το 1993 έως το 1995, ως υπουργός Τύπου και κυβερνητικός εκπρόσωπος. Στη συνέχεια ως υπουργός Μεταφορών (1995-1996) είχε την εποπτεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας που διαχειρίζεται το FIR Αθηνών και ως υπουργός Ανάπτυξης (1999-2000) το χαρτοφυλάκιό και την Ενέργεια. Την περίοδο 2009-2011 ήταν υπουργός Εθνικής Άμυνας ενώ την περίοδο 2013-2015 ως αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός των Εξωτερικών είχε την ευθύνη της εξωτερικής πολιτικής της χώρας. Διαθέτοντας λοιπόν μεγάλη σχετική εμπειρία ο Ευάγγελος Βενιζέλος έχει τη δυνατότητα όχι μόνο να ξεκαθαρίσει το τοπίο, να θυμίσει πτυχές της εθνικής στρατηγικής που έχουν χαραχθεί εδώ και χρόνια, όσες βέβαια μπορούν να εκτεθούν σε δημόσια συζήτηση και που δεν χρειάζεται, για λόγους εθνικής ασφαλείας ή αποτελεσματικότητας των χειρισμών, να παραμένουν εκτός δημοσιότητας, αλλά και να διατυπώσει προτάσεις για την ανάληψη στο μέλλον συγκεκριμένων πολιτικών και διπλωματικών πρωτοβουλιών.

Για όσους θέλουν να ενημερωθούν συνοπτικά για τα καυτά ελληνοτουρκικά, το βιβλίο «Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και Ελληνοτουρκικές σχέσεις» είναι χρήσιμο, καθώς είναι ευκολοδιάβαστο και εύχρηστο, με κάθε κεφάλαιό του να μπορεί να διαβαστεί και αυτοτελώς. Εκτός δε από τα επιμέρους κεφάλαια, ο συγγραφέας έγραψε με την ευκαιρία της έκδοσης και μια εκτενή εισαγωγή στην οποία επιχειρεί να αναδείξει συνοπτικά τον κοινό ιστορικό, νομικό και πολιτικό παρονομαστή των κείμενων του βιβλίου.

Με το βιβλίο αυτό, ο Ε. Βενιζέλος αποπειράται τόσο να συμβάλει στον δημόσιο διάλογο προκειμένου αυτά τα σύνθετα προβλήματα να καταστούν κτήμα της ελληνικής κοινωνίας αλλά και να γίνει κατανοητό ότι εθνικό δεν είναι το συγκυριακό αλλά το «αληθές», πατριωτισμός δεν είναι τα συνθήματα και οι κραυγές. Ότι η εξωτερική πολιτική απαιτεί ψυχραιμία, ρεαλισμό, γνώσεις, στρατηγική, σθένος και επώδυνους συμβιβασμούς. ●

Βενιζέλος Ευάγγελος, Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και Ελληνοτουρκικές σχέσεις, *εκδόσεις Παπαδόπουλος, €14,99*

● Πέτερ Χάντκε
Ποίημα για τη Διάρκεια, **εκδόσεις Βακχικόν**
Ο Πέτερ Χάντκε, αυτός ο ακάματος γραφιάς, τεχνίτης και μάγος της γερμανικής γλώσσας, έλαβε το Νόμπελ Λογοτεχνίας του 2019. Δυστυχώς αυτή η απονομή δίχασε τη γερμανική κοινή γνώμη, και την αυστριακή βεβαίως, και ήταν πολλοί οι πρόθυμοι αναμάρτητοι που έβαλαν εναντίον του τον λίθο. Του καταλόγισαν τη φιλοσερβική του στάση στον γιουγκοσλαβικό πόλεμο, τον ταύτισαν με φονιάδες, δεν του αναγνώρισαν ούτε το δικαίωμα στο λάθος -αν ήταν λάθος-, δεν του αναγνώρισαν ούτε το δικαίωμα στη δική του οπτική και στην υποστήριξη των θέσεών του. Συμβαίνουν αυτά όμως. Με το «Ποίημα για τη διάρκεια» επιτυγχάνεται το συνεχές του χρόνου, με ανακλήσεις αυτόματες, παρηγορητικές και μη, με τη μη αποφυγή του πόνου αλλά με την εξοικείωση μαζί του. Το πικρό γίνεται έτσι γλυκόπικρο. Ο παρών, ο απών χρόνος μαζί. Στον δρόμο για μια επιχωματωμένη πια λίμνη. Με μια όμως λίμνη στο μυαλό. Με δυνατότητες πολλές. Όταν είσαι πρώτιστα μάγος της σκέψης και μετά ταχυδακτυλουργός της γλώσσας. Μετάφραση: Ιωάννα Διαμαντοπούλου.

● Γεώργιος Ελ. Τζιτζικάκης
Παραθεριστής,
εκδόσεις Κάκτος
Ο Παραθεριστής είναι οργισμένος και προκλητικός. Νιώθει ηττημένος και μόνος. Ενίοτε αγαπά τα πάντα και άλλοτε τα αποστρέφεται. Παραθερίζει σε ένα ελληνικό νησί, παρατηρεί τους γύρω του, συναναστρέφεται και συγκρούεται με ήρωες που του προκαλούν εντύπωση, ρισκάρει να μιλήσει για όσα άλλοι δεν μιλούν, και νιώθει ένας παρίας, ένας αταίριαστος άνθρωπος με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Ο Παραθεριστής εξιστορεί την ιστορία του για συγκεκριμένο λόγο. Η καταγραφή του αποτελεί ένα πρότυπο θεραπευτικό πείραμα που συστήθηκε στον συγγραφέα από ψυχιάτρους και ψυχολόγους προς απόσπαση της σκέψης από στρεσογόνες, καταθλιπτικές και αυτοκτονικές τάσεις. Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα που μιλά για την αναζήτηση της ουσίας της ζωής, τη δράση αντί της παραίτησης, την επιφάνεια των διαπροσωπικών σχέσεων, την εξάλειψη των ταμπού, την αποδοχή του εαυτού μας και την αποτύπωση της τρέλας ως ένα ακόμη πρόσωπο του στρες που μαστίζει τις ζωές όλων μας.

● Richard Chizma
Η Γκουέντι και το μαγικό φτερό,
εκδόσεις Κλειδάριθμος
Η συναρπαστική συνέχεια της νουβέλας Η Γκουέντι και το κουτί που έγραψε ο Ρίτσαρντ Τσίζμαρ μαζί με τον Κινγκ. Κάτι διαβολικό έχει εισβάλει στη μικρή πόλη Καστλ Ροκ του Μέιν. Ο σερίφης Νόρις Ρίτζγουικ και η ομάδα του ψάχνουν απεγνωσμένα δύο εξαφανισμένα κορίτσια, ενώ ο χρόνος τούς πιέζει ασφυκτικά. Στην Ουάσινγκτον, η τριανταεπτάχρονη Γκουέντι Πίτερσον δεν θυμίζει σε τίποτα την ανασφαλή έφηβη στην οποία κάποτε ένας μυστηριώδης ξένος εμπιστεύθηκε ένα πολύ ιδιαίτερο και πανίσχυρο κουτί με χρωματιστά κουμπιά. Όταν όμως, εντελώς ανεξήγητα, το κουτί επανεμφανίζεται, η Γκουέντι αποφασίζει να επιστρέψει στο Καστλ Ροκ για να βοηθήσει στην έρευνα του σερίφη.

● Κριστί Βανμπρεμέρς
Καϊζέν - Αλλάζω προς το καλύτερο, με ένα βήμα κάθε φορά,
Εκδόσεις Μίνωας
Ένα βιβλίο που απευθύνεται σε όλους όσοι έχουν την επιθυμία να τους συμβεί κάτι διαφορετικό, κάτι καλύτερο. Η συγγραφέας, Κριστί Βανμπρεμέρς, παρουσιάζει και προσαρμόζει στην καθημερινή ζωή τη φιλοσοφία του Καϊζέν – μια φιλοσοφία ζωής που προέρχεται από την Ιαπωνία και προτάσσει την ιδέα «λίγο κάθε μέρα». Όλοι μας κάποια στιγμή νιώθουμε έντονη ανάγκη για μια αλλαγή. Πώς, όμως, θα αλλάξουμε και από πού θα ξεκινήσουμε; Ανακάλυψε το δικό σου προσωπικό μονοπάτι, βοήθησε το κομμάτι του εαυτού σου που φαίνεται σβηστό, αλλά αδημονεί να ζήσει, να περπατήσει, να ανθίσει ξανά! Η μετάφραση είναι της Πετρούλας Γαβριηλίδου.

● Βασίλης Παπαθεοδώρου
Όλο κάτι μου τη σπάει! - Το βιβλίο της γκρίνιας 2,
εκδόσεις Καστανιώτης
Αν είσαι από αυτούς που απλά γουστάρουν να χαλάνε τη χαρά των άλλων, αλλά και τη δική τους, με τη μίρλα τους, αυτό είναι το βιβλίο σου. Τρία χρόνια μετά την κυκλοφορία του Μα γιατί μου φταίνε όλα;! (Το βιβλίο της γκρίνιας) η συνέχεια είναι εδώ. Το Όλο κάτι μου τη σπάει! (Το βιβλίο της γκρίνιας 2) μπορεί να έγινε τόσο μίζερα όπως και το πρώτο της σειράς, και ενδεχομένως να σου εξαφανίσει κάθε ίχνος ενθουσιασμού που διαθέτεις, αλλά σίγουρα στο τέλος θα σου αφήσει ένα ίχνος χαμόγελου.

● **Έγκλειστοι στις ρωμαϊκές φυλακές, ή αναμένοντας τον καλό και τον κακό δικαστή,**
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
Λιβάνιος: Λόγος 45 – «Προς τον βασιλέα περί των δεσμωτών» & Λόγος 22 – «Προς Ελλέβιχον». Οι δύο λόγοι του Λιβάνιου που περιλαμβάνονται στον τόμο ανοίγουν ένα πολύτιμο παράθυρο στον κόσμο των ρωμαϊκών φυλακών και τον ρόλο των δικαστών στη διαβίωση και την επιβίωση των φυλακισμένων. Φωτίζουν επιπλέον σημαντικές όψεις της καθημερινής αγωνίας των εγκλείστων που εκδηλωνόταν με χειρονομίες, φωνές, συνθήματα και δάκρυα. Όπως προκύπτει με σαφήνεια, οι φυλακές και η απονομή δικαιοσύνης δεν απασχολούσαν μόνο την κοινή γνώμη και φωτισμένους στοχαστές αλλά και τους ίδιους τους αυτοκράτορες. Μετάφραση: Δέσποινα Ιωσήφ.

● Άλις Κάπλαν
Αναζητώντας τον Ξένο - Ο Αλμπέρ Καμύ και ο βίος ενός κλασικού έργου της λογοτεχνίας, **εκδόσεις ΚΑΠΟΝ**
Από την έκδοσή του το 1942 στη Γαλλία, το μυθιστόρημα του Καμύ ο «Ξένος» έχει μεταφραστεί σε εξήντα γλώσσες και έχει πουλήσει περισσότερα από έξι εκατομμύρια αντίτυπα. Σε αυτό το βιβλίο, η Άλις Κάπλαν αφηγείται την ιστορία του νεαρού Αλμπέρ Καμύ, που χωρίς καμία σημαντική συγγραφική εμπειρία κατάφερε να δημιουργήσει ένα αριστούργημα, το οποίο συνεχίζει να συναρπάζει τους αναγνώστες. Ακόμα και τότε, η έκδοση του βιβλίου κάθε άλλο παρά βέβαιη ήταν, καθώς η Γαλλία στέναζε κάτω από τη γερμανική Κατοχή. Ωστόσο, παρά τις ελλείψεις σε χαρτί και τη ναζιστική λογοκρισία, ολοκληρώθηκε χάρις εν μέρει σε έναν δραστήριο εκδότη, τον Γκαστόν Γκαλιμάρ. Μετά την απελευθέρωση, ο «Ξένος» άρχισε να αναγνωρίζεται διεθνώς και ο Καμύ να κατατάσσεται στους διασημότερους συγγραφείς της σύγχρονης λογοτεχνίας. Ξαφνικά, οι αναγνώστες εισέπραξαν την «τρυφερή αδιαφορία» του αποξενωμένου Μερσώ ως αυτό που πραγματικά ήταν: μια παντοδύναμη παραβολή του παραλόγου, ένα υπαρξιακό αριστούργημα. ▶

DAVID HOCKNEY
& MARTIN GAYFORD

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Με οδηγό τον διάσημο καλλιτέχνη Ντέηβιντ Χόκνεϊ, μικροί, αλλά και μεγάλοι, θα ανακαλύψουν την Ιστορία της Τέχνης μέσα από ένα συναρπαστικό ταξίδι στην ιστορία των εικόνων, από την πρώιμη ζωγραφική στα σπήλαια έως τις εικόνες που φτιάχνουμε σήμερα στους υπολογιστές και στα κινητά μας τηλέφωνα.

Το βιβλιοπωλείο της Ραχήλ Πλουτάρχου 22, Τ. 210 72 41 442

Ταξίδι στον θαλάσσιο κόσμο

Μικροί και μεγάλοι, εξερευνήστε τον πνεύμονα του πλανήτη μας και τους κατοίκους του, από την ακροθαλασσιά έως την άβυσσο, μέσα από μια ζωντανή εικονογράφηση.

ΩΚΕΑΝΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΠΟΝ

www.kaponeditions.gr

«Ένα από τα 10 καλύτερα βιβλία αυτοβοήθειας όλων των εποχών»

The CS Monitor

Η συνέχεια της επιτυχημένης τριλογίας του **Μ. Σκοτ Πεκ** σε νέα ανανεωμένη εκδοση για την ελληνική γλώσσα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΟ ΣΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ 20 ΓΛΩΣΣΕΣ

πεδίο

www.pediobooks.gr

• Νιλ Σίνγιαρντ
Άλφρεντ Χίτσκοκ: Ο Άρχοντας του Σασπένς,
εκδόσεις Βακχικόν

Ο Χίτσκοκ απολάμβανε τον τίτλο του «Άρχοντα του Σασπένς», αλλά ήταν ειδικός σε πολλά περισσότερα από αυτό. Πήγε στο Χόλιγουντ το 1939 ύστερα από μια σειρά έξοχων, γεμάτων ζωντάνια ταινιών γυρισμένων στη Βρετανία. Βρήκε αργά τον βηματισμό του κατά την πρώτη δεκαετία εκεί, αλλά γύρισε επιτυχίες όπως η Ρεβέκκα, Το Χέρι που Σκοτώνει και η Υπόθεση Νοτόριους. Από τον Άγνωστο του Εξπρές μέχρι τη Μάρνι, δεν γύρισε ούτε μία ταινία που να ήταν λιγότερο από άψογη. Ο Δεσμώτης του Ιλίγγου, το Ψυχώ και τα Πουλιά είναι αριστουργήματα. Ο Χίτσκοκ ήταν ένας ιδιοφυής πλακατζής, αλλά πίσω από αυτό το διάσημο ευγενικό προφίλ βρισκόταν επίσης ένας μηδενιστής, ένας καθολικός ηθικολόγος, ένας φροϋδικός ψυχολόγος της σεξουαλικότητας, κι ένας καλλιτέχνης του οποίου οι ευαισθησίες ήταν έντονα εναρμονισμένες στη σύγχρονή εποχή του άγχους. Ήταν ένας πολύ σπουδαιότερος σκηνοθέτης απ' ό,τι νόμιζε. Μετάφραση: Πάρις Μνηματίδης.

• Αλεξία Βόγδου
Τα εξωφρενικά γυαλιά του Αρίστου,
εκδόσεις Παρέμβαση

Σε εικονογράφηση Γεράσιμου Χαλαντζούκα, ένα παιδικό βιβλίο, πλούσιο σε λέξεις και εικόνες που ταξιδεύουν τους μικρούς αναγνώστες στον συναρπαστικό κόσμο της λογοτεχνίας. Ένα βιβλίο που συμβάλλει στην ψυχαγωγία, την πνευματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη της δημιουργικής φαντασίας του παιδιού, γραμμένο από την έξυπνη κι ευφάνταστη πένα της Αλεξίας Βόγδου. Ασκήσεις κι ερωτήσεις, με τη μορφή παιχνιδιού, πλαισιώνουν το βιβλίο, προσδίδοντάς του εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

• Σταύρος Κωνσταντινίδης
Αναζητώντας την κανονικότητα - Κείμενα για την πολιτική, τις πόλεις, τη ζωή, **εκδόσεις Επίκεντρο**

Μικρά θραύσματα δημόσιας γραφής του Σταύρου Κωνσταντινίδη από την τριετία 2017- 2020 σε πρόλογο της Σώτης Τριανταφύλλου. Συνεντεύξεις, άρθρα, ημερολογιακές σημειώσεις και δοκιμιακές προσεγγίσεις με σταθερή αφετηρία το πολιτικό πεδίο τείνουν με μια διαγώνια διαδρομή στο κάτοπτρο της κανονικότητας, όπου η κοινωνία αναζητεί το ώριμο είδωλό της. Κι όπως σημειώνει η Σώτη Τριανταφύλλου: «Ήταν μια τρομερή δεκαετία: όλες μας οι αυταπάτες, οι ευσεβείς μας πόθοι για τη χώρα και για μας τους ίδιους διαψεύστηκαν. [...] Σήμερα ξέρουμε ότι για να ανθίσει η φαντασία χρειάζεται τη λογική, την ψυχραιμία, τη σύνεση• τις ιδιότητες που αποκτούν οι άνθρωποι και οι χώρες μετά από σκέψη και προσπάθεια».

• Γιώργος Αγγελετόπουλος
Πειθώ και Προπαγάνδα, **εκδόσεις Παπαδόπουλος**

Ένας νέος τίτλος της επιτυχημένης σειράς Μικρές Εισαγωγές. Σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον επικοινωνίας και τεχνολογίας, βρισκόμαστε (ως άτομα αλλά και ως κράτη) μονίμως αντιμέτωποι με νέες μορφές προπαγάνδας. Ποιες είναι οι μέθοδοι και οι τεχνικές που εφαρμόζονται στα στοχευμένα ακροατήρια για να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή η μεταβολή των στάσεων και των συμπεριφορών των ανθρώπων; Από την αρχαία τέχνη της ρητορικής μέχρι τις ψυχολογικές στρατιωτικές επιχειρήσεις (psyops) και τον κυβερνοπόλεμο, ο Γιώργος Αγγελετόπουλος μας παραδίδει μια εμπεριστατωμένη, συνοπτική και ιστορικά θεμελιωμένη περιγραφή των δυνατοτήτων αλλά και των απειλών που προκύπτουν από τη χρήση της πειθούς και της προπαγάνδας στον δημόσιο λόγο.

• Λ. Π. Χάρτλεϊ
Ο μεσάζων, **εκδόσεις Καστανιώτης**

Αυτή είναι η ιστορία ενός αγοριού που άθελά του μετατρέπεται σε κομβικό πρόσωπο μιας παράνομης και μοιραίας σχέσης. Ο αφηγητής του μυθιστορήματος, Λίο Κόλστον, ηλικιωμένος πια, αναθυμάται το θερμό καλοκαίρι του 1900, όταν είχε βρεθεί φιλοξενούμενος του Μάρκους. Ο ονειροπόλος και ρομαντικός Λίο μπορεί να είναι εύστροφος, έχει όμως πλήρη άγνοια για τον κόσμο των ενηλίκων. Μεμιάς γοητεύεται από τη σπιρτάδα και την ομορφιά της Μάριαν, της μεγαλύτερης αδελφής του συμμαθητή του, Οι πλούσιοι γονείς της Μάριαν σχεδιάζουν να την παντρέψουν με τον νόμιμο ιδιοκτήτη του Μπράνταμ Χολ, τον λόρδο Τρίμινχαμ. Ωστόσο, παρόλο που η Μάριαν έχει συναινέσει σε αυτόν τον γάμο, ζει κρυφά έναν απαγορευμένο έρωτα με έναν κοινωνικά κατώτερό της αγρότη. Ο ανυποψίαστος Λίο πείθεται να γίνει ο αγγελιαφόρος γραμμάτων και μηνυμάτων μεταξύ τους και έτσι παγιδεύεται σε ένα σκάνδαλο που δεν θα καταστρέψει μόνο την αθωότητά του αλλά θα σημαδέψει και τη ζωή του. Ένα διαχρονικό αριστούργημα της αγγλόφωνης λογοτεχνίας του εικοστού αιώνα. Τη μετάφραση υπογράφει η Τόνια Κοβαλένκο και το επίμετρο της έκδοσης ο γνωστός Ιρλανδός συγγραφέας Κολμ Τομπίν.

• 1821 - Η Επανάσταση και οι απαρχές του ελληνικού αστικού κράτους
Επιμέλεια: Τμήμα Ιστορίας της ΚΕ του ΚΚΕ, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή

Η ιστορική αποτίμηση της Επανάστασης του 1821, όπως και κάθε άλλου ιστορικού γεγονότος, εκκινεί από συγκεκριμένη ταξική οπτική, συνδέεται αντικειμενικά με τη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα κι επομένως αξιοποιείται και στη διαμόρφωση συγκεκριμένης συνείδησης αναφορικά με το επιθυμητό μέλλον. Συνεπώς, αποτελεί πρωταρχική ανάγκη και αναπόσπαστη πλευρά της σημερινής ιδεολογικής-πολιτικής και ταξικής πάλης και της αναζήτησης της ιστορικής αλήθειας τόσο η αποδέσμευση της εργατικής τάξης και γενικά των λαϊκών στρωμάτων από το σύνολο των εκδοχών της αστικής ιστοριογραφίας όσο και η εξαγωγή χρήσιμων ιστορικών συμπερασμάτων από την Επανάσταση του 1821.

• Austin Kleon
Ζήσε σαν καλλιτέχνης,
εκδόσεις Key Books

Ο συγγραφέας των bestsellers των New York Times Κλέψε Σαν Καλλιτέχνης, Πούλα Σαν Καλλιτέχνης και Κλέψε σαν Καλλιτέχνης: Η Μέθοδος επιστρέφει με το 4ο βιβλίο του. Ο σύγχρονος γκουρού και αγαπημένος συγγραφέας κάθε δημιουργικού ανθρώπου συνεχίζει να μας μυεί στον υπέροχο κόσμο του. Μέσα από 10 κανόνες αναζωπυρώνει τη δημιουργική μας διάθεση και μας μαθαίνει πώς να την αξιοποιούμε σε καλές και δύσκολες εποχές. Οι 10 κανόνες του Austin Kleon είναι: Κάθε μέρα είναι η μέρα της μαρμότας. Φτιάξε ένα σταθμό χαράς. Ξέχνα το ουσιαστικό, κάνε το βήμα. Κάνε δώρα. Συνηθισμένο + ιδιαίτερη φροντίδα = εξαιρετικό. Σφάξε τα κέρατα της τέχνης. Επιτρέπεται να αλλάξεις γνώμη. Όταν αμφιβάλεις, συγύρισε. Οι δαίμονες μισούν τον καθαρό αέρα. Φύτεψε έναν κήπο.

• Μάρω Βαμβουνάκη
Γυναίκες της αναμονής, **εκδόσεις Ψυχογιός**

«Τότε, σε εκείνες τις ηλικίες μας, οι αγάπες και τα ζευγαρώματα ήταν στο κέντρο της έγνοιας μας. Πάντα είναι έτσι δηλαδή, μόνο που αρκετοί αρνιούνται να το ομολογήσουν. Ίσως επειδή παραδόθηκαν, στο μεταξύ, σε άλλου είδους πάθη: καριέρας, οικονομικά, πολιτικά, κομματικά, καλλιτεχνικά, γονεϊκά, αθλητικά, όμως πρόκειται για υποκατάστατα. Γιατί δυστυχώς συμβαίνει να είμαστε πλάσματα γεμάτα φόβους και ψιλοδουλεμένες άμυνες». Η υπογραφή Μάρω Βαμβουνάκη και τα όσα νέα φέρνει το βιβλίο της: «Αφού φοβόμαστε ακόμα και την αληθινή χαρά, την ευτυχία και, ίσως περισσότερο, τη βαθιά αγάπη. Για διάφορους λόγους τις αποφεύγουμε και βάζουμε στη θέση τους στόχους και επιλογές που νιώθουμε ότι ελέγχουμε καλύτερα».

• Χαβιέρ Θέρκας
Ο μονάρχης των σκιών, **εκδόσεις Πατάκη**

Ο Μονάρχης των σκιών αφηγείται την αναζήτηση του χαμένου ίχνους ενός νέου, που αγωνίστηκε για έναν άδικο σκοπό και πέθανε στη λάθος πλευρά της ιστορίας. Λεγόταν Μανουέλ Μένα και το 1936, στον ισπανικό εμφύλιο, κατατάχτηκε εθελοντής στον στρατό του Φράνκο. Πέθανε το 1938 στην περίφημη μάχη του ποταμού Έβρου και επί δεκαετίες ήταν ο επίσημος μάρτυρας της οικογένειας και του χωριού όπου μεγάλωσε. Ο Μονάρχης των σκιών είναι το βιβλίο που ο Χαβιέρ Θέρκας είχε στο μυαλό του από τότε που αποφάσισε να αφιερωθεί στη συγγραφή. Κι ακόμη πιο πριν. Μετάφραση: Γεωργία Ζακοπούλου.

• Λεωνίδας Καραΐσκος
ΕΥ, **εκδόσεις Key Books**

Ευτυχία, ευγνωμοσύνη, ευημερία. «Ευ». Δύο γράμματα είναι αρκετά για να ρίξουν φως σε μια λέξη, ένα συναίσθημα, μέχρι και στον τρόπο που βλέπουμε την ίδια μας τη ζωή. Με οδηγό αυτή τη μικρή λέξη, το «Ευ», ο Λεωνίδας Καραΐσκος ανακαλύπτει το καλό μες στην καθημερινότητά μας. Μέσα από τις ιστορίες του, ταξιδεύει τον αναγνώστη σε έναν κόσμο γεμάτο συναίσθημα, σε έναν κόσμο που μπορούμε να κατοικήσουμε όλοι– αρκεί να στρέψουμε την προσοχή μέσα μας. Το Ευ εστιάζει σε όσα συμβαίνουν γύρω μας και μπορεί να δει μόνο η καρδιά – εκεί που βρίσκεται το κλειδί για μια καλύτερη σχέση με τον εαυτό μας. Το καλό υπάρχει παντού. Βρες το…

• π. Νικόλαος Λουδοβίκος
Η ανοικτή ιστορία και οι εχθροί της - Η άνοδος του Βελούδινου Ολοκληρωτισμού, **εκδόσεις Αρμός**

Μια περιγραφή της παρακμής του δυτικού πολιτισμού, χωρίς να απορρίπτονται συνολικά οι αξίες της νεωτερικότητας, τα επιτεύγματα της μετανεωτερικότητας και η επιστημονικο-τεχνο-ψηφιακή επανάσταση, η οποία φαίνεται σήμερα να προσδιορίζει το μέλλον του ανθρώπου. Ποιες εγγενείς αδυναμίες και αντιφάσεις ταλανίζουν τη μετα-Διαφωτιστική νεωτερικότητα; Ούτε η φιλοσοφία του υποκειμένου, ούτε η ψυχολογία του ασυνειδήτου, ούτε η Μαρξιστική ή φιλελεύθερη οικονομία, ούτε η κοινωνιολογία των θεσμών, ούτε και μια θεολογία που έχει χάσει το χάρισμα της προφητείας, μπόρεσαν να προβλέψουν αυτό που παραταύτα εγκαθιδρύεται, θριαμβευτικά σχεδόν και αδιερώτητα, ως μετα-ανθρώπινη εποχή. Στον Ελληνο-δυτικό κόσμο δεν μπόρεσαν να προβλέψουν πως δεν υπάρχουν όροι και όρια στην ανθρώπινη αποσυνδεμένη από τη φύση και τον Θεό αυτο-επέκταση. Ο π. Νικόλαος Λουδοβίκος είναι Καθηγητής της Δογματικής και της Χριστιανικής Φιλοσοφίας στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης και Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Balamand, στο Ορθόδοξο Ινστιτούτο του Cambridge. ▶

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Κατερίνα Βιρβιδάκη
Ήλιος, Αιχμή & άλλα ποιήματα

Περιγραφή

Κρυστάλλινη αιώρηση

συγκροτεί το χώρο
ανάμεσα στη μίμηση
και την αιωνιότητα.

Υφή νηφάλια,
αμετακίνητη
υποδέχεται το ιδανικό
ενώ αυτό
κλυδωνίζεται
στη ροπή των
σωμάτων.
Στάθμιση που
λανθάνει

ενώ γίνεται τόνος,
όψη αθέατη

η άλλη όψη του
κρυστάλλου.

** Κατερίνα Βιρβιδάκη, Ph.D. στην Αισθητική του Κινηματογράφου στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης*

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ
ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ
ΜΕ ΒΛΕΠΕΙΣ;

ΜΑΡΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
ΤΟ ΒΟΤΣΑΛΟ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ

ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΗ
ΝΥΧΤΕΣ ΠΥΡΕΤΟΥ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ 19/10

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΟΔΙΝΟΣ
ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ 19/10

ΝΙΚΟΣ Ζ. ΚΟΜΝΗΝΟΣ
Η ΣΠΙΘΑ

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ ΜΑΛΑΜΟΥΝΤ
ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΒΑΡΕΛΙ

Α.Π. ΧΑΡΤΑΕΪ
Ο ΜΕΣΑΖΩΝ

ΜΑΡΤΙΝ Ο'ΚΑΪΝ
Η ΖΩΗ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΜΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ 19/10

ΑΛΙ ΣΜΙΘ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ 19/10

ΤΖΕΦ ΒΑΝΤΕΡΜΙΕΡ
ΜΠΟΡΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ** – **ΠΕΝΗΝΤΑ** ΧΡΟΝΙΑ
Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

/Kastaniotis.Editions /Kastaniotis_Ed
www.kastaniotis.com

ΤΟ ΕΠΟΣ ΠΟΥ ΣΦΡΑΓΙΣΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

DUNE

Μάθετε τα πάντα για τον κόσμο του DUNE στο **www.dune.gr**

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ ΜΕ: NEBULA HUGO AWARD

Anubis ΕΚΔΟΣΕΙΣ
www.anubis.gr
Βρείτε μας στα social media

• Diana Gabaldon
Outlander – Βιβλίο 7, Τα Τύμπανα του Φθινοπώρου, **εκδόσεις Anubis**
Βόρεια Καρολίνα, 1767. Μετά την αποβίβασή τους στις αμερικανικές αποικίες, η Κλαιρ και ο Τζέιμι αποφασίζουν να αδράξουν την ευκαιρία μιας καινούργιας αρχής στις εύφορες κοιλάδες του Νέου Κόσμου, αντί να επιστρέψουν στη Σκοτία, που μαστίζεται από το λιμό και τη φτώχεια. Όπως πολύ καλά γνωρίζει η Κλαιρ, όμως, δε θα είναι όλα ρόδινα στη νέα τους Εδέμ. Η ελπίδα τους για μια γαλήνια ζωή απειλείται τόσο από εξωτερικούς παράγοντες, το βρετανικό στέμμα και την επερχόμενη επανάσταση, όσο και από εσωτερικούς, τη θεία του Τζέιμι, Τζοκάστα Μακένζι. Ωστόσο, ένας Χαϊλάντερ είναι γεννημένος για να διακινδυνεύει, το ίδιο και μια ταξιδιώτισσα του χρόνου. Η συνέχεια μιας πολυδιάστατης σειράς, που απέσπασε διθυραμβικές κριτικές και ενθουσίασε εκατομμύρια αναγνώστες σε ολόκληρο τον κόσμο.

• Λίλι Γκράχαμ
Το παιδί του Άουσβιτς, **Εκδόσεις Μίνωας**
Ένα ιστορικό μυθιστόρημα, βασισμένο σε πραγματικά γεγονότα: Το Παιδί του Άουσβιτς είναι η σπαραχτική ιστορία επιβίωσης δύο γυναικών των οποίων η ζωή ή ο θάνατος εξαρτώνται από την παραμικρή λεπτομέρεια. Μια πολύ ρεαλιστική περιγραφή της ζωής των κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και του τι συνέβαινε μέσα σ' αυτά. Μπορούν η ελπίδα κι η αγάπη να επιζήσουν σε ένα ζοφερό περιβάλλον; Δυο γυναίκες γίνονται φίλες και μοιράζονται τα όνειρα και τις ελπίδες τους. Μαθαίνουν να επιβιώνουν και να προστατεύουν η μία την άλλη, έως τη στιγμή που η Εύα αντιλαμβάνεται ότι έχει μείνει έγκυος· οι ζωές και των δύο βρίσκονται πλέον σε κίνδυνο, όμως αυτές είναι αποφασισμένες να κρατήσουν ζωντανό τον τελευταίο σπόρο ελπίδας μέσα στις σκιές και την εξαθλίωση, τα μονάκριβα παιδιά τους, που ελπίζουν ότι θα ζήσουν για να διηγηθούν την ιστορία τους. Μετάφραση: Φωτεινή Πίπη.

• Δημήτρης Παναγάκος
Τα μαθηματικά αινίγματα του θείου Αριστοτέλη - Ταξίδι στον μαγικό κόσμο των Μαθηματικών, **εκδόσεις Δίαυλος**
Υπάρχουν στ' αλήθεια αδελφοί αριθμοί; Μήπως υπάρχουν και δίδυμοι; Τι είναι οι αριθμητικές ακολουθίες και τι σχέση έχουν με τα κουνέλια; Γιατί το 15 είναι τρίγωνος αριθμός και το 16 τετράγωνος; Τι σχέση έχουν οι μέλισσες με τα εξάγωνα; Από πότε μας είναι γνωστά τα μαγικά τετράγωνα; Ο «αινιγματικός» θείος Αριστοτέλης θα κάνει ευχάριστη τη διαδρομή με μαθηματικά παιχνίδια και θα δώσει στον Αλέξανδρο, εύκολα και με διασκεδαστικό τρόπο, όλα τα κίνητρα που χρειάζεται για να ξεκινήσει το υπέροχο ταξίδι του στον μαγικό κόσμο των Μαθηματικών! Από 12 ετών.

• Αχμέτ Ουμίτ
Ο γραφέας του παλατιού, **εκδόσεις Πατάκη**
«Ήμουν ένας αχρείος που έζησε την εποχή των τυράννων. Ένας αχρείος που οι θεοί τον κατάντησαν δειλό. Ο πιο αξιολύπητος απ' όλους τους αχρείους, ο πιο αποκρουστικός. Ένας ύπουλος παλατιανός γραφέας, που έτρεφε την καρδιά του με κολακεία, το μυαλό του με μίσος». Μια ανασκαφή σε μια αρχαία χεττιτική πόλη, κοντά στο Γκαζιαντέπ. Πινακίδες που γράφτηκαν πριν από τρεις χιλιάδες χρόνια. Δολοφονίες που αρχίζουν όταν ανακαλύπτονται οι πινακίδες. Οι ομολογίες του γραφέα Πατασάνα. Σκοτεινά μυστικά κάτω από τον λαμπερό ήλιο. Το τέλος των Χετταίων, οι Ασσύριοι… Οι τελευταίες περίοδοι των Οθωμανών, οι Αρμένιοι… Η Τουρκία σήμερα, οι Κούρδοι… Αίμα αδελφικό που τρέχει… Η αναλλοίωτη μοίρα αυτής της γης: βία και έρωτας… Μια ελεγεία στην αιματοβαμμένη ιστορία αυτής της γης… Ένα τραγούδι στην πλούσια παράδοση αυτής της γης. Μετάφραση: Στέλλα Βρεττού

• Anthony Peake
Το κρυμμένο σύμπαν - Μια έρευνα πάνω στα μη ανθρώπινα νοήμονα όντα, **εκδόσεις Κάκτος**
Η πιο ολοκληρωμένη έρευνα που έγινε ποτέ πάνω σε επισκέπτες από άλλους κόσμους, από θεούς, αγγέλους και δαίμονες, έως τελώνια, στοιχειά, φαντάσματα, UFO, εξωγήινους και αόρατους φίλους της παιδικής ηλικίας. Εξερευνά συναντήσεις με μη ανθρώπινα όντα, οι οποίες έχουν λάβει χώρα μετά τη λήψη διμεθυλοτρυπταμίνης, αγιαχουάσκα ή LSD, και κατά τη διάρκεια συνειδητών ονείρων, επιθανάτιων και εξωσωματικών εμπειριών. Ο Anthony Peake είναι ένας από τους πιο πρωτότυπους στοχαστές του κόσμου πάνω στη μελέτη διαφοροποιημένων καταστάσεων συνειδητότητας. Το έργο του εστιάζει στην αναζήτηση επιστημονικά βασισμένων απαντήσεων στα μεγάλα μυστήρια της ανθρώπινης συνείδησης, από τις επιθανάτιες εμπειρίες έως την πραγματικότητα πίσω από τις συναντήσεις με εξωγήινους. Μετάφραση: Μαίρη Κωνσταντούρου.

• Βάσος Καραγιώργης,
Με τον Όμηρο στις μέρες του κορωνοϊού,
εκδόσεις ΚΑΠΟΝ
Αναζητώντας μια διέξοδο κατά την απομόνωση του πρόσφατου εγκλεισμού λόγω κορωνοϊού, ο Βάσος Καραγιώργης στράφηκε και πάλι στα ομηρικά έπη, βρίσκοντας μια ιδανική διαφυγή και προσκαλώντας μας σε ένα γοητευτικό ταξίδι στον κόσμο του Ομήρου και των πρώων του. Βασιζόμενος στην πείρα εξήντα πέντε και πλέον χρόνων ενασχόλησης με τα έπη και την αρχαιολογία τους, μας παρουσιάζει με λόγο άμεσο και απλό ξεχωριστές όψεις της ομηρικής σκέψης, που αφορούν βασικά και διαχρονικά θέματα του ανθρωπίνου βίου και πολιτισμού. Επιπλέον, μέσα από τη συνδυασμένη μαρτυρία των επών και των αρχαιολογικών ευρημάτων, αναδεικνύονται ορισμένες χαρακτηριστικές πολιτισμικές εκφράσεις της κοινωνίας των χρόνων των Ομήρου.

• Ιωάννης Βογιατζής
Η Εκκλησία πάει σινεμά - Ο διάλογος της ορθόδοξης Θεολογίας και του Κινηματογράφου, **εκδόσεις Αρμός**
Ο Κινηματογράφος μας προσκαλεί να ανακαλύψουμε τον ρυθμό μιας άλλης ζωής «εφεκτικής στα θαύματα» που χωράει εντός της όλη την έκταση και την ένταση της ευαγγελικής μαρτυρίας. Τα δημιουργήματα των ποιητών της 7ης τέχνης σηματοδοτούν ένα πεδίο διαλόγου της Ορθόδοξης Θεολογίας με τον σύγχρονο κόσμο και πολιτισμό, με τη νεωτερική σκέψη και τον υπαρξιακό αναστοχασμό της μετανεωτερικής ανθρωπότητας. Μάλιστα λειτουργούν και προς μια Θεολογία που απλώνεται σαν μια προσευχή και καθώς πλαταίνει και πληθαίνει ως το Πνεύμα της Πεντηκοστής συναντά την κάθε ανθρώπινη ύπαρξη.

• Καζούο Ισιγκούρο
Ένας καλλιτέχνης του ρέοντος κόσμου,
εκδόσεις Ψυχογιός
1948. Η Ιαπωνία προσπαθεί να μαζέψει τα συντρίμμια της ύστερα από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αφήνοντας την ήττα πίσω της και ατενίζοντας το μέλλον. Ο διάσημος καλλιτέχνης Μασούτζι Όνο γεμίζει τις μέρες του φροντίζοντας τον κήπο του, το σπίτι του, τις δύο ενήλικες κόρες του και τον εγγονό του, ενώ περνάει τα απογεύματά του πίνοντας με παλιούς συνεργάτες σε μισοφωτισμένα μπαρ. Θα έπρεπε να περνάει όμορφα τα χρόνια του ως συνταξιούχος. Αλλά καθώς οι αναμνήσεις του επιστρέφουν συνεχώς στο παρελθόν, σε μια ζωή και σε μια καριέρα που επηρεάστηκαν βαθιά από τον ιαπωνικό μιλιταρισμό, μια μαύρη σκιά απειλεί τη γαλήνη του. Από τον βραβευμένο με Νομπέλ Λογοτεχνίας και Booker Καζούο Ισιγκούρο.

• Louise L. Hay
Τα νοητικά αίτια της ασθένειας στο φυσικό σώμα και ο μεταφυσικός τρόπος για να τα ξεπεράσετε, **εκδόσεις Brainfood**
Η Louise L. Hay είναι διάσημη συγγραφέας βιβλίων αυτοβοήθειας, δασκάλα και ομιλήτρια. Υπήρξε μια από τις ιδρύτριες του κινήματος αυτοβοήθειας και πρωτοπόρος στη θεραπεία σώματος-νου. Τα βιβλία της άγγιξαν τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο και τους βοήθησαν να βρουν τον δρόμο προς τη θεραπεία, την προσωπική ανάπτυξη και την αυτογνωσία. Το Θεράπευσε το σώμα σου πρωτοεκδόθηκε το 1976 και θεωρείται απαραίτητο ανάγνωσμα για την αντιμετώπιση κάθε σωματικής και ψυχικής ασθένειας με τελείως διαφορετικό τρόπο. Στις σελίδες του υπάρχει ένας αλφαβητικός πίνακας ασθενειών, το πιθανό νοητικό αίτιο που την έχει προκαλέσει αλλά και η θεραπευτική θετική δήλωση/πεποίθηση, που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο ασθενής για να θεραπευτεί, απομακρύνοντας τα παλιά μοτίβα που οδήγησαν τη ζωή του σε ανισορροπία.

• Γουέντι Γκέρα
Η Κυριακή της Επανάστασης,
εκδόσεις Καστανιώτης
Αυτή είναι η ιστορία μιας νεαρής ποιήτριας και συγγραφέως η οποία ζει στη σύγχρονη Αβάνα, παγιδευμένη μέσα σε ένα συνονθύλευμα εικασιών που αφορούν στην προσωπικότητα και το έργο της. Η Κλέο θεωρείται ύποπτη στην Κούβα, έχει περιπέσει σε γενική δυσμένεια και βρίσκεται υπό παρακολούθηση. Όσοι όμως τη διαβάζουν εκτός νησιού συγκλονίζονται. Τα κείμενά της αποπνέουν το τέλος μιας μακράς επαναστατικής διαδικασίας, μιας ολόκληρης εποχής. Το κράτος πιστεύει ότι η επιτυχία της είναι μια επινόηση των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών, ότι έχει κατασκευαστεί ως ένα όπλο αποσταθεροποίησης. Αντιθέτως, για μια συγκεκριμένη ομάδα εξόριστων συμπατριωτών της, διανοούμενων με επικριτική στάση απέναντι στο καστρικό καθεστώς, η Κλέο είναι πράκτορας της κουβανικής κατασκοπίας. Δεν παύει όμως να αντιστέκεται σε μια χώρα που την κατηγορεί για το μεγάλο της αμάρτημα: να γράφει ό,τι σκέφτεται. Μετάφραση: Ιφιγένεια Ντούμπη. ▶

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

«Ασφαλιστικό, ανάπτυξη, Μακροοικονομία - Οι κρίσιμες διασυνδέσεις», Τάσος Γιαννίτσης, εκδόσεις Πατάκη

Ο τίτλος του θα μπορούσε να είναι «Πολιτική τραγωδία σε πέντε πράξεις». Ένα βιβλίο που με πρεμία, σκαλοπάτι-σκαλοπάτι, μέσα σε πέντε κεφάλαια και μια εισαγωγή περνάει τον αναγνώστη από δύσκολες και προβληματικές πραγματικότητες που διαμορφώθηκαν στα είκοσι τελευταία χρόνια στη χώρα, και, πιθανότατα, θα συνεχίσουν σε αυξημένο βαθμό να επηρεάζουν σημαντικά την πορεία της για άλλα είκοσι-τριάντα χρόνια. Οι νέοι είναι, αφανώς, στο επίκεντρο της όλης προβληματικής. Χωρίς δραματοποιήσεις, με τις λέξεις προσεγμένες μία-μία. Με υλικό που τεκμηριώνει τις διαπιστώσεις και τις προοπτικές. Με έμφαση στις συλλογικές, μακροσκοπικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις ενός προβλήματος για το οποίο έχουν συμπράξει όλοι, μα όλοι. Τελειώνει, παίρνοντας αφορμή μια ρήση του Κέινς –«μια τέτοια κοινωνία είναι δούλη των ιδεών κάποιου πεθαμένου οικονομολόγου»– και επισημαίνει το μεγάλο ζητούμενο, όχι μόνο για το ασφαλιστικό, αλλά συνολικά για τη μετεξέλιξη της χώρας: «Η ελληνική κοινωνία πρέπει να ξεπεράσει το σύνδρομο του να παραμένει δούλη νεκρών ιδεών ζωντανών οικονομολόγων, πολιτικών, και πολλών άλλων, που επηρεάζουν την πορεία της προς το μέλλον».

10 ΤΡΟΠΟΙ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΕ ΚΑΛΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΕΠΟΧΕΣ

Ο AUSTIN KLEON ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ

ΕΧΕΙ ΓΡΑΨΕΙ ΚΑΙ

KEY BOOKS

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΥΑΛΑ

εκδόσεις επίκεντρο

Το κλασικό έργο πολιτικής θεωρίας για τις καταστροφικές συνέπειες της πολιτικής βίας στη δημοκρατία και στις διεθνείς σχέσεις. Ενάντια στο μοιρικό «η εξουσία βρίσκεται στην κάνη του τουφεκιού», η Άρεντ αντιτάσσει: η κάνη του τουφεκιού εξασφαλίζει τέλεια υπακοή.

Κείμενα της συνταγματικής συγκυρίας, γραμμένα στο Λυκόφως της Μεταπολίτευσης. Άρθρα στον τύπο και μελέτες για τα εκφυλιστικά και παρακμιακά συμπτώματα του πολιτικού συστήματος, για τη ματαιοπονία των αναθεωρήσεων, αλλά και για την εντυπωσιακή ανθεκτικότητα του Συντάγματος.

...Η προετοιμασία για αυτή την υπονόμευση είχε αρχίσει αρκετά χρόνια πριν, από τότε που εκδηλώθηκε η ελληνική κρίση. Σταδιακά, η ιδεολογία της αντιδημοκρατίας κατακτούσε έδαφος. Κέρδιζε το νου και τις καρδιές της πλειονότητας των κατοίκων της χώρας.

επίκεντρο **Αθήνα:** Ασκληπιού 21 • τηλ.: 210 3811077 | **Θεσσαλονίκη:** Καμβουνίων 9 • τηλ.: 2310 256146 | books@epikentro.gr • www.epikentro.gr

• Βύρων Χαριτίδης
Οιστρηλάτης Α΄ ο Ευπρομήτωρ και Ω3 λιπαρά,
εκδόσεις Παρέμβαση
Περιέχει Cd με 18 τραγούδια σε μουσική Χρήστου Γιαννόπουλου που ερμηνεύουν γνωστοί ερμηνευτές. Η ποιητική συλλογή του Βύρωνα Χαριτίδη «Οιστρηλάτης Α΄ ο Ευπρομήτωρ και Ω3 λιπαρά», είναι μια ιδιαίτερη και ασυνήθιστη ποιητική συλλογή. Με έναν τόνο σατιρικό, πειρακτικό, ο Βύρων Χαριτίδης εισβάλλει στους χώρους και τους τρόπους της ποιητικής δημιουργίας για να εκφράσει τις λεπτές σημασιολογικές αποχρώσεις κοινωνικών, συναισθηματικών και άλλων εννοιών. Τα «κρουστά, πνευστά και έγχορδα» του Χρήστου Γιαννόπουλου έρχονται να διανθίσουν με μουσική την ποιητική αυτή συλλογή, με τρόπο πολύ ξεχωριστό, ενώ η ερμηνεία των ποιητικών ασμάτων από 11 αξιόλογους γνωστούς καλλιτέχνες, βάζει την τελευταία πινελιά στο κάδρο αυτού του έργου.

• Νίκολας Α. Χρηστάκης
Το βέλος του Απόλλωνα, εκδόσεις Κάκτος
Στην ελληνική μυθολογία, ο θεός Απόλλωνας ο Εκηβόλος είναι αυτός που εξαπολύει αθέατος τα βέλη του μπορώντας να σώσει τους ανθρώπους από επιδημίες αλλά και να τους βλάψει, εκτοξεύοντας θανατηφόρους λοιμούς. Ο γνωστός Ελληνοαμερικανός καθηγητής του Πανεπιστημίου Yale Νίκολας Χρηστάκης, μέσα από τη νέα του μελέτη, απαντά σε μια σειρά από ερωτήματα: Η Covid-19 μπορεί να συγκριθεί με τις πανδημίες του παρελθόντος, όπως την Ασιατική γρίπη του 1957 και την Ισπανική γρίπη. Οι άνθρωποι κατά το παρελθόν ενώθηκαν όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι με πανδημίες; Η ασθένεια και ο θάνατος μας ενώνει; Πώς μπορούμε να το επιτύχουμε αυτό; Οι πανδημίες ευνοούν την καχυποψία και την έξαρση ψευδών ειδήσεων; Ποια μαθήματα μπορούμε να διδαχθούμε από το παρελθόν ή από άλλες κοινότητες, τα οποία μπορούν να μας βοηθήσουν να επιβιώσουμε;

• **Σοσιαλισμός, η απάντηση για τον 21ο αιώνα,**
εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή
Η έκδοση είναι αφιερωμένη στα 150 χρόνια από τη γέννηση του Β. Ι. Λένιν. Πρόκειται για συλλογή κειμένων που έχουν δημοσιευτεί σε τεύχη της Κομμουνιστικής Επιθεώρησης και αποτυπώνουν νέες πλευρές στην ανάπτυξη των θεωρητικών επεξεργασιών και της στρατηγικής αντίληψης του ΚΚΕ σε δύο κομβικά ζητήματα: Τις νομοτέλειες για την οικοδόμηση της σοσιαλιστικής-κομμουνιστικής κοινωνίας και την επαναστατική στρατηγική για την ανατροπή του καπιταλισμού. Αφορά την ικανότητα της επαναστατικής πρωτοπορίας να διαμορφώνει στρατηγική και αντίστοιχα πολιτική που θα την υπηρετεί χωρίς να λοξοδρομεί μέσα στην πολυμορφία των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων, να δίνει απαντήσεις στα νέα φαινόμενα της κοινωνικής και οικονομικής εξέλιξης του καπιταλισμού από τη σκοπιά των συμφερόντων της εργατικής τάξης, να επιδρά σε συνειδήσεις εργαζόμενων αποσπώντας ευρύτερες λαϊκές δυνάμεις από την αστική ιδεολογία, να φωτίζει με επάρκεια τους όρους για να δυναμώνει ο αγώνας για την κοινωνική απελευθέρωση και να προβάλλει αποδεικτικά την ανωτερότητα των σοσιαλιστικών-κομμουνιστικών σχέσεων.

• Ευρυδίκη Τρισόν-Μιλσάνη
Το πορτρέτο της Χέντι Ντίνερ, εκδόσεις ΚΑΠΟΝ
Εμπνευσμένη από τα αναγεννησιακά retables, τρίπτυχα εικονοστάσια που αφηγούνται τις ζωές των αγίων, η συγγραφέας συνέθεσε το πορτρέτο της μητέρας της, Χέντι Ντίνερ, της Ουγγροεβραίας πρωίδας, η οποία γεννήθηκε σ' ένα μικρό χωριό μιας κοιλάδας στις όχθες του Δούναβη, το Πινσεχέι, και ήρθε στην Αθήνα λίγο πριν από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Έχοντας χάσει την οικογένειά της σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, επιβίωσε χάρη στον γάμο της με τον Έλληνα σύζυγό της. Η πρώτη ενότητα αφορά την τέχνη του πορτρέτου και τα ερωτηματικά που γεννιούνται όταν πρόκειται να γράψεις για κάποιον τόσο κοντινό όπως είναι η μητέρα σου. Η δεύτερη είναι ένα σύνολο από μαρτυρίες της πρωίδας, που διηγείται τα γεγονότα της ζωής της με αυθόρμητο και άμεσο τρόπο. Στην τρίτη ενότητα αναλύει με διεισδυτικό τρόπο τη δύσκολη και ανεξάντλητη σχέση μιας μητέρας με την κόρη της.

• Κάπκα Κασάμποβα
ΣΥΝΟΡΑ- Ανθρώπινες ιστορίες από την άκρη των Βαλκανίων, εκδόσεις Οξύ
Σε εισαγωγικό σημείωμα του Δρ. ΑριστοτέληΤζιαμπίρη, Καθηγητή Διεθνών Σχέσεων Πανεπιστημίου Πειραιώς, να ένα συγκλονιστικό ταξίδι στην ορεινή βουλγαρική-τουρκική-ελληνική ζώνη, μέσα από την ιστορία, τους θρύλους, την πολιτική, τον πόλεμο, την οικογένεια και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Προσωπική αναδρομή, ημερολόγιο ταξιδιού, ιστορικό βιβλίο, σπουδή χαρακτήρων, καθρέφτης της διεθνούς πολιτικής σκηνής και με άφθονες αναφορές σε αρχαίους μύθους και παραδόσεις, τα Σύνορα αποτελούνται από φαινομενικά ετερόκλητα μεταξύ τους στοιχεία, αλλά εκείνο που τα συνδέει είναι η απαράλλαχτη επιθυμία του ανθρώπου να αψηφά τα σύνορα και να ζει ελεύθερα - το ίδιο ακριβώς που κάνει κι αυτό το βιβλίο.

• Κλαίρη Θεοδώρου
Εραστές του φωτός, εκδόσεις Ψυχογιός
Δεν υπάρχει τίποτα υγιές στη λατρεία της ομορφιάς. Η Άλμα και η Ελληνόπη, όμως, πιστεύουν ότι ομορφιά είναι όλο το φως που κρύβουμε μέσα μας. Οι δυο γυναίκες αιχμαλωτίζουν τις στιγμές με τον φωτογραφικό τους φακό, ωσότου η μοίρα τις φέρει κοντά: την Άλμα, στη δύση της ζωής της, και την Ελληνόπη, στο καταμεσήμερο. Ένα διαρκές παιχνίδι του φωτός με τη σκιά είναι άλλωστε και η ίδια η ύπαρξή τους. Γεμάτη ανατροπές η ζωή της πρώτης, γεμάτη πληγές η ζωή της δεύτερης. Γεμάτη αγάπη η σχέση τους και, κάπως έτσι, ο κόσμος ξαφνικά αλλάζει. Και τα σκοτάδια τους γεμίζουν φως… Ένα μαγευτικό μυθιστόρημα, εμπνευσμένο από τη ζωή και το έργο της θρυλικής φωτογράφου Nelly's.

• Gilles Kepel
Έξοδος από το χάος, εκδόσεις Κλειδάριθμος
Μια διεξοδική και εμβριθής καταγραφή της πολιτικής ιστορίας και των συγκρούσεων των τελευταίων δεκαετιών στη Μέση Ανατολή. Το βιβλίο Έξοδος από το χάος διατρέχει την πολιτική ιστορία συγκρούσεων τεσσάρων δεκαετιών στη Μέση Ανατολή, εξετάζοντας τις επιπτώσεις που έχει σε παγκόσμιο επίπεδο. Ο Ζιλ Κεπέλ, που οι New York Times αποκάλεσαν «τον διασημότερο μελετητή του Ισλάμ στη Γαλλία», μας δίνει μια σαφή αφήγηση των βαθύτερων αιτιών της έντασης, τεκμηριώνοντάς τη με προσωπικές εμπειρίες ανθρώπων που έζησαν τα γεγονότα. Από τον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ του 1973 μέχρι τις επιπτώσεις της Αραβικής Άνοιξης, το βιβλίο Έξοδος από το χάος ξετυλίγει τα νήματα των σχέσεων στη Μέση Ανατολή και τα συνδέει με τον παγκόσμιο αντίκτυπό τους.

• Βάσια Τζανακάρη
Αδελφικό, εκδόσεις Μεταίχμιο
Όλα ξεκίνησαν τη μέρα που πέθανε ο Ντέιβιντ Μπόουι και χιλιάδες μικρόκοσμοι κατέρρευσαν. Σ' ένα χωριό των Σερρών, το Αδελφικό, συναντιούνται ο Γιώργος Μελισσινός, χειρουργός από τη Θεσσαλονίκη, που προσπαθεί να ξεπεράσει τον χαμό ενός ασθενή του, και η Μάρω Αμπατζή, διορθώτρια σε εφημερίδα, ανύπαντρη μητέρα ενός μωρού, η οποία επιστρέφει στον τόπο καταγωγής της όταν το διαμέρισμά της στην Αθήνα καταστρέφεται από πυρκαγιά. Μπορεί το Αδελφικό να κρύβει τη λύση στις αγωνίες τους ή μήπως το ερημικό χωριό θα δοκιμάσει τα όρια των αναμνήσεων και την πίστη τους στη δυνατότητα για μια νέα αρχή ενώ ο πόνος της απώλειας καραδοκεί; Λίγο πριν τα σαράντα, κι ενώ ο απόηχος της δεκαετίας του '90 και της εφηβείας τους δεν έχει σβήσει ακόμη, η Μάρω κι ο Μελισσινός αναγκάζονται να ενηλικιωθούν, να σταθούν στα πόδια τους, να ξεχάσουν και να θυμηθούν.

• **Πού εχάθηκε ο Σοφός; - Οι «θείοι» άνδρες και η θρησκευτική πολεμική στους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες,** **Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης**
Λουκιανός: Το τέλος του Περεγρίνου & Ευσέβιος Καισαρείας: Απάντηση στον Σωσιανό Ιεροκλή. Στους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες, στις ανατολικές περιοχές της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, εμφανίστηκαν και διακρίθηκαν άνδρες οπλισμένοι με φιλοσοφική παιδεία αλλά και προικισμένοι με υπερανθρώπινα χαρίσματα και με δυνάμεις προφητικές ή θαυματουργές. Τα κείμενα που έχουν επιλεγεί στον τόμο αυτόν περιγράφουν και σχολιάζουν τους θείους άνδρες από δύο αντίθετα άκρα του θρησκευτικού φάσματος: το πρώτο είναι γραμμένο από εθνικό συγγραφέα με έντονα αντιχριστιανικές απόψεις, ενώ το δεύτερο από χριστιανό απολογητή που θριαμβολογεί για την πρόσφατη κατίσχυση της νέας θρησκείας. Μετάφραση: Βάιος Λιαπής.

• Νίκος Παλαιολόγος
Η γάτα του Χοσελίτο Περδόν, εκδόσεις Key Books
Το πρώτο παιδικό βιβλίο του Νίκου Παλαιολόγου αγγίζει ένα εξαιρετικά ευαίσθητο και ιδιαίτερο θέμα, αυτό των διαφορετικών οικογενειών που δεν ζούνε με τον συνήθη τρόπο την καθημερινότητά τους αλλά νιώθουν ελεύθεροι να εδραιώσουν τους δικούς τους όρους. Η ιστορία της γάτας του Χοσελίτο Περδόν εξοικειώνει τα παιδιά με την πραγματικότητα μιας καθημερινότητας όπου η αγάπη μπορεί να βιωθεί παντού, χωρίς να προέρχεται αποκλειστικά από ένα μέρος, ένα σπίτι ή έναν άνθρωπο. Με την αγάπη αυτή που μοιράζεται χωρίς να γνωρίζει όρια, εθνικότητες, θρησκεία, φύλο. Η πρωτοποριακή, χειροποίητη τυπογραφία και το μινιμαλιστικό σκίτσο του βιβλίου ξεχωρίζουν, ενώ το κείμενο ενσωματώνεται πλήρως στην ολοσέλιδη εικονογράφηση, κάνοντας την ανάγνωση μία ιδιαίτερη εμπειρία!

• Δρ. Αλέξανδρος Γ. Αλέμης
Η ευφυΐα - Τα 65 χαρακτηριστικά της, εκδόσεις Κάκτος
Πώς, αλήθεια, ορίζουμε την ευφυΐα; Είναι η ακαδημαϊκή μόρφωση; Είναι η ικανότητα διοίκησης; Είναι η ικανότητα να βγάζουμε χρήματα; Τι ακριβώς είναι αυτό που αποκαλούμε «ευφυΐα»; Για τον συγγραφέα, ευφυΐα είναι η ικανότητα να επιλύουμε τα προβλήματα της ζωής και να αξιοποιούμε τις ευκαιρίες που εμφανίζονται στη ζωή, και ως εκ τούτου να εξασφαλίζουμε τη βέλτιστη διαβίωση. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι η ευφυΐα είναι περισσότερα του ενός πράγματα. Αυτό το βιβλίο αναλύει την ευφυΐα σε 65 χαρακτηριστικά. Καθώς το διαβάζεις, θα ανακαλύπτεις πόσα από αυτά διαθέτεις και σε ποιο βαθμό. Και μόνο από την ανάγνωσή του η ευφυΐα σου θα βελτιωθεί! Μετάφραση: Άρης Κούρκουλος.

• Γιώργης Έξαρχος
Χρονολόγιο της Επανάστασης του 1821 και το άγνωστο επαναστατικό σχέδιο του Ρήγα Βελεστινλή,
εκδόσεις Δίαυλος
Σε κείμενα του Γεωργίου Κρέμου (1839-1926) και Παναγιώτου Καλεβρά (1790-1875), η εκτενής εισαγωγή του βιβλίου, προχωρά στο ερώτημα τι είναι η ιστορία ως επιστημονικό αντικείμενο, αποκαλύπτοντας τις ενσυνείδητες ή ασυνείδητες στρεβλώσεις που υπεισέρχονται είτε από λάθος αναγνώσεις και ερμηνείες είτε από ενσυνείδητες ιδεολογικοπολιτικές αγκυλώσεις και πολιτικές σκοπιμότητες, για εξυπηρέτηση ποικίλων σκοπών και επιδιώξεων. Υπ' αυτήν την έννοια, το 1821 συνεχίζει να παραμένει ο μέγας άγνωστος έως σήμερα. Οι φιλίστορες γνωρίζουν άριστα τα μονοπάτια που οδηγούν στην εύρεση της ιστορικής αλήθειας.

▶

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
από τις Εκδόσεις Βακχικόν

Σόλωνος 110, Αθήνα | 2103637867 | info@vakxikon.gr | ekdoseis.vakxikon.gr

Οργισμένες μέρες
Αρετή Καμπίτση (νουβέλα)

Η Άννα, μια γυναίκα μέσης ηλικίας, ανακαλύπτει πως ο σύζυγός της την απατά και αμέσως γκρεμίζεται όλος της ο κόσμος. Ακροβατώντας ανάμεσα στην πραγματικότητα και τη φαντασία θα μετατραπεί σε μια διώκτρια που ούτε η ίδια είχε φανταστεί. Τι ψάχνει, όμως, η Άννα; Στοιχεία; Αποδείξεις; Ή μήπως την πραγματική της ταυτότητα; Εκείνη που είχε χαθεί σε ένα οδυνηρό παρελθόν, ένα κενό παρόν και ένα αβέβαιο μέλλον; Αθώοι και ένοχοι μπλέκονται σε μια παρανοϊκή συνωμοσία και μετατρέπονται σε μαριονέτες του μυαλού. Ποιος θα κερδίσει; Οι «Οργισμένες μέρες» είναι η αποκάλυψη των πιο σκοτεινών πτυχών της ψυχής. Είναι η άβυσσος που αν χαθεί μέσα της δεν επιστρέφεις ο ίδιος άνθρωπος που ήσουν πριν.

Κείμενα λογοτεχνικά και άλλα
Άντης Χατζηαδάμος (άπαντα)

Το βιβλίο αυτό συγκεντρώνει και επανεκδίδει, καταρχήν, διορθωμένα και ερμηνευτικά σχολιασμένα σε επακόλουθο γλωσσάρι, όλα τα γνωστά και δημοσιευμένα μέσα στη δεκαετία του 1980 λογοτεχνικά έργα του Α. Χατζηαδάμου, καθώς και τα σχέδιά του που τα πλαισίωναν, μαζί με άλλα, μη αυτοτελώς δημοσιευμένα, πεζά κείμενά του κοινωνικής, καλλιτεχνικής και λογοτεχνικής κριτικής. Επίσης, ανέκδοτο υλικό του αρχείου του ή άλλων αρχείων. Σε επίμετρο προσφέρονται, μεταξύ άλλων, χρονολόγιο για τη ζωή και το έργο του συγγραφέα και μικρή επιλογή φωτογραφιών. Επιμέλεια: Γιώργος Κεχαγιόγλου.

Ο Ιός – 19 διηγήματα λογοτεχνικού εγκλεισμού
(διηγήματα)

Την καταγραφή της «νέας πραγματικότητας» του Covid-19 επιδιώξαμε, διοργανώνοντας έναν λογοτεχνικό διαγωνισμό, όχι για να διεκδικήσουμε δάφνες πρωτοτυπίας, αλλά για να συμβάλουμε με το δικό μας λιθαράκι στην ιστορική αυτή ανατροπή. Το βιβλίο περιλαμβάνει 19 μικρές ιστορίες από τις ημέρες του Covid-19, η καθεμία με το δικό της ειδικό βάρος, αποτυπώνοντας τους προβληματισμούς, τις προσδοκίες αλλά και την οπτική γωνία των συγγραφέων τους. Ιστορίες που επιλέχθηκαν, ανάμεσα σε δεκάδες άλλες, σχολαστικά, με γνώμονα τα δικά μας υποκειμενικά κριτήρια ως ένα μικρό δείγμα των ευρύτερων προβληματισμών, που γέννησε η συγκεκριμένη συγκυρία. Ανθολόγηση: Αχιλλέας Σωτηρέλλος.

Ενα δέντρο λιβάνι και πάλι ο ξηρανθός
Ευφροσύνη Μαντά-Λαζάρου (ποίηση)

Ποιος έχει μέσα στον χρόνο μια φωλιά;/Μέσα στο άπειρο του απείρου έναν κήπο; Η απόκριση ζώο ερημικό;/όπως το σύννεφο μες στον χειμώνα,/ όταν πηγαίνει αργοβάδιστο κατά την άνοιξη/ ξεφορτώνοντας βροχή./Αν δεν είσαι ο κήπος της,/πώς να βρεθεί μέσα στον χρόνο μια φωλιά/μέσα στο άπειρο του απείρου ένας κήπος;/Αν δεν είσαι ο κήπος της,... Δεν είσαι ο κήπος της,.../Είσαι το ερημικό ζώο που ερωτά και αποκρίνεται. Πρόκειται για την έβδομη ποιητική συλλογή της βραβευμένης με Κρατικό Βραβείο Ποίησης Ευφροσύνης Μαντά-Λαζάρου.

Ουλονοτρυνία
Κωνσταντίνος Ρέψης (ποίηση)

Κι έτσι,/αφού ο Χάρος μετάνιωσε λίγο πριν πάρει τη ζωή του,/απλά και μόνο για να μυρίσει το άρωμά του./ αυτό μεγάλωσε./Πέρασε σε μπόι τα διπλανά τριαντάφυλλα που μέχρι/ τότε ήταν ομορφότερα και πιο δυνατά, άνοιξε τα/πέταλά του, και χωρίς να ξέρει από τι τύχη γλίτωσε,/ και χωρίς να ορίζει τον χρόνο του θανάτου του,/απλά ευωδίαζε. Ο Κωνσταντίνος Ρέψης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1983. Έκτοτε ζει στη Λάρισα. Σπούδασε Μηχανικός Βιοσυστημάτων. Το βιβλίο Ουλονοτρυνία είναι η πρώτη ποιητική του συλλογή.

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
10.000
ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΘΕΟΦΑΝΙΑ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ-ΒΑΣΙΛΑΚΗ
Η ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΖΑΝΑ
ΑΣΠΙΛΟΙ ΕΝΟΧΟΙ
Τίποτα και κανείς δεν είναι όπως φαίνεται σ' αυτή την πόλη...
Το καθηλωτικό αστυνομικό μυθιστόρημα,
που δε θα αφήνεις από τα χέρια σου!
www.hartinipoli.gr
χάρτινη πόλη
εκδόσεις

ΜΙΝΩΑΣ
"ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ"
www.minoas.gr

ΜΙΑ ΔΥΝΑΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΙΣΕΛ ΑΝΤΑΜΣ-ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Μετάφραση: Θεοδώρα Δαρβίρη

Ένα συγκινητικό μυθιστόρημα που περιγράφει έναν αληθινό έρωτα που παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια κρατάει για πάντα. Ένα μυθιστόρημα διαχρονικό που μιλάει για την αγάπη και για το πως ποτέ δεν είναι αργά να ζήσεις το ανεκπλήρωτο.

Το τρίτο μυθιστόρημα της συγγραφέως. Έχουν προηγηθεί δύο ψυχολογικά θρίλερ, μεταφρασμένα σε 15 γλώσσες. Η συγγραφέας ζει μόνιμα στην Κύπρο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ ΜΕ BOOKER, ΓΚΡΑΧΑΜ ΣΟΥΙΦΤ

Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά

Μαγεία και πραγματικότητα μοιράζονται τη σκηνή σ' αυτή την έξοχα γραμμένη ιστορία που σπκώνει την αυλαία για να αποκαλύψει τη δύναμη της αγάπης, τις εύθραυστες ψευδαισθήσεις της νεότητας και τις αιφνίδιες μεταστροφές που επιφυλάσσει η ζωή.

Το έργο του Γκράχαμ Σουίφτ έχει μεταφραστεί σε τριάντα και πλέον γλώσσες. Θεωρείται ένας από τους κορυφαίους εν ζωή Βρετανούς συγγραφείς.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΤΑ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

Γιώργης Έξαρχος
Χρονολόγιο της Επανάστασης του 1821

Αλήθειες για την ελληνική επανάσταση του 1821 μέσα από άγνωστα ντοκουμέντα.

Αντώνης Παπαϊωάννου
Άμα θέλω γίνομαι διάβολος

Το πρώτο αστυνομικό μυθιστόρημα που αναφέρεται στα χρόνια της ελληνικής επανάστασης του 1821.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΥΛΟΣ
Μαυρομιχάλη 72-74, Αθήνα • www.diavlosbooks.gr

• Μαίρη Κόντζογλου
Σκουριά και χρυσάφι: Πόρτο Λεόνε, **εκδόσεις Μεταίχμιο**
Στο δεύτερο μέρος της τριλογίας στα χρόνια που το Πόρτο Λεόνε, όπως αποκαλούσαν οι Ενετοί τον Πειραιά, αρχίζει να αναδεικνύεται σ' ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια της Μεσογείου, ο Αντώνης Βαμβακάς χτίζει μια αυτοκρατορία κάτω από την οποία, όπως ήταν η επιθυμία των γονιών του, στεγάζονται όλα τα μέλη της πολυπληθούς οικογένειας. Για την επίτευξη του στόχου του να δημιουργήσει το καλύτερο Ποτό στον κόσμο, δεν θα διστάσει να εκμεταλλευτεί όποιον μπορεί να του φανεί χρήσιμος, ούτε να θυσιάσει τις επιθυμίες και τα όνειρα της αφοσιωμένης συμμάχου του, της αγαπημένης του αδελφής Αυγουστίνας. Πρόσωπα, όπως ο αναρχικός Μάρκος Πόθος και ο αρχαιολάτρης Ρομάν Σεβαλιέ, η Σιμόν, η γυναίκα-όπιο, ο μοιραίος Μάνος, ο αφοσιωμένος στην πολιτική Φίλιππος Παλαιολόγος, ο «Ρώσος» Ανδρέας Σινάνογλου, ο βασιλιάς Γεώργιος και η βασίλισσα Όλγα• γεγονότα-σταθμοί, όπως το «λαυρεωτικό ζήτημα» και «η υπόθεση Νίκολσον», το δαιδαλώδες πολιτικό σκηνικό και τα παιχνίδια των κομμάτων• τόποι μυθικοί, όπως η Νέα Υόρκη και η Κωνσταντινούπολη, πλαισιώνουν τις καταιγιστικές εξελίξεις στις ζωές των πρωταγωνιστών.

• Φωτεινή Τσαλίκογλου, Τασούλα Επτακοίλη
Με βλέπεις;, **εκδόσεις Καστανιώτης**
Ένα βιβλίο που γεννήθηκε στο διάστημα της καραντίνας. Η Φωτεινή Τσαλίκογλου και η Τασούλα Επτακοίλη αλληλογραφούν προσπαθώντας να κατανοήσουν τα όσα πρωτόγνωρα συμβαίνουν γύρω μας. Με βλέπεις; Προσπαθώ να με βρω σε ασπρόμαυρες φωτογραφίες, μαθαίνω ξανά την πόλη, ανακαλύπτω νέους θορύβους, βλέπω εφιάλτες, τρέμω τον θάνατο, χάνω το θάρρος μου και το ξαναβρίσκω, άλλοτε βουλιάζω στην αδράνεια κι άλλοτε στύβω την πέτρα, κάνω όνειρα, ελπίζω. Δυο γυναίκες παρατηρούν τους άλλους και τους εαυτούς τους, κάνουν βουτιές στο μέσα τους, συλλογίζονται, εξομολογούνται – και συνομιλούν.

• **Η Δίκη της Χρυσής Αυγής. Η αποκάλυψη του πραγματικού προσώπου της εγκληματικής-ναζιστικής οργάνωσης,** **εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή**
Η έκδοση προσφέρει στον αναγνώστη ένα συνοπτικό ενημερωτικό υλικό της πολύκροτης δίκης της Χρυσής Αυγής, με τα βασικά επιχειρήματα της Πολιτικής Αγωγής των κομμουνιστών και συνδικαλιστών του ΠΑΜΕ, όπως αναπτύχθηκαν στο δικαστήριο μέσα από εκτενή αποσπάσματα των αγορεύσεων των συνηγόρων της. Το ΚΚΕ δεν έχει την αυταπάτη ότι η Χρυσή Αυγή, όπως και κάθε εγκληματική φασιστική-ναζιστική οργάνωση, αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά στις αίθουσες των δικαστηρίων, χωρίς φυσικά να υποτιμάει και αυτήν την πλευρά. Η καλύτερη απάντηση μπορεί και πρέπει να δοθεί από τους ίδιους τους εργαζόμενους και τη νεολαία, με την απομόνωσή τους παντού, σε κάθε χώρο δουλειάς και μόρφωσης, σε κάθε γειτονιά. Με την πάλη του εργατικού-λαϊκού κινήματος για την ανατροπή του σάπιου καπιταλιστικού συστήματος που γεννά και τρέφει το φασισμό, με τον αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση, για το σοσιαλισμό.

• Σοφία Ζαραμπούκα
1821 Επανάσταση, **εκδόσεις Πατάκη**
Ένα εξαίσιο πόνημα από μια πένα κι ένα πνεύμα που εικονογραφεί και γράφει βιβλία εδώ και σαρανταπέντε χρόνια! Σοφία Ζαραμπούκα: «Στα τοπία της πατρίδας μας σταματώ, κοιτάζω και αναγνωρίζω τα μέρη που δόθηκαν οι μάχες και γράφτηκε η ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Απλοί άνθρωποι, που ζούνε στα βουνά, στα χωριά, στα νησιά αυτού του τόπου, και άλλοι, ξενιτεμένοι, διανοούμενοι, έμποροι, στρατιωτικοί, όλοι, αιώνες τώρα, συνδέονται και αγωνίζονται, γιατί άλλο δεν έχουν στον νου τους παρά "ελευθερία και γλώσσα". Ξεχνάμε ότι μόνο 200 χρόνια μάς χωρίζουν από την επανάσταση του 1821. Ίσως γιατί προερχόμαστε από έναν πολιτισμό που μας κάνει να αισθανόμαστε ελεύθεροι ακόμα και όταν είμαστε πολιορκημένοι».

• Αλέκα Ζωγράφου
Το τανγκό της Ηλέκτρας, **εκδόσεις Χάρτινη Πόλη**
Πάθος και τιμωρία, σε ένα συναρπαστικό ταξίδι από την Κέρκυρα έως την Μπολόνια. Ο ερχομός του Σίμου Ζέπου στην Κέρκυρα είναι μόνο η αρχή στο ολέθριο σχέδιό του. Είναι αποφασισμένος να παρασύρει, ακόμα και αν χρειαστεί να ρισκάρει και να παρασυρθεί, ακόμα και αν το τίμημα είναι να αυτοκαταστραφεί από ένα μένος που πεισματικά αρνείται να ξεθυμάνει. Έρισμά του, η Λούνα, θύματά του, η οικογένεια του Λορέντζου Μελιτινού. Αδίστακτα εκείνος θα κουρσέψει τη ζωή της Αντζολίνας και θα γίνει ένα δυσβάστακτο φορτίο που με δόλο θα βαρύνει την ψυχή της Ηλέκτρας. Η Μπολόνια για τον Σίμο και την Ηλέκτρα θα αποδειχτεί μια μάχη με έναν μόνο νικητή.

• **Η ζωή μου όλη - Καθημερινές ιστορίες δούλων από την αρχαιότητα,** **Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης**
Συλλογή κειμένων που παρουσιάζει ιστορίες από την καθημερινή ζωή των δούλων στην αρχαιότητα. Με τη μεγάλη της ποικιλία δίνει στους αναγνώστες την ευκαιρία να ξεφύγουν από μια αφηρημένη και γενική αντίληψη της δουλείας και να έρθουν σε επαφή με τις εμπειρίες και τις τύχες συγκεκριμένων δούλων. Οι επιλεγμένες αφηγήσεις είναι αναμφίβολα γοητευτικές• αλλά εικονογραφούν ταυτοχρόνως με παραδείγματα την καταπίεση, την εκμετάλλευση αλλά και την αντίσταση στον θεσμό της δουλείας. Μετάφραση: Κώστας Βλασόπουλος, Ευτυχία Μπαθρέλλου. ▶

Πτώματα τοποθετημένα σε στάση προσευχής σε παραλίες γύρω από την Αττική, μοιάζουν μέρος ενός αλλόκοτου τελετουργικού. Τον γρίφο θα κληθεί να λύσει ο αστυνόμος Ωρίωνας Άστρος.

Η Σοφία κλείνει τα τριάντα οκτώ της χρόνια και αισθάνεται πως δεν έχει πετύχει τίποτα απ' όσα σχεδιάσαν. Όμως, κάποιες φορές, ένα και μόνο κερδισμένο στοίχημα αρκεί για ν' αλλάξει τα πάντα.

Πριν από είκοσι πέντε χρόνια ένα άτομο από την παρέα σου δολοφονήθηκε. Ένα άλλο εξαφανίστηκε. Ο εφιάλτης όμως μόλις ξεκίνησε.

Εκείνη στήνει ένα κύκλωμα κατασκόπων και εισχωρεί στην υψηλή ζωή της Κωνσταντινούπολης. Εκείνος θα κάνει ό,τι χρειαστεί για να σταματήσει έναν άγνωστο εχθρό.

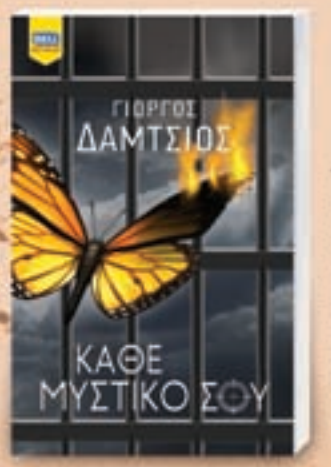

Έξι άνθρωποι, άγνωστοι μεταξύ τους, ξυπνούν σε ένα υπόγειο. Ο απαγωγέας τους συστήνεται ως ο Εξαγνιστής και τους βάζει σε ένα ανελέητο παιχνίδι επιβίωσης από το οποίο θα γλιτώσει μόνο ένας.

Ο Τζάρεντ Κίτον είναι διάσημος σεφ και εκτίει ποινή ισόβιων δεσμών για τη βίαιη δολοφονία της κόρης του. Το πτώμα της δεν βρέθηκε ποτέ. Και τώρα μια νεαρή γυναίκα ισχυρίζεται πως είναι η κόρη του...

Φθινόπωρο με BELL

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL

www.bell.gr BELLpublishing @bell_books @bell_books

Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ

Του Στέλιου Ράμφου

κυκλοφορεί από τις **εκδόσεις Αρμός**

Τι γυρεύει να διαβάσει ο Έλληνας μέσα στα όνειρά του; Τα όνειρά μας εκφράζουν τις διαφορετικές όψεις της Ιστορίας ή η Ιστορία σμιλεύει με τα όνειρα τις μορφές του βίου μας; Τα όνειρά μας τα φτιάχνουμε εμείς ή μας πλάθουν εκείνα; Με τα όνειρά μας, σήμερα, μας μιλάει το ασυνείδητο του Ευρωπαίου ανθρώπου ή το Υπερεγώ του Βυζαντινού; Προσφέρονται τα όνειρα που σώζονται από το παρελθόν μας για να ερευνήσουμε την αγωνία της ταυτότητας, της σχέσης μας με την εικόνα του εαυτού μας ατομικά και συλλογικά; Εγκλωβίζουν στο παραμύθι τους τις νοοτροπίες και τις συμπεριφορές ή μας ανοίγουν σε ένα μύθο μη συντελεσμένο που η πραγματοποίησή του είναι στα χέρια μας;

Η Ελλάδα των ονείρων είναι μια πρωτοφανής μελέτη συγκέντρωσης και ανάλυσης ονείρων του Ελληνικού πολιτισμού.

Όνειρα καταγεγραμμένα και σωσμένα μέσα στην ελληνική γραμματεία από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια έως και τον 20ό αιώνα.

Ο Στέλιος Ράμφος μέσα από τα όνειρα συζητεί τις πνευματικές αντιλήψεις και τη συμβολή της κάθε εποχής στη δημιουργία της σημερινής μας πολιτισμικής ταυτότητας.

Η Ελλάδα των ονείρων επιχειρεί να μας δείξει πώς να μη ζούμε το όνειρό μας στην Ελλάδα του παρελθόντος, για να δημιουργήσουμε και να τοποθετήσουμε τις ψηφίδες μιας πραγματικότητας ανοιχτής στο παρόν και το μέλλον.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΑΛΕΞΗΣ ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

www.armosbooks.gr, **Fb:** armos.ekdoseis.ekdiloseis, **Insta:** armosbooks ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΑΡΜΟΣ**

• Ivan Krastev
Ήρθε το αύριο ή ακόμα; - Πώς η πανδημία αλλάζει την Ευρώπη, εκδόσεις Παπαδόπουλος
Με την πανδημία του κορωνοϊού σε πλήρη εξέλιξη, ο Ivan Krastev αναλογίζεται εν θερμώ τις συνέπειες που θα έχει για όλους μας, και ειδικά για την Ευρώπη και τους θεσμούς της, η πρωτοφανής υγειονομική κρίση των ημερών μας. Συνδυάζοντας, όπως συνηθίζει, το πάθος της πολιτικής στράτευσης με τη νηφαλιότητα μιας σκέψης που εκτείνεται αβίαστα από τη δημοσιογραφία και τη λογοτεχνία μέχρι τη φιλοσοφία και τις επιστήμες, ο Krastev θέτει επί τάπητος τα πιο φλέγοντα ζητήματα της πανδημίας. Άμεσος όσο και στοχαστικός, απαλλαγμένος από ρηχές κοινοτοπίες, ο λόγος του Krastev αποδεικνύεται ανεκτίμητο βοήθημα για όποια και όποιον θέλει να αντιληφθεί τις σημερινές προκλήσεις στις σωστές διαστάσεις τους.

• Γιάννης Τούντας
Το Φάρμακο Στα Χρόνια Των Μνημονίων, εκδόσεις Επίκεντρο
Στην ελληνική αγορά φαρμάκου, υπάρχει αβεβαιότητα και έλλειψη σταθερού θεσμικού πλαισίου, με συνεχείς αλλαγές της νομοθεσίας και των σχετικών ρυθμίσεων που οδηγούν σε σημαντικές στρεβλώσεις και εμπόδια στην απρόσκοπτη πρόσβαση του Έλληνα ασθενή στο αναγκαίο φάρμακο. Η δημόσια δαπάνη για φάρμακα παρουσίασε εκρηκτική άνοδο καθ' όλη τη διάρκεια της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα, και ιδιαίτερα κατά την πενταετία 2004-2009, συμβάλλοντας σημαντικά στον δημοσιο-οικονομικό εκτροχιασμό της χώρας. Στο διάστημα 2009-2016 πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 180 παρεμβάσεις (νόμοι και υπουργικές αποφάσεις) στην αγορά του φαρμάκου, ενώ οι αναγκαίες πολιτικές για την περιστολή της υπερκατανάλωσης και της άσκοπης χρήσης ακριβών φαρμάκων, αποδείχθηκαν ανεπαρκείς.

• George S. Clason
Ο πλουσιότερος άνθρωπος στη Βαβυλώνα, εκδόσεις Key Books
Το βιβλίο που προτείνουν οι κορυφαίοι μεγιστάνες του πλανήτη. Οι κάτοικοι της αρχαίας Βαβυλώνας υπήρξαν οι πρώτοι άνθρωποι που ανακάλυψαν τους παγκόσμιους νόμους της ευημερίας. Στο κλασικό bestseller που έχει χαρακτηριστεί ως το κορυφαίο βιβλίο όλων των εποχών πάνω στον οικονομικό προγραμματισμό και την προσωπική οικονομική εξέλιξη, ο George S. Clason αποκαλύπτει τα μυστικά τους για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και τη διατήρηση του πλούτου. Μέσα από συναρπαστικές ιστορίες θα μάθετε πώς να αποταμιεύσετε, να απαλλαγείτε από τα χρέη, να κάνετε τα έσοδά σας να παράγουν κι άλλα έσοδα, να επενδύσετε με σοφία.

• Αρετή Καμπίτση
Οργισμένες μέρες (νουβέλα), εκδόσεις Βακχικόν
Η Άννα, μια γυναίκα μέσης ηλικίας, ανακαλύπτει πως ο σύζυγός της την απατά και αμέσως γκρεμίζεται όλος της ο κόσμος. Ακροβατώντας ανάμεσα στην πραγματικότητα και τη φαντασία θα μετατραπεί σε μια διώκτρια που ούτε η ίδια είχε φανταστεί. Τι ψάχνει, όμως, η Άννα; Στοιχεία; Αποδείξεις; Ή μήπως την πραγματική της ταυτότητα; Αθώοι και ένοχοι μπλέκονται σε μια παρανοϊκή συνωμοσία και μετατρέπονται σε μαριονέτες του μυαλού. Ποιος θα κερδίσει; Οι Οργισμένες μέρες είναι η αποκάλυψη των πιο σκοτεινών πτυχών της ψυχής.

• Marc David Baer
Οι Ντονμέ Της Θεσσαλονίκης - Εξισλαμισθέντες Εβραίοι, Επαναστάτες Μουσουλμάνοι, Κοσμικοί Τούρκοι, εκδόσεις Επίκεντρο
Το βιβλίο αφηγείται την ιστορία των Ντονμέ, των απόγονων των Εβραίων εκείνων που κατοικούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και προσηλυτίστηκαν στο Ισλάμ μαζί με τον Μεσσία τους, τον ραβίνο Σαμπετάι Σεβή, τον 17ο αιώνα. Για δύο αιώνες μετά, οι Ντονμέ έγιναν αποδεκτοί ως μουσουλμάνοι, και στο τέλος του 19ου αιώνα έφτασαν στην κορυφή της κοινωνίας της Θεσσαλονίκης. Για τους υποστηρικτές τους είναι φωτισμένοι κοσμικοί, για τους αντιπάλους τους, κρυπτο-Εβραίοι που ενεπλάκησαν σε μια συνωμοσία για τη διάλυση της ισλαμικής αυτοκρατορίας. ●

• Έλλη Βιντιάδη
Τα ζώα και εμείς, εκδόσεις Παπαδόπουλος
Τι ηθική υπόσταση έχουν τα ζώα; Τι ηθική υπόσταση πρέπει να έχουν; Ίση με τους ανθρώπους; Διαφορετική; Να τρώμε κρέας ή να απέχουμε από αυτό; Κι αν απέχουμε, ποιος είναι ο αντίκτυπος στο περιβάλλον; Μικρότερος ή μεγαλύτερος από αυτόν της κρεατοφαγίας; Πώς πρέπει να αντιμετωπίζουμε τους ζωολογικούς κήπους; Ως επονείδιστα στρατόπεδα κρατήσεως ή ως καταφύγια ειδών που κινδυνεύουν με εξαφάνιση; Και τα κατοικίδιά μας; Όσο κι αν τα λατρεύουμε και τα προσέχουμε, μήπως δεν υπηρετούμε σωστά τα συμφέροντα και τις επιθυμίες τους; Και, εν πάση περιπτώσει, τα δικαιώματα των ζώων πώς συγκρούονται με τις υποχρεώσεις μας προς αυτά; Σε ένα εξαιρετικά συναρπαστικό, βατό αλλά και εμπεριστατωμένο κείμενο, η φιλόσοφος Έλλη Βιντιάδη παρουσιάζει μια πλήρη επισκόπηση των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούμε για να δικαιολογήσουμε τις συμπεριφορές μας προς τα ζώα. Το κείμενό της ξαφνιάζει: αυτό που ίσως μας φαίνεται αυτονόητο καταρρίπτεται, και αυτό που θεωρούσαμε παράλογο μοιάζει, ξαφνικά, λογικό. Από τη σειρά Μικρές Εισαγωγές.

Νέες αναγνωστικές προτάσεις από τις Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ

Δρ. Αλέξανδρος Γ. Αλέμης
Η ΕΥΦΥΪΑ
Τα 65 χαρακτηριστικά της

Πώς, αλήθεια, ορίζουμε την ευφυΐα; Είναι η ακαδημαϊκή μόρφωση; Είναι η ικανότητα διοίκησης; Τι ακριβώς είναι αυτό που αποκαλούμε «ευφυΐα»;

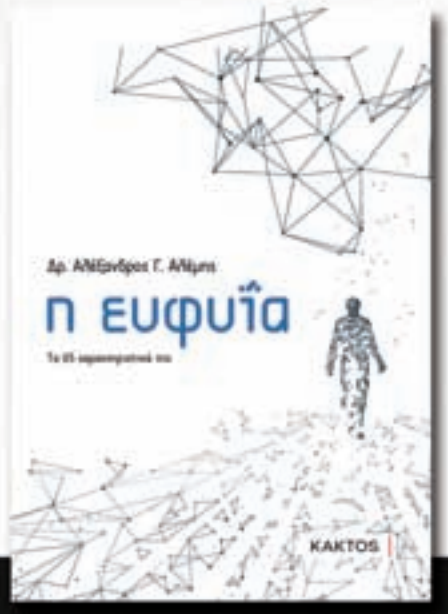

Anthony Peake
ΤΟ ΚΡΥΜΜΕΝΟ ΣΥΜΠΑΝ

Η πιο ολοκληρωμένη έρευνα πάνω στα μη ανθρώπινα νοήμονα όντα. Μια τολμηρή απάντηση στα μυστήρια της ανθρώπινης συνείδησης.

Γεώργιος Ελ. Τζιτζικάκης
ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΗΣ

Οι ήττες μας είναι αυτές που μας ωθούν να δούμε το λάθος μας, να το διορθώσουμε και να κερδίσουμε μια επόμενη μάχη.

ΚΑΚΤΟΣ | Πανεπιστημίου 46, Αθήνα, www.kaktos.gr I info@kaktos.gr

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ & ΕΡΕΥΝΑΣ

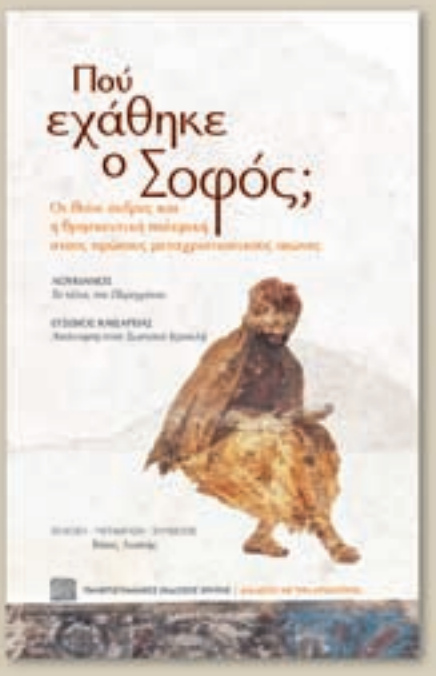

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ: Διάλογοι με την αρχαιότητα

info@cup.gr CreteUniversityPress @CreteUniPress @cup_gr **cup.gr**

QUIZ

Πόσο best seller τύπος είσαι;

20 ερωτήσεις για να τσεκάρεις τις γνώσεις σου

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ

Στο «Lovecraft Country», την τηλεοπτική σειρά που αναπαύεται στον θρόνο της πιο καλτ φετινής παραγωγής του HBO, ο Άτικους Φρίμαν παρασύρεται σε ένα θεαματικό ταξίδι στις επικράτειες του τρομώδους εμπνεόμενος από τη λατρεία του για τα βιβλία του Χ.Φ. Λάβκραφτ. Την εποχή κατά την οποία ο μετρ της horror fiction κατέθετε το ανόσιο έργο του, δεν θα μπορούσε να φανταστεί την ενθουσιώδη αποδοχή που θα συναντούσε μεταθανάτια. Σήμερα ωστόσο οι συγγραφείς είναι οι νέοι σταρ των τεχνών και η δουλειά τους διαπερνά όλο το πολιτιστικό φάσμα, από την τηλεόραση και το σινεμά έως τη μουσική, τα εικαστικά, το gaming και τη μόδα. Πράγμα που μας φέρνει στο θεμελιώδες δίλημμα: Τι είναι best seller και πώς αποτιμάται η αξία του; Είναι best seller το ευπώλητο, το εύπεπτο, το διαχρονικό, το καθολικά αναγνωρισμένο ή μήπως όλα αυτά μαζί; Σαν οτιδήποτε αφορά κάτι τόσο προσωπικό όσο η φιλαναγνωσία, η απάντηση εναπόκειται στο γούστο του κάθε βιβλιοφάγου. Οπωσδήποτε πάντως υπάρχουν μυθιστορήματα και συγγραφείς που εκτινάσσονται μετεωρικά στη δημόσια σφαίρα. Φτιάξαμε ένα ερωτηματολόγιο που θα σε βοηθήσει να ξεκαθαρίσεις τη σχέση σου με τη λογοτεχνία ευρείας αποδοχής.

1 **Οποιοδήποτε έργο του είναι ένα total μυθιστόρημα που συμπεριλαμβάνει τα πάντα: Την ιστορία του 20ού αιώνα και τα αινίγματα της επιστήμης, τη θρησκεία και την ποπ κουλτούρα, την πολιτική και τη φυσική, τον έρωτα και τα μεγάλα πανανθρώπινα ερωτήματα. Χωρίς να αποτελεί το πιο μοσχοπουλημένο αστέρι του λογοτεχνικού παλμαρέ, κάθε του επανεμφάνιση αποτελεί παγκόσμιο γεγονός, ίσως και λόγω του μνημειωδώς κρυπτικού χαρακτήρα του. Και το όνομα αυτού...**
Α. Τομ Ρόμπινς
Β. Τόμας Πίντσον
Γ. Τόμας Χάρντι

2 **Οι πιο τακτικές αναζητήσεις σου σε λογοτεχνικούς ιστότοπους και προθήκες βιβλιοπωλείων είναι...**
Α. Αστυνομικά και ψυχολογικά θρίλερ
Β. Κλασική γραμματεία
Γ. Κοινωνική θεωρία

3 **Εν ζωή συγγραφέας του οποίου τα βιβλία έχουν γνωρίσει τις περισσότερες κινηματογραφικές μεταφορές**
Α. Νταν Μπράουν
Β. Στίβεν Κινγκ
Γ. Τζον Γκρίσαμ

4 **Ποιος μείζονας έλληνας μυθιστοριογράφος έγραψε το «Υπουργός νύχτας»;**
Α. Χρήστος Χωμενίδης
Β. Πέτρος Μάρκαρης
Γ. Γιώργος Σκαμπαρδώνης

5 **Ποιον από τους παρακάτω συγγραφείς είναι πιθανότερο να συναντήσουμε στα πλέον περίβλεπτα ράφια της βιβλιοθήκης σου;**
Α. Ρόμπερτ Χάρις
Β. Ρομπέρτο Μπολάνιο
Γ. Ρόμπερτ Βαν Γκούλικ

6 **Σκανδιναβικό νουάρ ΔΕΝ γράφει ο...**
Α. Άρνε Νταλ
Β. Άρναλντουρ Ιντρίντασον
Γ. Καρλ Ούβε Κνάουσγκορντ

7 **Ποιος είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για να διαλέξεις το επόμενο βιβλίο σου;**
Α. Οι λίστες των ευπώλητων
Β. Οι βιβλιοκριτικές
Γ. Οι προτροπές των φίλων σου

8 **Ποιος είναι ο σημαντικότερος εκφραστής του λογοτεχνικού υβριδίου που ονομάστηκε «tartan noir»;**
Α. Ίρβιν Γουέλς
Β. Ίαν Ράνκιν
Γ. Ίαν ΜακΓιούαν

9 **Εκδοτικός οίκος αναφοράς στον χώρο της επικής - επιστημονικής φαντασίας και της λογοτεχνίας του φανταστικού:**
Α. Anubis
Β. Γκοβόστης
Γ. Ηριδανός

10 **Πρωταγωνιστής πολυδιαβασμένης αστυνομικής σειράς με φόντο την προπολεμική Ευρώπη**
Α. Ρίχαρντ Οπενχάιμερ
Β. Μπέρνι Γκούντερ
Γ. Έμπερχαρντ Μοκ

11 **Για ποιο μυθιστόρημα τιμήθηκε με Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας η συγγραφέας Σώτη Τριανταφύλλου;**
Α. Το εργοστάσιο των μολυβιών
Β. Το τέλος του κόσμου σε αγγλικό κήπο
Γ. Λίγο από το αίμα σου

12 **Έργο-σταθμός της αντιρατσιστικής λογοτεχνίας, μεταφρασμένο σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου, βραβευμένο με Πούλιτζερ και αντικείμενο μελέτης σε ακαδημαϊκά ιδρύματα. Πρόκειται για το...**
Α. «Αόρατος άνθρωπος» του Ραλφ Έλισον
Β. «Ο ξένος στο χώμα» του Γουίλιαμ Φόκνερ
Γ. «Όταν σκοτώνουν τα κοτσύφια» της Χάρπερ Λι

13 **Ποιος είναι ο μεγαλύτερος έλληνας μπεστ-σελερίστας;**
Α. Νίκος Καζαντζάκης
Β. Βασίλης Βασιλικός
Γ. Αντώνης Σαμαράκης

14 **Ποια είναι η πρώτη γυναίκα συγγραφέας που κέρδισε το βραβείο Booker δύο φορές;**
Α. Μάργκαρετ Άτγουντ
Β. Άλις Μονρό
Γ. Χίλαρι Μαντέλ

15 **Πόσα από τα βιβλία της σειράς «Το τραγούδι της φωτιάς και του πάγου» του George R.R. Martin έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά;**
Α. Πέντε
Β. Έξι
Γ. Τέσσερα

16 **Ποιος σύγχρονος μπεστ-σελερίστας πήρε τη σκυτάλη από τον Άρθουρ Κόναν Ντόιλ για να γράψει μια νέα περιπέτεια του Σέρλοκ Χολμς;**
Α. Μάικλ Κόνελι
Β. Άντονι Χόροβιτς
Γ. Λι Τσάιλντ

17 **Ποιο από τα παρακάτω έργα θα συναντούσαμε πιθανότερα στη βιβλιοθήκη σου;**
Α. «Τρυφερή είναι η νύχτα» του Φράνσις Σκοτ Φιτζέραλντ
Β. «Τελευταία έξοδος για το Μπρούκλιν» του Χιούμπερτ Σέλμπι Τζούνιορ
Γ. «Το ανθρώπινο στίγμα» του Φίλιπ Ροθ

18 **Το όνομα Ρόμπερτ Γκάλμπρεϊθ είναι λογοτεχνικό alter ego του/της**
Α. Τζ. Μ. Κούτσι
Β. Τζ. Κ. Ρόουλινγκ
Γ. Τζ. Γκ. Μπάλαρντ

19 **Ποιος έγραψε το πολυδιαβασμένο βιβλίο «Πύλη εισόδου»;**
Α. Πέτρος Μάρκαρης
Β. Ηλίας Μαγκλίνης
Γ. Μάρω Δούκα

20 **Ποιο είναι το μεγαλύτερο best seller όλων των εποχών;**
Α. Η Βίβλος
Β. Ο «Δον Κιχώτης» του Θερβάντες
Γ. «Ο άρχοντας των δαχτυλιδιών» του Τόλκιν

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: 1β, 2α, 3β, 4γ, 5γ, 6γ, 7α, 8β, 9α, 10γ, 11β, 12γ, 13β, 14γ, 15α, 16β, 17α, 18β, 19γ, 20α

© Antonella Macchiavello / mixkit

1 έως 7 σωστές απαντήσεις
Η σχέση σου με το best seller είναι αμοιβαία ψυχρή. Διαβάζεις με ζήλο, αλλά υποκινείσαι από ένα πολύ προσωπικό ένστικτο που δεν υπακούει στο κοινό γούστο και τις εμπορικές επιταγές. Στο κομοδίνο σου αναπαύονται οι δύσκολοι τόμοι και τα απαιτητικότερα λογοτεχνικά έργα, γύρω από τα οποία ενημερώνεσαι από τους πιο έγκυρους βιβλιοκριτικούς. Και τον Μπάλαρντ σου κατέχεις, και τον Φίλιπ Ροθ σου τον έχεις διαβάσει διεξοδικά, ο Τζακ Ρίτσερ δεν σου λέει το παραμικρό και έχεις ξεκοκαλίσει το «Γουλφ Χολ», ενώ σε αφήνει απόλυτα ασυγκίνητο το «Game of Thrones». Σεβαστό. Αρκεί να θυμάσαι ότι υπάρχει λόγος που εκατομμύρια αναγνωστών υποκλίνονται στον Στίβεν Κινγκ.

Έως 14 σωστές απαντήσεις
Αγαπάς τον κόσμο του βιβλίου και προσεγγίζεις την τελετουργία της ανάγνωσης χωρίς προκαταλήψεις. Η βιβλιοθήκη σου είναι γλυκό χάος που χωρά τα πάντα. Από τα θρίλερ ευρείας κατανάλωσης και τις αποδράσεις στη μυθοπλασία του φαντασιακού, έως τα εμβληματικά ορόσημα του παγκόσμιου λογοτεχνικού κανόνα. Αρέσκεσαι να εμβαθύνεις, αλλά δεν αμελείς να ανεβάζεις Instagrams με τα εξώφυλλα των βιβλίων που συζητιούνται και να πιάνεις μπροστινή σειρά στις βιβλιοπαρουσιάσεις επωνύμων. Είσαι ένας ωραίος, ακομπλεξάριστος βιβλιόφιλος που δε σνομπάρει το ποπ στοιχείο ούτε κατατρέχεται από λόγιες επιτηδεύσεις. Πας καλά, συνέχισε έτσι.

Μέχρι 20 σωστές απαντήσεις
Είναι μπεστ σέλερ; Είναι καλό. Είσαι ο τύπος του επίμονου αναγνώστη που ενημερώνεται για τα πάντα και κανένα βιβλίο και ουδεμία τρανταχτή έκδοση δε θα ξεφύγει από το φιλέρευνο μάτι σου. Διαθέτεις τα άπαντα του Φίλιπ Κερ, συσσωρεύεις στοίβες περιπετειών του Λι Τσάιλντ, και η πραγμάτωση της ευτυχίας για εσένα συνίσταται στο να βυθίζεσαι στον καναπέ παρέα με τη νέα υπόθεση του δικηγόρου με τη Λίνκολν. Άκου παράλληλα την προτροπή μας και στρέψου κάποτε στους κλασικούς, μπορεί και να ανακαλύψεις αστείρευτους λογοτεχνικούς χυμούς.

Style

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

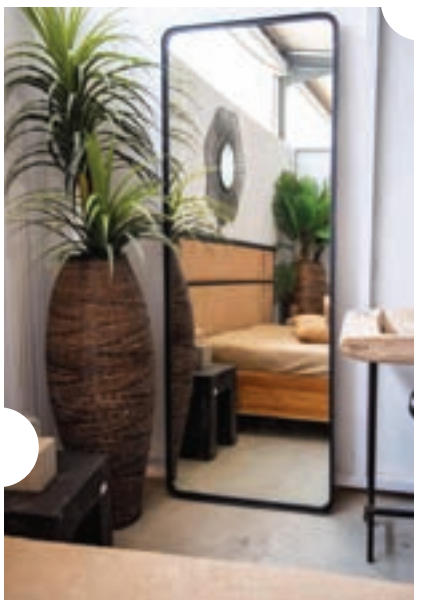

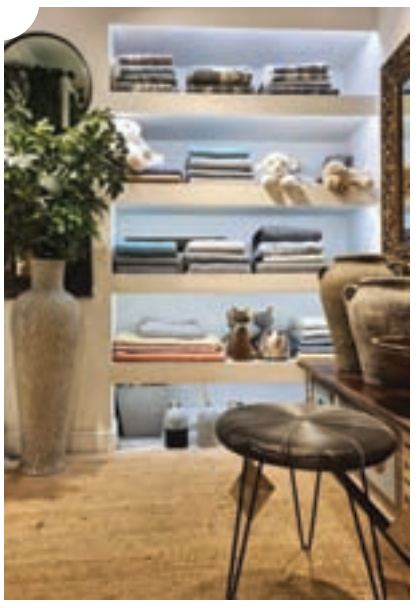

Graffitο Concept Store, Σόλωνος 36, Αθήνα, 2103608936

Φτιάχνω το σπίτι μου στο **Graffito**

Κάθε φορά που περνάω από τη Σόλωνος, σταματάω στη βιτρίνα του **Graffito** και σκέφτομαι «έτσι θα ήθελα να είναι το σαλόνι/κρεβατοκάμαρα/τραπεζαρία/καθιστικό μου». Απλά ντρέπομαι να πω «τυλίξτέ το μου όπως είναι, θα το πάρω» και επειδή φέρνουν συχνά τρομερά έπιπλα και αντικείμενα διακόσμησης που νιώθω ότι με ταξιδεύουν σε όλο τον κόσμο, αγοράζω κάτι νέο κάθε φορά. Τώρα, για παράδειγμα, έμαθα ότι μπορώ να επιλέξω διαστάσεις και ύφασμα για καναπέ οπότε έκανα την παραγγελία μου και τον απαραίτητο χώρο στο σαλόνι και περιμένω. Επόμενο δωμάτιο για αλλαγή; Το υπνοδωμάτιο, μιας και ξετρελάθηκα με τα νέα κρεβάτια, τα ριχτάρια, τους καθρέφτες, τα κεριά και τα διακοσμητικά. Ώρα για ανανέωση!

ZOUMBOULAKIS GALLERIES
Διακοσμητικό γιγάντιο σκαθάρι €20

LANCÔME
Μάσκαρα Hypnose

SWATCH
Ρολόι Checkpoint Red, σειρά Big Bold Chrono, €135

INTIMISSIMI
Εσώρουχα από τη σειρά Lacy Leopard, σουτιέν €28,90/σλιπ €14,90

KORRES
Επανορθωτική κρέμα νεότητας Χρυσός Κρόκος

MOLESKINE
Σημειωματάριο Moleskine €25,90

PEDRO GARCIA
Λεοπάρ sneakers €330

«Θα βάλω και λεοπαρδαλέ καθίσματα για να ταιριάζουν με τα εσώρουχά μου»
(από το «Παντρεμένοι με παιδιά»)

YAMAMAY
Φούστα λεοπάρ €29,95

THE BODY SHOP
Vegan θρεπτικό scrub χεριών με έλαιο σπόρων κάνναβης €8

SPRINGFIELD
Καλτσάκια €5,99

BENETTON
Παιδικό puffer μπουφάν από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια €55 (τα αρκουδάκια είναι διακοσμητικά και δεν αποτελούν μέρος του μπουφάν)

CONVERSE
Σακίδιο πλάτης €39

TOD'S BOUTIQUE
Γυναικείο λεοπάρ παπούτσι

KIKO MILANO
Παλέτα σκιών

GLAMAZON

Tehran

Η νέα τηλεοπτική σειρά, ένα κατασκοπευτικό θρίλερ που διαδραματίζεται στην Τεχεράνη, είναι γυρισμένη στην Αθήνα

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ**

«**Τεχεράνη».** Ένα κατασκοπευτικό θρίλερ με πρωίδα την Ταμάρ, την ισραηλινή πράκτορα που παίζει το κραβ μαγκά και τα φαρσί στα δάκτυλα και βρίσκεται σε ειδική αποστολή στην Τεχεράνη. Στον ανδροκρατούμενο κινηματογραφικό και τηλεοπτικό κόσμο της κατασκοπείας η Ταμάρ Ρουμπινιάν, την οποία υποδύεται η Νιβ Σουλτάν, κάνει τη διαφορά. Δεν κουβαλά πληγές και τραύματα, κανένα βάρος από το παρελθόν. Είναι «άγραφο χαρτί» και ξεκινά με όπλο τη φιλοδοξία της. Δεν είναι «γατούλα», δεν είναι διόλου γλάστρα, παραμένει θηλυκή και ήπια και στους στενούς διαδρόμους του Dark Web είναι η χάκερμε το ψευδώνυμο Σακίρα. Στο AppleTV+ θα βρείτε την πρώτη σεζόν, η οποία έχει σασπένς, καλές ερμηνείες, plot twists (ή αλλιώς ανατροπές), διεθνείς απαγωγές και όλα αυτά χωρίς τραχύτητα. Η σειρά σε «κρατάει», έχει ενδιαφέρον, την παρακολουθείς ευχάριστα και το καστ, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και δύο ιρανοαμερικανοί ηθοποιοί που έπαιζαν στο «Homeland», δεν σε προδίδει.

Τα κτίρια θυμίζουν αχανείς δημόσιες υπηρεσίες τη δεκαετία του '80 και τα άσχημα, φαραωνικά, μπλοκ γραφείων που στεγάζουν τα κτίρια των Νομαρχιών στις πρωτεύουσες των νομών. Το εγκαταλελειμμένο στρατόπεδο είναι ένα από τα στρατόπεδα με τα κτίρια κουφάρια συνήθως έξω από πόλεις της περιφέρειας. Η Τεχεράνη δείχνει πολύ οικεία. Μα πού την έχω ξαναδεί αυτή την πόλη; Το κλου είναι ότι η σειρά έχει γυριστεί εξ ολοκλήρου στην Αθήνα. Η μεταμόρφωσή της σε Τεχεράνη είναι απόλυτα πειστική – αποφάνθηκαν κοινό και κριτικοί. Οι πινακίδες των αυτοκινήτων είναι στα φαρσί, οι ταμπέλες στα καταστήματα, στους δρόμους, επίσης, ακόμα και τα κουτιά ελεημοσύνης που βρίσκονται στους δρόμους της Τεχεράνης έχουν τοποθετηθεί στα πεζοδρόμια. Έχει προσεχθεί κάθε λεπτομέρεια. Από λήψη με drones βλέπουμε την Ακαδημίας, τους φοβερούς «ακάλυπτους» του αθηναϊκού κέντρου και την «πλάτη» του Κολωνακίου. Απίστευτα σημεία της Αθήνας, στο αδιευκρίνιστο κάπου, να μυρίζουν φόβο και εγκατάλειψη σε ένα καμβά από γκρίζο μπετόν και κτίρια που έχεις την αίσθηση ότι φτιάχτηκαν άρπα-κόλλα χωρίς να τελειώσουν ποτέ. Κτίρια που υπάρχουν γύρω-τριγύρω. Η Οδός της Επανάστασης έχει μετακομίσει στην Κηφισίας (;), η Ταμάρ με τον αντιφρονούντα Sick Boy κόβουν βόλτες στη Βασιλίσσης Σοφίας…

Αθηναγόρας Κωστάκος
Έξω η ελληνική κουζίνα είναι «very hot»

Ο ταλαντούχος σεφ ζούσε 5 χρόνια στο Λονδίνο και φέτος επιστρέφει στην πατρίδα

Από το 2011, που βγήκε ο νικητής του ελληνικού Top Chef, μέχρι σήμερα πολλά έχουν αλλάξει και για εκείνον προσωπικά αλλά και στα γαστρονομικά δρώμενα παγκοσμίως. Ο ταλαντούχος σεφ μετά το τηλεοπτικό του βραβείο όχι μόνο δεν εξαφανίστηκε, αλλά έστησε μια καριέρα που θα ζήλευαν αρκετοί από τους διάσημους σεφ στον πλανήτη. Φέτος, μετά από 5 χρόνων παραμονή στο Λονδίνο, όπου δημιούργησε το ελληνικό –και success story– εστιατόριο Meraki, ενώ διεύθυνε και άλλα εστιατόρια στη Μύκονο και σε όλο τον πλανήτη, κάνει τη μεγάλη επιστροφή στην Αθήνα… «για τις ομορφιές και τις μυρωδιές της, γιατί είναι ο τόπος μου, γιατί θέλω τα παιδιά μου να πάνε εδώ σχολείο…» Τον συναντήσαμε και είχαμε μαζί του μια μικρή και ενδιαφέρουσα κουβέντα για όλα.

TASTE POLICE

Της ΝΕΝΕΛΑΣ ΓΕΩΡΓΕΛΕ

Πώς τη βρήκες την Αθήνα μετά από 5 χρόνια έξω; Καταπληκτική και πολύ αλλαγμένη! Σαν να της έφυγε εκείνη η μουντάδα που επικρατούσε τον καιρό της βαθιάς κρίσης. Γίνονται συνέχεια καινούργια πράγματα, οι γειτονιές της από την αφάνεια βγήκαν στο προσκήνιο, όπως συμβαίνει άλλωστε και σε όλες τις μητροπόλεις του κόσμου. Είδα πολύ vegan στου Ψυρρή, μια καινούργια Μητροπόλεως γεμάτη έξυπνες προτάσεις, ωραία πράγματα στο Μεταξουργείο, το Παγκράτι «φορτώνει» συνέχεια με καινούργια μικρά και καλά μαγαζιά, είδα ταράτσες με σινεμά και φοβερή γαστρονομία, και streetfood-άδικα με πολύ καλή πρώτη ύλη και φαγητά απ' όλον τον πλανήτη. Τέλεια!

Ναι, αλλά τώρα έχουμε και τον κορωνοιό και τα νέα μέτρα στην εστίαση και καινούργια προβλήματα… Άμα μιλάμε εμείς εδώ στην Ελλάδα τότε τι να πούνε οι άλλες χώρες; Εμείς έχουμε καλοκαιρία σχεδόν όλο τον χρόνο, με μια σόμπα τρως έξω και τον Φλεβάρη ενώ αυτή τη στιγμή το Λονδίνο έχει 7 βαθμούς. Και την καραντίνα στην Ελλάδα την περάσατε πιο ήπια, έξω ήταν πολύ πιο δύσκολα.

Ναι αλλά πολλοί από τον χώρο της γαστρονομίας φοβούνται πως η νέα κατάσταση ίσως σημαίνει και το τέλος του fine dining… Κοίτα, κι εγώ του fine dining είμαι και το πιστεύω πολύ. Όμως πρέπει να παρακολουθούμε και τα σημεία των καιρών. Το fine dining είναι είδος πολυτελείας, είναι σαν το καλό το ρούχο, το ακριβό σου κοστούμι. Το αγαπάς, το έχεις πληρώσει, αλλά πόσες φορές θα το βάλεις; Τα εστιατόρια υπερπαραγωγές νομίζω πως πέθαναν, δεν τα σηκώνει η εποχή. Στην Ελλάδα παλιότερα ήταν πολύ συνηθισμένο μεγαλοεπιχειρηματίες από άλλα πεδία –βιομήχανοι, εκδότες, εργολάβοι– να αποκτούν ένα «καλό εστιατόριο» για λόγους πρεστίζ. Ε, και έριχναν πολλά λεφτά, ενώ τώρα ζητιέται το πιο μικρό, πιο φτηνό, για περισσότερα βαλάντια. Στις μέρες μας τα εστιατόρια «γυρνάνε» πίσω, εκεί που ανήκουν, στα χέρια των μαγείρων οι οποίοι κατευθύνονται σε πιο μικρά projects, με πιο χαμηλό budget, αλλά φυσικά και πιο εμπνευσμένο και πρωτότυπο concept – μεγάλη η πρόκληση αλλά αξίζει…. Εκτιμώ κινήσεις σαν του Βεζενέ που στο μια σταλιά Birdman του προσφέρει καταπληκτικό φαγητό που αλλιώς θα έπρεπε να πας στο Χονγκ Κονγκ για να το φας, τον Ερβέ Προνζάτο που άνοιξε μια μπάρα 16 ατόμων και σερβίρει υψηλή γαστρονομία, την Kobra του Άνταμ Κοντοβά που διάλεξε ένα χώρο σχεδόν μέσα στα Εξάρχεια για να κάνει εξαιρετικά δημιουργική κουζίνα, τον Τραβόλτα που στ' αλήθεια είναι μια ψαροταβέρνα στο Περιστέρι αλλά με τι φαγητό…! Το fine dining φυσικά θα συνεχίσει να υπάρχει, είναι όμως πολυδάπανο και ταιριάζει πολύ στα μεγάλα ξενοδοχεία που μπορούν να το υποστηρίξουν και με τη διαμονή.

> Το fine dining είναι είδος πολυτελείας, είναι σαν το καλό το ρούχο, το ακριβό σου κοστούμι. Το αγαπάς, το έχεις πληρώσει, αλλά πόσες φορές θα το βάλεις;

Για τι ελληνικό τρελαίνονται οι Άγγλοι; Ξέρουν πολύ καλά την ελληνική κουζίνα, τρελαίνονται για τζατζίκι, κεφτέδες, τυροκαφτερή, το σουξέ στο Meraki είναι το παστίτσιο! Αλλά και σε όλο τον κόσμο αυτή τη στιγμή η ελληνική κουζίνα είναι πολύ hot, τολμώ να πω πως από πλευράς προτίμησης είναι στο ίδιο level με τις ασιατικές! Φτάνει να σου πω πως τώρα που μιλάμε με τη Smart Spoon την εταιρεία consulting που έχω, στήνουμε ελληνικά εστιατόρια στο Σικάγο, το Μαϊάμι, το Χονγκ Κονγκ, το Σεν Τροπέ, το Ριάντ, τη Σαρδηνία, ενώ στο Ντουμπάι το πιο διάσημο εστιατόριο είναι ελληνικό και ο Γιάννης ο Κέρογλου στο La Petit Maison στη Γαλλία γνωρίζει δόξες! Αλλά και οι Έλληνες σεφ είναι σε όλο τον κόσμο οι most wanted!

Και εσένα τι αγγλικό θα σου λείψει; Το… ινδικό τους, στο Λονδίνο έχουν τα καλύτερα ινδικά ρεστό του πλανήτη. Και το fish n chips φυσικά, το κάνουν τέλεια!

Στην Αθήνα πού θα σε «φάμε» φέτος; Καταρχάς συνεχίζω με το Λονδίνο αλλά και με τα Meraki-α που πια ανοίγουν και σε άλλες μεγάλες πόλεις του κόσμου και θα πηγαινοέρχομαι. Κατά τα λοιπά, έχω αναλάβει το The Clumsies, από το brunch και το fingering μέχρι όλα τα πιάτα του μενού. Θα έχει πολλά ελληνικά στοιχεία with a twist, όπως spicy σουτζουκάκια ταρτάρ και δίπλα ψωμί από σπόρους τσία κ.ά. Θα είμαστε έτοιμοι να τρέξουν τα καινούργια την 1η Νοεμβρίου. Καλά, αφού επιμένεις, θα σου πω πως κοιτάω και για ένα κατάδικό μου χώρο, τίποτα δεν είναι ακόμη σίγουρο αλλά με βλέπω προς Μοναστηράκι… A

ΣΙΝΕΜΑ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ**

critic's **CHOICE**

Έκρηξη θυμού (UNHINGED) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Ντέρικ Μπόρτε ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ράσελ Κρόου, Τζίμι Σίμπσον, Γκαμπριέλ Μπέιτμαν, Κάρεν Πιστόριους

Η Ρέιτσελ είναι μια διαζευγμένη μητέρα που βλέπει τη ζωή της να πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο και να μην μπορεί να προσφέρει στο μικρό της γιο την ασφάλεια που του υπόσχεται. Ένα πρωινό που βρίσκεται παγιδευμένη σε ένα μποτιλιάρισμα και βιάζεται να φτάσει γρήγορα στη δουλειά της αποφασίζει να κάνει παράκαμψη. Όμως ένα τζιπ την καθυστερεί και κορνάρει με ένταση στον οδηγό του την ώρα που τον προσπερνά. Μέγιστο λάθος γιατί στο επόμενο φανάρι εκείνος την προλαβαίνει κι απαιτεί να του ζητήσει συγνώμη ειδάλλως «θα της μάθει τι σημαίνει να έχεις μια άσχημη μέρα».

Το 1993 στην πιο άρτια ταινία του, τη *«Μια ξεχωριστή μέρα»*, ο Τζόελ Σουμάχερ αφηγήθηκε τη μεταμόρφωση ενός φυσιολογικού οικογενειάρχη –όσο φυσιολογικός μπορεί να είναι ένας γιάπης– σε μακελάρη του Λος Αντζελες. Οι λέξεις κλειδιά που οδήγησαν τον αγνώριστο Μάικλ Ντάγκλας (τρομακτικά πειστικός στο ρόλο του ο αμερικανός σταρ) στην έκρηξη ήταν τρεις: απόλυση, διαζύγιο, μποτιλιάρισμα. Ακριβώς τα ίδια ανάβουν το φυτίλι της βίας και στην *«Έκρηξη θυμού»* με τον εξοργισμένο αλλά και ψυχασθενή χαρακτήρα του Ράσελ Κρόου (ο Αυστραλός σε ρόλο γνώριμο καθώς είναι γνωστό ότι επίσης δεν μπορεί να συγκρατεί τα νεύρα του) να βιώνει την απόλυση από τη δουλειά του λίγο πριν βγει στη συνταξιοδότηση και συγχρόνως τη ντροπιαστική διαδικασία ενός επεισοδιακού διαζυγίου που συνοδεύεται από ασφαλιστικά μέτρα από την πλευρά της πρώην συζύγου του. Το πρωινό μποτιλιάρισμα είναι απλώς το σκηνικό που θα φέρει την «κακιά» στιγμή στη ζωή δύο ταλαιπωρημένων ανθρώπων. Το *«Unhinged»* του άγνωστου Γερμανού Ντέρικ Μπόρτε (*«American dreamer»*) μπορεί να θεωρηθεί μια ταινία που βρίσκεται σε διάλογο με την παραγνωρισμένη ταινία του Σουμάχερ και τολμά να βάλει δίπλα στο κομμάτι της σύγχρονης εφιαλτικής καθημερινότητας τα ψήγματα ενός σαθρού και άδικου πολιτικού συστήματος. Τα τηλεοπτικά ρεπορτάζ που μιλούν για «κατακόρυφη αύξηση του στρες» στους πολίτες με αφορμή «ανισότητες που μας εξωθούν στα άκρα» φυσικά και προσφέρουν την πρώτη ύλη για να οδηγηθεί ο προβληματισμός του σεναρίου από τα επίπεδα της μελέτης της ανθρώπινης ψυχολογίας σε εκείνα της ιχνηλάτησης της πολιτικής ανορθογραφίας. Μην ξεγελιέστε όμως. Η *«Έκρηξη θυμού»* είναι ένα νευρώδες και σφιχτοδεμένο θρίλερ αστικού τρόμου, με διαρκή ένταση και ουκ ολίγες σκηνές ακραίας βίας, το οποίο θα σας κρατήσει γερά γαντζωμένους στις καρέκλες σας. Καλή προβολή και προσοχή όταν κορνάρετε στο αυτοκίνητο. Ποτέ δεν ξέρεις ποιος βρίσκεται μπροστά σου.

MUST

Φεστιβάλ Πρωτοποριακού Κινηματογράφου

11 χρόνια κλείνει το Φεστιβάλ Πρωτοποριακού Κινηματογράφου της Αθήνας και τα γιορτάζει με ένα ελκυστικό πρόγραμμα με περισσότερες από 150 ταινίες. Το φεστιβάλ που διοργανώνει η Ταινιοθήκη της Ελλάδας θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά λόγω των ειδικών συνθηκών της πανδημίας. Τις ταινίες θα μπορούν να παρακολουθούν 16 έως 26 Οκτωβρίου οι θεατές στην πλατφόρμα του Festival Scope και Shift72, στη διεύθυνση ***online.tainiothiki.gr*** δωρεάν. Τα τμήματα του φεστιβάλ είναι το Διεθνές Διαγωνιστικό με συμμετοχή 9 ταινιών (ξεχωρίζει η νέα ταινία του φιλιππινέζου Λαβ Ντίαζ *«Γένος Παν»* που βραβεύτηκε στο φεστιβάλ Βενετίας), οι Αποκατεστημένες ταινίες (στις 11 κλασικές δημιουργίες που αποκαταστάθηκαν από Ταινιοθήκες όλου του πλανήτη συναντάμε τον *«Εξολοθρευτή Άγγελο»* του Μπουνιουέλ, τη *«Φιλοξενία μας»* του Μπάστερ Κίτον αλλά και τους *«Απάχηδες των Αθηνών»*), το αφιέρωμα στο ελληνικό σινεμά του Φανταστικού – με έργα των Ν. Νικολαΐδη, Τ. Μαρκετάκη, Φ. Λιάπα, Γ. Καρυπίδη, Δ. Παναγιωτάτου, Α. Αλεξίου, Π. Κούτρα, Ά. Φραντζή, Δ. Αθανίτη, Α. Κυριακίδη– ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αφιερώματα στους Ο. Ιοσελιάνι, Μπ. Βιαν, Χ. Κορίν κ.ά.

* ΑΔΙΑΦΟΡΗ
** ΜΕΤΡΙΑ
*** ΚΑΛΗ
**** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

☛ *Scooby - Doo for president! No1 στις ελληνικές αίθουσες.*

«Δεν μου αρέσουν τα συνηθισμένα πράγματα» (Τα σκυλιά δεν φοράνε παντελόνια)

Τα σκυλιά δεν φοράνε παντελόνια
(DOGS DON'T WEAR PANTS) **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τζ-Π Βαλκεάπα ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Πέκα Στρανγκ, Κρίστα Κοσόνα, Ιλόνα Χούχτα

Ο Γιούχα, γιατρός που έχει χάσει εδώ και λίγα χρόνια τη γυναίκα του, πασχίζει να μεγαλώσει την έφηβη κόρη του και να βρει λίγη ισορροπία στη ζωή του. Περιέργως αυτό θα συμβεί, όταν γνωρίσει μια νεαρή γυναίκα που εξυπηρετεί πελάτες με αδυναμία στα σαδομαζοχιστικά κόλπα.

Η σκανδιναβική παράδοση έχει έφεση στα πάσης φύσεως σκοτάδια. Ένα από αυτά, που περιέργως δεν έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους κινηματογραφιστές, είναι κι ο σαδομαζοχισμός. Η φινλανδική ταινία «Τα σκυλιά δεν φοράνε παντελόνια» έρχεται να καλύψει το προαναφερθέν κενό με μια ανθρώπινη και συγκινητική ιστορία απώλειας και πένθους. Ο διαλυμένος ψυχικός κόσμος του ήρωα θα βρει την αχτίδα φωτός που επιδιώκει μέσα από τον πόνο και την αίσθηση πνιγμού, στην οποία επιτακτικά ζητά να τον βάλει όλο και βαθύτερα η... αφέντρα του. Ανάμεσα στα δύο αυτά πλάσματα θα προκύψει μια απρόβλεπτη οικειότητα που ξεπερνά τα σχηματικά κλισέ γύρω από τα «άτακτα σκυλιά» και της τιμωρίας που τους αρμόζει και γεννά αυθεντική τρυφερότητα- λέμε τώρα. Έχει κάποιες ζόρικες καταστάσεις η ταινία με εικόνες που δοκιμάζουν την αντοχή του θεατή αλλά κι ένα ευπρόσδεκτο υποδόριο χιούμορ που αποφορτίζει την κλειστοφοβική και δραματική ατμόσφαιρα.

Ο Βασιλιάς γάιδαρος (THE DONKEY KING) **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αζίζ Τζιντάνι ΣΕΝΑΡΙΟ: Αζίζ Τζιντάνι, Καμράν Κιμάνι ΦΩΝΕΣ: Θοδωρής Σμέρος, Νίκος Παπαδόπουλος, Βασίλης Σμήλιος

Στο βασίλειο της ζούγκλας αποφασίζουν να σπάσουν την παράδοση και να αναδειχτεί ο νέος βασιλιάς μέσω δημοκρατικών διαδικασιών. Ο διάδοχος του θρόνου, το νεαρό λιοντάρι Σαζάντ θα έχει ως ανταγωνιστή τον αφελή και ονειροπόλο γάιδαρο Μαγκού!

Ο νεαρός Μαγκού που δεν σταματά να έχει ως μότο ζωής τη φράση του πατέρα του «να ονειρεύεσαι συνεχώς γιατί αν κάτι μπορούμε να το ονειρευτούμε μπορούμε και να το καταφέρουμε». Η πονηρή αλεπού Φίτνα που «συμβουλεύει» τον βασιλιά να πάει σε δημοκρατικές εκλογές για να του αρπάξει τον θρόνο. Οι μαϊμούδες που διευθύνουν τον τηλεοπτικό σταθμό κατασκευάζοντας fake news. Εκτός από απολαυστικούς χαρακτήρες, η ιστορία του «Βασιλιά γαϊδάρου» είναι και μια νόστιμη –με αρκετά έξυπνα αστεία– παραβολή πάνω στην ανθρώπινη ζούγκλα. Μάλιστα δεν λείπουν και οι πολιτικές νύξεις, όπως με τη διαδήλωση των κατσικών που αντιδρούν στο νέο βασιλικό γλέντι καθώς θα οδηγηθούν πρώτες στο σφαγείο για το κυρίως πιάτο!

Γιάκαρι, η ταινία (YAKARI, LE FILM)**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τόμπι Γκένκελ, Ξαβιέ Τζακομέτι ΦΩΝΕΣ: Χρυσούλα Παπαδοπούλου, Γιώργος Σκουφής, Ντίνος Σούτης

Ο μικρός ινδιάνος Γιάκαρι που ανήκει στη φυλή των Σιου, ξεχνιέται από το παιχνίδι και απομακρύνεται από τους δικούς του που ακολουθούν τους βίσωνες. Στον δρόμο του θα βρει ένα ατίθασο άλογο mustang και θα προσπαθήσει να το τιθασεύσει.

Παιδικό βελγικό animation, με παραδοσιακή τεχνική, τα απαραίτητα διδάγματα περί φιλίας και ενηλικίωσης αλλά και μια όμορφη ιστορία. Δεν διαθέτει εκπλήξεις στην πλοκή ή ένα πιο ενήλικο χιούμορ, αλλά καταφέρνει να είναι διασκεδαστικό και άκρως ψυχαγωγικό χάρη στο καλό σχέδιο και τα μαγευτικά τοπία που σε κάνουν να νομίζεις ότι βρίσκεσαι στην καρδιά ενός αυθεντικού γουέστερν.

ΑΚΟΜΗ

Η πέμπτη νέα ταινία της εβδομάδας ονομάζεται **«Antebellum η εκλεκτή» (-)** και έχει για πρωταγωνίστρια την τραγουδίστρια της R&B Ζανέλ Μοναέ. Η ιστορία μιας γυναίκας που βρίσκεται παγιδευμένη μεταξύ παρελθόντος και παρόντος (κυριολεκτικά) δίνει την ευκαιρία στο σκηνοθετικό δίδυμο των Τζέραρντ Μπους και Κρίστοφερ Ρεντς να αφηγηθούν ένα παράδοξο μεταφυσικό θρίλερ για το οποίο όμως δεν έχουμε άποψη, καθώς δεν πραγματοποιήθηκε δημοσιογραφική προβολή.

Bruce Springsteen: Καινούργιος δίσκος με την E-Street Band κι ένα γράμμα σε σένα

Πέντε μέρες είναι αρκετές για έναν χαρισματικό τραγουδοποιό και μια σπουδαία μπάντα για να ηχογραφήσουν μαζί μετά από τριάντα έξι ολόκληρα χρόνια.
Για όσους αγάπησαν το *«Born To Run»* και το *«River»*, για όσους έβαλαν για πάντα στην καρδιά τους τον Bruce με το *«Darkness On The Edge Of Town»*, ακόμα και για όσους βρήκαν το *«Born In The USA»* πιο φωνακλάδικο απ' ό,τι θα ήθελαν, αυτή εδώ είναι μια μεγάλη επιστροφή.
Αν ο **Bruce** είχε κάποιον λόγο να αποδεσμεύσει την E-Street Band το 1989, μετά από 17 χρόνια συνεργασίας, φαίνεται ότι τώρα έχει κάποιον ακόμα καλύτερο να την καλέσει και πάλι μαζί του στο studio.
«Πράγματα που ανακάλυψα σε δύσκολες και σε όμορφες στιγμές, τα έγραψα όλα με μελάνι και αίμα, έσκαψα μέσα στην ψυχή μου, υπέγραψα φαρδιά πλατιά από κάτω και τα στέλνω μ' ένα γράμμα σε σένα».
Το *«Letter To You»* κυκλοφορεί ως δίσκος αλλά και ως ταινία-ντοκιμαντέρ από τις ηχογραφήσεις, στις 23 Οκτωβρίου.

Ο **Matthew Halsall** εξελίσσεται σε μεγάλη μορφή της βρετανικής jazz. Με την ανεξάρτητη δισκογραφική εταιρεία του, την **Gondwana**, προτείνει συνεχώς εξαιρετικά ονόματα από την Αγγλία αλλά και ολόκληρο τον κόσμο. Οι Mammal Hands, οι Portico Quartet, οι Gogo Penguin, ο Dwight Trible είναι μερικά –μόνο– από τα ονόματα που ηχογραφούν κοντά του. Όμως πέρα από ιδιοκτήτης μιας συνεχώς ανερχόμενης εταιρείας, ο τρομπετίστας από το Manchester κυκλοφορεί στην Gondwana και τους προσωπικούς του δίσκους. Κι αν οι πρώτες τέσσερις δουλειές του, αναλώνονταν στην αναζήτηση προσωπικής ταυτότητας, από το *«When The World Was One»*, μέσα από το *«Into Forever»* και με κατάληξη το καταπληκτικό τριπλό *«Oneness»*, η ταυτότητα έχει βρεθεί: πρόκειται για μια βαθύτατη προσέγγιση της spiritual jazz στο ύφος του Pharoah Sanders, του John Coltrane της εποχής του διαλογισμού, του Tony Scott, της Alice Coltrane, του Sun Ra ακόμα. Ο Halsall εδώ και έξι –περίπου– χρόνια χτίζει έναν θαυμαστό καινούργιο κόσμο. Και είναι αυτού του είδους η εσωτερική αναζήτηση που τον οδηγεί στο να συναντά τα Χαρούμενα Πνεύματα του Σύμπαντος και να χαιρετά μαζί τους τον Ήλιο.

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς LXIII

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ**

Το *«Salute To The Sun»*, εκτός από στάση της yoga (Surya Namaskar), είναι ο καινούργιος του διπλός δίσκος, που κυκλοφορεί τον Νοέμβριο.

Μιλώντας για τον Halsall και τη σπουδαία δουλειά που κάνει με την Gondwana, έρχονται στο μυαλό μου δισκογραφικές εταιρείες αλλά και εκδοτικοί οίκοι που έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο όραμα. Οι **Εκδόσεις Carnivora** –για παράδειγμα– παρουσιάζουν στο ελληνικό κοινό αποκλειστικά ισπανόφωνα νουάρ βιβλία. Αντιγράφω: *«Γιατί νουάρ; Επειδή είναι το σκανταλιάρικο παιδί του λογοτεχνικού κανόνα, που κατόρθωσε να γοητεύσει σπουδαίους συγγραφείς, όταν διαπίστωσαν ότι σου δίνει τη δυνατότητα να μιλήσεις για θέματα της κοινωνίας και των καιρών μας, που είναι απαγορευμένα σε άλλα λογοτεχνικά μονοπάτια ή αντιμετωπίζονται, αισθητικά, ως ταμπού, τα οποία το νουάρ δεν σέβεται. Γιατί ισπανόφωνο; Επειδή όσοι μιλούν αυτή τη γλώσσα, την τρίτη ομιλούμενη μητρική γλώσσα παγκοσμίως, έχουν πολλές ιστορίες να πουν για την πρόσφατη προσωπική τους ιστορία και την ιστορία του τόπου τους – όχι όμορφες τις πιο πολλές φορές».* Επιπλέον, τα βιβλία των Εκδόσεων Carnivora έχουν τόσο υψηλή αισθητική, που θέλεις να τα έχεις στη βιβλιοθήκη σου ακόμη κι αν αργήσεις να τα διαβάσεις.

Οι **A Certain Ratio** ήταν πάντα μια ιδιαίτερη περίπτωση, ακόμη και για την απόλυτα ιδιαίτερη περίπτωση δισκογραφικής εταιρείας που ήταν η Factory. Δίπλα στα post punk στοιχεία της εποχής και τα αρκετά ηλεκτρονικά που έτσι κι αλλιώς υπήρχαν στη Factory, δεν δίσταζαν να προσθέσουν funk πινελιές, ethnic αναζητήσεις, ακόμη και jungle πειραματισμούς που ήταν πολύ πρώιμοι στα eighties. Το νέο τους album *«ACR Loco»* με άφησε άναυδο με τη φρεσκάδα και τον σύγχρονο ήχο του. Και μιλάμε για μπάντα που υπάρχει εδώ και 41 χρόνια!

Στο «24 Hour Party People», την ταινία που αναφέρεται στη Factory, ο Tony Wilson –ιδιοκτήτης της εταιρείας– λέει κάποια στιγμή ότι *«οι A Certain Ratio είναι μια μπάντα που βγάζει την ενέργεια των* **Joy Division** *αλλά με καλύτερα ρούχα».* Έτσι, σκαλίζω το πλούσιο υλικό της Factory στη δισκοθήκη μου και ανασύρω το «Unknown Pleasures». «Disorder», «Shadowplay», «Interzone» κι αυτή η επιμονή του Martin Hannett –παραγωγού του δίσκου– να ηχογραφηθεί κάθε τύμπανο χωριστά, έτσι ώστε να φτιάξει απολύτως ξεχωριστό ήχο για το καθένα. Δεν θα ήθελα να είμαι στη θέση του Stephen Morris –του drummer– αλλά το αποτέλεσμα ακούγεται ακόμα και σήμερα καταπληκτικό!

Δέκα έξι λέξεις ακόμη: Το *«Legends Of Tomorrow»* της DC Comics στο **Netflix** είναι όμορφο, είναι αστείο, είναι διασκεδαστικό, λέμε!

ΜΙΛΑ ΜΟΥ ΒΡΟΜΙΚΑ –Reloaded–

Της **ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ**

Τι είναι νορμάλ; Ποιος το ορίζει; Ποιοι είναι αυτοί οι νορμάλ- κανονικοί τύποι, που κυκλοφορούν ανάμεσά μας και δεν έχουν καμία ιδιαιτερότητα στη σκέψη, στην εμφάνιση, στα συναισθήματα;

Τζένη μουυυ, **το ότι είμαι 22 και δεν έχω κάνει τίποτα με κανέναν, πόσο νορμάλ είναι;**

Πότε θα σταματήσουμε να κρίνουμε τους εαυτούς μας για τις επιλογές και τα θέλω μας; Χρησιμοποιώ πρώτο πληθυντικό, για να το ακούω κι εγώ. Τα ίδια λάθη κάνω. Ώρες- ώρες, γινόμαστε οι πιο άδικοι κριτές του εαυτού μας.
Τι είναι νορμάλ; Ποιος το ορίζει; Και από πότε δεν θεωρούμε νορμάλ αυτό που πραγματικά νιώθουμε/ κάνουμε εμείς οι ίδιοι, αλλά ακολουθούμε τυφλά αυτό που νιώθουν/ κάνουν κάποιοι άλλοι; Ποιοι είναι αυτοί οι νορμάλ-κανονικοί τύποι που κυκλοφορούν ανάμεσά μας και δεν έχουν καμία ιδιαιτερότητα στη σκέψη, στην εμφάνιση, στα συναισθήματα;
Δεν είμαστε ρομπότ, να εκτελούμε οδηγίες βάσει των «νορμάλ» προδιαγραφών, που μας έδωσαν. Είμαστε απλοί, καθημερινοί, φανταστικοί άνθρωποι και έχουμε τη χαρά να κινούμαστε μοναδικά. Κι έτσι μοναδικά θα έρθουν τα πράγματα και στη δική σου τη ζωή. Όταν θελήσεις εσύ να έρθουν και το επιδιώξεις αναλόγως. Το νορμάλ είσαι ΕΣΥ.

Σούπερ μοντέλο, καλησπέρα! **Είμαι 24 και έχω μια σχέση σοβαρή 4 χρόνια. Το πρόβλημά μου δεν είναι μαζί του. Μαζί του είμαι ευτυχισμένη και χαρούμενη. Έχουμε σκεφτεί το μέλλον μας μαζί. Μου δώρισε και μονόπετρο.**
Το πρόβλημά μου είναι με την οικογένειά μου. Συγκεκριμένα, η μαμά μου –η οποία ήταν προσκολλημένη πάνω μου ούσα μοναχοπαίδι–, από τη στιγμή που μπήκε ο συγκεκριμένος στη ζωή μου έχουμε καθημερινούς τσακωμούς. Δεν θέλει να είμαι μαζί του, χωρίς να της έχει κάνει κάτι. Φεύγω από το σπίτι και επειδή μου δημιουργεί τύψεις, μιλάμε στο τηλέφωνο πάνω από 10 φορές σε ένα δίωρο. Θέλω να μείνω μαζί του και η απάντησή της είναι ότι πήγαινε, αλλά την πόρτα αυτή ξέχασέ την. Ειλικρινά δεν ξέρω τι να κάνω. Δεν θέλω να χάσω τον άνθρωπο αυτό, που μεταξύ μας είναι ο άνθρωπός μου, αλλά ούτε τη μαμά μου. Νιώθω εγκλωβισμένη χωρίς λόγο κιόλας.
Τζένηηη, τι να κάνωωω;;;

Έχω τρομερές ελλείψεις σχετικά με την ιστορία σου, βρε παιδί μου. Η μαμά σου, όπως μου γράφεις, δεν θέλει τον σύντροφό σου. Μέχρι εδώ τα έχω καταλάβει σωστά. Αλλά δεν μου γράφεις το γιατί. Και η δικαιολογία ότι είσαι μοναχοπαίδι, δεν με βοηθάει ιδιαιτέρως. Δηλαδή τι θα ήθελε η μητέρα σου; Να σε έχει κλειδωμένη μέσα στο σπίτι για πάντα; Να μην πηγαίνεις πουθενά; Να μη γνωρίσεις κανέναν; Δεν φαντάζομαι. Κάτι δεν της αρέσει και δεν μου έχεις εξηγήσει καλά. Και άσε με εμένα στην άκρη, στη μητέρα σου πρέπει να εξηγήσεις με σαφήνεια, αποφασιστικότητα και αγάπη ότι αυτόν τον συγκεκριμένο άνθρωπο τον θέλεις, σε κάνει ευτυχισμένη και θέλεις να ζήσεις μαζί του. Τελεία και παύλα. Ποια μανούλα δεν θέλει να βλέπει το παιδί της ευτυχισμένο; Εκτός αν υπάρχουν άλλοι λόγοι, που η μητέρα σου δεν συμπαθεί τον σύντροφό σου και δεν θέλει να ζήσεις μαζί του, αισθανόμενη ότι σε προστατεύει. Υπάρχουν; Δεν ξέρω. Δεν μου γράφεις. Αφήνω ένα «to be continued» εδώ...

Αγαπημένη Τζένη, **σου γράφω για να μοιραστώ μαζί σου ένα πρόβλημα μου. Λοιπόν! Είμαστε 3 χρόνια μαζί με το παλικάρι, εγώ θέλω συγκατοίκηση, εκείνος όχι! Θέλει ακόμα να ζήσει την «ελευθερία» και την πρεμία του, εγώ –όμως– που νιώθω ότι θέλω ένα βήμα παρακάτω, τι να κάνω;**

Πάντα είμαι υπέρ της συζήτησης ανάμεσα στα ζευγάρια και όχι των πιο ρηξικέλευθων μέτρων. Αλλά εδώ, απ' ό,τι μου λες, την έχετε κάνει τη συζήτησή σας ωραία και πολιτισμένα. Εσύ θες Α κι αυτός θέλει Β. Πού είναι ο κοινός σας στόχος γι' αυτή τη σχέση; Είναι σαν να είστε συνεταίροι σε μια εταιρεία και ο ένας να θέλει να επεκταθείτε στο εξωτερικό, ενώ ο άλλος να μείνει στο συνοικιακό μαγαζί-γωνία. Και με γεια του με χαρά του! Εκεί νιώθει ασφάλεια και περνάει ωραία προς το παρόν. Εσύ όμως; Αντέχεις να περιμένεις στο μαγαζί-γωνία;Ή θα βαράς νευράκια στο κόκκινο μέρα παρά μέρα, που θα το σκέφτεσαι; Εκείνος; Αντέχει να συγκατοικήσει από τώρα ή θα αισθάνεται ότι ασφυκτιά; Σε κάθε περίπτωση, για να πετύχει η «εταιρεία» σας και να μη φαλιρίσει, θα πρέπει να επαναπροσδιορίσετε τον κοινό της στόχο. Υπάρχει; Ας γίνουν οι αμοιβαίες υποχωρήσεις κι όλα καλά κι όλα ωραία. Δεν υπάρχει; Timing is a bitch.

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: **info@athensvoice.gr**
instagram: **@melitajenny**

ATHENS VOICE RADIO 102.5
Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιάρικο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

Μικρές αγγελίες

*Για να καταχωρίσετε μια αγγελία επικοινωνήστε με το **210 3617.369** (11.00-18.00)*
***Χρεώσεις:** € 34 οι 20 πρώτες λέξεις και € 0,35 κάθε επιπλέον. Αγγελία σε πλαίσιο: € 45.*

Σε γνωρίζω... **Αβαντάζ.** 24χρονος επιχειρηματίας οδοντοτεχνίτης, πολύ εμφανίσιμος και με μοντέρνο στυλ, ψηλός (1.92) και λεπτός, οικονομικά ανεξάρτητος, με προσωπικά υψηλά εισοδήματα και μεγάλη πατρική περιουσία, επιθυμεί γνωριμία γάμου. «Πάππας», Ομήρου 38, Κολωνάκι, 210 3620.147, www.pappas.gr

© JOHN HOLMES

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Τείνεις να υποτιμήσεις θέματα υγείας στην προσπάθειά σου να βγεις από πάνω

Με το εξάγωνο Δία ανάδρομου Ποσειδώνα (12) και την αναδρομή του Ερμή (14) είναι εύκολο να υποτιμήσεις θέματα υγείας και πρακτικής ρουτίνας. Καλό θα είναι να δώσεις τη σημασία που χρειάζεται σε αμφότερα. Σε επίπεδο υγείας δεν επαρκεί να καταφύγεις στις γνωστές σου «καλές» συνήθειες, επειδή από ό,τι φαίνεται με αυτές εφησυχάζεις χωρίς να προσπαθείς να επιλύσεις το αίτιο όσων σε ταλαιπωρούν σωματικά ή ψυχολογικά. Όσον αφορά το πρακτικό κομμάτι, ειδικά στις συνεννοήσεις με συναδέρφους και τον σύντροφό σου για οικονομικά θέματα, είναι σημαντικό να λάβεις υπόψη σου και όσα έχουν συμβεί ως τώρα. Η τάση είναι να επικεντρωθείς σ' αυτό που έχεις μπροστά σου, αγνοώντας τη διαδρομή που οδήγησε σε αυτό το σημείο ή το πλαίσιο στο οποίο συμβαίνει. Κοινώς, χρειάζεται να ασχοληθείς και με πιο παλιές υποθέσεις. Οι εξελίξεις που υπάρχουν σε συναισθηματικό και οικονομικό επίπεδο, ειδικά κουβέντες κι επαφές, χρειάζονται αρκετό θάρρος για να μείνεις στην «ομάδα» αντί να θέλεις απλά να βγεις από πάνω πάση θυσία.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Τείνεις να υποτιμήσεις θέματα υγείας στην προσπάθειά σου να βγεις από πάνω

Με το εξάγωνο Δία ανάδρομου Ποσειδώνα (12) και την αναδρομή του Ερμή (14) είναι εύκολο να υποτιμήσεις θέματα υγείας και πρακτικής ρουτίνας. Καλό θα είναι να δώσεις τη σημασία που χρειάζεται σε αμφότερα. Σε επίπεδο υγείας δεν επαρκεί να καταφύγεις στις γνωστές σου «καλές» συνήθειες, επειδή από ό,τι φαίνεται με αυτές εφησυχάζεις χωρίς να προσπαθείς να επιλύσεις το αίτιο όσων σε ταλαιπωρούν σωματικά ή ψυχολογικά. Όσον αφορά το πρακτικό κομμάτι, ειδικά στις συνεννοήσεις με συναδέρφους και τον σύντροφό σου για οικονομικά θέματα, είναι σημαντικό να λάβεις υπόψη σου και όσα έχουν συμβεί ως τώρα. Η τάση είναι να επικεντρωθείς σ' αυτό που έχεις μπροστά σου, αγνοώντας τη διαδρομή που οδήγησε σε αυτό το σημείο ή το πλαίσιο στο οποίο συμβαίνει. Κοινώς, χρειάζεται να ασχοληθείς και με πιο παλιές υποθέσεις. Οι εξελίξεις που υπάρχουν σε συναισθηματικό και οικονομικό επίπεδο, ειδικά κουβέντες κι επαφές, χρειάζονται αρκετό θάρρος για να μείνεις στην «ομάδα» αντί να θέλεις απλά να βγεις από πάνω πάση θυσία.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Βοήθειες που ίσως σε μπερδεύουν και ταχύτατες εναλλαγές καθημερινότητας

Με τον Δία και τον ανάδρομο Ποσειδώνα σε επαφή (12) και τον κυβερνήτη σου, Ερμή, ανάδρομο στον Σκορπιό (14), η προσοχή σου οφείλει να στραφεί στη δουλειά, τα οικονομικά και την καριέρα σου. Είναι βασικό να αξιοποιήσεις την οικονομική και ψυχολογική στήριξη που έρχονται από τις συνεργασίες και τον σύντροφό σου, χωρίς να μένεις απλά στο κέρδος. Προσπάθησε να μην εφησυχάζεις σε παλιούς επαγγελματικούς και κοινωνικούς στόχους ή να αφήνεσαι στο μπέρδεμά σου. Δες τι από τους στόχους σου μπορείς να «ακουμπήσεις» μ' αυτό που προσφέρεται και πέρνα άμεσα στην εφαρμογή. Στην καθημερινότητα της δουλειάς και της πρακτικής σου ρουτίνας χρειάζεσαι περισσότερο από ποτέ όποια σταθερότητα διαθέτεις, ακόμη κι αν οι συνεννοήσεις και οι κουβέντες σε πηγαίνουν κρύο-ζέστη με ασύλληπτες ταχύτητες. Η σχέση σου με την οικογένεια και το σπίτι σου, όπως και η προσωπική σου στάση στο γραφείο, έχουν δημιουργήσει τη συγκεκριμένη συνθήκη και χρειάζεται να εμπιστευτείς πως διαθέτεις και την ευφυΐα και την καλοσύνη για να κρατήσεις τις ισορροπίες.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Μικρά ωραία πράγματα στις σχέσεις σου, τα οποία κρύβουν τον ελέφαντα στο δωμάτιο

Ο Δίας και ο ανάδρομος Ποσειδώνας (12) σε επαφή και ο ανάδρομος Ερμής (14) έρχονται και «κολλάνε» πάνω στις ήδη υπάρχουσες προκλήσεις της προσωπικής σου ζωής, ιδιαίτερα της σχέσης με τον σύντροφο, τα παιδιά και τους συγγενείς. Η ευεργετική επίδραση της ρουτίνας και της δουλειάς στη σχέση σου φέρνει κάποιο είδος ικανοποίησης ακόμη κι αν δεν έχει επιλυθεί κανένα από τα σοβαρά θέματα που αντιμετωπίζεις. Είσαι ιδιαίτερα πρόθυμος να ξεχάσεις προσωρινά τις βελτιώσεις που ήθελες να κάνεις ή να πιστέψεις πως όλα είναι μέλι γάλα επειδή κάποια μικρά πράγματα πηγαίνουν με τα νερά σου. Καλύτερα να μην το κάνεις, επειδή η γενικότερη εικόνα που είχες είναι πιο ακριβής από την ειδικότερη εικόνα που επιλέγεις να βλέπεις τώρα. Στο θέμα των παιδιών, των δημιουργικών σου πρότζεκτ και του ερωτικού παιχνιδιού, γίνονται πολλές κουβέντες, ιδιαίτερα φορτισμένες, θετικά, αρνητικά κι εναλλάξ. Προσπάθησε να μη μείνεις στην έξαψη και την ασάφεια της εναλλαγής, αλλά να προσπαθήσεις να κατανοήσεις τα απωθημένα και τα παράπονα που κρύβει.

ΛΕΩΝ (22Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Ευχάριστη καθημερινότητα, που όμως δεν σου φτάνει κι έτσι ανοίγεις συγκρούσεις

Ο Δίας και ο ανάδρομος Ποσειδώνας σε επαφή (12) και ο ανάδρομος Ερμής (14) ανοίγουν τον δρόμο για να χωθείς βαθιά σε πρακτικές δουλειές, αγγαρείες κι ευχάριστες, σε μια προσπάθεια να απομακρυνθείς από τις συναισθηματικές σου απογοητεύσεις και τις οικονομικές σου ανασφάλειες. Το ευχάριστο είναι ότι μπαίνει και χαρά και δημιουργικότητα στην καθημερινότητά σου μέσα από το ερωτικό παιχνίδι, τη σχέση με τα παιδιά σου ή τις δημιουργικές σου ασχολίες. Ίσως όμως να τα υπερεκτιμάς όλα αυτά αποφεύγοντας να παραδεχτείς τα όριά τους και πως ενδεχομένως δεν μπορούν να σου προσφέρουν την καθολική ικανοποίηση που θα ήθελες, έτσι όπως θα την ήθελες. Γι' αυτό τον λόγο είναι εύκολο να ξεφύγουν οι συζητήσεις και γενικά οι ισορροπίες στο σπίτι, ειδικά όταν ανοίγει η κουβέντα για οικονομικό σχεδιασμό ή ακόμη και τις συναισθηματικές προσδοκίες που υπάρχουν από την κάθε πλευρά. Αν και επιφανειακά έχεις διάθεση συνεννόησης, καλό είναι να προσέχεις την κακχυποψία και την αίσθηση πως σε εκμεταλλεύονται, γιατί δεν οδηγούν σε ωραία μονοπάτια.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Καλύτερο κλίμα στα προσωπικά σου, όμως μείνε σε εγρήγορση επικοινωνιακά

Με τη σχέση Δία και ανάδρομου Ποσειδώνα (12) και τον κυβερνήτη σου Ερμή ανάδρομο στον Σκορπιό (14) το κλίμα στις προσωπικές σου σχέσεις, ιδιαίτερα στο ερωτικό κομμάτι και τη σχέση με τα παιδιά σου γίνεται αρκετά ικανοποιητικό, αν και δεν λείπουν τελείως οι τριβές. Υπάρχει διάθεση για ερωτικό παιχνίδι και δημιουργικότητα, καθώς τα πράγματα φαίνεται να λειτουργούν πρακτικά, είτε επειδή τα πράγματα πρεμούν κάπως στο σπίτι και μέσα σου, είτε γιατί αισθάνεσαι μεγαλύτερη ασφάλεια, είτε γιατί έχεις έμπρακτη υποστήριξη. Είναι ωραία αυτά, ωστόσο καλό είναι να μην τα τραβήξεις από τα μαλλιά και φτάσεις στην εξιδανίκευση του απέναντι, μείνε στο πραγματικό όπως το γνωρίζεις. Υπάρχουν αρκετά θέματα επαφών, συνεννοήσεων και συμφωνιών προς εξομάλυνση σε επαγγελματικό επίπεδο, ενδεχομένως και πρότζεκτ που εμπλέκουν τα αδέρφια σου. Όσον αφορά αυτά, όσο περισσότερο βάλεις στην άκρη το προσωπικό και τα «δικά σου» - «δικά μου», τόσο περισσότερες πιθανότητες έχεις να γεφυρώσεις με επιτυχία τις όποιες αντιθέσεις προκύψουν, επειδή θα προκύψουν.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Μαζεύεσαι αρκετά εξαιτίας κάποιων εξελίξεων, αν και όχι εξαιτίας διάθεσης

Με τον Δία και τον ανάδρομο Ποσειδώνα σε σχέση (12) και τον Ερμή ανάδρομο (14) μαζεύεσαι αρκετά στα οικογενειακά και τα εσωτερικά σου θέματα, έστω κι αν η διάθεσή σου για κοινωνικότητες παραμένει ακμαία. Γίνονται κάποιες συνεννοήσεις κι επαφές που σου επιτρέπουν να ξέρεις που στέκεσαι στο σπίτι, το γραφείο και με την οικογένειά σου. Αυτό, ακόμη κι αν τα πράγματα δεν πάνε όπως θα ήθελες, σου προσφέρει πάντως μία συγκεκριμένη βάση από την οποία μπορείς να κινηθείς κι αυτό σου κάνει καλό. Το θέμα είναι να μη μείνεις σε αυτό και συνεχίσεις να αφήνεις ζητήματα υγείας, δουλειάς και πρακτικά να παραμένουν στο περίπου, επειδή ακριβώς αυτό θα πας να κάνεις. Στις συνεννοήσεις για καινούρια εγχειρήματα ή με συγγενείς για χρήματα, θα χρειαστείς όλες σου τις διαπραγματευτικές ικανότητες. Τα πράγματα μπορούν να έχουν θετική έκβαση για σένα εφόσον δεν σε πιάσουν οι τσιγκουνιές και δεν αρκεστείς στο να τα μπαλώσεις όπως όπως. Μείνε γενναιόδωρος κι αξιοποίησε την ευφυΐα σου.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Κινητικότητα και ευκαιρίες που βιάζεσαι να κολλήσεις σε παλιά όνειρα

Ο Δίας και ο ανάδρομος Ποσειδώνας σε επαφή (12) και ο Ερμής ανάδρομος στο ζώδιό σου (14) φέρνουν ευκαιρίες και προκλήσεις σε ίσες ποσότητες στις προσωπικές κι επαγγελματικές σου σχέσεις. Υπάρχει μια ευχάριστη κινητικότητα σε επαφές, συναντήσεις και συζητήσεις που είναι το αποτέλεσμα των προηγούμενων προσπαθειών σου. Ωστόσο επειδή είναι αποτέλεσμα, καλό είναι να μη μείνεις σ' αυτό ανακυκλώνοντας προσδοκίες και φαντασίες για την ερωτική σου ζωή, τη σχέση με τα παιδιά σου ή τα δημιουργικά σου πρότζεκτ, αλλά να αξιοποιήσεις τις συνδέσεις που γίνονται τώρα για να φύγεις πέρα από αυτά. Τα οικονομικά σου, ειδικά σε σχέση με τρίτους ή οργανισμούς, και ο τρόπος που σχετίζονται με τα σχέδιά σου και τις εξωεπαγγελματικές σου ασχολίες σε πονοκεφαλιάζει με πολλά πάνω-κάτω. Μην τρομάξεις και βιαστείς να πεις, να συμφωνήσεις και να προτείνεις πράγματα. Διατήρησε την εμπιστοσύνη στον εαυτό σου, δεν χρειάζεται να το «κλέψεις» το θέμα, μπορείς να βρεις έξυπνα την καλύτερη λύση για όλους.

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20Δεκεμβρίου)

Μεγαλύτερη άνεση κι ασφάλεια και μεγαλύτερη απροθυμία να δεις οτιδήποτε αρνητικό

Με τη σχέση του κυβερνήτη σου, Δία, με τον ανάδρομο Ποσειδώνα (12) και τον Ερμή ανάδρομο (14) καλύπτεις καλύτερα τις οικονομικές και συναισθηματικές σου ανάγκες κι αυτό σου δίνει μια πρόσθετη αίσθηση ασφάλειας. Επειδή αυτό έχει ευεργετικό αποτέλεσμα στη διάθεσή σου, τείνεις να το μπερδέψεις με γερά θεμέλια ή να θεωρήσεις ότι λύθηκαν εσωτερικά και οικογενειακά θέματα. Αυτό δεν ισχύει, ίσα ίσα τώρα που είσαι σε θέση, μπορείς να ασχοληθείς σοβαρότερα με αυτά τα ζητήματα. Δεν είναι ιδιαίτερα εύκολο, επειδή υπάρχουν αστάθμητοι παράγοντες και πληροφορίες. Αυτό αφορά και την έκβαση της καριέρας, όπως και των κοινωνικών σου στόχων και είναι κάτι που σε φοβίζει. Παρά το ότι δεν είναι στη φύση σου, ρέπεις προς τα αρνητικά σενάρια κι ενδεχομένως μπαίνεις στον πειρασμό να κινηθείς είτε πισώπλατα, είτε όχι απολύτως νόμιμα για να διασφαλιστείς. Φρόντισε να αποφύγεις και τα δύο άκρα της υπερβολικής εμπιστοσύνης προς τους άλλους και της υπερβολικής δυσπιστίας, όλα αυτά είναι υποθέσεις. Κοίταξε με θάρρος τα γεγονότα.

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Επιβεβαιώσεις για το άτομό σου που δημιουργούν προσωρινή μυωπική όραση

Η σχέση του Δία στο ζώδιό σου με τον ανάδρομο Ποσειδώνα (12) και ο ανάδρομος Ερμής (14) έρχονται φέρνοντας δώρα με ανορθόδοξους τρόπους, τόσο που ίσως να μην καταφέρεις καν να τα δεις. Εκκρεμότητες, θέματα υγείας και η προσπάθεια που έχεις καταβάλει ήδη λειτουργούν υποστηρικτικά, όμως αυτό σε κάνει να χαλαρώνεις και απέναντι στις κακές σου πτυχές και συνήθειες και να χάνεις μεγάλο κομμάτι της διάκρισης και της οξυδέρκειάς σου σε επαφές, κουβέντες και προτάσεις. Μη βιάζεσαι να εφησυχάσεις σε αυτό που νόμιζες ότι ίσχυε, άκουσε, κοίταξε και κινήσου με τεράστια προσοχή και απαραίτητα, με ειλικρίνεια. Ενδεχομένως το εξωεπαγγελματικό σου πρόγραμμα και οι ισορροπίες στις φιλίες σου να διαταραχθούν κάπως αυτές τις μέρες, κυρίως επειδή χρειάζεται πρόσθετη προσπάθεια για να συνδυάσεις δουλειά, ρουτίνα και όσα θέλεις να κάνεις για την ανάπτυξή σου και για να προχωρήσεις παρακάτω. Προσπάθησε να μην καταφύγεις σε επιδείξεις ισχύος και χειρισμούς, εμπιστέψου περισσότερο τους ανθρώπους σου, όπως και ότι δεν χρειάζεται να πίπτει πάντα ράβδος.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Ξεκούραση υποχρεωτική ή μη και τάση για σκληροπυρνικές επιλογές που δεν χρειάζονται

Βρίσκεσαι σε μια περίεργη κούραση-αποδοχή-ανακούφιση-στεναχώρια σε σχέση με δραστηριότητες και σχέδιά σου που ολοκληρώνονται ή κλείνουν, ενδεχομένως κι εξαιτίας κάποιων εξελίξεων σε φιλίες σου. Εναλλακτικά απλώς σε έχει βγάλει στον πάγκο για λίγο η υγεία σου κι έτσι πρεμείς αναγκαστικά. Επειδή κάποια πράγματα ολοκληρώνονται καλό είναι να μην υπερεκτιμήσεις τα όποια οικονομικά ή συναισθηματικά οφέλη αποκόμισες, επειδή και στα δύο πεδία η κατάσταση έχει ακόμη μεγάλα περιθώρια βελτίωσης. Χρειάζεται να είσαι αρκετά ευέλικτος επικοινωνιακά όπως και στον τρόπο που σκέφτεσαι και σχεδιάζεις για την καριέρα σου και τα προσωπικά σου, επειδή τείνεις να μπεις πάρα πολύ σε ισολογισμούς και αναλύσεις κόστους-οφέλους, με την εντύπωση ότι δεν γίνεται να συμβαδίσουν δημιουργικότητα και οικονομική ασφάλεια ή ο έρωτας και η συντροφικότητα. Αυτό δεν ισχύει. Απλώς χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια να εξισορροπήσεις φαινομενικά ασύμβατες καταστάσεις, αντί απλώς να κόψεις το ένα κομμάτι. Χρειάζεται επίσης να δείξεις εμπιστοσύνη στον σύντροφο και τους συνεργάτες σου πως μπορούν να κάνουν το ίδιο.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Ωραίες προοπτικές που όμως δεν σημαίνουν ότι τα κατάφερες ή έλυσες τα πάντα

Ο Δίας και ο κυβερνήτης σου Ποσειδώνας ανάδρομος έρχονται σε σχέση (12), ο Ερμής αναδρομεί (14) κι εσύ βλέπεις κινητικότητα στις εξωεπαγγελματικές σου ασχολίες, κάποια επαγγελματικά και προσωπικά σχέδια υπόσχονται μέλλον και γενικά αισθάνεσαι ότι υπάρχουν προοπτικές. Αυτό συμβαίνει όντως και ανάλογα με τις προσπάθειές σου, ωστόσο προσπάθησε να μην το πάρεις ως σφραγίδα απόλυτης επιτυχίας ή εγγύηση πως τα έχεις κάνει όλα σωστά. Αυτά δεν ισχύουν. Έχεις ακόμη προσωπικά θέματα να ρυθμίσεις και πράγματα που αναβάλλεις. Οι όποιες εξελίξεις καλό είναι να μη γίνουν η δικαιολογία σου, επειδή οι εσωτερικές πιέσεις υπάρχουν και αν δεν ασχοληθείς εσύ μαζί τους, θα ασχοληθούν αυτές με το κορμί σου. Επικοινωνιακά χρειάζεται να είσαι ιδιαίτερα προσεκτικός σε συζητήσεις με συγγενείς, ειδικά όταν εμπλέκεται το σπίτι, η σχέση, η οικογένειά σου. Έχει μεγαλύτερη σημασία να γεφυρωθούν προσεκτικά οι όποιες διαφορές από το ποιος έχει δίκιο και τι ενοχλεί τον καθένα. Στις καινούριες σου δραστηριότητες, προσπάθησε να μην κουβαλήσεις παλιές συνήθειες. A

**Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάζεις και τον ωροσκόπο σου*

COSMIC TELEGRAM
Από την ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΑΒΔΑΡΗ
(panastron)

everest®

ON THE ROAD

Νέος τρόπος παραλαβής
χωρίς να βγεις από το αυτοκίνητο.

ΕΠΙΛΕΓΕΙΣ **TAKE-AWAY & ΠΑΡΑΛΑΒΗ ON THE ROAD**

ΠΑΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ **& ΠΑΤΑΣ «ΕΦΤΑΣΑ»**

ΣΤΟ ΦΕΡΝΟΥΜΕ **ΜΕΣΑ ΣΕ 3'**

4WISEMONKEYS

Για να σηκώσεις το κεφάλι
και να κοιτάξεις κάποιον στα μάτια
πρέπει πρώτα
να έχεις κοιτάξει χαμηλά.
Στα Lidl έχουμε κοιτάξει τα πάντα,
γιατί αυτή είναι η δουλειά μας.
Και την κάνουμε πάντα με δύναμη,
σεμνότητα και ευθύνη.
ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ
ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΑΥΡΙΟ
LIDL
Ελλάς
Στον δρόμο για ένα καλύτερο αύριο